

94-61

no. 17

R 19

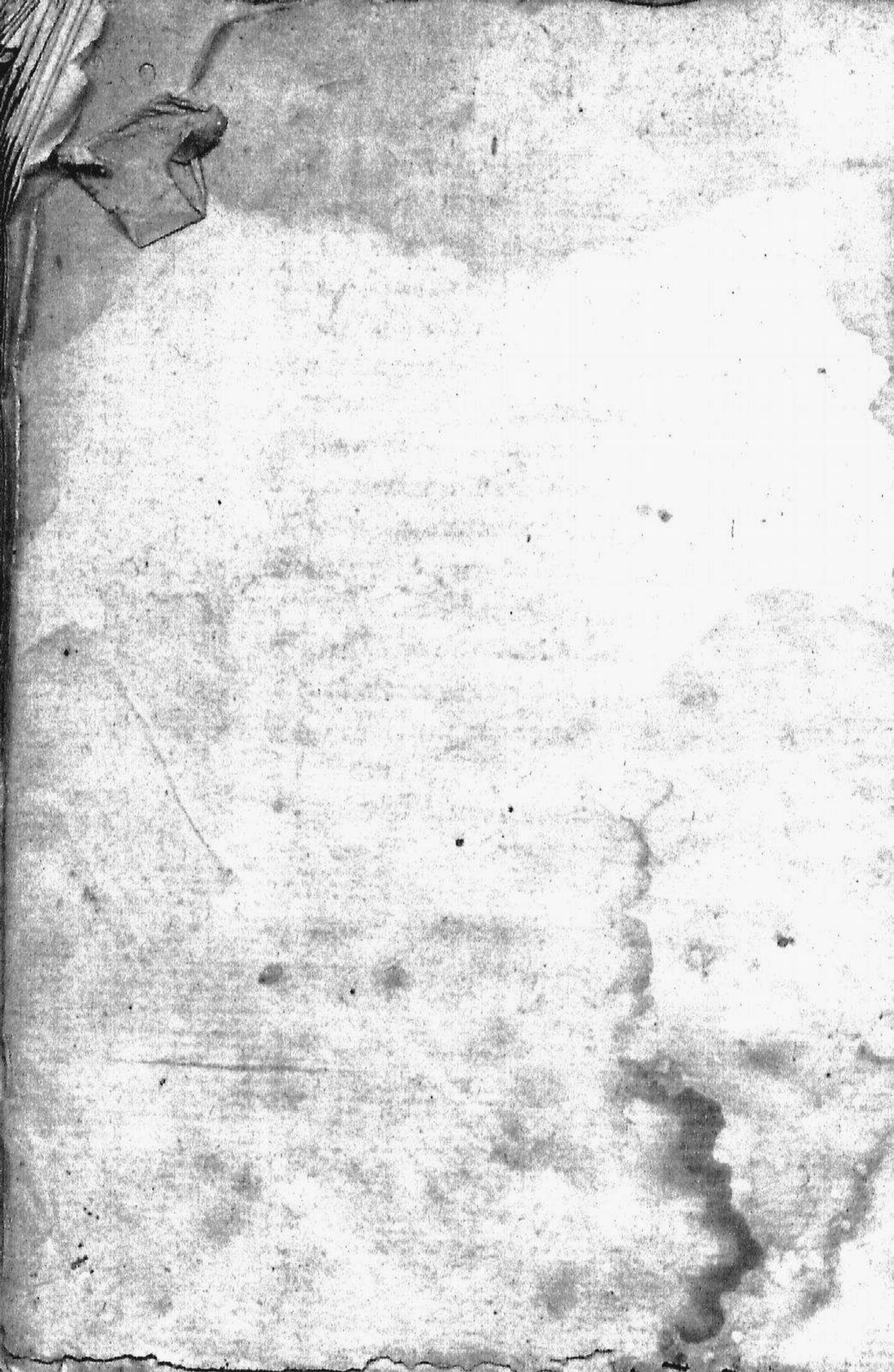
6/22

61

17

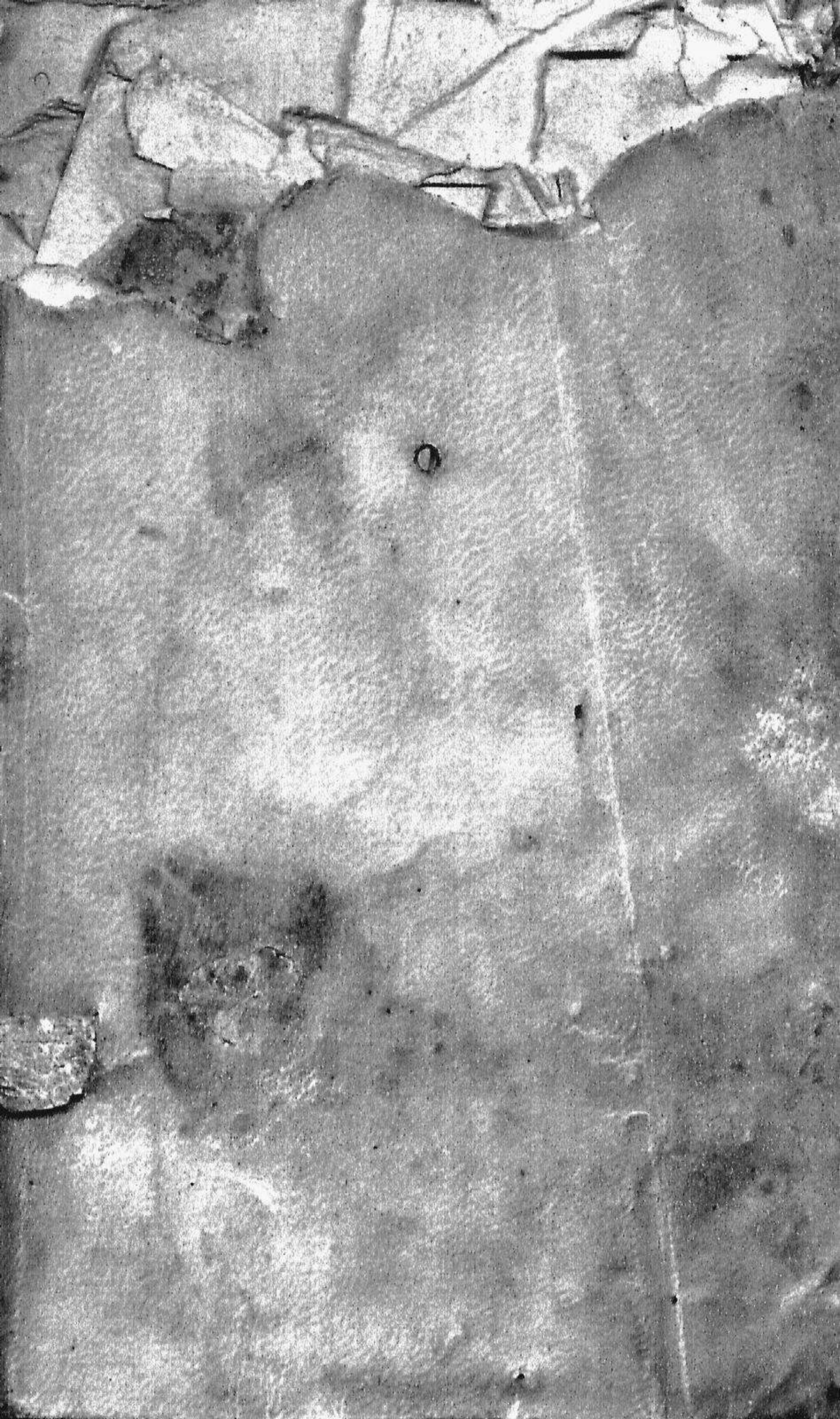

1905625

SPECTATIS.

SIMIS COSS. CORNELIO

Ockero integerrimo ac candoris eximij
viro, Petro Nicolaidæ viro industrio, ac
præter insignem eruditionē administran-
dæ reip. obeundisq; functionibus Tribu-
nitijis peritissimo, deniq; ordini Sena-
rio
cum primis illustri, ceterisq; Ciuibus
magistratui obsequentissimis,

L. Lemnius. S.P.D.

*ICI vix queat viri spectatis.
quo sit affectu, qua animi pro-
pensione erga Ciuitatem hanc,
cuiusq; ciues ac municipes ve-
ster Lemnius: partim quod pri-
ma vitæ lucisq; huius auspicia in hac sit con-
sequutus, partim quod inter illos versetur, quib;
quum sint humanitatis studijs abunde imbuti,
tum suos literarum monumentis, omniq; re-
rum cognitione sedulo institui curant. Hoc si-
quidē potissime cuiq; ciuiū est in votis, eòq; om-
nis eorū spectat conatus atq; industria, vt quos
hæredes instituūt, nō tam opū splendore, rerumq;
fortuitarū affluētia, quā doctrina ac morū inte-
gritate illustres præstare pergāt. Quæ res hæ-
tenus effecit, vt Ciuitas Zirizca in maximis*

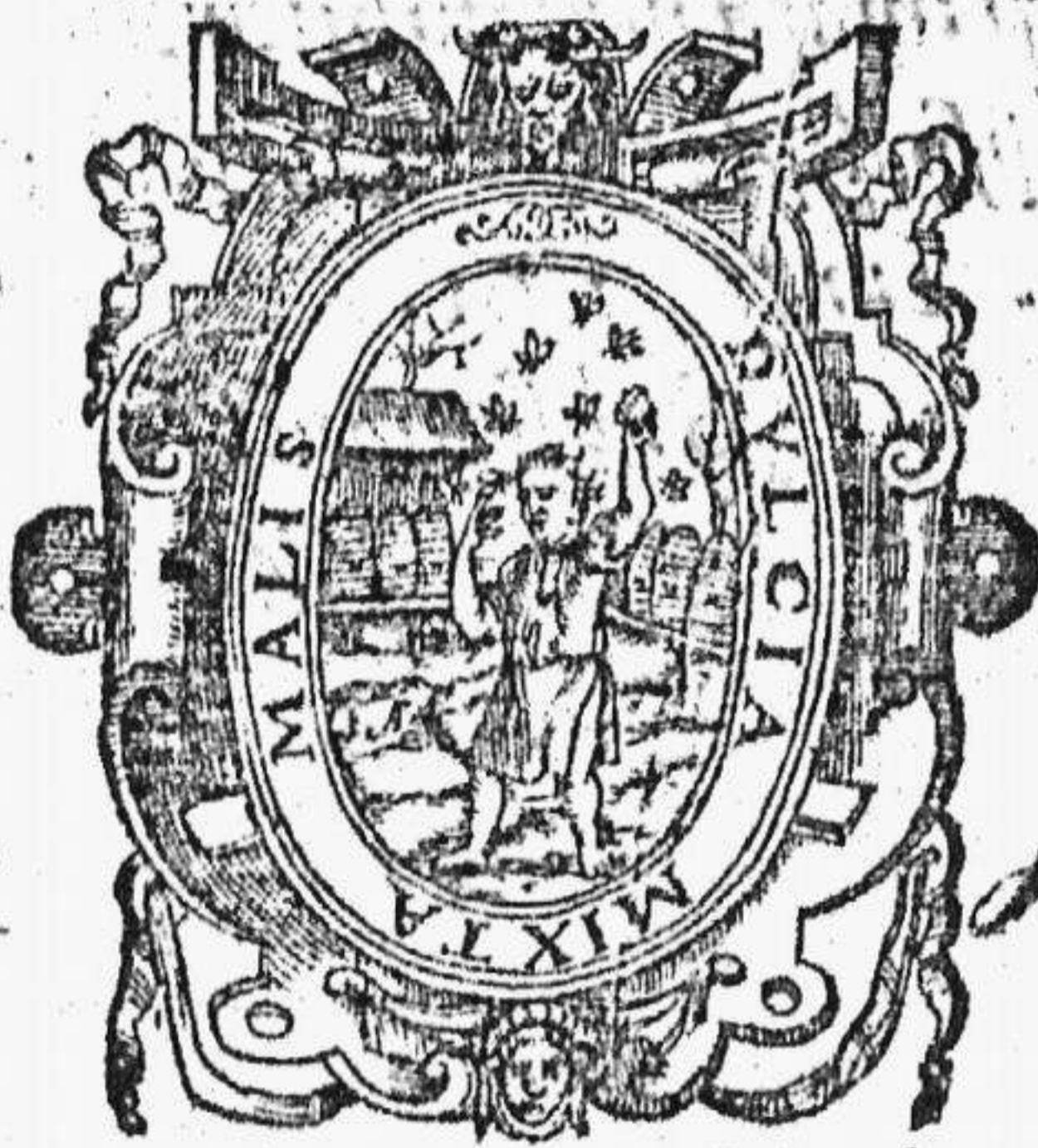
cala-

LEVINI LEM-
NII MEDICI ZIRIZÆI DE
HABITV ET CONSTITVTIONE
corporis, quam Græci κρᾶσις, Tiiuia-
les Complexionem vo-
cant, Libri duo.

*Omni- bus quibus secunda valetudo cure est, apprimè
necessarij, ex quibus cuique proclive erit corporis
sui conditionem, animiq; motus, ac totius
conseruandæ sanitatis rationem
adamussim cognoscere.*

*Huic operi accessit rerum & verborum
copiosissimus index.*

*Expungada
in m. m. d. e.
R. m. g.
P. d. l. a. p. o. r. a*

ANTVERPIÆ.

Apud Guilielmum Simonem. 1561.

Cum Priuilegio.

roy. m. m.

rem

—4—
P R I V I L E G I V M.

Authoritate Regia cautū est, ne
quis alius præter Guilielmū Si-
monē hūnc Lemni Lemnij de cōple-
xionibus Librum ante quadrienniū
imprimat, neue alibi excusum diuen-
dat, qui secus fecerit pena in diplo-
mate estimata mulctabitur, sicut pa-
tet in ipso diplomate Dato Bruxel-
lis. 12. Iunij. 1561.

Subsignavit

G. VVouwere.

SPECTATIS.

SIMIS COSS. CORNELIO

Ockero integerrimo ac candoris eximij viro, Petro Nicolaidæ viro industrio, ac præter insignem eruditione administrandæ reip. obeundisq; functionibus Tribunitijs peritissimo, deniq; ordini Senatario cum primis illustri, ceterisq; Ciuibus magistratui obsequentissimis,

L. Lemnius. S.P.D.

ICI vix queat viri spectatis. quo sit affectu, qua animi propensione erga Ciuitatem hanc, eiusq; ciues ac municipes vester Lemnius: partim quod prima vitæ lucisq; huius auspicia in hac sit consequutus, partim quod inter illos versetur, quum sint humanitatis studijs abunde imbuti, tum suos literarum monumentis, omniq; rerum cognitione sedulo institui curant. Hoc siquidē potissime cuiq; ciuiū est in votis, eòq; omnis eorū spectat conatus atq; industria, vt quos hæredes instituiūt, nō tam opū splendore, rerumq; fortuitarū affluētia, quā doctrina ac morū integritate illustres præstare pergāt. Quæ res hætenus effecit, vt Ciuitas Zirizea in maximis cala-

EPISTOLA

calamitatibus quas toties perpessa est, inconcussa substituerit. Siquidem clarissimi Senatus auctoritate & consilio fulta, nulla sui parte labefacta luxariq; visa est: aut siquid detrimenti acceperit, si qua iactura aut clades illata sit (ut nemo non aliquo incommodo vel urgetur vel afficitur) confestim viri consulares summa cura, pariq; animorum consensu resarciunt, instaurantq; omnia, atque in integrum collapsa restitunt. Quum enim Magistratus munus sit atque officium strenuè suas obire partes, civium commodis prospicere, optimum civitatis statum moliri, luxata instaurare, fulcire nutantia, inclinata erigere, collapsa in gradum reponere obiter:

Consulere in mediū, & rebus succurrere fessis,
Omnia in antiquam correcta reponere sedem.

Nulla sui parte in his perficiēdis cessant viri politici, omnia inculpate magistratus exequitur, suisq; munijs ordo Senatorius præclare fungitur. Tametsi enim maligna sit, parumq; fidæ navium statio, portusq; incōmodus, nec vllus propemodum exterorum concursus & negotiatio, ipseq; Oceanus tanta quotānis adferat dispēdia, ut incredibili sumptu novæ subinde atque in immensum erigendæ sint aggerum moles, quibus fluctibus obnituntur, ac maris ferociam restandunt, lacri tamen atque infractō animo.

DEDICATORIA.

omnibus obsistunt, sartaque tecta, ut dicitur, perficiunt. Siquidem penes eum Consulē qui ex tribunicia potestate, plebis curam tutelamque suscipit, consistit hæc rei agraria prefectura. Is sibi asciscit ex patricijs Septemuiros ut municipales collegas ac consultores, qui quod patriæ commodis consulunt, voce gentilitia Heymraedt nominantur. Hi quum res poscit, per totius insulæ ambitum deuecti longe lateque exporrectos aggerum tractus, incurua littora, sinus immensos, cataractas, aquæductus, portus, orasque maritimas omnes alacriter perlustrant: ac si quid dissipatum sit ac convulsam, marisque violentia concussam dissiliit, acriter instant, omnibusque instaurandis vigilanter incumbunt. Hanc prærogatiuam ac tribunatum, hoc est administrandi soli, fundique patrij munus consequuta est ciuitas Zirizea à Belgarum principe Philippo cognomēto bono, qui & Zelandis quos Mattiacos Tacitus vocat, imperabat, quod singularem in Magistratu vigilantiam, agendi que solertiam perspexerit, adeo ut illorum industria frequentius vindicata assertaque sit Scaldia insula ab interitu, quem Oceanus inundans vicinis crudeliter intulit. Quo effectum est, ut exteri quoque nostratium opera utantur, ubi novos portus eruant, ubi ex mari vindicanda sunt latifundia, atque agrorum aliquot myriades se-

Tribunicia potestas.

Heym patriam ac uatale solam Germanis olim sonabat, cuius Tacitus meminit libro de huius generis moribus.

Philippi Burgundie ducis in Zirizeos munificentiâ anno 1425. Libro de moribus Germano.

EPISTOLA

menti messiq; vberime accommoda. Ceterū quū
 innumera huic Ciuitati sint ornamenta illāque
 illustrent tū nulla re mihi visa est cōmendatio
 ac plus solidæ laudis promereri, quā quòd tot vi
 ros literatos proferat multisq; præclaris ingenijs
 fœcunda sit atq; exulta: quorū cōsilio ac pruden
 tia nō domestica modo res, sed externa quoq; na
 tiones nituntur. Siquidē complures ex hac vrbe
 in principum consilia sunt asciti, atq; ad amplis
 simas dignitates enecti. Cui hoc accedit ad am
 pliorem magisque vberem laudis cumulū, quòd
 non modo patricij virique politici, sed plebeij
 quoque sortisque infimæ homines summa ope e
 nitantur, vt ex se prognati ad eruditionem pro
 uehi possint: quorum nonnulli tametsi ἀμουσοι
 sint, atque ab humanitatis studijs alieni, tan
 tum abest vt ea aspernentur ac fastidiant, il
 lisque vt eorum rudes, infesti sint, vt hoc de
 cus atque ornamentum in omnem posteritatem
 propagare exoptent, ad eaq; illis sunt incitamento
 atque omnes suas facultates in ijs consequendis
 conferunt. Possum hoc ipsum ingenue citra a
 dulandi suspicionem de civibus meis testari, vt
 quibus annos supra tres est triginta operam me
 am in medendo approbare præstareque studui,
 qua vero dexteritate ac successu, penes illos fi
 des esto, ac iudiciū, qui nostram industriam in
 expugnādis demoliendisque morbis sunt experti

Quo-

DEDICATORIA.

Quoties ego viri præstantissimi in congressu familiarari deplorantes audio opulentos quosdã & qui nobilitatẽ diuitijs metiuntur, quod disciplinæ aut nihil prorsus, aut tenuiter sint imbuti; adeo indigne animoque iniquo ferunt deesse, sibi illa naturæ præsidia, ut aliquot talentorum iacturã facere non dubitet, si in doctorum album referri censerique possint. Nimirum sentiunt homines minimè stupidi aut obesæ naris, quid momenti adferant ad rem auspicato sciteque peragendam, literarum adminicula, quantumque natura inuenitur arte. Quo spectat illud Horatii:

Horat. in
arte.

Natura fieret laudabile carmen, an arte,
 Quæsitum est, ego nec studiũ sine diuite vena,
 Nec rude quod proffit, video ingenium, alterius sic
 Altera poscit opem res, & coniurat amicè.

In sententijs enim proferendis, in obeundis legationibus, exequendisque munij publicis, in adhibendo rerum verborumque delectu, in corrigendis qui latenter taciteque irrepserunt erroribus in, tollenda reprimendaque superstitione, in stabiliendo sincero Dei cultu, fouendaque religione plus adferunt iudicij, pauloq; sunt oculatiores viri docti ac literis expoliti, quã qui harum præsidio sunt destituti. Quod quum potissima civium nostrorum pars perspectum habeat in hac palestra eoque studio sedulo se exercet, in quo ut progressum faciãt, omnibus modis futurus sum

adiu-

EPISTOLA

adiumento, ne eas opes & viatica parare desinant, quæ extra fortunæ aleam sunt constituta, quæque eripi non possunt. Sint penes alios ampla longæque ex porrecta pomeria: vigeat apud illos negotiatio hominumque concursus & frequentia sit multarum magnarumque rerum possessio, quæ plerumque instabilis atque infida vel eripi solet, vel aliò transferri: nostræ profecto Ciuitati hoc nomine præcipuè gratulor, quod præter negotiandi solertiam ac conquirendi studium, præter uberem rerum prouentum, præter agros feraces, ac messi triticeæ accomodos, præter herbida saginãdo pecori pascua, præter salis conficiendi industriam, illas opes præcæteris ciues consecratur & respectant, in quas nihil iuris fortunæ mutabilitas sibi vendicat. Quas ob causas viri integerrimi visum est hoc munere literario vobis gratificari, vestrosque animos lucubrationibus hisce nostris demereri: quas eò magis gratas acceptasque fore confido, quòd non ab inquilino aliquo, aut alterius loci populari: sed eiusdem Reipublicæ ciue ac municipe sint profectæ: tum quod ea vestro nomini atque amplitudini dedicantur, quæ summis pariter atque infimis ex æquo futura sint vsui, quæque corporis valetudini prospiciunt, animoq; cultum adferunt, ac mentem aliqua ex parte informant pietati. Deus opt. max. cui
per

DEDICATORIA.

per Seruatorem IESVM CHRISTVM
nostra vota nuncupamus; Remp. nostram ad-
augeat, vobisque omnibus in ea stabilienda
firmandaque successum incrementaque con-
ferat. Zirizæ ex Museo nostro Anno
redempti orbis Sept. 1561.

Calendas Ianua-
rias.

(.?.)

LEVINILEM.

NII MEDICI ZIRIZÆI IN
sequentes libros Præfatio, quæ argumen-
ti vicem obtinet: atq; obiter cōmonstrar,
quò spectet libri huius ordo & se-
ries, & quàm fit futu-
ra utilis huius ope-
ris tractatio.

*Vò non minus utilitatis, quàm
oblectamenti concipiat ac con-
sequatur avidus lector: quid
presens opus tractet ac comple-
tatur, compendio indicare vi-
sum est: ut hinc documenta sumere volenti lon-
gæ vel inquisitionis, vel coniecturæ labor absit.
Quocirca ne cui fucum fecisse videar, ac post-
modum indignetur plausibili titulo sibi impo-
situm, in ipso vestibulo, primoque operis aditu
hoc Satyrici, argumenti loco exhibeo,*

*Juvenalis
Satyr. 1.*

*Quidquid agunt homines, votum, timor, iræ,
voluptas,
Gaudia, discursus, nostri est farrago libelli.*

*Quñ enim nemo sit mortaliū in tanto, tamq̃
acerbo humanæ naturæ lapsu atq; inclinatione,
qui nõ minus in animo, quàm corpore aliquã cla-
dem acceperit, hoc potissime argumentum tra-*

Etandum

PRÆFATIO.

Etandum suscepī, ut corpori ab integritate delap-
 pso, tum animo vacillanti, atq; ægritudine op-
 presso (commonstrata utriusque partis natura)
 aliquam medicinā adhiberem. Itaq; singulorū,
 prope dixerim, hominum mores, studia, cōditio-
 nes, vitæ instituta, animi propensiones, conce-
 ptus, voluntates, cogitata, molimina, & quæ
 quodq; corpus valetudine, quo habitu, & consti-
 tutione existat, quàm potui dilucidè patefacere
 sum conatus, quo quisq; vitijs quum corporis, tū
 animi, siquā urgetur, mederi possit & obsistere,
 vel à morbis se tutum præstare ac tueri, si ab ijs
 liber sit & immunis. Quoniã vero corpus et ani-
 ma sympathia quadã ac consensu inter se conne-
 xa sunt, virtutesq; ac vitia ultro citroq; deri-
 vantur, atq; hinc, inde confluunt, mutuam pa-
 remq; operam hæc ipsa exposcunt. Scio equidẽ
 à multis ambigi, atq; in dubium vocari, cuius
 partis humanæ naturæ morbus nocentior, atque
 homini magis exitiosus: quod ut non facile ex-
 pediri posse fatear, ita omnibus persuasum esse
 cupio, maximã malorum partem ab anima in-
 ternisq; viribus proficisci: quod enim corpus
 morbosum, animæ sit oneri, suamq; operã illi
 deneget, huius potius, quã illius incuria culpan-
 da est. Siquidẽ quū corpus animi imperio subdi-
 tū sit, illiq; obsequiū præstare cogatur: mun' ani-
 mi, mentisq; officium est, domitis affectibus, illud
 in of-

Consensus
 corporis &
 animi.

Animæ
 an corpo-
 ris mor-
 bus no-
 centior.

Indulgen-
 tia quid
 efficiat.

EPISTOLA

Tusc. 3.

in officio cōtinere, ac ratione moderari. Vt enim liberior licentia, atque indulgentia mollior adulescentiam, lubricamque ætatem depravat, atque deteriore efficit, omnesque animi nervos elidit: ita habentæ laxiores corpus ad voluptates, ad luxum, ad libidines, fœdasque cupiditates, postremo ad innumeros morbos reddunt propensissimum, quorum omnium mens ebria, suique oblita, origo existit, ac seminarium, quod omnem cultum ac salutarem doctrinam respuat. Miratur autem Cicero, quidnam causæ sit, ut quum ex corpore et animo constemus, corporis curanditueque causa excogitata sit et quæ sita mendendi ars, Deorum inuentioni cōsecrata: Animi vero medicinam adeo non desiderari, ut etiam pluribus suspecta sit et inuisa, nam paucis culta ac probata. Cuius erroris causam et culpam in animum transferendam quis possit ambigere? nam illi, non corpori iudicium defertur, ac de doloris sensu iudicandi peritia tribuitur. Quocirca quum homo diuinitus originem sit sortitus, illique mens cœlesti lumine illustretur, atque afflatu spiritus abunde perfundatur: par est ut naturæ suæ decus, amplitudinem, dignitatem, præstantiam tueatur, ut ratione potius, quàm affectibus ducatur, ut dotes mentisque ornamenta foueat atque amplificet, ut corporis atque animi incolumitati accuratè prospiciat,

ut

DEDICATORIA.

ut utriusque partis quum morbis tum vitijs
obsistat ac medeatur, quibus perficiendis obuia,
nulliq; non exposita est medicina, ac remedium
salutare. Siquidem anima salus ex purissimis
scripturae fontibus: corporis verò sanitas ex con-
scriptis medicorum libris; aut salubri illorū con-
silio parari potest, quibus hoc quisque obtinebit,
ut aut non aegrotet, aut si quo morbo, velloque *Mentis sa-*
affectu tentari contingat, confestim illum excu- *uitas un-*
tiat atq; amoljatur. Hæc studiose lector præfari *de petēda.*
visum est, quo quisq; intelligat, quid sibi expe-
tendum sit, ac sectari debeat, ut commodè
nullaque molestia aut valetudi-
nis dispendio vitæ cursum
perficere possit, qua
de re fusius tra-
ctare insti-
tuit.

Quæ priore Libro continentur.

- Cap. 1. Sanitas qua nihil homini optabilius, aut expetendum magis, corporis sui notitiam exigit. Fol. 1.
2. De spirituū natura ac differentijs: tū quid in corpore humano efficiant, quosq; affectus pariant. 6
3. De spiritu qui toti mūdo, eiusq; partibus insitus est, quiq; in hominē diuinitus illapsus, mentē ei⁹ peculiari munere imbuit. Obiter de bonis malisq; genijs qui humoribus spiritibusq; immixti varias mutationes humanis animis inferunt. 18
4. De corporis humani elemētis primis que qualitatibus, ac generationis principijs, ex quibus homo constat, ac conflatus est. 23
5. Quid Crasis seu temperamentum in quo cuiusque habitus, ac corporis constitutio consistit. 28
6. De temperato exactoq; corporis habitu ac constitutione. 30
7. De calido corporis statu. 35
8. De frigido corporis habitu. 56
9. De

9. De sicco aridoq; corporis habitu. 62
10. De humido corporis habitu. 72.

INDEX EORVM QVÆ

*posteriore Libro conti-
nentur.*

- Cap. i. De composita humani corporis ha-
bitudine ac temperamento. Fol. 80
2. De calido & humido corporis statu
ac tēperamēto : obiter de sanguineī
hominis conditione ac natura. 83
3. De frigidi & humidi corporis habitu
& cōstitutione, ex qua Pituitosi seu
phlegmatici conditio eruitur, eius-
que natura explicatur. 101
4. De Memoria excolēda, amoliendis-
que eius detrimentis. 111
5. De calidi & sicci corporis statu & ha-
bitudine. Obiter qua sit natura, con-
ditione, ac moribus, animiq; pro-
pensione homo biliosus seu Chole-
ricus. 119
6. De frigidi & sicci corporis habitu, cui
quoniā homo melācholicus subest,
atq; atræ bili obnoxius, illius quo-
que natura & conditio explicatur,
quaq; ratione expugnari possit edo-
cetur. 126

L E-

SANITAS QVA

NIHIL HOMINI OPTABI-
LIVS, AVT EXPETENDVM

magis, corporis sui noti-
tiam exigit.

Caput Primum.

Estè mea quidem sententia *lib. 2. Offi.*
omnis eruditionis atq; elo-
quentiæ parens Cicero, *Va-*
letudo sustētatur notitia sui cor-
poris, atq; observatione earū re-

vū quæ aut prodesse aut obesse soleant, deniq; *quid vale-*
continentia in victu, omniq; cultu corpo- *tudinem*
ris, ac prætermittēdis voluptatibus, quæ, *fulciat.*

vt mea fert sententia, non tā corpori, quā
animo perniciosæ sunt atq; infestæ. Quo-
circa summa cura quemq; eniti decet, vt
corporis sui habitū, qui in quatuor qualita-
tū Calidi & Humidi, Frigidi & Sicci tem-
perie ac mistura consistit, perspectū explo-
ratumq; habeat. Sic enim cōmodius, mi-
noriq; negotio valetudini prospicere po-
terit, ac morbis, si qui ingruūt, obsistere ac
mederi. Siquidem quum sanitas naturalis

sit corporis, eiusq; partium status & con-
stitutio; qua omnes actiones ac munia ci-

quid sani-
tas.

A

tra

LEVINI LEMNII DE

*Quid Mor-
bus.*

*Anima ho-
minis pars
potior.*

*Anima &
corpus mu-
tuam ope-
ram expo-
sunt.*

Sat. 12.

tra offensam perficiuntur, omniaq; membra nullo doloris sensu suas functiones obeunt: Morbus vero affectus praeter naturam, qui actionem vel viciat, vel impedit, illiq; cruciatus infert, atq; omnia contra quam sanitas, deteriora efficit: nemini procliue promptumque erit praesentem sanitatem, & qua fruimur, valetudinem conseruare, aut collapsam restituere, nisi in cognitione corporis, eiusq; temperamento sit exercitatus. Et quanquam anima corpore sit praestantior, atque hominis potior pars, in eaque excolenda praecipua cura impedi velim: corpori tamen accuratè prospiciendum censeo, ne oneri sit animae, illique ad praecleara ententi tarditatem moramque iniiciat. Vbi enim corpus valetudine inoffensa extiterit, omnibus suis officijs inculpatè fungitur, suaque munia alacriter obit, atq; expeditè exequitur, adeo vt animo cuius imperio vtitur, sit obsequētius, nec ad illius monita ac vellicationes obsurdescat. Scitum est illud Iuuenalis, animoque poenitus infigendum.

*Orandum est vt sit mens sana in corpore sano.
Fortem posse animū, & mortis terrore carentē,
Qui spatium vitae extremū inter munera ponat
Naturae, qui ferre queat quoscunque labores,
Nes-*

*Nesciat irasci, cupiat nil: semita certè
Tranquillæ per virtutem patet vnica vitæ.*

Quas corporis animique dotes, ac mu- *Verabona.*
nera metis qui est cõsequutus, nulla huic
obtingere potest firmior stabiliorq̃ue pos-
sessio, & in quã fortunæ temeritas, rerũq̃;
humanarũ æstus & cõcitatio minus iuris
sibi vendicat. Siquidẽ præclare opes, facul- *Sanitas
auro po-
tior.*
tates immensæ, sumptuosa edificia, ampla
longeque exporrecta iugera, ambiciosi ti-
tuli, atq; appellationes honorificæ præ his
sordescunt, nulliusque sunt vsus aut pre-
cij. Etenim, vt ex ijs conijcias cætera.

Non domus & fundus, nõ æris aceruus & auri *Hor. li. i.
epist.*
*Ægroto domini deduxit corpore febres,
Non animo curas: valeat possessor oportet,
Si comportatis rebus bene cogitat uti.*

Quamobrẽ quum inter præcipua potis-
simaque bona, corporis atque animi inco-
lunitas iure optimo referatur: par est om-
nes in hæc assequenda fouendaq̃; certatim
incũbere, ac quũ sibi, tũ suis summis votis
exposcere hæc vitæ solatia, hæc fomenta,
quo cõmodius nullaq̃; molestia vitæ huius
calamitosẽ cursum perficere liceat. Siqui-
dem si Horatio consentias.

*Quid voueat dulci nutricula maius alumno?
Quam sapere & fari possit quæ sentiat, & cui.*

*Epist. ad
Albium.*

LEVINI LEMNI DE

Gratia, fama, valetudo contingat abunde.

*Nosce te
ipsum.*

*A naufr-
gio simile.*

Eccle. 7.

*Immatur-
ra mors.*

Quocirca qui optimam degendam vitam rationem inire velit, hoc in primis efficere præstareque pergat: ut integra sit atque incorrupta sanitas, ac primum menti prospiciat, deinde corpori, cuius futuris animus ipse sustinetur, culturam adhibere curet. Siquidem ex ignoratione nostri, ac corporis animique neglectu in morbos varios, atque affectus innumeros velinuiti rapimur, ac tanquam navis onusta mercibus ingruente tempestate valida, in perturbationum scopulos deferimur, eoque fit, ut multis præmaturam vitam stamina succidi contingat, multosque properata morte confici, qui nullum tuendam conseruandamque valetudinis discrimen ac delectum habere curant. Quo spectat salubris illa cum primis Sapientis admonitio: *Circumspice ne moriaris tempore non tuo.* Quo quemque commonefacit, ut considerare vitam cursum instituat atque ita moderetur rebus suis, ne luxu vitamque intemperantia accelerari interitum contingat, ac nondum confecta ætate, decursoque qui spatium ante diem opprimatur. Quisque autem secum ipse expendat, quam calamitosa res sit, plenaque tædij, circumferre corpus foetidissimis undique morbis contaminatum, atque

op-

oppressa ratione, mentem internis vitijs inquinatam. Qui, cedo, huic vita esse possit suavis & iucunda, animusque tranquilus ac placidus? Quum itaque nulla res sanitate sit potior, huius tutelæ ac conseruationi sedulo quisque insistat, denique obseruet quantum à moderata temperamenti ratione deflexerit, ac sit delapsus. Quæ cõsideratio eũ vsu est habitura, vt si valetudo firma extiterit atq; illæsa, fulcire illã, suisq; adminiculis stabile præstare pergat. Sin deteriore nactus est, vel quæ collapsa sit, atque ab intègritate deflexerit, illam erigat, atque instaurare curet, habitumq; saniorẽ emoliri. Vt enim humores alij in alios prõptè transeunt, ac mutationes sustinent moderato exercitio, appositisque cibis, & quæ calori natiuo fomenta ministrant: Sic deterior corporis status ac decolor efflorescit salubri victus ratione, atque in meliorem reducitur. Et quemadmodum membra fracta, rupta, conuulsa, suisque sedibus mota instaurari videmus: sic valetudo inclinata vel imminuta restitui potest, atque in integrum reuocari.

Sunt autem quum mentes, tum corpora humana propemodũ vti fructices atque arbusta, quæ si commodè atque accuratè

*Naturæ
mutatio.*

*Humorũ
mutatio.*

*Ab arborũ
bus simile.*

tractes, si industriam operamque etiā incultis atque infœcundis adhibeas, aut denique, vt Virgilius præcipit.

*Lib. 2.
Georg.*

*Inseras, vel scrobibus mandes mutata subactis,
Exuerint siluestrẽ animum, cultuq; frequenti
In quascunq; voces artes, haud tarda sequuntur.*

*Animi
cultus.*

E diuerso coloni incuria agri sterile scunt, ac squallore situque obducti nullis semetibus efficiuntur accõmodi. Animorũ quoq; par est ratio. Siquidẽ generosæ mētis, bonæque indolis nõnulli improborũ cõmercio, ac praua educatione siluescunt, atque à naturæ integritate desciscunt. Alij vitio sam naturã nacti educationis ac doctrinæ beneficio ad frugem perducuntur. Quapropter nõ est q; quis in animum inducat, sibi que persuadeat, deteriorẽ habitũ mutationẽ nõ perferre, quum rudiora etiã impolitaq; ingenia, ac disciplinis minus ex-culta, vt cera mollis, vt tractabilis vdaque argilla, fingi flecti que possint, atque artifi-ci docilitate ad artes politiores, ac mores minus rigidos perduci. Sic in natura rerũ insitione, qua nihil excogitatũ solertius, agrestes arbores mitescunt. In animantiũ genere, feræ atque immanes belluẽ officio hominũ mansuescunt accicurantur. Documentum est Mago Carthaginensium dux

*Simile à
re fluida.*

*Simile ab
insitione.*

*Simile ab
animãtib.*

clarissimus, qui primus teste Plinio, Leonem domitū ac mansuefactum manu demulcere ausus est, damnatusque illo argumento, quòd nihil non persuasurus videretur vir tam artificis ingenij, eoque male illicredi libertatem censebant, cui intantum etiam cessisset feritas. Ceterum Melancholicos vel alterius conditionis homines, modò ne diutius intēperies inolevit, atque etas sit prouectior, in meliorem habitum demigrare posse, nō est quòd quis ambigat: quum nemo non perspiciat vinum meracum, calorisque satis intensi, aqua gelida, vel mitiori succo diluitum vinum leue ac dilutū, saporeq; aqueo, meraciori ac magis generoso liquore acui. Humores siquidē vel vitiati, vel aliena qualitate imbuti, alterius humoris commixtione mitescūt, atq; exuta natia qualitate, extraneā asciscunt. Sic cholerae feruor affuso sanguine, ac phlegmate mitigatur. Phlegma ceū pituita, flauæ bilis admixtione calorem cōcipit, minusque qualitate frigida, atque humida corpori infesta est. Pari ratione de reliquis statuas. Adferunt autem ad hæc adiumentum plurimum alimenta, ac laudabilis succi cibi, ex quibus humores, & qui inde emanant Spi-

Mago leonem domuit.

Simile à diluta vino.

*Quid cōco-
ctionem
perficiat.*

Eccle. 31.

*Tetrici
quando
festiui.*

*Zeno quā-
do festiuius*

*Lupino-
rum na-
tura.*

ritus mentis incitabula, suam naturam for-
tiuntur. Nihil autem efficacius ad perficiendam concoctionē & excitandos spiritus somno, exercitatione, vino, modò id generosum sit, ac moderatè, vt cætera, exhibeatur. Sic enim spiritus synceros excitat, ac lucidos, minimeque densos, ex quibus emergit alacritas, mentisque hilaritas & erectio. Alimenta siquidem quæ in humores elaborantur, vino perfusa, ac salubri succo macerata liberius permeant, ac corporis cōceptacula patentiora laxioraque efficiunt. Nihil itaque est quod mētis nebulas æquè discutit, ac mœrorē animis nostris eximit, quàm congerrones festiui ac lepidi, *moderatus vini usus*. Exhibuit huius rei illustre exemplum Zeno ille tetricus, cuius animus ad omnia humanitatis officia ita occalluit, vt nullis affectibus etiam natura nobis insitis moteretur, is tamen, vbi vino incaluit, exhilarescere cœpit, tum festiuius esse ac venustus. Quum autem ex sodalibus sciscitaretur quidam, quur, quum esset ad prodigiū vsque seuerus ac rigidus, inter pocula tamen exhilaresceret: lepidè respondit, lupinis se assimilem. Quod leguminis genus, tametsi amarum sit, adeo vt vermes interimat: ma-
cera-

ceratum tamen atq; aqua perfusum, exuta elotaque amaritudine dulcescit. Est autem hoc omnibus natura insitum, ut cibo potuque irrigato corpore, amarulentia, omnisque mœror ac tristitia discutatur. Excitantur enim spiritus moderato vini usu, ipsaque mens, quæ impransis elanguescit, atq; ut ignis cineribus obductus, consopita est, reuiuiscit. Quò fit ut corpus mortuum uiuente sit ponderosius, quòd omnis spiritus in auras euauit, ac ieiunū bene pasto, dormiens vigilante. Quocirca Melancholicos ac tetricos ad symposia; ac Geniales accubitus extimulare soleo. Sic enim post Platonem.

Pransi ieiunis cretiores.

Quis mortuus uiuente ponderosior, & grauior.

Narratur ex prisci Catonis

Hor. li. 3.

Sæpe mæro caluisse uirtus.

Carm.

Od. 21.

Qui uirtus tametsi esset inamabilis, vultuque toruo, seueritatem tamen & supercilium illi excussit uinum adeo ut inter conuiuias blandus esse cœperit, moribusque planè comicis. Sensit enim uirtus, licet esset censor rigidus, ac grauitate stoica, naturam humanam exposcere aliqua auocaméta, nec diu posse subsistere, nisi aliquid laxaméti sibi imperet, ac rebus ferijs oblectamenta intermiscet. Quapropter seipsum quisque excutiat, atque exploret,

LEVINI LEMNI E

quid exigat naturæ conditio, quis sit corporis status, quare iuvari, offendi que se percipiat. Quod si æquabilis existat ac temperata corporis habitudo, similibus foueri debet ac cōseruari: sin ad intemperiem deuexa sit, contrarijs erigi, ac resarciri postulat. Ita si quis ex humorū redundātia, turgente que sanguine, ac spiritibus sit in Venerem concitator, aut plus satis petulcus ac lasciuus, immutata victus ratione, vitæ que instituto, ad seueriorē habitum, ad mores sedatos se componat: Sin seuerior sit, magis que, quā par est, morosus, aut querulus, denique præfractus, durus, intractabilis, & quē nullis blandimentis, nullis que verborum lenocinijs emollias, hic ad vitæ genus reuocādus est, quod paulo sit mitius, sic vt tripudia, cātilenas, suauiam mulierum blandimenta atque amplexus non exhorrescat, modo omnia honestati decori que inseruiāt, atque intra mediocritatem, intra coniugij limites consistant. Est enim, vt Columella ex Xenophontis Oeconomico prodidit, maritale cōiugium ita cōparatum natura, vt nō solum iucundissima, verum etiā vtilissima, vitæ societas ineatur: & ne genus humanum temporis lōginitate spectaret ad

inte-

*Sua cuique
natura exploranda.*

*Vilis aliquando
naturæ
mutatio.*

Li. 12. ca. 1

interitum, marē foeminae legitimè Deus *Genes. 2.*
cōiunctum esse voluit, vt ex indiuidua so-
cietate, mortalibus adiutoria nō deessent, *Connubij*
ac prater amorē gignendae sobolis mutua *cōmoditas*
vitę ac fortunarum cōiunctio illos deuin-
ciret. Cæterum quum tria à probatissimis
viris qui omnium valetudini optime cō-
sultum cupiunt celebrata sint.

*Vesci citra saturitatem,
Non refugere laborem,
Vitale semen conseruare.*

*Tria salu-
berrima.*

Ad hanc amussim, ac normam, totius
cōseruandae sanitatis rationem exigendā
censeo. Siquidē quū frugalitas profligata
crapula atque ingluuie, salubre corp⁹ con-
stituat: exercitatio verò excussa ignauia
corpus validum reddat, ac vegetum, tum
si ex Vergilio documenta sumere libeat. *Georg. 3.*

*Nulla magis animi vires industria firmat
Quā Venerē, et cæci stimulos auertere amoris.*

*De spirituum natura, ac differentijs: tum
quid in corpore humano effi-
ciant, quosq; affectus
pariant.*

Caput secundum.

QVoniam spiritus caloris natiui, cui
subest humor, primogenius fo-
mes

*In tribus
corpus con-
sistit.*

Humor.

Calor.

Spiritus

*Calor in-
nat⁹ quid.*

mes est ac vehiculū : ipsaque anima illius ministerio suas facultates profert, & actiones perficit: de illo, eiusq; differentijs proximè differendū. Siquidē quum tria sint in quorum temperie ac moderatione corporis humani incolumitas consistit, Humor vitalis, Calor innatus, & spiritus qui omnia cōuectit, suaque vi imbuit: operis instituti ratio exigit vt de illo quoq; verba faciamus. Humor fomentū est ac pabulum caloris innati qui illi incūbit, eiusq; munere subsistit & conseruatur. Humori calor insidet, illoque perfunditur, ac vitalem vim concipit qua animantia queque viuunt, aluntur, augefcūt, nutriuntur, ac procreationi insistent. Spiritus caloris sedes est & vector, cuius opera ad singulas corporis partes per riuos ductusq; arteriarum deuehitur. Quocirca merito cēsetur is spiritus primū ac precipuum obeundæ functionis instrumentū, quòd vim conferat in proferendis ciendisq; actionibus. Tria hæc indiuulſe inter se cohærent, mutuasq; operas conferunt, nec absque vitæ interitu separari possunt, eo que fit vt vna definitione comprehensa, eorum vim ac naturā sic explicemus. Calor innatus nihil aliud est, quā humidum primigenium, insito

insito spiritu & calore vitali vndique per-
fufum. Cæterum quum spiritus, vitæ ca-
lorem cõtineat, omniumque facultatum
fit moderator, ac per corpus celerrimè dif-
fusus vires suas vndique deuehat, corpo-
ris denique animique statum manifestè
immutet. quum reliquis, tum huic præci-
puè labor impendendus est, quò instau-
rari foueri que possit. Siquidem si is synce-
rus est, ac defecatus, nec vllam extraneam
qualitatem conceperit, animi tranquilli-
tatem parit, moresque integros cõstituit,
denique affectus placidos ac sedatos.

*Spiritus
puri quid
efficiant.*

Compositum ius, fasque animi, sanctosque recessus Pers. sat. 2.
Mentis, & excoctum generosopectus honesto.

Quòd si quid labis contraxerit, aut ali-
quo vitio imbutus sit, perturbari mentis
securitatem contingit, atque ad enormes
impetus incitari. Vt enim venti ac flatus
impetuosì, vbi terræ marique incumbunt,
seuissimas tempestates excitant, ac dam-
na rebus inferunt: ita si inquieti sint nostri
spiritus, aut turbulenti, varios cient ani-
mi motus, ac mentem obluçtante etiam
ratione, vt nauem excusso nauclero, auul-
soque clauo, in perturbationum scopulos
illidunt. Extinguuntur autem vel detri-
menta cõcipiunt insiti nobis spiritus ha-

*A tēpest.
simile.*

*Impuri
spiritus no-
cumenta.*

*Quæ spiri-
tus vitiāt.*

litu

LEVINI LEMNII DE

litu fœdo, immodica Venere, intempestiva vigilia, æstu ac labore nimio, inedia, mœrore animi: ac tristitia: quò spectat illud Sapiientis. *Spiritus lætus ætatem efficit floridam: spiritus tristis arescere facit ossa: ante tempus enim senectam adfert mœstitia, animusque sollicitus, atque anxie cura ætatem imminuit.* Recreat autem reficitque illos somnus placidus, vinum lene & generosum, confabulones festivi, exercitatio moderata, odorum suavitas ac fragrantia, quibus spiritus etiam extenuati atque euanescentes reuiuiscunt: quod in his perspiciamus qui animi deliquio collapsi extinctæ sopiteq; animæ speciem adstantibus exhibent: hi siquidē ad motis odoriferis restituuntur, atque in pristinum statum reuocantur. Cæterum quū spiritus vapor quidam sit, siue effluxus, atque expiratio quæ ex humoribus emanat: in primis instituenda exquisitissima victus ratio, quò alimenta in laudabiles succos elaborata, spiritus synceros pariant, ac defecatos. Sic enim suaves halitus, minimeque densi ac fuliginosi vapores in cerebrū delati, sensuum iustumenta nulla caligine offusa, ad perficiendas actiones futura sunt adiumentō. Et quamquam

Prover. 17

Eccle. 30.

Que spiritus foveat

Spiritus quid.

quam cor ipsum fons statui solet, ex quo *Cor vitæ
fons.* spiritus scaturiunt, quòd arteriæ ex eo producantur, vt nerui à cerebro, venæ ab hepate: pro loci tamen diuersitate ac natura mutantur, atque alias appellationes sortiuntur, alias vires concipiunt. Horum & omnium facultatum quæ in homine vigent, primaria origo ex ipsis generationis principijs, hoc est, genitali semine, maternoque sanguine ducitur, quæ deinceps alimentis, vt flamma oleo, nutriuntur, ex quibus spiritus emergunt.

Quæ vt exactius intelligi queant, spirituum *Spirituum
origo.* procreationem, naturam, vires, differentiã, effectusque singulatim exequar,

sumpto à naturalibus facultatibus ac potentijs exordio. Illorum enim munere efficitur, vt ingesto concocto que cibo corpus alatur atque augeat, tum nutrimento vndique perfundatur. Cõstituuntur au-

tem virtutes, quibus aluntur atque auge- *Quatuor
virtutes
naturales.* scunt exhibito nutrimento animantes,

quatuor: Vna quæ attrahit, allicitque cibaria, Secunda quæ retinet, Tertia quæ alterat atque immutat, Quarta que expellit.

Ad quas potentias quæ omnibus corporis partibus sunt insitæ, primaria spirituum origo referri debet. Primum enim

cibus

LEVINI LEMNII DE

*Concoctio-
nis ac dige-
stionis mu-
nus.*

*affectuum
origo.*

*Cruditatis
noxia.*

cibus dentibus attritus, confectusque mā-
dibulis, in ventriculum reconditur, quē
etiam is ad se rapit, antequam in faucibus
ipsoque oris vestibulo exactē aut accura-
tē sit laevigatus, deinde concoquit, dige-
ritque, ac sibi reddit assimilē, sic v̄t cedat
in proprium membri tum nutrimentum,
tum augmentum: alienum verò abs se re-
pudiat ac reijcit, hinc itaque primum spi-
rituum rudimentum atque inchoatio.
Quòd si naturæ vis in conficiendo cibo sit
valida, omniaque exactē perficiantur; spi-
ritus puros lucidosque elaborari contin-
git, ac minus caliginosos: sin cōcoctio im-
pediatur, aut aliqua subsit intēperies, cibi
in ructus vaporosos, in flatus, halitusque
nidorosos transeunt, qui ex hypocōdrijs
seu præcordijs sursum delati cerebro men-
ti que infesti sunt, sic v̄t tales ad iurgia, ri-
xas, contentiones, dissidia leuissimē inci-
tentur. Vbi enim nō satis excocti sunt hu-
mores atq; attenuati, impuri ex his emer-
gunt spiritus, qui corporis animique sta-
tum manifestē immutant. Quocirca sum-
mopere euitanda cruditas quæ humores
viriosos, ac spiritus turbidos parit, siue ex
optimi succi cibus, seu pravis pueniant, ta-
met si deteriores morbos adfert frustrata

con-

concoctio, vbi ex vitiosis alimentis cōtra-
hitur. Siquidem hi odores fœdos, olidos-
que ructus exudant, atque extimam cu-
tem scabie ac pustulis vndique deformāt.

Quum enim in corpore humorum copia *Opilatio*
coaceruatur, necesse est ex assidua obstru *et putredō*
ctione ac putredine febres exoriri, ac mor *morborū*
borum examina pullulare, nisi labore as- *origo-*

siduo, ac commoda exercitatione, expur-
gatis excrementis, humores in syncerum
sanguinē fuerint reducti: tunc enim ema-
nans suavis halitus caput reficit, ac cere-
bri squallorem rosido madore temperat,
irrigatque: alioqui turbata concoctio-
ne, vapores in caput assiliunt densi ac fuligi-
uosi, qualem humecta ligna, aut pice, se-

uoque oblita effumant. Quò fit vt mens *Simile à*
alienas, absurdasque imaginationes con- *lignis vi-*
cipere soleat, ac nonnunquam ad deliriū, *rentibus.*
maniam, phrenesim, melancholiam, furo-
rem, aliumque mentis errorem deueniat.

Quòd si ventriculus munere suo probè
fungitur, nec pœnitus frustrari cōcoctio-
ne contingat, ipsique meatus, qui ad he-
par, reliquasque corporis partes porrigun-
tur, liberum transitum humoribus conce-
dunt: assurgunt quidē ad caput vapores,
sed qui minus noxij sint, nullamque effatu

*Affectus
quando
mitiores.*

*A politia
simile.*

*Quid lu-
xus effi-
ciat.*

dignam perturbationem menti inferant, sic tamen ut ab affectibus non proflus sit immunis ac libera, sed quos in potestate habeat, ac facile cohibere possit. Naturalis itaque spiritus ex puriore alimēto in hepate confectus, reliquorum principiū existit. Siquidē spiritui vitali, deinde animali materiam, ac velut alimentū sese exhibet sic ut animalis vis ac facultas, naturali spiritu, ut instrumēto utatur ad cupiditates, atque enormes impetus, ad quos vel oppressa ratione, vel sopita subinde instigamur. Ut enim in seditione civili, tumultuque publico magistratus agrē coërcere potest populi conatus, atque improborū molimina: sic ratio ac vis mentis nō facile compefcere potis est vitiosos affectus atque effrenatas indomitasque cupiditates, quę ex immoderata ingluvie ac temulētia ingrauescunt. Quis est autē, qui bene unidus, ac vino affatim perfusus in Venerem, obscenasque cupidines nō proruat. Distento enim vino lentia ac cupedijs corpore, genitalia imoq; ventri annexę partes turgescūt, atque oborta tentigine in libidinem despumant. Hinc auribus, menti que exitiales cantilenę, indecorę saltationes, amplexus, cōtactusque indecētes ac suavia,

tum

tum pleraq; alia quæ præter spumantes pa-
 teras mēsis inferri solent. Sic lasciuia salta-
 trix Ioannis Christi præconis capiti exitiū
 attulit, atq; vt id præcideretur, incestus,
 ac funesta saltatio occasionem præbuit: a-
 deo enim fœdus ac perniciosus amor, sce-
 lerati Regis mētē perstrinxit, vt à recta ra-
 tione, sanoq; iudicio diuulsus, illi vitā eri-
 pi passus sit, cuius salubri cōsilio, ac moni-
 tis solitus sit acquiescere. Quæ Euāgelicæ
 concionis series cōmonefacit Optimates
 quosq;, & quotquot Reip. sunt destinati,
 ne temere sæuiāt in innoxios, illosq; mor-
 te ac tormētis afficiāt qui doctrina sana ho-
 minū mētes imbuunt, sed modis omnib.
 obsistāt factiosis: tū ijs qui cōtra æquitatē
 cōtra ius fasq; aliquid moliūtur, ac trāquil-
 litatē publicā labefactāt. Cæterū corporis
 humani opificiū ac structura ex multis par-
 tibus cōflata est, multosq; ordines, vt Ci-
 uitatis status, in se cōplectitur. Constat au-
 tem Resp. ex infima plebe, quæ baiulos,
 vectores, nautas, cerdones, aurigas, cau-
 pones, opifices, lenones sordidos, lanios,
 coquos, sartores, complectitur: deinde
 negotiatores, quorū nonnulla pars calli-
 ditate ac versutia captant ac venantur te-
 nuiores licet inter hos sint qui honeste

Matth. 14

*Ioannis Bap-
 tistæ exiti-
 um.*

*Salutare
 consilium.*

*Factiosis
 obsistēdū.*

*Reipubli-
 cæ forma.*

*Negotiato-
 rum ver-
 sutia.*

~~STIC~~
 LEVINI LEMNI DE

*Corporis
 ac Reip. cō
 paratio.*

*1. Corinth.
 ca. 12.*

*Membro-
 rum decor
 & usus.*

*Homil. 31.
 ad Corinth.*

ac liberaliter, nullaque fraude mercaturam
 exerceant, ut salinatores Zirizei: proximè
 patritios ac Senatorij ordinis, consularis-
 que dignitatis viros, qui legibus ac plebis
 citis multitudinem confusam ac subinde
 tumultuantem in officio continent, om-
 niaque pacata præstant ac quieta: postre-
 mo illos quorum professio sublimior, qui
 animos mentesque hominum ad mores
 integros, ad probitatem, ad syncerum Dei
 cultum informant atque instituunt, deni-
 que modis omnibus efficiunt ut fidei ac
 doctrinæ sint capaces, ac fiduciam conse-
 quendæ salutis à cœlesti patre ac Christo
 concipiant. Similis ordo ac membrorum
 quum decor tum consensus in hominis cor-
 pore viget, suisque munijs quæque pars
 præclare fungitur. Sic Diuus Paulus ex
 corporis, eiusque partium harmonia ac cō-
 cœntu ad exequendam cuique designatam
 functionem extimulat. Ita autem omnia
 membra inter se connexa sunt atque im-
 plicata, eaque inter hæc sympathia & con-
 sensus, ut siquid detrimenti vel infimo ar-
 ticulo inferatur, tota moles incommodum
 percipiat, pari que malo afficiatur. Sic, ut
 Chrysostomus ait, affecto pede, vel extre-
 mo digito infixâ spina aut aculeo, reliqua
 mem-

membra condolescunt, adeo ut caput quo
 nihil honoratius, sese inflectat, oculi deor
 sum prospectent, manus habilitate curio
 sa spinam eximere, plagam obligare per
 gant. Ita nulla pars corporis est, quæ non ali
 quid subsidij afflicto membro conferre cu
 piat. Quocirca appositè ad persuasionem
 teste Liuius, usus est huiusmodi exemplo
 Menenius orator, quum in discordia ciuili à
 patribus distractam plebè, sumpta simili
 tudine à tumultuantibus inter se intestino
 dissidio membris, in urbem reuocauit: il
 lustrisiquidè Apologo comonstrauit se
 ditiones ut in corpore, ita in Reipub. ad to
 tius perniciem atque interitum spectare;
 concordiam verò fulcire omnia, ac stabi
 lem Reip. statum, corporis verò habitum
 firmum ac salubrem perficere. Quam amice
 autem inter se omnia consentiant, quan
 tumque singula membra ex tot dispari
 bus ac diuersis partibus inter se connexa,
 suo officio fungantur, ex se quisque expe
 rimenta capere potest: nulla est enim quã
 libet minuta particula quæ non solum ho
 nestam speciem ac decus ostendet, sed etiã
 usum commodum ac necessariũ obtineat,
 & quæ quum partium, tum totius utilita
 ti inserviat. Sic podex, intestina, ventricu

*Libro. 2.
 decadis. 1.*

*Apologus
 de mem
 brorum
 dissidia.*

*Nulla cor
 poris pars
 inutilis.*

LEVINI LEMNII DE

lus, hepar ut ab infimis ad maiora progrediar, præcipuis membris victum emoliantur, ac sanitatē perficiunt, quorum opera ac ministerio elaboratus cibus per venas in omnes corporis partes distribuitur. Quod si viscera conficiendis perficiendisque alimentis destinata sunt inualida, aut languescunt, vel denique aliquod subest vitium, aut impedimētum, quod minus permeare, atque in habitum corporis perferri concoctus cibus possit, omnia in corruptelam deurgunt, quæ febribus morbisque omnigenis præbent seminaria, quæ antequam ingruunt, auersari, ac fastidire cibos homo incipit, atque oscitatione, nausea, pandiculatione seu distentione, ac rigore vexari. Et quoniā spiritus quos humores exhalant, alienam qualitatem concipiunt, ac cerebrū obnubilant, fit ut morosi quoque efficiantur, ac leuissimè incandescent, aliisque animi perturbationibus agitentur. Quum enim naturalis spiritus in hepate cōficiatur, nō potest is purus effici, nec in substantiam aëream attenuari, nisi id viscus ab omni affectione sit liberū. Cæterum vitalis spiritus ex naturali originem concipit ac procreatur, qui à corde per arteriarum decursus in vniuersum corpus

*Signa col-
lapse va-
letudinis.*

*Vnde non-
nulli morosi.*

*Vitalis spi-
ritus.*

pus diffunditur, moresq; varios producit pro crassitudinis, aut tenuitatis ratione, quã partim ab alimētis, partim ab aëris ac regionis cōditione assequitur. Sic qui A-

*Vnde A-
quilona-
res feroces*

quiloni sunt expositi, tractusque frigidus occupant, ob sanguinem crassiorẽ, den-

fosque spiritus, animosi cōspiciuntur, in-

humani, formidabiles, truces, feroces, & qui vultu, voceq; minaci hominibus ter-

rorẽ incutiunt. Quod verò ad pericula ad-

eunda attinget, intrepidẽ se omnibus obji-

ciunt, vitãq; discrimina alacri atque infra-

cto animo subeunt. Quæ naturę conditio

in Asianis desideratur: illi enim molles at-

*Asiani
molles.*

que effœminati, ingruente vel leuissimo incōmodo labascunt, illatoq; minimo do-

loris sensu ingemiscunt, ac metu exalbes-

cunt. Quod discrimẽ animorum inter bel-

li ciuilis tumultus obseruatum his versi-

bus expressit Lucanus:

Quicquid ad Eoos tractus, mundi que teporem Lib. v.

Labitur, emollit gentes clementia cœli.

Omnis in Arctois populus quicumq; pruinis

Nascitur, indomitus bellis, & mortis amator.

Fœlices errore suo, quos ille timorum

Maximus haud vrget læthi metus: inderuendũ

In ferrũ mens prona viris, animæque capaces

Mortis, & ignauum reditura parcere vitæ.

LEVINI LEMNII DE

Quibuscunq; enim sanguis crassus existit, aërisque ambientis frigore densescit, corpulentos hi validosque spiritus obtinent: quo fit ut sint implacabiles, atque animi motus impetusque diuturniores habeant, & qui serius deferuescant, eoque fit ut eorum plerique accepto vulnere, conspectoque sanguine acrius in hostem insurgant, atque in pugnam incallescant ardentius. Qui vero subtenui sunt sanguine, exiles habent spiritus, citoque evanidos: incandescunt illi quidem ocyus, atque acriter certamen ineunt, sed confestim ijs ira subsidet, atque ad primum vulneris insultum, sanguinisque emanantis intuitum, animo deficiunt ac collabuntur. Ceterum ad componendos sedandosque animi motus, ad sopiendos affectus enormes qui ex spirituum aestu ac feruore ebulliunt, operæ precium mihi quisque facturus videbitur, si quo agatur spiritu, qua vi ad actionem impellatur, quam sint feruidi vel remissi mentis stimuli, excutiat. Sic enim ad temperiē ac moderationem reuocare poterit quæ ultra mediocritatem consistunt. Hæc autē spirituum diuersitas, ex qua tantæ ingeniorum, morumque varietates oriuntur, ab humoribus varias mutationes

con-

*Sanguis
crassus
quid efficiat.*

*Sanguis
tenuis
quid efficiat.*

concipit. Ita anima tametsi singularis sit, *Anima
vis.*
& vt Ciceronis verbo vtar *unigena*, mul-
tiplices tamé actiones edit pro spirituum
natura, atque instrumentorum differen-
tiji. Hinc tanta in animis hominum cogi- *Vnde ani-
morum
varietas.*
tationum, cupiditatum, affectuum, actio-
num, perturbationum varietas, quã egrè
ratio ac vis mentis, nisi cœlesti doctrina
stabiliter atque inconcussè sit fulta, do-
mare potest ac reprimere. Vbi enim natu- *Vnde in
corpore
rebellio.*
ralis vitalisque facultas vnà cum insitis spi-
ritibus inualefcunt, atque ex alimento-
rum quum copia, tum qualitatè vires col-
legerunt, rationis frenum excutiunt, ac
spiritum animale (nam omnes ex vno
fonte pròmanāt) in suam factionem per-
trahunt. Quo euenit vt subeunte cogita- *Vnde pra-
ua cogita-
tio.*
tione aliqua noxia, in luxum, in libidinē,
in obscœnas pudendasque voluptates ho-
mo proruat, vtque conspecta lasciuia ali-
qua blandaque adolescentula, & cui ali-
quid venustatis inest, mens inardescat in
illicitum amorem, atque ex affluxu hu-
morum, cōcursuque spirituum qui ex to-
to corpore eò cōfluunt, indecorè inguen-
turgescat, ac mentula efficiatur rigida, sic
vt aliquando virilem animum expugnari *Christus
quid homi-
ni cōtulit.*
contingat, nisi Dei fiducia ac cœlesti do-

LEVINI LEMNI DE

Strina fultus, vitiosis cupiditatibus acriter
 obfistat. Insita est menti hæc ad malū pro-
 cliuitas & inclinatio. *Ipseque sensus et co-*
gitatio, ut Moses ait, ad prauitatem prona est
ab incunabulis. Sed hanc labē exemit op-
 tatissimus Christi aduentus, qui cladem,
 ac calamitatem quam Adæ lapsus nobis
 inuexit, morte ac resurrectione sua sustu-
 lit. Quæ cogitatio hoc in animis homi-
 num efficere debet, ut quoniam spiritus
 ad vitia ac virtutes sint incitamento, om-
 nibus modis illorum conseruationi quis-
 que insistat. Et quanquam spiritus Ani-
 malis cæteris sit præstantior ac dignitate
 prior ordine tamen est posterior. Siqui-
 dem ex naturali qui vaporem æmulatur,
 atque ex sanguine virtute hepatis proma-
 nat, vitalem qui aëreæ naturæ est, profert,
 illique fomenta ministrat: vitalis verò A-
 nimalem procreat, qui tenuitatis ac sub-
 tilitatis ratione æthereus existit. Is enim
 in contextu reticulari ac cerebri sinuosis
 anfractibus elaboratus, odoribus rebus-
 que suaueolentibus alitur ac recreatur,
 auraque salubri fomentum accipit: ab
 hoc omnis vis ac facultas, quam anima
 abs se depromit, & à qua omnes actio-
 nes procedunt, proficiscitur, eumque om-
 nibus

Genes. 6.
 6. 8.

Animalis
 Spiritus
 functio.

nibus functionibus accommodat: merito itaque censetur spiritus hic animalis proprium animæ instrumentum ad sensus omnes, ad motum, atque agilitatem, ad musculorum neruorumque robur ac firmitatē tuendam: vires enim suas tanquā actionum opifices in neruos qui sentiēdi mouēdi que potestate pōllent, deuehit.

Omnia itaq; sensuum instrumenta spiritus animalis vi ac munere imbuta, ad obeunda munia stabilitatem cōsequuntur, argumento quod affectis obstructisque vijs per quas is spiritus deferri debet, mouēdi ac sentiēdi potestas adimatur: quod in apoplexi, paralyfi, tetano, multisq; alijs morbis obseruamus: defertur autem in neruos spiritus animalis, vt radij solares per vitrum pellucidum. Et quemadmodum calor ignitus in candens ferrū penetrat, ac se diffundit, quamlibet durum sit, adeo vt mollescat, ac fiat tractabile: ita spiritus qui tenuissimus est, in neruos illabitur. Quæcunque itaque sensu motuque atque agilitate indigent, spiritus animalis vim exposcunt: quæ verò nutriri atque adolefcere, vitamque alimentis fulcire, naturalem vitalemque facultatem ac spiritus exigunt. Quocirca

*Spiritus
vt se per
corpus dif-
fundat.*

*Simile ē
vitro, &
candente
ferra.*

qui

LEVINI LEMNII DE

12. Metho. qui spiritus illaesos tueri velit, ac quã ma-
 xime Synceros efficere, optimum corpo-
 ris habitum moliri studeat. Est enim Ga-
 leno teste, *singulare praesidium ad naturales*
facultates conseruandas, fouendosq, spiritus tẽ-
peramenti custodia. Vt enim externi flatus
 ventorumque concursus ac turbines cor-
 pora nostra multifariam afficiunt, ac non
 solum hominibus, sed animantibus etiã,
 fatis, messi que triticeæ damna inferunt
 vel immodica humiditate, vel siccitate ni-
 mia, denique penetrabili frigore, vrenti-
 que calore: Sic insiti nobis spiritus vel co-
 pia, vel qualitate multiplices perturbatio-
 nes pariunt, ac corporis animique statum
 manifestò immutant. Vbi enim crassi exi-
 stunt spiritus, densique ac frigidi, mentẽ
 obnubilari contingit, atque vt solem of-
 fusa caligine, minus elucere. Quo fit vt ijs
 ingenium sit hebetius, magisque obtusa
 mentisacies. Quale nobis specimen exhi-
 bent qui ad polum Arcticum, ac mare gla-
 ciale deurgunt, quorum potissima pars
 vasto validoque corpore existunt, at nul-
 lo acumine ingenij aut praestanti doctri-
 na, quanquam hæc natio singulari pruden-
 tia Sereniss. Sueciæ Regis Erici, humani-
 tate ex culta, mitigati animi indicia nunc

*A flatibus
 externis
 simile.*

*Crassus
 spiritus
 quid effi-
 ciat.*

*Erici Sue-
 ciæ Regis
 Laus Suci*

pro-

proferat. Qui verò moderata frigiditate imbutos habent spiritus, constantes sunt ac stabiles in obeundis rebus, animoque obfirmato quiduis aggrediuntur, sic ut non facile à concepta opinione resiliant, verum ob frigiditatem ac calorem languidum nisi accedat educationis industria, qua iam olim expoliri cœperunt, non admodum acuti sunt, aut emunctę naris, nec denique callidi atq; astuti, tum qui in circunueniendis hostibus nihil agant subdole & versute. Quibus verò vel ex regionis conditione, vel cœli qualitatē humidus subest spiritus, modò is moderatus sit, facilem & expeditam formarum susceptionem reddit, sed fluxam ac cito perituram: neque enim facile figura, formaque rei, ut nec cerę fluxę ac fluidę imprimi potest. Itaque obliuiosi sunt, somnolęti, artibus discendis inepti, ingenio stupido, minimeque sagaci, & quū corpore obeso sint atque humido, memoria minus valent: quod ipsum etiam in vehementi siccitate statui debet. Quo fit ut senes ob siccitatem frigiditati coniunctā, obliuiosi existant, pueri ob humiditatem immodicam. Quę qualitates meticulosos etiam homines efficiunt, atq; trepidātes, quiq;

Germani.

Bataui.

*Hollandi
cur somno
lenti &
obliuiosi.*

*Senes &
pueriquor
obliuiosi.*

mi-

LEVINI LEMNII DE

minus audacię habeāt in propulsandis fe-
rendisq̄ue aduersis, quod muliebri quoq;
sexui peculiare. Verūm cuiusque regionis
conditionem ac naturam, quam imitari
populares solent, immutat educatio, in-
stitutio, disciplina sic vt promiscua mul-
tudo incultis moribus conspiciatur, quū
viri politici, & qui ex patricijs sunt pro-
gnati, immutata victus ratione, relictaq;
veteri, atque inolita consuetudine opti-
mum viuendi institutum asciscant, ac se
suosq̄ue ad laudabiles mores compo-
nant. Quod si humiditas modico calore
tepescat, vt ijs qui loca incolunt plana,
aprica, patentia, paucisq̄ue arboribus con-
sita, quales sunt maritimi Belgæ, qui hi-
bernis mēsis frigore, æstiuis ardore ple-
runque infestantur, vt corpora sortiuntur
robusta, laboribus assueta, membra arti-
culata, cutem hispidam: ita animum per-
tinacem obtinent, obstinatum, iracun-
dum, magisq̄ue ferocem quā benignū:
cæterum acri sunt iudicio, prudentiq̄ue
industria, ac negotiandi peritia mirè in-
structi, et qui rebus delectum adhibeant.
Cæteri Belgæ, quibus arbores præbent
vmbacula, ac ventos arcent, quiq̄ue cœ-
lum habent salubrius, terram fluminibus

*Educatio
naturam
immutat.*

*Mattiaci,
seu Zelædi.*

*Natura
maritimo
rim.*

scatentem, agros aquarum dulcium du-
 ctu atque irrigatione fecundos, mitiori
 sunt ingenio, minusque aspero, sed alij a-
 lijs prudentiores, atque ad res gerendas
 magis apti. Sic Flandri gravitate dicendi,
 atque inventionis subtilitate pollēt. Bra-
 banti exclusa seueritate, hilaritate animi
 ac morum comitate animos hominum cō-
 ciliāt, quāquam illi facilitate sermonis ac
 verborum lenocinio gravitatem condire
 soleant. Quod si pectori ac cerebro incum-
 bit spiritus calore humoreque temperato
 perfusus, ij qui illius munere potiuntur,
 in rebus gerendis vigiles sunt, acres, in-
 dustrii, & qui sagacitate, acumine inge-
 nij, naturæ solertia, præstantia doctrinæ,
 dicendi pericia, atq; vbertate cæteris præ-
 stant, denique memoria rerum præterita-
 rum tenaci sunt ac firma, quæque nō facile
 effluat, aut exolescat. Ita si qua illata sit in-
 iuria, post multos annos reuiuiscit, nec
 mens vindictæ auida priuatam offensionē
 obliterari patitur. Quem affectum calori
 adscribo, quo animus indignatione ita
 exulceratur, vt eum humor diluere ne-
 queat, aut extinguere. Adeo enim impo-
 tenter modo tacitè imisq; præcordijs, mo-
 do apertè eorum plerisq; feruet animus.

*Flandri.**Brabanti.**Itali.**Itali quæ
iniuriarū
tenaces.*

LEVINI LEMNII DE

*Pers. sat. 5. Sic illis calido sub pectore mascula bilis
Turgescit, quam non extinxerint vna cicutæ.*

Britanni

In horum confinio consistunt, ac proximè accedunt sed aliquo interuallo Britanni, quibus quum languidior sit calor, minusque feruidus, atque ab humiditate superetur, statura quidem sunt decenti, corpore succulento ac vegeto. Verum humanitatis studijs minus dediti, ac politioribus literis minus exculti, qui tamen si

*Britanni et
Scoti acres
habent iras.*

animum, ut coeptum est, præclaris rebus applicare pergant, ad res gerendas efficiuntur apti, ad perdiscendas artes appositi. Et quoniam spiritus habent crassiores calore modico perfusos, acres habent iras, motus stabiles ac diuturnos, quo fit ut implacabiles sint, atque egrè animum excelsum atque elatum nisi obsequijs officiosis expugnari sinant. Quod si spiritus ex feruore cordis, atque aëris regionisque qualitate impense calidus sit, feruidos celeresque motus edit, sed qui ob tenuitatē

Hispani.

sensim deferuescant. Quo fit ut vbi eorū nonnullis incalescit animus, temere atque inconsultè quiduis aggrediantur, nec cessent quin quod animo conceperunt perficiant. Ita si qua subit animum conficiendæ rei cogitatio, ut inter initia ægrè excu-

titur:

titur : ita mens nonnunquam instabilis est & inquieta, nisi rationis freno coercetur.

*Sic animum nunc huc celerē nunc dividit illuc, Virg. li. 4.
In partesq; rapit varias, perq; omnia versat. Aeneid.*

Quod etiam plerunque usu venire solet iratis & vindictæ cupidis, tum ijs qui furore vel amoris stimulis agitantur, quorum mens quoniã æstu quodam fluctuat, ac paulo momento hinc, inde impellitur, non sibi cōstant, nec certi fixique aliquid in finiendis consilijs statuunt. Qui vero *Hispani ingeniosi.*

quamlibet difficiles atque operosas, strenuè nec sine laude in his versantur. Qui *Galli.*

bus vero spiritus tenuis existit temperato calore imbutus, ac re ijs ingenium ac volubile, expedita ac profluens in dicendo celeritas : quibus & illæ naturæ dotes accedunt, ut ad excogitandum sint acuti, ad explicandum ornandumq; vberes ac copiosi, ad eloquendum exprimendumque quæ mente conceperint prompti: quod autem ad animum morumque propensiones attinet, viuidi sunt, alacres, erecti, *Galli ingenio versatili.*

agiles, gesticulosi: plerique eorū quibus liberalis deest educatio, ac doctrinæ institutio, ingenio sunt mobili, captioso, fal-

C laci,

LEVINI LEMNII DE

laci, infido, rerum nouarum auido, loqua-
 citate futili ac vana: in consilijs captandis
 callidi ac versuti adeo, vt quæ mentis im-
 petus concipit, confestim quid statuendū
 sit, intelligant, ac maturè perficere per-
 gant: obiter vbi intenderint ingenium,
 ibi valet. Quum itaque spirituum diuer-
 sitas, atque ingeniorum morumque dif-
 crimina ex loci, aëris, regionis, alimento-
 rum conditione ac natura oriantur, quis-
 que secum ipse expendat, qua re incolu-
 mitati prospicere optime possit, eaq; de-
 clinet quibus aliquid subest vitij, & quæ
 quum valetudini, tum spiritibus officere,
 atque aliquid labis aut contagij adferre
 possint. Quocirca optima instituenda vi-
 ctus viteque ratio, atque aëris salubritas
 cum primis captanda. Hac enim sanita-
 tem etiam inclinatam ac labantē erigunt,
 ac spiritus maximè synceros efficiunt. Si-
 quidem si corpus vitiosis humoribus re-
 dundat, si spiritus impuri sint, & cerebrū
 densis fumis, quos humores exhalant, op-
 pletum, & corpus & anima detrimenta
 percipiunt. Hinc tanta in animis hominū
 deliratio, tantusque mentis error, aliena-
 tio, stupor, desipientia, furor, dementia:
 vt ea quæ sensui exposita non sunt, videre
 se pu-

*Vnde error
 mentis.*

se putent, eaque audire quæ nemo est elo-
quutus. Siquidem imaginatio ijs corrup-
pitur, sensus communis qui dijudicat &
discernit omnia, detrimētū percipit, me-
moria labascit, hebescit visus, caligāt ocu-
li, omnesq; animæ facultates, hoc est, in-
sitis vires quibus sua munia exequitur, lan-
guescunt, suisque officijs oscitanter per-
funguntur. Si verò spiritus animalis ada-
musim purus est, atque æthereus, qualis
est halitus exactè elaborati sanguinis, non
solum pellucida est oculorum acies, sed
omnes sensus tum externi, tum interni
vigent, ac functiones suas inculpate per-
ficiunt.

*De spiritu qui toti mundo, eiusque partibus
insitus est, qui in hominem diuinitus de-
lapsus, mentem eius peculiari munere imbuit:
Obiter de bonis malisque genijs qui humoribus
spiritibusque immixti varias mutatio-
nes humanis animis
inferunt.*

Caput tertium.

Spiritus vis quæ diuinitus in hæc infe-
riora delapsa, hanc machinam, mun-
di que

LEVINI LEMNII DE

*Spiritus
naturæ.*

*Spiritus
Domini.*

Psalm. 32.

Genes. 1.

Ioan. 1.

*Spiritus
aquis in-
cumbere
quid sit.*

di que molem agitatur, & quæcunq; ambi-
tu cœli que complexu coërentur, fouet
ac vegetat, in immensum se porrigit, ac lō-
gè late que diffusa est. Hæc siquidem regit
ac moderatur omnia, cuncta que fœcunda
efficit, ac vitali calore imbuit. Nec est
quod quisquam opinetur aut sibi persua-
deat ullam esse vim aliam, quæ ista perficiat,
quã spiritum illum, quo ab ipso re-
rum conditarum exordio mundus, quæ-
que oculis nostris obuia sunt, ac sensibus
exposita, tam concinnum ac decetem or-
natum adeptæ sunt. *Verbo enim Domini
omnia formata sunt, ac spiritu oris eius omnis
decor, species, venustas, atque ornatus eorum.*
*Ipsæ siquidem fouet, ac vegeta quæque præstat,
eamque vim confert qua propagare se, ac conti-
nua serie omnis generis species proferre, tueri ac
conseruare possint.* Sic immensus naturæ o-
pifex, rebus creatis verbo ac spiritu suo
vim procreatricem indidit, ac propagan-
di ordinem iniecit, quò posteritati ac suc-
cessioni insistant, hoc est, spiritus diuinus
in vniuersam creaturam diffusus, stirpes,
animantes, homines sustentat, illisq; vim
impertit qua subsistant. Itaque nihil est in
tanta rerum vniuersitate, quod efficacem
Dei vim non percipiat, eiusque vbertate

NON

non saturetur. Condito siquidem cœlo ac terra, primisque elementis, hoc est, rerum principiis constitutis, spiritus Diuinus iam inde ab initio ferebatur super aquas, hoc est, liquidam materiam alioqui effœtam, fœcundam præstitit. Cuius dicti sensum graphicè expressit Basilius cognomento Magnus: *Spiritus Dei ferebatur super aquarum superficiem*, hoc est, fouebat, vitalemque fœcunditatem, atque animam vegetantem elemento liquido, ac omnibus rebus creatis cõtulit, sic vt spiritu cœlesti omnia essent perfusa ac concalescerent incubantis alitis more, fouentisque auis specie atque effigie, quæ vim caloremque vitalem illi imprimat, cui insidet atque incumbit. Cuius rei exemplum à gallina sumere licet, quæ oua animat, vitaque imbuit, atque animalculi figuram inducit. Quòd itaque spiritus innatare aquis dicitur, aut elemento liquido incumbere, de fœcunditate illi indita intelligi debet. Cæterum quum vniuersa rerum natura, quæque spirant, atque existunt, diuini spiritus munere potiatur, illiusque virtute subsistant, tum homines præcipua ac singulari prærogatiua omnia sunt consequuti, *atque animos habent ex æterna mēte*, vt Cicero ait, *delibatos*, vel potius,

Hexa. lib.

Simile à
gallina
quæ pullos
fouet.

Genes. x.

vt scripturæ testimonium proferam, acceperunt spiraculum vitæ, atque imaginem ex Diuinitatis archetypo descriptam. Haufit huius dogmatis ex Hebræorum fontibus tenuem auram, idque expressit his numeris Ouidius.

Lib. 3. de arte amandi.

*Est Deus in nobis, sunt et commercia cœli,
Sedibus æthereis spiritus ille venit.*

Lib. 6. Fasto.

*Est Deus in nobis: agitante calefcimus illo,
Impetus hic sacræ semina mentis habet.*

Quam sententiam Diuus Paulus sacra-
tiore philosophia imbutus, Atheniēsis
persuasam esse voluit, quò inueteratū au-
tumque errorē illis eximeret, atq; ex il-
lustri mūdi spectaculo, apparatu ornatu-
que visendo, in quo Deus diuinitatis suæ
specimen cunctis exhibet, & conspici pos-
set & innotescere. Sic enim apud illos con-

Acto. 17.

*cionatur: Deus qui fecit mundum, quæq; il-
lius ambitu continentur, ac sit cœli terræque
Dominus, non in manufactis templis habitat,
nec hominum manibus colitur ullius opus indi-
gus, quum ipse det vitam, atque halitum om-
nibus, omniaque conferat. Per ipsum enim*

Aratus in Pheno.

*viuimus, mouemur, ac subsistimus, sicut et
quidam vestratum poëtarum indicat: nam
huius progenies etiam sumus. Caterum
quum homo tantis dotibus sit excultus,
eaque*

eaque munera mentis ab opificè sit consequutus, ut primum naturali insitoque spiritu, deinde diuino afflatu incitetur, tum externi quoque spiritus in corpus mentemque insiliunt. Veteres genios, *Genij.* Bibliorum codices ex ministerio Angelos, hoc est, internuncios vocant, quòd Dei iussa ac voluntatem ad nos deferant. Paulus spiritus nominat, *Administrato-* *Hebr. I.* *res,* ut qui certis officijs destinentur, ac delegatum munus obeant apud illos qui salutem sint adepti. Cicero, tum alij à religione alieni. *Lares familiares, ac do-* *Lares.* *mesticos Penates, deosque tutelares,* vocant. Horum duo constituuntur genera, quorum alterum boni, alterum mali nomine designant, quòd illi ad honesta quæque, atque ad res salutare instigent, ad eaque sint incitamento, quæ homini prodesse *Boni Ge-* *nij.* possunt, atque ad salutem conferunt. Isti ad improbitatem, ad dedecus, ad flagitia, ad funesta quæque sollicitant. Hoc *Mali Ge-* *nij seu Le-* *mures.* enim potissime meditantur, ut hominè omnibus malis inuoluant, ac longissimè à Deo auertant. Quum autem sint spiri- *simile à* *pestifero* *halitu.* tus incorporei, ut grauis halitus, utque aura insalubris ac noxia, in corpus la- *teriter irrepunt, ac non solum faces mi-*

Genes. 3.

Demon à
sciendo.

2. Para. 26

Heb. 4.

Psal. 7.

Simile à
remotiss.
viscerib.

niſtrant, incitantque ad patranda ſcelera, ſed vt peſſimi conſultores, impunitatem ac præmia pollicentur. Sic Adamum in errorem pertraxit verſutus ſerpens, quum inquit. *Non moriemini, ſed eritis vt Dij, boni mali que conſcij, atque omnium rerum ſcientia ac cognitione imbuti.* Eſt autem Dæmon (nā hinc nomen ſortitur) calliditate inſidioſa, mille dolis ac technis, mille nocendi artibus inſtructus, qui ſe in mentes noſtras, cogitationes, conſilia, voluntates, tacitè inſinuare nititur, quanquā id ægrè perficere poteſt: quum Deus ſolus corda hominum explorata habeat, cui vni omnia noſtra expoſita ſunt & aperta. *Ipſe enim, vt Paulus ait, diſcretor eſt cogitationum atque intentionis cordis. Nec eſt vlla creatura quæ non manifeſta ſit in conſpectu illius, ſed omnia nuda ac reſupinata oculis eius.* Quod Dauid quoque indicat: *Scrutator cordis ac renum Deus,* hoc eſt, omnia perſpecta habet, abditos quoſque recessus penetrat. Ex èplo ſumpto à remotiſſimis longe que diſſitis viſceribus: nihil enim corde ac renibus magis intimum, adeo vt per multos meatus, atque incuruos anfractus de ferri elaborati cibi debeant, antequam eò poſſint perducī: tum etiam illas potiſſimè partes indicat, quòd

ex ijs præcipuè pullulare soleant mentis cogitata, atque effrenatæ cupiditates exoriri, quæ Deum non latent, nec abscondita sunt. Cæterū quum Dæmones spiritus sint aërij, ac longo usu, diutinaque consuetudine, tum naturæ solertia multa perspecta habent, atque experimento comprobata, ex cōiecturis, indicijs, oculis, vultu, gestibus, alijsque corporis motibus cogitationes internas eliciunt, quod etiam viro prudētī ac multarū rerum perito factu nō difficile. Quocirca vt improbi ac fraudulentī negociatores in hominum perniciem omnia moliuntur, omnemq; captāt occasionē qua illos circumueniant, atque incautos imparatosq; oppriment: ita Dæmones nobis insidiātur, atq; infesti sunt, & quò quisq; vitæ integritate ac moribus spectatior, eò acerbius in ilū virus suum exacuunt. Sic Christo nō fuit veritus, nec erubuit Dæmon tentationum arietes admouere, atque ambitione, gula, regnandi cupiditate atque inani gloria illum oppugnare. Nec Paulum quoque diuexare potuit, quum elatione animi, tum aduersariorum insequitā ac crudelitate. Iob quoque miris modis ab illo exagitatus violentos impetus perferre coactus est: verū qui

*Quomodo
Dæmonū
cogitationes
patēt.*

Homo homini dæmonium.

Math. 4.

2. Cor. 12.

Iob. 30.

LEVINI LEMNII DE

omnia remuneratur ac compensat Deus, finem certamini imponit, ac fauendi mensuram præscribit, nocendi que metã constituit. Quod ipsum documento cuique esse debet, nihil aduersus nos moliri Dæmones, nec in malis inferẽdis progredi, nisi vel annuente, vel coniuente Domino. Quum autẽ multis varijsq; nocendi artibus homines adoriãtur, atq; oppugnent, tũ verò omnes tentant, explorantque aditus, si qua possint ex his que domestica sunt ac natia, nulliq; nõ insita, adoriãre ac conficere. Sic hos qui sanguine redundant, ad luxum, lasciuiam, ebrietatẽ, profusionem, ad obscœnos nefandosque amores, ad probrosas libidines, incestus, fœdosq; cõcubitus incitant. Biliosos autẽ ac Cholericos ad iracundiã, ad rixas, iurgia, cõtentiones, cõuitia, pugnas, cædes, latrocinia, seditiones, dissidia, extimulãt, ad ea que patrãda ac perficienda faces ministrant. Melancholicos ad inuidiam, amulationem, amarulentiam, odium, indignationẽ, veneficium, fraudes, dolos, insidias, proditionem, mœstitiã, desperationem, ac diffidentiã, postremo ad calamitosum funestumq; exitũ adigũt. Pituitosis ac phlegmate oppressis ad desidiam,

atque

*Dæmones
quatenus
noceant.*

*Humores
ad vitia
occasionẽ
præbent.*

atque ignaviã, torporẽ, veterñũ, inertia, somnolentiam, incuriam, atque ad omnium virtutum neglectum sunt adiuumento. Obiter vt aër tenuitate cœli temperatus vitalem ac salutarem spiritum imperit animantibus, herbisq; virentibus: sic boni genij salubrem aurã aspirãt, ac mentes nostras suani afflatu reficiũt. Mali verò vt ventus pestilens, morbos & contagia: ita illi exitiale virus exhalant atq; animis hominum pestẽ ac perniciẽ adferunt.

Ab externo aère simile.

Ab ijs enim prima mali labes hominumq; ruina, atque interitus, sic vt opus fuerit instauratore illo mirifico nempe Christo qui hominẽ pristino nitore atque integritati restitueret. Et quoniã tãta est humanæ naturæ imbecillitas, vt agrè aduersus sæuissimi hostis insidias possit subsistere, Christus Iesus subductus in cœlũ, Paracletum mitti curauit, qui nos fulciat, ac cõtra Sathanæ insultus, omnesq; malorũ incursus reddat inuictos. Hic est qui mētes nostras varijs dotibus exornat, qui de Dei volũtate nos reddit certos, ac discussa omni diffidentia per Christũ ad patrẽ nos prouehit. Erigit em̃ mētes nostras, accõsolando hortandoq; efficit, vt cõcepta fiducia, omnia ab illo sperare ac petere audeam⁹ ac patris

Sapient. 11.

Genes. 2.

Paraclet.

Quid spiritus sanctus in nobis efficiat

Gal. 4.

LEVINI LEMNII DE

Rom. 8.

Fides operibus stipata.

De Præparat. Euan. lib. 1.

Superstitionio.

In art. Poët.

Iuuenal.

Satyra. 14

Tuscul. 3.

Rom. 10.

nomen illi opplorare. Quin & ipse spiritus, quem Deus emisit in corda nostra, attestatur vnà cum spiritu nostro, *quòd eius sumus filij, & hæredes, cohæredes autè Christi.* Spiritus itaque diuinus mentium instaurator fidem ac credulitatè verbo Dei fultam nobis inserit, quæ fiduciam erga illū parit, certamque spem consequendi promissa. Et quum hæ virtutes non sint otiosæ, vberimum CHARITATIS operumque prouentum proferunt, ad eaque adminiculatur, ac vires confert Paracletus, vt stabiles ac fixos in nullos errores, aut superstitionem abduci nos cōtingat, quæ non aliud est teste Eusebio, *quàm falsa quædam, atq; ementita veræ religionis vmbra: aut fucata species, nullo fundamento nixa.* Sic ex Horatij sententia. *Maxima pars vatū pater et iuuenes patre digni Decipimur specie recti.* *Fallit enim vitiū specie virtutis, & vmbra, Quū sit triste habitu, vultuq; & veste seuerū, Nec dubiè tanquam frugi laudatur auarus.* Fit enim plerumque Cicerone teste, *vt nonnulli optima consecrati non tam voluntate, quàm cursus errore fallantur.* Sic Paulus Iudæos non prorsus à pietate alienos censeret, verum aliquo duci studio, Zeloque Dei,

Dei, sed absque iudicio, ita ut nō omnino errent in affectu pietatis, sed propter inscientiam, & quōd in delectu hallucinantur, ac cæcutiunt, spiritu Dei destituti sunt. Cui vitio affines sunt qui inueteratos errores pertinaciter vel tuentur, vel tolerant, nec sustinent quidquā immutari eorum quæ irreperunt: qui si imbuti essent spiritu illo munifico, non esset tanta in animis opinionum ac doctrinæ dissensio. Ceterū nemo hæc parerga esse existimet, atq; ab instituto alienā, nec illud Horatij impingat.

Zelus absque iudicio.

— *Amphora cœpit*

In arb.

Institui, corrente rota cur vrceus exit?

Poët.

Quum spiritus cœlestis mentis innovator, dux sit ac moderator spirituum humani corporis, qui sedatiores existunt ac magis placidi, ubi hoc ductore reguntur, atque in officio continentur. Si enim tumultuari pergant, ac seditionem in corpore concitare,

Ille regit dictis animos, ac pectora mulcet.

Æneid. lib. 1.

De corporis humani elementis, primisque qualitibus, ac generationis principijs, ex quibus homo constat, ac conflatus est.

Caput

*Elementa
quatuor.*

*Trend. vq
le. lib. 1.*

*Cibus &
aër equè
necessari.*

AB elementorum, non humorum facultatibus omni temperamēti ratio deducitur, illisq; vniuersam corporis structuram atque opificium acceptum ferre par est. Elementa statuuntur quatuor Ignis, Terra, Aër, Aqua, quibus totidem subsunt qualitates, Calida, Frigida, Humida, Sicca, quæ ex circūfuso nobis aëre, atque alimentis vel commoda, vel detrimenta concipiunt: illorum enim excessu defectuq; vitiantur qualitates, ac corruptela aliqua deprauatę innumeris morbis præbent seminaria. Caterum quæ corpus nostrum afficiunt, ea teste Galeno, sunt genere duplicia, altera nobis congenita, & quæ euitare nequeas, ex ipsis generationis principijs velut radice orta: altera quæ & declinare posses, & aliena sunt à corporibus nostris, nō insita, sed aduentitia atq; externa, quæ tamē nō minus, quā insita, corpus nostrum cōficere atque infestare sunt idonea, Cibus scilicet & potus, quibus restituimus quidquid siccioris vel humidioris substantiæ effluxit, quæ tamen si immodica sint, aut vitiosa, excrementorum copiam ac morbos pariunt. His proximè accedit aër nos ambiens, qui

qui ubi impensè calidus est, vel siccus, aut immodicè humidus vel frigidus, manifesto habitum corporis immutat. Cæterum ut propius, magisq; appositè rem ipsam designem, humanæ naturæ primordia, ac generationis principia sanguis maternus, semenq; genitale existunt. Ille ceu materies quædã apta cõcinnaq;, & opifici, ut argilla vda, ceraque fluxa ac tractabilis, ad quiduis effingendũ sequax: Semẽ opificis rationẽ obtinet. Cõstat horũ vtrunq; ex iisdẽ genere elemẽtis, ac qualitates iã memoratas in se cõplectitur: dissident tamẽ inter se tẽperamenti ratione ac mensura. Siquidem in femine plus est igneæ substantiæ atque aëreæ, hoc est ætherei spiritus est particeps. In sanguine plus aqueæ & terreæ: quanquã in postremo hoc calidũ præpolleat frigido, humidũ sicco. Neque em̃ sanguis siccus statui potest, ut ossa, sed humid⁹: at semẽ sanguine quidẽ siccius est cæterũ ipsum quoq; humidũ fluidũq; ac fluxile. Itaq; vtrimq; ex humida substãtia geniturẽ origo p̃ducitur, sic tamẽ ut ex eo reliquẽ corporis partes siccẽ, nerui, venæ, arteriẽ, ossa, cartilagine, elaborentur. Quod em̃ in vtero ex illis principijs cõceptum ac conglobatũ est, siccius redditum, veluti

*Primordia
hominis.*

*Seminis et
sanguinis
natura.*

*Ab ossium
natura lō-
gitudō.*

*Lōgitudi-
nis causa.*

*Simile à
fatis.*

veluti rudimenta ac lineamenta cuiusq; membri capessit, postmodum exactā speciē consequutum incrementa concipit atque ad iustam decentemq; magnitudinem prouehitur: vbi vero ad summum deuentum est, ossibus ob alimenti penuriam non vltra sequacibus, incrementum augmentumq; sisti contingit, nec progredi, aut amplius in longum latumq; proferri. Ex copioso enim calore & humore spiritu vndique perfuso corpus decoram longitudinem assequitur. Quod si cui vel ingrauescente etate, vel etiam adolescentibus ex morbo aut affectione aliqua frigidus siccusq; habitus obtigerit, corpus ijs macilentū fit, rugosum, gracile, squallidum, strigosum, membraq; inualida atq; incurua. Simile enim quidam ijs euenit quod iumentis, quibus pabulum subducitur, atque arboribus herbisque virentibus, quibus terræ succus subtrahitur, ac prohibetur irrigatio. Quò mihi improbè atque inhumaniter facere videntur ludimagistri quidam, & quotquot erudiendis alendisq; adolestibus operam impendunt, qui imita quidem ac constituta non exiguæ pecuniæ pactione, insalubri, tenuiq; victu conuictores domi

mi alunt, ac non solum sordidè tractant, *Pueri non*
 sed carne subrancida, piscibus olidis, pa- *domandè*
 ne mucido tenuiter pastos, ad subeundos *inedia*
 studiorum labores minaciter instigant:
 quo efficitur vt color ijs deflorescat, cor-
 poris species, omnisq; decor & venustas
 aboleatur, nulla sit alacritas, nullus vigor,
 mentisque erectio, spiritus deiectus, vir- *vitiosus et*
 tus minus viuida, indoles omnisque vis *b^o naturã*
 animi quæ vel naturæ beneficio, vel pa- *deprauata*
 rentum industria, aut denique diuino mu-
 nere insita erant, prorsus extincta, adeò
 vt non facile ad præclara ijs incalescat ani-
 mus, nec emergant ad quæ erant destina-
 ti, aut natura appositi. Quod ad externũ
 vero habitum adtinet, corpus plerumque
 circumferunt fœda scabie deformatũ, at-
 que ob vitiosos humores pustulis vndi-
 que exhulceratum. Quò fit vt raro ad le-
 gitimam maturitatem, ac iustam magni-
 tudinem, ad vires ingenuas, membrorum *Staturæ*
 robur ac firmitatem, ad decentẽ partium *breuitat*
 compositionem ac staturam deueniant, *vnde*
 quòd in ætate tenera ac pubescenti fame
 atque inedia domitis humori natiuo qui
 continenter foueri postulat, aliméta sub-
 tracta sint: quò fit vt exhausto succo vitali,
 præmaturè senescant, ac properata morte

LEVINI LEMNI DE

Senium.

Mors quid

*Cruda se-
necta vu-
de.*

*A floribus
Simile.*

conferri contingat. Vocatur autem hæc af-
fectio quæ frigidū siccumque corporis sta-
tum inducit seniū, quod omnib. quū ani-
mātibus tum stirpibus corruptelæ interi-
tusque causa existit. Est em̄ mors nō aliud,
quā naturæ, hoc est caloris genuini, insiti-
que humoris, in quibus vita cōsistit, extin-
ctio: ad quā nonnulli properantius deue-
niunt, vel ex alimenti inopia ac defectu,
vel ex intēperantia vitæ, immodica Vene-
re, intēpestiua vigilia, mœrore animi, tum
plerisque alijs quæ præter ætatis rationē ac
naturæ cursum, festinatā senectutē, mor-
temque inopinatā accelerant. Quā multos
autē videre est seniculos corpore vegeto
ac succulento, mēbris validis, ingressu fir-
mo, cruda prorsus viridique senecta, nō ob-
aliud, quā quod vitæ suæ optimè modera-
tè sint, nec adolescentiā intemperatè aut
libidinosè transegerint: quum iuuenum
plerique conspiciantur effecti, elumbes, e-
neruati, corpore arido, colore pallido at-
que exanguis, quod tota pubertas, ac iuue-
nilis virtus immoderato vitæ Venerisque
vsu & consuetudine sit exhausta, ac flos
ætatis attritus. Ut enim flores Martij, qui-
bus incunte vere nihil spectatius, aquilo-
nio vrentique vento decussi, marcescunt:
sic

sic omnis iuuentus & florens aetas ac- *Iuuentus*
 cepto incōmodo, intempestiuè atq; ante *unde effu-*
 maturitatem arescit. Quocirca vt quis no- *ta.*
 xia euitare possit, ac vitā quā maximè
 longam efficere, tum senectutem conse-
 qui minus grauem atque onerosam, ine-
 unda ratio, qua valetudo firma perfici pos-
 sit, ac stabilis, aut si inclinata sit, qua erigi
 possit atq; instaurari. Sunt autē non pa- *que vale-*
 rum multa, quæ illam labefactant ac sub- *tudini offi-*
 ruunt, quæque ingenitum nobis tempe- *ciunt.*
 ramentū conuellunt, variant, alterant, cor-
 rumpunt. Siquidem ex alimentorum fa-
 cultatibus, victusque ratione humores di-
 uersas qualitates asciscunt, quibus acce-
 dunt balnea, æstus, exercitatio, frigus, las-
 situdo, sitis, inedia, somnus, quies, aëris
 status, affectusq; animi, quæ corporis no-
 stri habitū multifariā immutāt, ac magna
 ex parte in deteriorē rapiunt. Sic corpus
 quod calidum humidumq; extitit, in fri-
 gidum ac siccum, vel etiā aliam qualitātē
 sensim delabitur: ætatis quoque accessu,
 temporum decursu, rebus secūdis vel ad-
 uersis, fortunæ successu vel inclinatione
 multa homini obueniunt, quæ valetudi-
 nem labefactant. Quò mihi appositè di-
 xisse visus est Horatius.

LEVINI LEMNII DE

*De arte
Poëtica.*

*Multa ferunt anni venientes commoda secum,
Multa recedentes adimunt.*

Cap. 14.

Cui consentanea est illa Iobi sententia, qua naturæ humanæ conditionem fragilem, fugacem, inanem, momentaneam, multisque incommodis, periculis, mutationibus obnoxiam graphicè expressit, Homo natus è muliere, brevis ævi est, ac plenus miseriæ, qui quasi flos spectatissimus, exoritur sed conteritur, atque evanescit velut umbra, nec vnquam in eodem statu persistit. Singulis enim ætatibus, hæc est, certis annorum interuallis ac spacijs mu-

Quid ætas

tationes incidunt. Est autem Ætas vitæ curriculum ac decursus, vel ab infantia ad senectutem progressus, in quo

*Ætatum
mutatio.*

constitutio corporis humani immutatur, atque aliud ex alio temperamentum acquirit, quod ipsum postremo ad interitum deurgit calore natiuo extincto. Sic Infantia, quæ omnium humidissima est, plurimum caloris innati continet, quarto anno aut septimo mutationem sustinet, ac

Infantia.

Pueritia.

plerumque ijs annis periclitamur. Huic proximè succedit pueritia, quæ ad annum plus minus decimum quintum produci-
tur, ac non parum multis incommodis di-

Pubertas.

uexatur. Pubertas vero quæ & ipsa plurimis

mis malis exposita est, anno decimo octa-
 uo perficitur. Adoleſcētia autem præcepta *Adoleſcētia.*
 ac lubrica anni quinti & vigefimi termino
 includitur, quæ ætas partes quatuor com-
 plexa, primam ætatem conficit, quarum
 nullam nō varias mutationum vices sub-
 ire quotidiana experimenta common-
 ſtrant. Porro Iuuentus ſeu ætas florida, in *Iuuentus.*
 qua corpus animusque viget ac florefcit,
 ad annum quintum & triceſimum profer-
 tur, in eaque ætate affatim inualeſcit ſan-
 guis, atque humor non nihil abſumitur,
 quò fit vt id temperamentum progreſſu
 temporis calidum ſiccumque cenſeri inci-
 piat, quum adoleſcentia humore ac calo-
 re abundē fuerit perfuſa. Conſtans vero *Virilis*
 & virilis ætas ad quinquageſimum annū, *ætas.*
 aut paulo vltra progreditur, quo tempo-
 re tēpeſtiua maturitas ſe profert, ac mens
 conuerſis ſtudijs, omnia conſideratē, pro-
 uidē, prudenter agit: Corpus vero æqua-
 biliter, atque in eodem tenore conſiſtens
 non magnam mutationem percipit ad an-
 num vſque ſexageſimū tertium aut quin-
 tum: tunc enim labenti atque inclinata *ſenectas.*
 ætati iam iamque ingraueſcenti frigidus
 & ſiccus ſtatus inducitur, qui primus eſt
 ſenij ingreſſus ac veſtibulum, proximus

LEVINY LEMNII DE

autem ad decrepitam ætatem, ad mortem aditus, quæ ut non exoptanda temere, ita non pertimescenda viris Christianis, quum mens concepta fiducia suavis vitæ, ac resurrectionis spe fulta, alacriter hinc emigrandum sibi persuadeat. Interim quisque efficere potest in huius ævi decursu, ut superioris ætatis temperantia, ac vitæ moderatione non nihil præsidij sibi paret, aliquid pristini roboris conseruet, quo senectutem minus effœtam ac laboriosam experiatur: quum enim omni ætati certus præscriptus terminus, tum huic nullus constituitur, nisi vitæ exitus mortisque expectatio. Cæterum Pythagoras non scire quadrupartitas anni varietates ac temporum vicissitudines hoc est, Veris, Æstatis, Autumni, & Hiemis discriminata tempora duobus æquinoctijs, ac totidem solstitijs comprehensa quatuor hominum ætatibus accommodat, cuius sententiã hac verborum serie complexus est Ovidius.

*mors
sit for-
midabilis.*

*Temporũ
anni et æ-
tatũ cõpa-
ratio.*

Meta. li. 15

*Quid, non in species secedere quattuor annum
Aspicis, ætatis per agentem imitamina nostræ?
Nam tener & lactens, pueriq; simillimus ævo
Vere nouo est, tunc herba vires et roboris expert
Transit in æstatem post Ver robustior annus,
Fit*

*Fitq; valens iuuenis ne que enim robustior ætas
Vlla, nec vberior, nec q; magis ardeat, vlla est.*

*Excipit Autumnus posito feruore iuuentæ
Maturus, mitisq; inter iuuenemq; senemque
Temperie medius, sparsus quoq; tēporacanis.
Inde senilis Hiems tremulo venit horrida passu
Aut spoliata suos, aut quos habet alba capillos.*

*Omnia ce-
duca.*

Quæ rerum vicissitudo, ac naturæ to-
tius conuersio, mutabilitas, inconstantia,
atque ex vno in aliud inclinatio, com-
monstrat omnia esse momentanea, cadu-
ca, fragilia, ruinosa, fluxa, & quæ non fir-
mis radicibus defixa, vt flosculi, cito deci-
dant. Quū itaque corpus continentur de-
fluat, ac detrimenta patitur, multa que
intus & foris vires nostras depopulentur,
non oscitanter huius conseruationi in-
cumbendum, quò stabilis illa ac quàm
maximè longa effici possit. Nihil necesse
est exemplis, rationibus, experimentis
commonstrare (quum nulli non sit explo-
ratum) quàm grauatè, animoq; iniquo ac
repugnante ab hac vitæ suauitate, diuelli
se quisque patitur, quanta cura, studio,
industria vindicare se à morbis contem-
dat, qui non solum doloribus nos confi-
ciunt, contundunt ac dilacerant, sed mor-
tis speciem oculis obijciunt ne his addam

*Natura
abhorret
ab inte-
ritu.*

LEVINI LEMNI DE

*Unde pe-
tenda tran-
quillitas.*

Ecclē. 30.

mentem inquietam ac turbulentam, ani-
mumque affectibus oppressum, Cui cedo
in tantis calamitatibus, ærumnis, miserijs,
tantaque æui huius molestia, ac breuitate,
non parandum aliquod dolorum lenimē,
non conquirenda aliqua laborum solami-
na atque allevamenta? quæ si confectari
velis atque assequi, nunquam in animum
induxeris hæc præstare res momentaneas,
opes, honores, latifundia, operosa ædifi-
cia, vestes sumptuosas atque artificiose
elaboratas: sed mentem quietam ac seda-
tam, omnibusque perturbationibus libe-
ram: proximè corpus salubre, nullisque
morbis implicatum, quibus diuino mu-
nere nihil homini obtingere potest me-
lius aut optabilius.

*Quid Crasis seu temperamentum, in quo
cuiusque habitus, ac corporis
constitutio con-
sistit.*

Caput quintum.

*Tempera-
mentum
quid.*

CRasis seu temperamentum, (nam o-
peris instituti ratio exigat, vt id defi-
nitione explicetur) est primarū qualitātū
atque elementorum inter se cōuenientia:
vel

vel qualitatum ex elementis æqualis mixtura ac proportio omnis vitiosi excessus expers: Intemperies vero quæ disparibus elementorum ac qualitatum viribus continetur, atque à moderatione desciscit. Ut autem in fidibus concentus quidam percipitur, ac concors harmonia, sic ut nihil dissonum aut discrepans aures teneras feriat, offendatque: ita in temperato corporis habitu existit elementorum ac qualitatum apta concinnaque temperatio, adeo ut monstrari nequeat vlla per se qualitas, sed cõstans, absoluta, perfectaque elementorum ac qualitatum coagmentatio. Quæ admodum enim quum ex varijs herbis condimenta aut pharmaca conficimus, fit vna concretio, ac singula ita coalescunt, ut nihil eorum quæ compositio complectitur, appareat, aut discerni possit, aut percipi: ita in elementorum qualitibus euenit, ex quarum mixtura primaria nascendi origo ducitur, quæ nouem temperamentorum constituit differentias, vnam temperatam, omnibusque suis numeris absolutam, in qua nihil desideratur, nec vlla qualitatum elementarium aliam superat, sic ut æquali parique mensura inter se omnia consistant, nullo vitio, nullaque intem-

Intemperies quid.

A fidibus simile.

Simile ab herbarum mixtura.

Nonem temperamentorum.

LEVINI LEMNII DE

perie imbuta: Intemperata octo, simplices quatuor, & totidē compositæ seu iugata. Calida tantum in qua calor frigori antecellit, humoris verò & siccitatis est æqualitas: Frigida, in qua frigus dominatur: Humida, quòd illa primas potioresque partes obtineat: Sicca, vbi humore superior est siccitas, reliquis paribus, hoc est, calida & frigida temperatis: Compositæ vero temperaturæ, quæ ex duabus qualitatibus implicatæ sunt, numerantur, Calida & humida, Calida & sicca, Frigida & humida, Frigida & sicca, à quibus corporis constitutio quam *κράσις* Græci, vulgares complexionem vocant: appellationem apud Medicos, ac nomenclaturam adeptæ est ab eo scilicet, quod in mixtura pollet; apud quos id corpus calidum dicitur, in quo vberior est caliditatis portio. Siccum in quo siccitas potior, pari modo ratiocinando de reliquis. Sic medicamentorum cōpositio, in qua multa congeri ac coaceruari solent, ab vno eorum quod præcipuum est, nomen sortitur, vt Dianucum, diacapper, hiera, picra, diaphenicum, oleū vulpinum, etc. Quò autem omnia exactè percipi queant (est enim id nō modo Medicis,

*A maiore
denomi-
natio.*

dicis, sed omnibus, quibus secunda valetudo curæ est, salubre cum primis ac frugiferum) singulorum rationes ac modos quàm possum accuratè explicabo, ac primum temperatæ naturæ conditionē exequar, aut saltem eius speciem atque imaginem mente primum conceptam, oculis exhibebo: nō quòd talis in natura rerum existat, aut in aliquo demonstrari possit, nisi quis forte diuiniorum aliquam supernè originem sit nactus, sed quod huc referri debeant reliquæ hominum naturæ, atque ad hanc amussim exigi, quòd cuique pateat, quid vel superet vel deficiat. Neq; enim expeditè quisquam animaduerterit in calido corporis habitu præponderare humido calidum, ac frigidum prævalere sicco, nisi ad exactam hanc temperiem sit intentus, in eamque, tanquam scopum, defigat oculos.

De temperato exactoque corporis habitu ac constitutione.

Caput Sextum.

DE temperato atque omnibus numeris absoluto corporis statu dicendum
accu-

LEVINI LEMNII DE

accuratius, quod in hunc mentem animūque dirigi velim, ac tanquam ad normam seu perpendiculum reliquos habitus accommodari, quo quisque obseruet, quantum à temperamenti integritate deflexerit, & quid moliri debeat, vt in pristinum statum, quo ad eius fieri possit, reducatur. Quāto enim quis ab hoc remotior, tanto valetudo deterior, atque ad corporis morbos, animique ægitudines lapsus grauior. Corpus hoc omnibus suis partibus cōsummatum aptissimè Policleti regula dici meretur. Id enim prouerbum ijs rebus accommodari solet, quæ ad vnguem facta sunt, & in quibus nihil desideratur, adeo vt ad hanc, tanquam ad lapidem Lydium reliqua debeant explorari. Desumpta est Metaphora à Policeto statuaria, cuius artificium ac decor, teste Fabio, laudem meruit supra mortales omnes: hic tanta arte statuas expressit, suisque numeris ita absoluit, vt cæteri celatores ac statuarij in formandis effigiandisque simulachris, hunc tanquam archetypum sibi proponerent. Vfus est prouerbiali hoc schemate de tuenda valetudine Galenus, qui statuit optimum corporis habitum, tanquam Policleti regulam, hoc est, tam

*Policleti
regula.*

*Lib. 20.
cap. 10.*

Lib. 2.

concinne ac decenter expressum, ut nihil in eo culpari possit, sed mirificè afficiat cōgruens symmetria, nullaque sui parte claudicans commensuratio. Quocirca quæ de

Ad summa enim tendunt.

statu corporis optimo cōscribuntur, merito ad rem absolutissimam referri debēt. Talem itaque corporis habitum exhibemus, qualem Oratorem Cicero, ac Fabius imitandum proponit, qualem Ecclesiastē seu concionatorē instituit Chryostomus

De Sacer. De ratione concionandi.

atque Erasmus, quò ad horum exēplum se componant, qui eloquentiæ parandæ, aut erudiendis rudibus sunt destinati. Et quamuis non penitus quæ animo conceperit, assequatur: aliquem tamē progressum facere par est, nec committendum quantumuis ardua sunt quæ cōsectamur, ut spes infringatur, aut languescat industria. Nonnulli enim, ut Cicero testatur,

De Oratore.

desperatione debilitati experiri id metuūt quod se assequi posse diffidant. Nam neque illud ipsum, quod est optimum, desperandum, & in præstantibus rebus, magna sunt ea, quæ optimis proxima. Quocirca optimū corporis habitum cōstituere, atque adumbrare visum est, quò illius species animo insideat, in eamque oculis ac mente defixus talem imitari quisque, atque expri-

mere

LEVINI LEMNII DE

*Nota tem-
perati cor-
poris.*

mere curet, aut quàm proxime ad illam accedere. Huic itaque cuius specimen exhibendum suscepimus, omnes sensus vigent, atque insitæ facultates functiones suas ac munia citra vllum incommodum obeunt. Memoria illi stabilis ac firma, quòd cerebrum nec ad immodicam humiditatem, nec siccitatem declinet, animus acer & industrius, qui que solerter ac providè omnia aggrediatur, mores integri atque incorrupti, & qui in nulla actione à decore deflectant, ingenium singulare atque eximium, mens placida ac sedata, nullisque affectibus vitiosis exposita, ut que exclusa temeritate iudiciũ delectumq; adhibeat, indoles generosa, multis magnisque dotibus affatim exculta, insignis ac spectata vitæ probitas adeo ut in eo expressum sit illustre virtutis exemplar, hoc est, absoluta atque ad summum perducta nature perfectio. Siquidem in eo se cumulatè proferunt humanitas, mansuetudo, frugalitas, equitas, modestia, & continens cupiditatum moderatio: in aggrédiendis cõficiendisq; negotiis nec præceps, nec cuctator, aut qui præstinando tardius omnia perficiat, sed consiliũ in providèdo, in peragèdo maturitatẽ adhibeat: in casibus humanis, even-
tisque

eisq; fortuitis que inopinato ingruunt, non temere concutitur aut expauescit, eoq; fit ut non iufolescat rebus prosperis, nec deiciatur succumbatq; aduersis, sed omnia vite incommoda alacri atq; infracto animo perfert, nec a constantia susceptoq; consilio abduci se patitur. Quo spectat illud Horatii, quod illi congruit.

*Iustum et tenacem propositi virum
Non ciuium ardor praua iubentium,
Non vultus instantis tyranni
Mente quatit solida.
Si fractus illabatur orbis,
Impavidum feriant ruinae.*

*Lib. 3.
Ode. 30*

Ad quem habitum se composuit Diuus Paulus, ac similem affectum in ijs qui *Rom. 8.* Christo initiati sunt, ac deuoti, exigit, ut quod illi persuasum erat, quisque pro certo ac fixo habeat, nulla re quantumuis sua ac formidabili diuelli posse ab eo, cui sumus addicti. Is itaque cuius speciem ac formam adumbramus, ita animo ac mente constitutus est, ut neutram in partem moueatur, aut hinc inde fluctuet, sed stabiliter atque inconcussè constantiam tueatur. *Naturales* Initi sunt quidem illi affectus, *affectus.* sed naturales, ac minimè improbandi, ut amor ac propètio erga suos, quibus ut

non

LEVINI LEMNI DE

non nimis indulget, ita in illos non acerbus est, non seuerus, amarulentus, prefractus, sicut in congressu familiari comitas seria grauitate sit condita, cui nulla subest dicacitas, nulli dentati sales, non indecora parumque urbana festiuitas, aut obscœnæ facetiæ, & quemadmodum à scurrili ioco ac scenico gestu longissimè abest: ita à censoria seueritate, ac stoica indolentia remotissimus. Quis enim nõ illos ab omni humanitate, ac cultiore vita alienos censeat?

*Æneid.
lib. 4.*

*Quos non ulla magis sermonum gratia mollit,
Quàm si dura silex, aut stet Marpesia cautes.*

Similiter & moribus & vitæ instituto Democrito atque Heraclito prorsus dissimilis, quorum vterque Satyrica dicacitate exagitur. Siquidem

*Iuuenal.
Sat. 10.*

*Perpetuo risu pulmonem agitare solebat
Democritus, quoties à limine mouerat vnum
Protuleratq; pedem: fleuit contrarius alter,*

*Democriti
& Hera-
cliti natu-
ra.*

Nec solum in animo elucent, atque expressè se proferunt hæc ornamenta, ac naturæ munera, sed insigne quoque decus eniret, atque amplitudo in externa corporis specie se profert. Siquidè in vultu qui imago est animi, in oculis qui mentis indices, colore, lineamentis, totoque corporis habitu heroica quædam dignitas, ac

spe-

spectabilis forma se exhibet nulli nō amabilis ac gratiosa, sic vt cōspectus ipse quem que alliciat, ac sympathia quadā, hoc est, tacito naturæ consensu nulla emolumentum spe in amorem sui rapiat. Corpus decenter & concinne compositum est, omniumque partium absoluta constructio. Caput nō obliquum aut angulosum, sed

Spadix color qui.

in globi figuram rotundum, quod capillorum honesti spadices, qui color castaneorum proprius est, exornant: frons serena, nullisque rugis deformata, quā superciliorum decor cōmendat, atque oculorū eminentium amabilis aspectus cohonestat. Color floridus ac suavis: buccæ ac genæ roseo rubentiq; , ac natiuo pigmento perfusæ, præsertim vbi adolescit ætas. Status corporis erectus, incessus decenter cōpositus, non affectatus, vt personatis quibusdam histrionibus, qui ementito quodam atque exotico ingressu se plebi ostentāt,

Factitius incessus

quò maior accedat autoritas ac veneratio. Lingua expedita ac prompta, quæ articulatè & significanter verba enunciet. Accedunt præter hæc non parum multa, quæ ex necessitate, atque humanæ naturæ conditione consequuntur. Siquidem edit bibitque moderatè, atque adhibita

E salubri

LEVINI LEMNII DE

salubri exercitatione, quæ vel viua inten-
 taque voce, vel ambulatione perficitur,
 alimenta probè concoquit, atque in ha-
 bitum corporis digerit: quò fit vt perexi-
 gua coaceruetur excrementorum redun-
 dantia, ac somnus succedat placidus, nul-
 lisq; absurdis aut tumultuosis insomnijs
 interruptus: & si qua species aut simula-
 chra antelucano peractaque concoctione
 atque elaboratis cibis, menti se ingerunt,
 aliqua subest diuination, hoc est, rerum fu-
 turarum non vanum, nec inane præsa-
 gium. Cæterum in hac fragili vita ac ca-
 duca, tantoque naturæ lapsu atque incli-
 natione non video, cui ista aptius accom-
 modari debeant, quàm Christo, de quo
 vaticinatus David, *Speciosus*, inquit, *for-*
ma præ filijs hominum, suauitate ac gratia
 verborum vndique perfusus est, nec est
 vllus hominum, qui illi conferri possit.
 Is siquidem supra reliquos mortales om-
 ni virtutum genere cumulatus, integrita-
 te vite, morum probitate, excellentia do-
 ctrinæ, miraculorum prodigijs diuinita-
 te inaudita, maximam orbis partem in
 sui admirationem, atque amorem per-
 traxit: sic nihil ei defuit eorum quæ aut
 excogitari possunt, aut mente concipi,
 Cui

Psal. 44.

Cui corpus etiam obtigisse spectabile ac *Christus*
visenda specie, quis posset ambigere? Et *exemplat*
quanquam in illo spectanda potius diui- *perfectio-*
nitas, & in quem vsus nobis exhibitus *nis.*
est, nihil tamen vetat eam formam ac cor-
poris speciem animo complecti, quæ di-
gna fuit illius maiestate atque amplitu-
dine. Erat enim externus habitus ac sta-
tura heroica apposita ad dignitatem, ac
diuinitati omnibusq; internis animi do-
tibus, quas opulentè in nos effudit, con-
sentanea. Quocirca vnus hic statui debet, *Ioan. ca. 1.*
in quem exacta hominis cōstitutio sit re-
ferenda, seu corpus, seu animum spectes.
In eo siquidem, vt Paulus ait, *omnes thesauri*
scientiæ ac sapientiæ reconditi sunt, atque in- *Colos. 2.*
habitat omnis plenitudo Diuinitatis cor-
poraliter. Et quanquã ab illo humani ni-
hil alienũ esset, *Nulla tamen labes, nihil vitij*
illi inhæsit, nec morbo, aut peccato fuit obnoxius *Hebr. 4.*
Nã quod subinde incãduisse legitur, ac vi-
tia infectatus acerbius, tũ lachrymis perfu-
sus indoluisse, ac fremitu testatus facti ali- *Ioan. 11.*
cuius indignitatẽ: summæ humanitatis,
atque ex animo bene cupientis argumen-
tum erat: quum enim salutis humanæ
unicè esset auidus, indignabatur complu-
res, quos emédatos, nõ extinctos voluit;

LEVINI LEMNII DE

christus à tam pertinaciter in errore persistere, ac tã
vitiosis af opportunè oblatam resipiscendi occasio-
festibus a- nem aspernari ac respuere. Hæc de corpo-
siemus. ris humani absoluto habitu dicta sufficiãt,
 cui florens ætas atque adulta confinis
 ac finitima, præsertim vbi à primis annis
 laudabiliter instituta est, & liberalis acces-
 serit educatio, quæ tamen cõtinenter labi-
 tur, ac progressu ætatis deficit. Vt enim in
 rebus alijs : ita in humana natura, omnia
 orta occidunt, & aucta senescunt, atque
 ab initio ad finem progressa, decurso vitæ
 spatio dilabuntur, ac vergunt ad interitũ.
 Quæ mutabilitas atque incõstantia quæ-
 que nostrum commonefacit, vt neglectis
 rebus caducis ac breui interituris, ad ea
 quæ æterna sunt animum, mentemque
 erigamus. Quod ipsum Paulus nobis in-
 culcat, quum inquit. *Si consurrexistis vna*
colof. 3. *cum Christo, superna quærite, vbi Christus*
Deo dexter assidet, superna curate, non terre-
Hebr. 13. *stria. Neque enim habemus hic manentem ci-*
uitatem, hoc est, sedes fixas ac stãbiles, aut
Hebr. 11. *diuturnitate confirmatas, sed futuram in-*
quirimus, cuius opifex & conditor Deus,
1. Ca. 1. *qui vt Petrus ait, vocauit nos è tenebris in*
admirabilem suam lucem, atque æternitati
nos destinauit,

*Salubris
admoni-
tio.*

De Calido corporis
statu.

Caput septimum.

INter hos qui à modo delapsi sunt, atq;
 à temperie deflexerunt, calidus corpo-
 ris habitus primus statuitur. Hic enim vt
 ordine prior ita in conseruandæ sanitatis
 ratione cæteris potior. Censetur autem is
 potissime Calidi nomine, in quo reliquis *Calidus*
 moderatè constitutis, hoc est, humido & *habitus.*
 sicco temperatis, qualitas illa exuperat.
 Cuius si conditionem explorare libeat,
 eiusque notas ac signa obseruare, depræ-
 hendes huiusmodi constitutionis homi-
 nem, statura decenti, ac specie formaq; ad
 dignitatem virilem apposita, corpore non
 obeso, nec abdomine, multoq; adipe: sed
 mediocri carne, eaque solida, constipata: *Signa calidi*
 nam calore pingua quæque liquefcunt, *di corpo-*
 ac defluunt: colore vero rubicundo, aut si *ris.*
 sanguis pl⁹ satis feruescit, vt ijs assolet qui
 loca æstiuosa incolunt ac torrida, fusco vel
 rufo. Sunt enim in quolibet corpore pro *Gradus*
 aëris ac regionis conditione conplures ca- *caliditatis*
 liditatis gradus ac varij quum huius qua- *in homi-*
 litatis, tum aliarum modi ac rationes. Sic *ne.*
 Indi, Æthiopes, Mauri, Asiani, Ægyptij,

LEVINI LEMNII DE

Palestini, Arabes, Græci, Itali, Hispani, Sarmatæ, Germani, Galli, Belgæ diuersos sortiuntur corporis habitus, atq; in suo quique genere aut per singulas species, varias caliditatis differentias cōsequuntur. Ut enim ignita quæque alia alijs sunt magis vrentia ac pro subiecto fomite, vel ex carbonib⁹ aut glebis bituminosis, naphtha, oleo, pice, resina vel denique ex lignis è quercu robore, larice, betula, vlmo, populo, salice accēsus ignis, focus incalescit modo ardentius, modo mitius: Sic in quolibet corpore pro loci natura, ac victus vitæq; ratione vel augetur calor, imminuitur, eoq; fit vt colores hominib⁹ existant varij, ac capilli diuersi. In omni siquidē corporis statu calido, cui moderatus humor subest, cutis pilis vndiq; dēsis obsita est, ac barba decora, sed crines paulo erumpūt diuersius, atque alios sibi colores, pro caliditatis ratione adsciscūt. Quū autē piluli generātur ex fuliginoso crassoq; excremento tertiæ cōcoctionis, nigri hi euadūt, siquando deusto vi caloris vapore, excrementum in exactam fuliginem mutatur. Crispi vero efficiuntur atq; intorti, propter temperamentum siccitatem, quam calor immodicus infert, vel meatum in quibus

Simile ab ignitis.

Vnde barba & capilli.

Pilorum origo. Vnde nigri piluli.

Crispi capilli vnde.

radices figunt, angustiam atque exilitatem: ægre enim eluctari possunt, aut rectam viam sibi moliri: quo fit vt inflecti contingat, atque in obliquum ferri, præsertim quibus idnatiuum, non asciticium est, vt mulierculis quæ se comunt ac poliunt, tum tortis crinibus crispantiq̃ue capillo gratiosæ videri affectant. Omnes itaque qui calidas siccasq̃ue regiones incolunt, nigros atque exigui incrementi crines obtinent, tum crispas ac fragiles: Vt sunt Ægyptij, Hispani, Æthiopes, Mauritanii, & quotquot natura aut conditione ijs affines existunt. Siquidẽ in singulis regionibus etiam qui ad septentrionem ac polum arcticum vergunt, cõplures spectamus qui inter externos potius, quàm inquilinos videntur referendi, si crines ac colorem totiusq̃; corporis habitũ obserues. Sic inter Belgas maritimos plurimi sunt nigro crispantiq̃; capillo, acute fusca, præsertim qui æstiuis mensibus Solis ardorem perferunt, ac laboribus subeundis sunt assueti: quanquã hæc corporum varietas in multas causas referri possit, nempe vel regionis naturam, vel alimentorum vires ac facultatem, vel

*Vnde corporum va-
rietas.
Imaginationis vis.* denique in mulieris latentes tacitasque
 imaginationes, quarum vis tanta est, tam-
 que efficax, ut quæ sub ipso conceptus mo-
 mento animo menti que obuersantur, in-
 foetum elaboretur. Quum enim is sexus
*Mulierum
intemperan-
tia.* lasciuus sit ac ludibundus, atque oculos in
 obuia quæque continenter defigat, fit ut
 naturalis facultas quæ operi formando
 perficiendoque insistit, eò cogitationes
 mentisque conceptus dirigat, atque asciti-
 ciam formam infanti inducat, à parentum
 natura ac conditione prorsus alienam. Sic
 obseruatum est nostra & auorum memo-
*Vnde Bel-
gæ Hispani-
nis similes* ria, quum imperator Carolus eius nomi-
 nis Quintus ex Hispanijs in Belgicam in-
 structissima classe esset delatus, ac nume-
 rosa clientela, amploque procerum ac sti-
 patorum apparatu has oras impleuisset,
 mulieres quæ passim gestabant vterum,
*Rei gestæ
narratio.* ex crebro Hispanorum contuitu, exactis
 nouem mensibus, decursoque anni do-
 drante infantes edidisse supercilijs capil-
 lisque nigris ac crispis, tum colore illi na-
 tioni vndique assimili, non quidē triobo-
 lares ac meritorias, quas gēti feruidæ ac sa-
 laci se subiecisse credi par est, sed spectatæ
 probitatis atque incorruptæ pudicitiae ma-
 tronas huiusmodi affectus in se suosque
 con-

concepisse. Simili ratione, quū Belgis imperaret Maximilianus Cæsar ex Pannonijs, hoc est, Austriaca gente oriundus, formæ ob Germanorum consuetudinē ac conspectum, flauis rutilisque crinibus infantes ediderūt, ac Germanis prorsus affines. Hi siquidem & quotquot frigidā humidamque regionem occupant, graciles ac rectos rufosque pilos obtinent, ac flauentes comas, barbasque; *Æneas*, à metalli colore sortiuntur, quòd pili nec à Solis calore, nec etiam interno adurātur, quippe quum humiditas copiosa sit, & transitus per meatus facilis, excrementorum abundantia quibus aluntur, efficit ut densa sit cesaries, ac deustio qua color niger perficitur, imbecillis. Niger itaque pilus fit, quū deusto vi caloris vapore, excrementum in exactam fuliginem elaboratur. Flauus vero, quum vapor minus torrescit, quippe quod tum est impactum cuti, ac erupturum sit, flauæ bilis, non nigræ feculentum excrementum est. Albus vero pilus ex pituita humoreque frigido & humido enascitur. Rufus sicut coloris flauis albiq; est medius, sic eius generatio ex pituitosæ biliosæque fecis media quadam natura prouenit. Qui vero inter hos téperatum

*Pannonia
Austria.*

Æneobarbi.

Coloris pilorum causa et differentia.

LEVINI LEMNII DE

*Li. 2. de
Tempera.*

*Quum pue-
ri imber-
bes.*

tractum colunt, hi crines plurimi incremē-
ti & robustos, modice nigros, mediocri-
ter crassos, tū nec prorsus crassos, nec om-
nino rectos edunt. Quas differentias Ga-
lenus singulis ætatibus accommodat. Af-
scribit enim Infantium capillos, quod ad
colorem spectat, Germanis: florentium
ætate, Hispanis aut Mauritanis: eorum
vero qui pubescunt atque in ephebis con-
sistunt, ijs qui temperatum locum inhabi-
tant. In corporum quoque naturis ad æta-
tum ac regionum differentiā, pilorum ra-
tio ac discrimē se habet. Tenella enim ac
puerilis ætas nuda pilis est, aut tenui tan-
tum lanugine, quòd aut nullus existat in
cute meatus, per quem erumpere exhala-
tio possit, in pilorum augmentum, ac de-
sit effluxus seu excrementum fuligino-
sum, ex quo elaborari ac deduci pilorum
stamina soleant. Quum vero pubescere in-
cipiunt, paruos atque imbecillos profe-
runt. At quæ florescit ac viret ætas, valen-
tiori efficitur capillo, tum numerofo ac ni-
gricāte, quòd iam meatus ac spiracula pa-
tescere incipiant ac dilatari, denique fu-
mida exhalatio in his partibus redundet
que generandis producēdisque pilis sunt

accommodæ vt sunt caput, mentum, alæ,
 pudenda, nam tametsi thorax, brachia,
 fœmora hirta conspiciantur in his qui
 impensè calent, & fuliginosus vapor re-
 dundet: minus tamen copiosè aut afflu-
 enter pili erumpunt, nec in vllam longi-
 tudinem porriguntur, quod in locis qui-
 busdam aridis ac musculosis, nempe su-
 percilijs & palpebris liquido perspici po-
 test. Copia itaque ac densitas capillorum *Vnde ca-*
 ex humorum redundãtia atque influxu: *pillorum*
 color verò à caliditate intensiore proue- *copia*
 nit. Omnes itaq; illæ partes in corpore hu-
 mano maximè hirsutę sunt ac setosæ, qui-
 bus calor inest vberior: nam is vaporosus
 halitus qui ex humoribus emanant, alli-
 cit, atque in pilosam naturam effingit:
 eoq; fit vt adolescentium plerique nul-
 lo sint barbæ apparatus, nec vllæ partes
 pilorum segete siluescant. Quocirca qui *quid cri-*
 me adeunt, ac consilium captant, quò *nes eliciat*
 pubescant, venustaq; lanugine men-
 tum decoretur, meatus laxos efficio adhi-
 bitis ijs quę calorem in his partibus exci-
 tant, humoresq; eliciunt, atque in vsum
 pilorum immutant ac concoquunt. Ta-
 le enim linimentum à me confici solet, *Arundo*
 quod, recipit radicis arūdinis, quę Theo- *Rict.*
 phrasto

LEVINI LEMNII DE

*Ad produ-
cendam
barbā re-
medium.*

phraſto Donax dicitur, Latinè aquatica
Canna, radicis brionix, betæ, raphani, Iri-
dis, Cepæ, ſingulorū partes equales, ſeu
trientē, hoc eſt, vncias quatuor, ficus pin-
gues minutatim incifas ſex, adianthi quæ
vulgo Capillus Veneris dicitur, abrotani,
anethi, ſingulorum fasciculum manualē,
hoc eſt, quantum manu complecti poſſis,
coquantur in vino odorifero, deinde effu-
ſo expreſſoq; liquore, piſtillo ſubaſta per
cribrum adigantur, adde butyri recentis
non ſaliti, mellis electi ſingulorum ſextan-
tem, ſeu vncias duas, olei amigdalini dul-
cis & amari, olei Sefamini, vnciā plus mi-
nus vnam, Oxymil. ſcyllitici ſemunciam,
farinę ſeminis lini, melanthij vulgo nigel-
læ, fœnogræci cribro pollinario accuratè
excuſſi, pugillum vnum: ladani vnciam
vnam: hæc igni admota tantisper bacillo
aut rudicula agitentur, dum in linimenti
formam coaleſcāt. Elicit enim crines cui-
cunque etiam corpori adhibetur, ac men-
to malisq; glabris, ſi eo delibuta eſſe cō-
tingat, decoram barbam conciliat. Rela-
xat ſiquidem cutem denſam, atque hu-
moribus, ex quibus calor emoliri ſolet pi-
lorum germina, facilem tranſitum perfi-
cit, ac vias patefacit. Quod ſi non ætatis
aut

aut senectutis ratione, sed vel ex morbo, aut vitiosis humoribus, ut corporib' morbidis, ac lue Venerea cōtaminatis affolet, caluitium contractum est, quibus vndiq; omniq̄ue ex parte etiam abditissima crines defluunt, ut arboribus folia, vbi falsugine, aut venenato aliquo liquore radix perfusa est, præsentraneum etiam remediū adfert, modo corpus à contaminatis fœdisq; humoribus primum vindicetur, atque adhibitis purgationib' sordes internæ eluantur. Cæterum, ut incepta persequar, mulieres eâdem qua impuberes ratione toto corpore glabræ sunt, ac lænore perpolitæ, præter caput ac verticē in quo capilli affatim erumpunt ac cumulantur, quod vapores in sublime affluenter assiliant. In cæteris vero partibus pilis nudata cutis est, quod humor calorem superet. Quæ vero inter has prurire incipiunt ac tentigine affici, in abditis partibus, ipsisq; faucibus ac vestibulo quo viri illas ineunt, copiosè frondescunt, ac densa pilorum segete luxuriant: eoq̄ue fit ut quò densius fruticentur, pili, eò sint congressus virilis auidiores, magisque fœcundæ. Quod autem nonnullæ non concipiunt, licet excremento genitali abundant, caloris penuria

*Simile à
falsugine
conspersis.*

Mulier capite capillato, non cute.

Mulier crēnita salax

LEVINI LEMNII DE

*Simile à
terra &
Semine.*

*Vnde ste-
rilitas, &
generandi
impotētia.*

*Calor au-
daciā
parit.*

Sat. 2.

nuria efficit. Vt enim in solo palustri ac vli-
ginoso, terraq; plus satis humida suffocā-
tur fata, nec in stirpem emergūt: ita in vte-
ro lubrico cōceptus non perficitur. Simili
ratione iuvenes quidā inito primū con-
iugio, infœcundi sunt, ac quamlibet se cō-
cubitu fatigent, à generandi spe excidūt,
ac speratę prolis desiderio frustātur, quòd
virili robore destituti sint ac genitura fri-
gescat, ipsaq; sit, quā par est, dilutior. Ca-
loris itaq; ratione hirsuti sunt viri, & ma-
gis, quā sex⁹ muliebris, audaces. Quòd si
supra mediocritatē calor in virili corpore
augeat, atq; accensa bili sanguis inflam-
metur, in desperatam feritatem ac rabiem
nonnunquam deurgit. Quòd fit vt pleri-
que iritati, ac vel publicis vel priuatis o-
dijs lacefsiti, crudeliter in hostem sæuiant
atq; immani furore grassentur. Quocirca
quò quisque plus satis calefcit, atque vl-
tra temperamenti moderationem excur-
rit, eò corpore magis hispido est, animo-
que ferociore. Quod Iuuenalis scitè ex-
pressit.

*Hispida barba quidē, et duræ per brachia setæ
Promittunt atrocem animum.*

Intēsus siquidē calor animosos homines
efficit, feroces, iracundos, callidos, versi-
pel-

pelles, industrios, solertes, quibus non solum in extimo corpore, sed internis etiam partibus pilos innasci proditum est. Quod de Aristomene missenio refert Plinius, qui *Lib. xi. ca. 37.*
stratagemate ac astu militari integras cohortes solus profligasse memoratur. Est autem id quum calliditatis atque astutiae, tum eximia admirandaque fortitudinis argumentum. Quum enim vir is tercentum Lacedaemonios confecisset, atque ab illis semel atque iterum captus esset, per cavernam elapsus est angustias vulpium ac mustelorum aditus sequutus. Rursus deprehensus, sopitis sepultisque somno ac vino custodibus, ad ignem aduolutus, lora quibus deinctus erat, cum corpore exussit. Tertium capto Lacedaemonij pectus dissecuerunt, videnti causa, hirsutumque cor repertum est. Ex his conijcitur, quantum virilis calor ac roboris Sampsoni inerat, qui mandibula asini mille viros confecit, qui avulsis postibus ac repagulis, urbis portas in montis cacumen extulit, qui ruptis funibus ac loris, quibus deinctus erat, se insidiatoribus intrepidè opposuit, qui conuulsis columnis quibus triclinium fultum erat, numerosam hominum multitudinem oppressit. Nec minus spectabilis aut admiranda Davidis virtus *i. Reg. 17.* extitit, qui impetu facto in leonem et vrsum, quum pecori inhiarent, utrumque prostravit:

de-

LEVINI LEMNII DE

Davidis
robur.

Ind. 3.

Ingenia
proba im-
proborum
comercio
depravari

Temera-
ria auda-
cia.

deiecto que formidabili hoste, opima spolia, am-
plaq; trophæa ac victoria insignia in urbem re-
tulit. Quo nomine etiam apud Hebræos
Sangar Anathi filius nobilitatus est, qui
sexcentos Palestinos vomere, vel ut alij ver-
terunt, fuste quo bones stimulantur, confecisse
memoratur. Et quanquam huiusmodi con-
ditionis homines magna ex parte excelsi
inviçti que animi magnitudine ac robore
existent, plerique tamen eorum præcipi-
tes ac temerarij improba quadam cupidi-
tate ad patrâda facinora impelluntur, qui
quum virtute duce ad res præclaras eniti
possent, ne his consecrandis desint admi-
nicula, ad vitia deflectunt, atque insidijs.
dolis, fraudulentijs, rapinis, cede, sangui-
ne ad opes, ad imperia, ad potentiam, sibi
aditum patefaciunt, qui à magnimitate ac
fortitudine alieni, audaciæ potius ac cru-
delitatis, quàm fortitudinis nomen me-
rentur: præbent quidem se animosos in a-
deundis periculis, atq; audaces in obeun-
dis rebus arduis, sed cupiditate priuata ac
crudelitate inhumana, sic vt omnes suos
conatus ac molimina non ad utilitatem
communem, aut Reip. commoda, sed ad
suas cupiditates, priuatasq; libidines re-
ferant maximo ciuium ac populorū de-
tri-

trimento. Sic plerunq; obseruamus summae expectationis ac maxime spei adolentes, in quibus elucet generosae mentis indoles, improborum commercio ac consuetudine degenerare, atque à morum integritate desciscere, qui quum virtute possint innotescere ac celebres effici, malis artibus potius id tentare pergunt, in quibus non minus se praebent industrios ac solertes, quam vbi ad res praclaras aditum sibi patefaciunt. Et quemadmodum homines ignaui mentisque inertis ac somniculosae in neutram partem memorabile aliquid moliri solent, nec sublime quiddam vel aggredi, vel meditari: Sic isti ad quaeuis sunt appositi, seu vitia, seu virtutes spectes, nec quicquam in conseruandis perficiendisq; rebus illis aut operosum est, aut difficile, adeo vt quacumq; via grassari velint, qua ratione ac modo se illustres praestare, id facile assequatur ac perficiant. Quò mihi rectè Plato iudicasse visus est, *Nefanda* scelera ac perditam profligatamq; nequitiam non ex ignaui stupidoq; ingenio, sed generoso potius educatione corrupto procedere. Sunt autem huiusmodi conditionis homines calido corporis habitu, qui illis ad obeunda facinora est incitamento. Nam frigidi, quòd metitulosi

*Virtutibus
vitia per
mixta.*

*Lib. 6. de
Rep.*

LEVINI LEMNI DE

*Proverbia
in ignavos* existant ac timidi, nunquam, ut habet Pro-
verbiū, trophæū statuunt, nec quicquā egregij
aggredi, aut experiri audent. Quibus itaque
corpus qualitate calida imbutū est, ij inge-
nio sunt vario ac versacili, viuudo, alacri,
erecto: lingua fluxa ac flexanima, quæ ar-
ticulatè ac significāter verba proferat, so-
nitu vocis non exili: nam robustam vo-
*Quid vocē
robustam
efficiat.* cem efficit partim pectoris ac vocalis ar-
terix amplitudo, partim insitus calor, vn-
de emergit impetus animi, mentisque ar-
dor & concitatio. Quòd si proba desit
educatio, nec animo cultus adhibeatur,
versipelles plerumque euadunt, vetera-
tores, subdoli, astuti, in compilandis re-
bus mirè dextri, animo inquieto ac tu-
multuoso: ingenio verò vafro, versatili,
ventoso, mobili, infido, rerum nouarum
auido.

*Aeneid.
lib. 1.* — Cui tristia bella,
Iraq̄, insidiaq̄, & noxia crimina cordi.

Et quoniā calor lumbos incitat, sunt hi
magna ex parte impendio salaces, atq; in
Venerem proni, omnesque corporis volu-
ptates profusissimi. Cui vitio si impoten-
tius succumbunt, ac supra mediocritatem
*Veneris
moderatio* sunt dediti, ob immodicā humoris pro-
fusionem, præmaturè caluescunt, atque
in an-

in anteriori capitis parte quæ synciput dicitur, efficiuntur glabri, color quoque ijs deflorescit, oculi caligant ac lippitudine vitiantur, tempora collabuntur, tibiæ clunesque gracilescunt atque extenuantur, labascit vigor, facies macie deformatur, omnisque corporis decor ac venustas obsolescit ac deperit, multisque alijs incommodis sunt expositi, Primum καχεξία, hoc est, squallido maloque habitu, febri hectica, quæ intimis partibus infixæ, atque ossibus medullisque penitus inhærēs, corpus tabe conficit. Quòd si eiusmodi cōstitutionis homines tuendæ conseruandæque sanitatis rationem habeāt, ac corpori mentique vllam curam adhibere pergant, præ cæteris valetudine fruuntur inculpata, nec facile morbis eos tentari contingit, aut aliquos humorum aceruos congeri, qui corpori putrefactionem aut corruptelam inferant: ab ijs enim moderata caloris innati substantia illos liberos præstat atque immunes. Quocirca optima instituenda victus vitæque ratio, & præter hæc quæ corpus humanum constituunt, sex illæ res quæ nos conseruare possunt, *Res nō naturales.* modo ijs commodè vtamur (nam id nostræ electionis & arbitrij, naturæ

Artis me- parens esse voluit) accuratè obseruanda:
dicæ. 85. vocantur autem Galeno *causæ conseruatri-*
Causæ con- ces, quòd corporis nostri constitutionem conser-
seruatrices uare idoneæ sunt, modo ijs commodè atque op-
 portunè utamur. Recentiores medici res
 non naturales vocant, non quòd præter
 naturã existant, sed quoniã extra nos con-
 stitutæ sunt, nec nobis insitæ, tũ quòd vsu
 effectuque suo, ac qualitatis aut mensuræ
 ratione naturam, eiusque facultates vel
 lædant vel vitient si sinistrè ac parum aptè
 adhibeantur. Cuius generis sunt Aër qui
 nos ambit, Alimenta, Motus & quies,
 Somnus & vigilia, Excretio & retentio,
 Affectus animi, quæ calor natiuus ad sui
Aëris vis. conseruationẽ ac tutelã exigit. Primum
 enim Aër subinde tacitè ac latenter, subin-
 de manifestè in corpus se ingerit, ac spiri-
 tus quum fœdo halitu, tum salubri affla-
 tu vel vitiat vel reficit. Plus autem detri-
Aura pe- menti infert Aër insalubris, autraq; conta-
stilens. giosa & pestilens, quàm venenosæ quali-
 tatis cibus: iste enim vomitu excuti po-
 test, quum aër ac liquida queq;, si quando
Aër vitio- vitalia corripunt ac venas subeunt, ita in-
sus cibo hærescât, vt agrè expugnari queât: quum
nocentior. itaq; circumfusus aër corpora nostra variè
 afficiat, (nã præter exhalationes pestifè-
 ras

ras, quæ se pulmonum fibris inferunt, vel plus iusto calefacit, exiccat, frigefacit, humectat) sedulo sibi quisq; prospiciat, nequid noxæ aut incômodi ex illo cōtrahat: nam quum temperatis corporibus saluberrimus aër accommodus, qui nulla extranea aut vitiosa qualitate infestus est, aut temperiem viciat, ita à temperamento delapsus is aër inducendus in quo contrariæ qualitates exuperant: sic calido æstuantique corpori frigidus, humido siccus, frigido calidus, sicco humidus accommodandus, quod etiam arte molientum est, vbi ille deficit, aut aliàs obtineri nequeat. Quocirca in morbis calidis ac siccis, aut statu cœli æstuoso.

*Contraria
contrarijs
expugnari*

— *Quum Sirius ardor*

Ille sitim morbosq; ferens mortalibus agris

Aenei. 10.

Nascitur, ac leuo contristat lumine cœlum,

Caniculae

Quo ardores abigi arceriq; possint at-

vis.

que æstus mitigari, irriganda pavimenta scaturientibus aquis, sternendi carices, ac frondibus virentiq; gramine aut pappinis adornanda coenacula: quod quum Belgæ factitare soleant, tum nulli, quâ Britanni, quos Anglos modo vocant, decetius, aut apparatu ornatuque magis spectabili ac visendo:

*Anglicæ
laus.*

LEVINI LEMNII DE

quum enim æstate superiore eo me contu-
 lisssem, partim vt Insulam opibus virisque
 heroicis cum primis illustrem spectarem,
 partim vt Guilielmi Lemnij, cui, vt æquū
 est patri, vnicè afficior, consuetudine frue-
 rer, multa mihi in ipso aditu (nam ad Can-
 tium promontoriū delatus partim equo,
 partim nauigio Lōdinum deuectus sum)
 conspecta sunt & obseruata, quæ quem-
 uis ad collustrandam hanc regionem pos-
 sent allicere. Siquidem quum D. Lem-
 nius qui ob singularem medendi artem,
 quam felici successu, magnoque proce-
 rum ac popularium applausu exercet,
 huic genti charus acceptusque est, in cœ-
 tum ac clarissimorum virorum confes-
 sum me deduxisset, cœpit ilico ex opti-
 matibus quisque erga hominem exte-
 rum, & qui nunquam illas oras attigisset,
 humanitatis officia exercere, ac præhen-
 sa dextra in amplexus ruere, atque effuse
 aduentum gratulari. Sunt enim in pro-
 uectioris ætatis homines, & quibus est ali-
 qua doctrinæ existimatio, mirè propensi,
 quod non facile persuaderi posset ijs qui-
 bus sunt suspecti nationis huius mores &
 conditio. Itaque vt ingenuè fatear, amabi-
 lis mihi visa est incredibilis gentis huius
 comi-

*Angli do-
 ctis & se-
 nibus affi-
 ciuntur.*

comitas, affabilitasque sermonis, oblectabat me, elegans & exquisita dignaque spectari rerum domesticarum mundities, recreabant triclinia virgultis herbisque redolentibus passim contrata, necnon fasciculi manuales ac olfactoriola ex flosculis versicoloribus concinnè congesta, quæ culcitris thorisque; inspersa suavi halitu conclave undique complebāt. Quo effici credo, quum alimenti tum aëris saluberrimi ratione, vt indigenæ colore florido existant, oculis, facie, vultuque atque oris specie quæ honestatem ac decus præ se ferūt, voce blanda quidem; sed moderatione temperata nullisque; lenocijs indecoris, aut verborum illecebris corrupta. Et quum in accubatione epularum, ac symposijs sumptuosi existāt, tum potu se minus onerant, nec quenquam immodicè vrgent, sed patiuntur pro suo quocumque arbitratu, sapidissimo quo ferè vtūtur, liquore madescere atque irrigari: quod verò ad vrbium frequentiam, soli vbertatē, fontium scatebras, fluminum rapidissimos decursus, armatorum ac pecudum greges, texendi artificium, iaculandi peritiam attinet, superuacaneum est referre quidquam: quum negotiatores qui apud hos mercaturam exercent ac mun-

*Anglorum
vitæ con-
ditio.*

*Quæ An-
gli florido
colore.*

dinantur, aut legationes obeunt, abunde testari poterunt nihil earum rerum quæ in hominum usum ac commoditatē expeti possint, deesse illis, aut desiderari.

Cibi & potus facultas.

Li. I. ca. 3.

Simile à cultura agri.

Cæterum ut argumentum incepti operis prosequar, quæ admodum de aëris, ita alimenti quoque ratione statuendum, ac cibi potusque similis habenda consideratio. Quocirca ut corpus non facile morbis tentetur, vllisque febris sit expositum, optimis quisque cibis assuescat, qui nihil succi vitiosi, aut humoris pravi pariant, eosque assumat quum tēpestiurè atque ordine, tum quantitatē moderata. *Quemadmodum enim Columella teste, imbecilliorum agrum esse decet, quàm colonum vel agricolam, quoniam quum sit colluctandum cum eo, si fundus præualeat, allidi dominum: ita cibum infra naturæ vires esse conuenit, quò minimum negotij ventriculo facebat alimentorum redundancia, ac maturius concoctio digestioque perficiatur: quod ipsum egrè obtineri potest, vbi immoderatus cibos ingeri cōtingit, illique vel vitiosi sint, vel repugnantium inter se qualitatum, denique nec observata temporis, consuetudinis, horæ, ætatis, mensuræ, ordinis ratione ac modo.* Quod in exercenda Venere ijs

quo-

quoq; præscribendum censeo, qui inito pri-
 mum matrimonio frequenti cōcubitu do-
 mari posse nuptas credunt, quum illæ non
 fatientur, ac viros funditus exhauriri con-
 tingat. In victu autem instituendo hoc cū
 primis obseruandum, præsertim vbi cor-
 pus temperamenti limites non excedit,
 nec à moderatione delapsus est, vt simi-
 lia ac naturæ quàm maxime consentanea
 exhibeantur, nam contraria dedisse, cum
 primis noxium est ac perniciosum: quod
 sane in omni ætate, tempore, regione, con-
 suetudine quæ ascititiam naturam gignit
 summo opere spectandū. Sic pueri humidū
 victum exigunt, illisq; impense calida &
 exiccantia præscribi non debent, quod in
 cremento officiant, ac corpora prohibeāt
 adulescere. Quocirca Plato & Galen⁹ illi
 ætati vinum interdicit, ac negustare qui-
 dem permittunt, quippe quod haustum,
 corpus calefaciat, & caput halitu impleat
 damnumq; menti inferat, adeo vt etiam
 adultis partē id exhibendū censeāt quod
 ad iram ac libidinem præcipites faciat,
 ac partem animi rationalem, hebetē tur-
 bidāque efficiat. Qui vero pubescūt, quo-
 niam in optimo temperamento consistūt
 victum salubrem ac temperie medium

*Pueri vi-
 et hūmi-
 dū exigūt.*

*Li. 2. de
 legib.
 Lib. 1. de
 tuenda
 valētud.*

*Vinū pue-
 ris noxiū.*

LEVINI LEMNI DE

exposcūt, qualis est vitulina caro, ouilla, suilla, gallinacea, hœdina, oua gallinacea, panis primarius ex laudatissimo tritico confectus: Iuuenilis autem virilisq; ætas quoniã ad caliditatem ac nōnullã siccitatē deurgit, illisq; estiuus potissimū mensibus feruescit sanguis, moderate humidus calor diluendus est, cuius generis sunt buglossus, atriplex, malua, aut lapathi id genus quod à spinoso semine Spinachiū dicitur, hippolapathum, & hydrolapathū, cuius naturæ nobis vocata est patientia, lactuca, portulaca, melones, cucumeres, cerasia, corna, quorum nonnulla, ne stomachum offendant, ac ventriculo nocumentum inferant, elixari possunt, aut vbi ijs crudis in acetarijs vtimur erucam nasturtium, mentham, sisambrium & quo nunc passim hortinitiescūt, drococellam admiscere. Sic enim obtinebimus, ne calor plus satis inualescat, atque humiditatem natiuam depopuletur. Vbi itaque in calido aut alterius qualitatis statu ad intemperiem lapsus est, alterare naturam ad contraria expedit nam similibus morbos acciri, atque intemperie foueri contingit. Siquãdo igitur habitum corporis mutare consultum erit, ac morbos

Quæ sanguinis feruorem temperant.

*Draconis horten-
sis, vulgo
Dragonis.*

bos demoliri, contrariam victus vitæque
 rationem imperabis, sic tamen vt peden-
 tim natura ad diuersam consuetudi-
 nem transferatur. *Vt enim sapientis est,*
 Cicerone teste, *amicitias quæ minus dele-*
stant, minusque probantur, sensim potius
dissuere, quam repente præcidere: ita in-
 ueterata inolitaque consuetudo lentè cer-
 taque ratione mutanda est. Subiti enim
 ac repentina innouatio non absque in-
 signi valetudinis iactura inducitur, præ-
 fertim in corpore: nam in animo ab im-
 probis moribus ac flagitiosa vitæ con-
 suetudine confestim resiliendum. Porro
 quum in iuuenibus omnia sunt ad tem-
 peramenti amussim reducenda, ac nihil
 non agendum, quò errores emendari, ha-
 bitusque corporis ad iustam symmetriam
 seu conuenientiam reduci possit, tum in
 senili corpore nihil temere moliendum,
 vt cui vtilius est rebus consuetis inhærere,
 etiamsi modicè noxiæ sint, quàm in victu
 vitæque genere quidquã innouare: Con-
 tra iuuenibus ea mutare quæ nocent, ten-
 tandum, etiamsi à puero ijs maxime assue-
 uerint: possunt enim eorum vires modera-
 tam mutationem perferre, & quoniã mul-
 tum vitæ superesse posset, sperandum est
 ali-

Lib. 1.
 Officio.
 simile ab
 hominum
 moribus.
 Mutatio
 subita quã
 do vilis.

Mala con-
 suetudo
 sensim mu-
 tanda.

*Periculosa
mutatio
in senib.*

*Cicero in
Senectute.*

*Lib. 5. de
vita
valent.*

*Exacta
via viati-
cum que-
rere.*

aliquē eos fructum ex ascita meliore con-
suetudine ac viuendi instituto consequu-
turos. At senex siquid tentare pergat, ac
longo vsu familiarem ac domesticam vi-
tæ rationem vel excutere, vel immuta-
re velit, prorsus operam luserit: siqui-
dem tametsi aliquem progressum fece-
rit, & non nihil obtinuisse visus est, defi-
ciet tempus, ac per exiguum vitæ spatium
restabit, quo optatis bonis perfrui possit.
Simile enim quiddam is animo concipit,
vt qui exacta ætate, decursoq; æui spatio,
ac metæ proximus, quo Catoni nihil vi-
sum magis absurdum, eò plus viatici pa-
rare sibi pergat, quò minus vitæ peragen-
dum restat. Frustra enim is operam insu-
mit nō aliter, vt appositè Galenus, quàm
siquis iam de uexa atque inclinata ætate
artem quampiam addiscere velit quū pro-
perādum sibi, ac non multò post sarcinas
sibi colligendas meminerit atque emigrā-
dum. Quum itaque senilis ætas nullam
ex permutata victus vitæque ratione com-
moditatem sit perceptura, præstat quocū-
que modo illam fulcire, atq; appositis ali-
mentis corpus frigidum siccumque cale-
facere atque humectare, quàm ambigua
dubiaque via insistere, ac præter ætatis ra-
tio-

rationem quidquam aggredi: quū fenestus inualida sit, parumq; firmis viribus, nec leuissimum errorem perferat, in quē si labi contingat, ægre admodum poterit eluctari.

Cæterum quum motu seu exercitatione *Exercitij
commoda* ubi ea moderata existit, calor natiuus augetur, ac virile robur concipiat, Corpus verò animusq; human^o occupatione molesta, ac negotiosa cura defessus, quiete se atque otio reficit, pusillumq; laxamenti sibi constituit: Horū vt in quouis habitu (nam singulis hæc pro naturæ suæ conditione accommodari possunt) ita in calido corporis statu, quo valetudo firma consistat ac stabilis, habenda ratio. Nihil enim *Exercitij
commoda* agitatione corporis, motuq; decenti ac *Exercitij
commoda* composito salubrius. Siquidem reuiuiscit *Exercitij
commoda* eo vigor animi, ac spiritus sopitus languidusq; excitatur, exhilarescit mens, omnesq; partes corporis ac sensus quum interni, tum externi agiles efficiuntur, alacres, erecti, atq; ad obeundas actiones expediti, color efflorescit, appetētia acuitur recluduntur meatus, ac venarum conceptacula dilatari incipiunt, humoresq; liberius vitro citroq; cōmeant, excrementa cōmodè expurgantur, concoctio maturius

rūsus perficitur, ac succi elaborati in habitū corporis distribuuntur: postremo, quū mens sit sedacior, somnus accedit placidus, nullisque nocturnis imaginibus interruptus, modo omnia opportune ac legitimo tempore adhibeantur, hoc est, cōcocto cibo atque excrementis accuratè expurgatis, quæ intensiore motu in habitum corporis rapiuntur, ac meatus exiles angustosq; obturāt. Quum autem exercitationē aggredi visum erit, præparandū corpus flexuosis gestib⁹, nervos eque partes quæ ob intermissum forte exercendi vsum ad motum obriguerūt, agiles præstande: sic enim nulla molestia, nullaque lassitudine illam obire poterit, ac tantisper agitationi corporis insistere, dum mēbra intumescant, ac color floridus se proferat, rubentiq; specie, cutis sudore madefacta appareat, quæ quum spectari incipiunt, sisti ilico ac cohiberi exercitatio debet: si enim ultra progreditur, nec conquiescat, cōfestim color euanescit, ac corpus aridum fit ac strigosum. Et quemadmodum si calidæ cōditionis homines citatiore vtantur motu, atque in agitādis exercendisq; membris incalescant, ac plus satis sint feruidi, corpore efficiuntur gracili,

*Exercendi
modus.*

cili, atque absumpto humore naturali ad *Desidia*
 ficcitatem inclinantur: ita, si otiosam vi- *noxia.*

tam agant, ac veterano torpescant, aut de-
 nique luxu, vitæque intemperantia, lan-
 guore, ignavia, delicijs, socordia, segni-
 cie, desidia, inertia eneruati ab exercita-
 tione desistant, humoribus vndique tur-
 gescunt, atque opimi obesi que euadunt.

Hæc fortasse videbor fastidioso lectori dis- *Quid An-*
 seruisse verbosius, verum eò intelligat spe *diosis fa-*
 ctare consilij nostri rationem, vt quum *ciendum.*

omnes tum maxime philomusos viros-
 que patricos & qui literis continenter
 sunt addicti, commonitos velim ne labo-
 riosas validasque motiones subeant,
 præsertim ieiuni, vel statim assumpto ci-
 bo, nec intèpestiuis lucubrationibus sint
 dediti, vitaque vmbratili implicati, spiri-
 tus animales, omnesque naturales facul-
 tates attenuent: vtrobiq; enim deesse illis
 modum obseruo: qua de re vberius in sic-
 co temperamento tractare institui. Porro
 quum sint varia exercitationum genera,
 nec queuis omni ætati vel apta est, vel de-
 cora: seipsum quisque exploret, ad quam
 natura maxime sit appositus,

Quid valeat humeri, rursus quid ferre recusent *In arte*

Nam & luctari, disco vel pila ludere, *poët.*

glo-

LEVINI LEMNII DE

*Varia ge-
nera exer-
citationis.*

*Henrici
2. Gallie
regis mors
an. 1559.*

*Mitiora
exercitia.*

globos torquere, decertare cestibus, im-
mensa pondera librare, atque in sublime
efferre, iaculari, equitare, cursu, saltu, bal-
listis, aut natandi peritia cum æqualibus
contendere: in equestri certamine vibrare
hastam, accōmilitones in pugnā laceffere
inter robustorum hominū exercitationes
referuntur: quanquam earum nonnullæ
quoniam violenter ac validè obiri solent,
aliquando ex plausibili spectaculo luctuo-
sum funestumq; exitum consequuntur,
vt superiori anno in Galliarum rege Hen-
rico eius nominis secundo excelsi inuicti
que animi viro cōrigit, qui multa que per-
ficere destinarat, meditatus, dum in pom-
pa nuptiali incitato equo concreditur, so-
luta casside, ac galeæ ligulis, lanceæ fra-
gmentū capiti impactum est, ac letale vul-
nus inflixit: siquidē post dies aliquot ob-
orta febris vt in huiusmodi calamitate as-
solet, ex plaga subiatus est. Sunt autem
alia minus operosa, minusq; molesta ex-
ercendi corporis genera, nempe vectio-
nes quæ vel vehiculo vel nauigio perfici-
untur: frictionum complures differentiat
ambulatio que vel lento, vel citatiore in-
gressu peragitur: Cantilenæ ac musici con-
centus qui viua voce, vel instrumētis mo-
du-

dulatè resonantibus aures animumque
 suauitate permulcèt, ac discussis nebulis, *Musica*
 spiritus sopitos excitant, mètè que de- *mentè ex-*
 pressam erigunt. Quòd si certis interuallis *hilarat.*
 accedat clara lectio, ac vocalis sonique in-
 tensioris canora declamatio, vt Comici
 nostri factitāt, qui Rhetoricam rhythmis *Rhetorica*
 metiuntur, dici vix queat, quātum pecto- *popularis.*
 ri eiusque musculis commodi attuleris:
 nec minorem fructum perceperis in dila-
 tandis pulmonum fistulis, ac discutienda
 fuligine quæ ijs partibus inhæret, si cohibi-
 to parumper anhelitu ac labris excitato
 popismate, sonituque bōboso spiritū ex- *De valet.*
 plodas: verum id ex Galeni sententia mo- *lib. 5.*
 derandum in iuuenibus vsque ad ætatem
 consistentem, ac prima luce seu antelUCA-
 no, vbi corpori nulla subest repletio, nec
 nocturni labores, qui in concubitu ample-
 xuque mutuo obeundi sunt, hominē af-
 fluxerunt. Hæc quoque exercitatio his po- *Gibbosis*
 tissime conuenit, qui vel vitio naturæ, vel *apta exer-*
 nutricum incuria gibbo sunt deformati: *citatio.*
 nam quum thoracis musculi pulmonum-
 que folles retracti ac curuati in dorsum
 delitefcant, hac respirandi ac dilatandi pe-
 ctoris ratione leuamētum percipiunt, mi-
 nusque efficiuntur anhelii. Quin & equi

G

vbi

*Generosi
equi nari-
bus sonitū
excutiunt.*

*Ut gene-
rosi equi
explorādi.*

*Oblectatio
minus ho-
nesta.*

*Rusticatio
laudata.*

vbi incitati calcaribus gressum glomerare incipiunt ac cursu incalescere, quod homines ore inflatisque buccis moliuntur, id illi spirante sonitu ac narium flabris perficiunt exploratissimo generosæ indolis argumento: sic hippopolæ, hoc est, qui equos, venales exponunt, quò sonitum eliciant, nares vellicant, quem si incunctatè proferant, nihil subesse latentis occultiq; vitij persuasum est: nã in cursu minus agilem esse accalcitrosam, pedibusque rigidis: aut visu caligante, oculorum iudicium exigunt, aut alijs argumentis explorari debent. Possem equidem plura oblectandi genera referre, vt quæ resonante fritillo, quæ tesseris, quæ talis in pyrgum missis, quæ saliente alea, aut enumeradis chartis nonnullos recreant. Sed quoniam ea sunt otiosorum hominum auocamenta, qui statariam potius aut sedentariam, quàm motoriam fabulam exoptant, de his nihil inferendum putavi. Siquidem spectatæ probitatis viri ea potius oblectamenta, has à rebus ferijs vacationes requirunt ac consèctantur, quæ ab honestatis actionibus non sunt aliena, vt sunt rusticæ amœnitates, atq; agriculturæ occupatio, quæ nò solum voluptatè, sed emolu-

men.

mentum etiã, quãstumq; præbet vberri-
 mum nullo tẽdio aut laboris molestia: ni-
 hil enim necesse est here fundiq; domino
 agris desertis culturam adhibere, noualia
 semẽti præparare, occationi, subigendisq;
 glebis insistere, agrũ repastinare, ablaquea-
 re arbores, quũ herus leuioribus occupa-
 tus, colonis villicisq; ea demandare pote-
 rit, atq; ad pensum diurnosq; labores il-
 los instigare, ac quid effici velit, voce, ma-
 nu, nutibus præscribere atque indicare.
 Quod illud Terentij edocet.

*Quod in opere faciundo, operã consumis tuã,
 Si sumas in illis exercendis, plus agas.*

Heaut.

scena. I.

Actus. I.

*Fertilissimus enim in agro oculus domini, cui-
 ius etiã vestigio saginãtur iumẽta ac pingues-
 cunt. Iam verò vbi ab exercitatione deli-
 stimus, atq; ad cibũ potumq;e, quo vires
 instauramus, deuentũ est, summa cura eui-
 tanda satietas ac redundãtia: quum enim
 sæpe inutilis nimia inedia, tum nunquam
 vtilis nimia satietas: ea siquidẽ ventriculũ
 distendit ac crudelitate afficit, quæ parit
 opilationẽ atq; humorũ putredinẽ, vnde
 pullulant febriũ omniumq; morborũ exa-
 mina. In cõstituenda autẽ valetudine fir-
 ma ac stabili, omnia ordine, ratione ac mo-
 do, adhibitoq; delectu ac iudicio peragen-*

Proverbiũ

rusticum

Satietas

vitanda.

Ordo in

sanitate

tuenda.

LEVINI LEMNII DE

Epidi-
mio.6.
Aphor.5.

Veneris in
commoda.

da, sic vt ex Hippocratis sentētia *Labor seu exercitatio, cibus, potus, somnus, Venus omnia mediocria sunt, suoq; ordine incedant ac perficiantur*: quocirca sanitatis tutelam ab agitatione motuque corporis auspicandam censet, quē subsequi debet cibus & potio, deinde somnus, mox Venus: in his, vt Galenus ait, quibus ea ex usu est, minusque incommoda, vt iuuentuti floride, nā pro- uectę etati ac senili, tum siccis corporibus cū primis noxia ac perniciofa: Nec verò calidis temperaturis satis tuta est, præsertim si intempestiuè vel immodicè, tum statu cœli calido illi assuescant. Vernis autē mēsis salubrior, vbi moderato cibo potuque concalefactum atq; irrigatum corpus, antequam somnus obrepat, Venerē exerceat. Sic enim lassitudo quæ ex concubitu contrahi potuit, obdormiscēti statim remittitur ac relaxatur.

Inanitio & Repletio.

Hæc quoque moderatio etiā in alijs rebus obseruanda, siquādo corpus cibo potuque refici vel humoribus oppletum inaniri postulat ac euacuari, exploratis viribus & quid natura perferre posset, tū quò prodire ac progredi liceat: quod etiam in venæ sectione, prouocando sudore, deiectione

Etione alui, proluendis que intestinis, in ci-
endo vomitu spectari debet, obseruata te-
poris, ætatis, cõsuetudinis, naturæ, regio-
nis ratione ac modo. Nec quisquam vlli

*Vena nõ
temere in-
cidenda.*

horũ assuescere debet, aut temere quid-
quam in se moliri, nisi res vrgeat, aut ali-
qua subsit humoris redundantia, quæ vel
purgationem vel euacuationem exigat.
Sunt enim in omnib' ferè regionibus qui
singulis anni partibus vel venã secari, vel
cucurbitulas scarrificata cute sibi admo-
ueri patiantur, maximo valetudinis detri-

*Sanguis &
spiritus vi-
tæ thesau-
rus.*

mento: siquidem vnà cum sanguine vitæ
thesauro nõ minima spiritus vitalis por-
tio emanat atque excernitur: quo fit vt to-
ta moles corporis ad frigiditatem deuer-

gat, naturæ que opera ac functiones perfi-
ciantur deterius. Sicalij nullo Medicorũ
cõcilio catapotia quas pilulas vocãt, sub-
inde deuorant, ac medicatas potiones ebi-

*Sani ne
medicamẽ-
tis assues-
cant.*

bunt, quibus vires sibi deijciunt, ac præ-
maturam senectã accelerãt. Quod ipsum
nonnullis in vomitu identidẽ prouocãdo

*Vomitus
raro pro-
uocandus.*

vsu venit, qui persuasum sibi habent, Se-
mel aut bis in mense salubre esse sentinã
exhaurire: quum sanis non expediat, aut
consultum sit, in belluinam illã consuetu-
dinem deuenire, aut tale quiddã præscri-

LEVINI LEMNII DE

*De ratione
victus
Lib. 1.*

*Pergræca-
ri.*

*Quando
vomendū.
Nidorosi.
& acidi
ructus.*

Eccle. 31.

benti acquiescere. Nam quod plerique Hipocratis autoritate id stabilire pergāt, non videntur mihi viri illius mentē satis excussisse. Quum enim inter illos versaretur, ac medicinam factitaret, qui pergræcari solent, hoc est, Genialem vitam agere, atque affluētius cibo potuque perfundi, non præscripsit illis vomendi leges: sed si grauari illos cōtingat, ac crapula distēdi, cōsultius censet, vt is qui singulis mēsis vomere consuevit, biduo id cōtinuet potius, quò secundus dies prioris reliquias excutiat, quàm vt interpositis quindecim diebus illud tētare pergat. Sic enim contractā ex ingluvie atq; intēperātia, humorum plenitudinem, euacuabit, ac corpus à morbis tutū reddet. Ita is senex neminē ad vomitū hortatur salubritatis ratione, sed huiusmodi excretiones illis vsui censet, qui ex crapula, ingestoq; immoderate cibo grauari vētriculū sentiunt, vel ex cruditate, ac cibi corruptione acidos vel nidorosos ructus percipiunt, quorū illud in frigido, istud in calido ventriculo fieri consuevit. Sic sapiens Hebræus quum ad frugalitatem nusquā nō hortetur, tum si largius quā valetudo exposcit, cœnatum sit, atq; ex accubitu vis à cōbibonibus illata est,

est, ad vomitum excitat. Quod si inquit, ad intemperantiã fueris coactus, te ipsum subducito, ac vome, ne corp^o tuũ morbis exponas; sed non vult vt illi rei quis assuescat, aut in illam consuetudinem deveniat: quisquis enim velit ad maturam senectam perducere, ne sepius id iterare pergat, præsertim si longo teritiq̃ collo sit, *Vomitus quibus noxius.* si corpore vel nimis gracili vel obeso, vel astricto pectore, thoraceq̃ angusto: quicumque autem temperanter vitam instituit, nihil necesse illi erit aliqua ex vomitu valetudinis præsidia comparare.

Somnus et vigilia.

Par est somni ac vigiliaratio, quæ si moderata sint, atque intra mediocritatis limites consistant, plurimũ comoditatis conferunt. Est autẽ Somnus animalis facultatis quies, atq; à diurnis actionibus respiratio, qua virtutes languide, ac vires resolutæ instauratur, defessaq̃ corporis mēbra ac sensus eriguntur. Siquidẽ vegeta erecta q̃ vi naturali, calor natiuus intro collectus vires concipit, ac validẽ cõcoctioni incumbit, quam non solum in ventriculo, sed per totius etiam corporis habitum perficit, cuius vapore, suaviq̃ halitu

LEVINI LEMNI DE

*Somni cō-
moditates.*

*Grata vi-
cissitudo.*

*Heroidum
epist. 4.*

madescit cerebrum, ac vapore rosido irri-
gata sensuum instrumēta in somnum re-
soluuntur. Quocirca nihil corpori huma-
no post alimenta moderatē absumpta tē-
pestiuo somno salubrius: nam vires dela-
satas reficit, spiritus sopitos excitat, ani-
mum recreat, ac mœrorē diluit, mentem-
que placidam reddit & quietam. Nec sa-
nè vlla sui parte constare possit tuerique
sanitas absq; somni & vigiliæ amabili gra-
taque vicissitudine, qua nobis nunc à re-
bus ferijs laxamentum quærimus, ac sta-
tis horis somno dediti, erigendis viribus
fomenta paramus: nunc verò excusso som-
no ad occupationes, ac corporis animiq;
intentiones denuo nos conferimus. Qui
enim subsistere posset humanę mentis vi-
gor, si desint harum vices, ista vitæ varie-
tas, atque à diurnis actionibus, quæ som-
no perficitur, otiosa cessatio? Hæc enim
efficiunt, ne hominis conditio molesta sit
atque onerosa, nec vitæ tædium nos ca-
piat aut facietas. Siquidem vt appositè
Ovidius.

Quod caret alternare quie, durabile non est.

Hæc reparat vires, fessaq; membra novat.

Nam emerso Sole, luceq; nobis rursus
exhibita, cōfestim se proferunt varia oble-

ctamen.

Etamenta, innumera mūdi ac naturæ spe-
 ctacula, quæ nobis molestias excutiunt,
 curasque edaces anxijis ac sollicitis animis
 eximunt. Quod autem interdium occupa-
 tiones, id noctu somnus nobis præstat. Vt *Dies labori,*
 enim dies vigilijs exercendisq; negotijs, *nox*
 atq; obeundis laboribus dicatus, corpus *quieti di-*
 exercet ac spe somni omnia leuiora effi- *cata.*
 cit: ita nox quieti destinata, diurnarum a-
 ctionū obliuionē adfert, ac laboriosis mo-
 lestijs finem imponit. Quocirca harum re-
 rum non oscitanter habenda ratio, ac ne
 ordo desit atque inuertatur, suum cuique
 tempus, suus modus assignandus, sic vt
 somnus nocti attributus, certis horarum *Somnus*
 spatijs, nempe plus minus octo absolua- *otto hora-*
 tur, vel vbi liberalius cœnatum est, paulò *rum.*
 sit productior: quanquam in nonnullis il-
 lum metiri soleam non tam horarum nu-
 mero, quàm profunditate, vt sunt baiuli,
 nautæ, pugiles, vectores: hi siquidē & qui- *Qui egrè*
 bus cerebrum affluenter humore perfun- *excitetur.*
 ditur, in vtramque aurem, vt dicitur, dor-
 miunt, somnoque altissimo oppressi egrè
 excitari possunt, quod nimia exercitatio-
 ne resoluta naturæ virtus somno refici po-
 stulet, atq; humiditate quæ à cerebro de- *Qui pro-*
 fluxit, instaurari: quò fit vt sopita faculta- *fundè dor-*
 te *mians.*

LEVINI LEMNII DE

te animali, atq; occupatis deuinctisq; sensuum instrumentis arctissime somnus illos complectatur: quod autem in his qui se exercent aut immodicis conficiunt laboribus, efficit lassitudo ac defatigatio: id in ebrijs ac pueris adfert humiditas ac refrigeratio: utrobique enim retracto calore ad cor vitalis facultatis fontem, impletoque vapore capite, somnus obrepit. Qui vero tenui humore imbutos habent cerebri sinus ac cauernas, hi vel leuiter vel licet expergiscuntur, atque euigilant; quod vapor rarus, halitusque tenuis ac minime densus qui capiti incumbit, citò euanescat ac dissipetur. Noui siquidem multos quum studio immodico, tum febris ac venere extenuatos, qui assidentium voces inter dormiendum planè intelligerent, sic ut minimo strepitu experrecti, complura eorum referrent, quæ ab ijs essent enarrata: non equidem eorum more ac consuetudine qui in conuiujs ebrios somnolentosque se esse simulant: illi enim (quod facile ab oculatis, emunctæq; naribus hominibus obseruari potest) quasi somno vinoque sepulti, ac profus sopiti insidiosè odorantur atque obseruant quæ in conuiujs proluxioribus, incallescere vino

Pueri & ebrii quum somnolenti.

Qui cito excitentur.

Simulatores in conuiujs.

animo, agitari, atque incautius effutiri solent, ut quadruplatores atque excussores emissarij factitant, qui omnia passim explorant, atque in aliorum vitam morefque inquirunt non contemnendo sanè questu ac præmio: nam ex delatione atq; accusatorio munere ac artificio quarta bonorum pars illis decernitur: quæ res illos admodum sagaces reddit, atque in confectandis insequendisq; ijs, ex quibus emolumentum sperant, atque opibus inhiant, eorum acuit industriam. Hunc morem etiã vsitatum fuisse lenonibus, & qui tacitè prostituebant vxores suas mercedes spe, vel quã nonnullos haberent suspectos, indicat Iuuenalis optimus vitiorũ castigator: quò enim mœchi licètius perfrui possent cõtractu cõiugum suarum, cõcubituque potiri, tanquã alijs rebus intenti, menteq; atque oculis aliò cõuersis, quasi spiritus atque animales facultates in alias cogitationes essent defixe, contemplati sunt laquearia, aut graphicè expressas in cœnaculis imagines. Sic enim, ut ex vno conijcias ceteros, quendam carmine Satyricus illustrat.

*Quadruplatores.**Delatores.**Iuuenalis locus explicatus.*

— *Doctus spectare lacunar,* *Sat. 2.*
Doctus est ad calicem vigilantem stertere naso.

Quod

Quodiptum quoque designat Ovidius,
sed captata alia occasione:

*Li. 1. Amo Si bene compositus somno vinoq; iacebit
Consilium nobis resq; locusq; dabunt.*

*Decubitus
in somno
forma.*

*Supinus
decubitus
nocentissi-
mus.*

Cæterum, ut ab excursu ad institutum
regrediar, nihil æquè corporis animique
vires fulcit, instaurat, erigit, ac somnus no-
cturnus, qui sesquihora plus minus à pera-
cta cœna, quò subsidat cibus, dextri pri-
mum lateris incubitu perficitur, quanquã
& in ventrem inclinatio, prono nonnihil
corpore, cõcoctioninõ sit inutilis, præfer-
tim vbi immoderato cibo turgescit ven-
triculus. Quod si protuberãte laxoq; ven-
tre ac sinuoso, non omnino extento cõsti-
tuatur corpus, dici vix queat, quantum
cõmodi in conficiendo cibo, in mitigan-
da stomachii inflatione ac dolore, in sopi-
dis intestinorum torminibus perceperis.
Supinus autẽ decubitus, atque in dorsum
deuolutus, nocētissimus: nam quotquot
ad eum modum se cõponunt, hiantes ore,
patulisq; oculis, atque incõniuentibus
palpebris stertunt, nec placidè suauiterq;
dormiunt, aut somno reficiuntur ob con-
tractos pectoris ac cervicis musculos: qui-
bus hoc etiam accedit incommodi, quod
plerumque incubo, ac comitiali morbo
oppri-

opprimantur, tum paralyfi, spafmo, apo-
plexiæ reddantur obnoxij: qui morbi his
quoque minari folent qui meridianis ho-
ris lecto affixi diem fomno tranfigunt.

Quocirca nemo aſſiduitate quotidiana
diurno fomno aſſueſcat, niſi laſſitudo ex
æſtu ac labore cōtracta vires afflixerit, aut
nox pridiana intempeltis vigilijs, atque
intempeltiuis ſympoſijs peracta ſit. Tunc
enim citra incommodum admitti poteſt
meridiatio. Et quemadmodum fomnus
niſi opportunè adhibeatur, ſiue is diurnus
ſit, ſiue nocturnus, ac modus deſit, ſtupi-
dos homines efficit, obliuiſoſos, lāguidos,
inertes, grauedinoſos, nullo ingenio, nul-
laque memoria: ita vigilia, niſi intra me-
diocritatem conſiſtat, cerebro ſiccitatem
adfert, ſenſus afficit, memoriā labefactat,
oculis caliginem offundit, ſpiritus depo-
pularur, humorē natiuum exhaurit, con-
coctioni officit, omnem corporis ſpeciem
ac venuſtatem abolet.

Perturbationes affectusq; animi.

Quid detrimenti, quantamque iacturā
menti inferant perturbationes, atq; enor-
mes impetus, Odium, ira, indignatio, inui-
dia, timor, triftitia, geſtiens atq; effuſa læ-
titia, angores, ſolicitudines, curæ, anxie-
tates,

*Diurnus.
ſomnus
noxius.*

*Meridiani
capere ſom-
num diurnum.*

*Vigilia mo-
derationē
exigit.*

*Affectus
vitioſi ho-
mini no-
xij.*

*Omnes af-
fectibus
expositi.*

*Affectus
quas no-
tas infe-
rant.*

Ira vis.

*Ira ti ha-
bitus.*

tates, multiq; alij turbidi animorum mo-
tus rationi non obsequentes: nemo non
vel in se est expertus, vel in alijs observa-
uit: quis est enim in tanta humanæ naturæ
imbecilli ac lapsu, qui horum aliquo non
vrgetur vel afficitur? Et quanquam alius
alio melius, affectibus vel obsistere nôrit,
vel mederi, nullus tamé est mortaliû, quin
ijs sit expositus: Quâ vero sint affectus in
nōnullis qui his impotētius indulgēt, vio-
lenti ac feroces, tum quâ grauiter nō mo-
do mentē, sed corpus quoq; cōuellant ac
deiciant, quotidiana exēpla cōmonstrāt.
Nam multis furor, iracundia, pudor, effre-
nata lætitia præsens exitium attulit, quòd
cor sanguine ac spiritu vitali destitutum
labascat ac dissoluatur: quod ipsum etiâ,
sed diuersa ratione in metu, pauore, mœ-
stitia, repentino subitoq; terrore euenit,
oppresso corde copia atq; affluentia san-
guinis, spirituq; vitali suffocato: Ira vero,
qua nihil furori, nihil insanix magis affi-
ne, ac proximû, quid efficiat, quantumq;
habitum corporis, atque externam spe-
ciem immutet, indicant in primis vultus,
color, aspectus horridus, oculi truces ac
scintillantes, spirantes ac corrugatæ na-
res, os rabidum, artus cremuli ac vacillan-
tes,

tes, incessus instabilis, vox titubans ac tremebunda: quæ animi affectio vel perturbatio potius, vbi excusso rationis imperio, ingrauescere incipit atque efferari, quum alijs sit infesta, tum proprium corpus vel in mortem, vel periculosas anticipesque ægritudines conijcit. Quocirca moderanda tatione ac temperantia mens est, ne affectibus cedat, parandaque optata illa animi securitas, & quæ Cicerone teste, *caput est ad beatè viuendum tranquillitas*: qua frui certè non potest humanus animus, nisi domitas habeat cupiditates, ac vitiorum tyrannidem excusserit, quod non alijs viribus efficere poterit, quã firma in Deum fiducia, stabili eius verbo, cælestiq; spiritu fulta, qua cõsequetur vt omnium cupiditatũ moderatrix Temperantia, à libidine, ab insolentia, gaudio immodico, effusa letitia, odio, iracundia, vindictæ cupiditate, auaritia qua inflammata mens auiditate instabili ad conqui- rendas opes impellitur, alijsq; affectibus vitiosis auocet atque abducat. Sic enim vtraq; hominis pars, nempe corpus & anima quæ sympathia, hoc est, mutuo consensu ac conspiratione inter se cohærent, incolumes subsistent, nec vllis morbis,

vlla

*Tuscul. 30**Tranquillitas.**Temperantia quid efficiat.**Doctrinæ cælestis affectus sedat.*

LEVINI LEMNII DE
vlla ægritudine vexabuntur.

De frigido Corpo-
ris habitu.

Caput octavum.

QVoniam Calidæ constitutioni frigida
ex diametro opponitur, nec est vlla
deterior, atq; ab optimo statu remotior:
de hac proxime differendum; quò aliò re-
uocari possit, & si fieri queat, in meliorem
reduci. Siquidem quum vita in calidi hu-
midiq; temperie cõsistat, qua aulescunt
corpora ac virile robur capeffunt, decen-
temq; magnitudinẽ consequuntur, me-
rito hæc deterrima cõseri debet, atque in-
ter postrema referri, quòd nulla sui parte
ea quæ ad fouendas vires, tuendãq; va-
letudinem spectãt, promouere possit, aut
ijs ad incrementum aliquid adiumenti ad-
ferre. Quum enim illi desit calor, omniq;
vi ac facultate naturali sit destituta, non
potest alimentum humidum allicere at-
que elaborare, vtq; assimuletur corpori
ac mēbris coalescat, perficere, instrumen-
tis inualidis, atque ob imbecillitatem tor-
pescensibus collapsisq; organis. Vt ita-
que calor natiuus omnium facultatũ cor-
poris

*Vitã quid
fulciat.*

*Calore vi-
sa subsistit*

poris nostri vehiculum & instrumentum ad perficiendas functiones efficacissimus: ita frigiditas illi contraria, nulli functioni idonea, praesertim si actiones naturae circa nutrimenti alterationem spectes. Nihil enim utilitatis aut commodi ad corporis conseruationem ac tutelam confert seu concoquendi digerendiq; munus obserues, seu reliquas naturae virtutes ac potentias proferas. Huic tamen qualitati, quamlibet ab integritate ac temperie delapsa sit, semper aliquis subest calor sed languidus, & qui frigore rigescit, atque obrunditur. Si enim illi deesset calor, aut is penitus esset extinctus, nullaq; inhaereret huius qualitatis portio, non posset vita subsistere, atque ab interitu se ipsa vindicare. Itaque non penitus absumptus est in hoc corpore calor, sed eum superat frigiditas quae in mixtura caeterarum qualitatum intensior est ac potior, eoque fit ut ab ea nomen atque appellationem sortiatur. Quocirca dum aliquid vitae superest, ac nonnulla vitalis caloris portio corpori inhaeret, omnibus modis excitanda fouendaque natua caliditas appositis alimentis atque exercitatione, ne à frigiditate opprimatur: nihil enim ignauia vitaque otiosa ac cibis frigidis.

*Frigus vitae pernici-
cies.*

*Frigida
vniuntur
calore.*

*Frigidis
corporibus
non deest
calor.*

LEVINI LEMNI DE

dis ijs nocentius, vt paulo post indicabi-
 mus. Mirum autē nonnullis videri existi-
 mo, qui possint subsistere vitāq; tueri hu-
 iusmodi constitutionis homines, quū fri-
 gescente sanguine animalis spirabilisque
 vis cōcidat atq; emoriatur. Verū hoc quis
 que obseruet multa animātia frigidissime
 esse naturæ, vt sunt Salamandra, pyransta
 vermiculus, torpedo marina, ac nonnulli
 pisces, quorū pleraq;, quoniā sunt algidif-
 sima, ignē cōtactu extingūt, vt glacies: nō
 nulla stuporē torporemq; mēbris inferūt.
 Nullum est autē piscium genus, quod ob-
 feruisse me testari possum, cui calidus san-
 guis inest, præter balenas, focas, vitulosq;
 marinos, quos nostrates canes vocāt, pilo-
 so tegmine, denique Thynnos ac delphi-
 nos, & quotquot vel pilo vestiuntur, vel
 coracea cute existunt, vt sunt inter amphī-
 bia, hoc est, aquatica simul & terrestria fi-
 ber seu castor & lutra, quibus feruescit san-
 guis, quū reliquis gelidus existat: eōq; fit
 vt belluæ marinæ aquis exēptæ diu viuāt
 ob insitum calorē, ac feruidi sanguinis co-
 piam: alterius vero generis pisces quū ma-
 rini, tum fluuiatiles aquis destituti, euesti-
 gio moriātur, aut in littus delati, paululū
 modo spirantes animam efflent, firmissi-

*Animātia
 tactu fri-
 gida.*

*Piscibus
 sanguis
 friget.*

*Vituli ma-
 rini Zee-
 honden.*

*Fiber,
 beuer.
 Lutra,
 otter.*

*Qui pisces
 diu viuāt
 mari ex-
 empti.*

mo argumento illis plurimum frigoris ac
 concreti humoris, caloris vero minimum
 inesse : quo fit vt nō diu asseruari possint,
 sed cito putrescant, nisi confestim, nullaq;
 interiecta mora sale obruātur. Ex his cō- *Piscium*
 ijcito, qua sint valetudine, quo corporis *esus solita*
 habitu, qui continenter piscibus victitāt, *rijs noxi?*
 atque à commercio ac consuetudine ho-
 minum alieni, solitudini ac silentio se ad-
 dixerunt, interdictoq; esu carniū, quē *Genes. 1.*
 naturæ parens omnibus indulsit, falsa- *Acto. 10.*
 mētis plerumq; putridis vescuntur: qui- *I. Tim. 4.*
 bus ego suadere soleo, nam multos annos
 huiusmodi instituti homines me vli sunt
 medico, vt meraco vino illa perfunderēt,
 excussoq; otio atque ignauia exercita-
 tioni insisterent. Obseruaui enim ex his
 cōplures qui lethargum, apoplexiā, spaf-
 mum, paralyfim, oris torturam contraxe-
 rint ex crassa tenaciq; ac glutinosa pitui-
 ta. Nec est ex eorū sodalicio quisquā, qui
 non phlegmate scateat, atque excrementis *Solitarij*
 pituitosis obruatur, quæ efficiunt vt som- *apoplexiæ*
 nolenti existant, obliuiosi, corpore ani- *obnoxij.*
 moq; tardi, colore exanguis, atque albes-
 cente, nisi aliquando amicorum aduentu
 vino incalescant, mentemq; exhilarari
 contingat. Sic enim efflorescit color, atq;

LEVINI LEMNI DE

animo veteris excutitur. Itaque si frigida cōstitutionis homines describi tibi velis, huiusmodi conditionis homines ab oculis constitue, qui ex instituto vitæ ac vitæ consuetudine in talē habitum deveniunt, etiamsi ab hac prius fuerint alieni: vivunt illi quidē, sed vt cochleæ, vt limaces, ac testitudines, quæ quum ex liquore cōcreto, coactaque humiditate cōsistant, tum in illā liquefcunt ac solvuntur: quod observari potest, vbi ijs animalculis salem aut vitrum, aut alumē insperferis: confestim enim in tabem resolvuntur. Cæterū vt homines atq; animantes: sic stirpes nōnullæ & frutices hac qualitate imbuti sunt, quæ deleteria frigiditate animantibus perniciem adferunt, vt hyosciamus, mandragora, napellus, solanum mortiferum, aconitū, papaveris nigri succus seu opium, quæ licet temperamenti atque elementaris qualitatis ratione frigida existāt, abscessu quarto, graduque extremo, calore tamen vitali qui se à cælestibus rebus in hæc inferiora diffundit, vivunt ac virefcunt. Insidet autem quum omni, tum præcipuè humanæ naturæ vis quædā cœlestis ac divina præter eam quæ ex semine maternoque sanguine constituitur. Siquidem spiritus

*Cochleæ
vitam vivere.*

*Venenatæ
herbæ.*

*Frigida
quomodo
subsistūt.*

ritus calorificus, quē paulò ante toti mun-
do, eiusque partibus infusum ostēdimus,
elementis incumbit, cunctaque animat,
ac vita imbuit, denique eam virtutem at-
que efficaciam confert, qua propagationi
insistunt, ac similem speciem emoliuntur,
eiusdenique naturæ animal conformant.
Quum enim prima animantium procrea-
tio ex elementari concretione, ac proge-
nitorum semine quod purioris excoctiq;
sanguinis pars est, producat, tum natu-
ra cuius solertiam nulla ars, nulla manus,
nec ullus opifex consequi imitando po-
test, supernè originem sortita, operi insi-
stit, omniaque perficit, ac facultates ani-
males, vitales spiritus, viresque efficaces
in subiectam materiam deuehit, quorum
ministerio artus omnes consummat, linea-
menta membris inducit, eamque speciem
atque effigiem rebus animatis confert,
qualem quotidie oculis nostris conspiciē-
dam exhibet. Hęc admirabilis naturæ vis,
quam aliàs testaci sumus ab vberissimo Di-
uinitatis fonte pro manare, vndiq; diffusa,
corporis molem agit, mētemque atque
animum regit ac moderatur, varijsque
actionibus instruit: cuius munere etiam
quæ frigore torpescunt, viuūt ac subsistūt,

*Rerū natu-
ra spiritus
diuino
perfusa*

*Li. I. de na-
turæ mira-
culis ca. I.*

LEVINI LEMNII DE

licet calor subsit lâguidus, qui ne prorsus flaccescat ac sopiatur, nec frigida qualitas, cui sicca affinis, plus satis ingrauescat, calidis fomentis excitandus est. Siquidē exhausta humiditate natiua, atque insito calore extincto, mors imminet, totaq; moles spectat ad interitum. Fit enim quod eleganti ac concinna similitudine indicat Solomon, *ut soluta corporis compage, enervatisque viribus reuertatur homo in terram, unde desumptus est, ac spiritus demigret in eternam suam sedem, atque ad Deum à quo originē est cōsequutus, regrediatur.* Caterum ut cuique innotescat huius constitutionis natura ac conditio, eius notas atque indicia, quibus depræhendi possit, obiter cōmonstrabo. Frigida autem qualitas, si calidæ conferatur, omnia contraria obtinet. Ut enim calor vndique diffusus, humores sua qualitate imbuit, ac corpus eiusque partes rubicūdo colore illustrat: ita frigus suam qualitatem membris atque humoribus impertit, tum pallidum minusq; suauem colorē inducit. At qui si singulatim omnes notas obseruare libeat, nihil non in frigido corporis habitu à calido diuersum depræhendes: siquidem corpus glabrum est, nullisque pilis obsitum: capillus

laxus

*Eccle. 12.
Simile à
contignatione
ædium.*

Frigidi habitus signa.

laxus ac mollis, rufi albiq̄ue coloris particeps, & qui cito euanescat. Cutis tactu frigida, cui nōnulla adipis portio subest: quū enim calor in corpore humano languidus fit atq; hebescit, adeps ac pinguedo innascitur: quod quum muliebri sexui, tum plerisque; alijs vsuuenire solet, qui vitā desidē *Otium & desidia* agunt, atq; otiosam, quorum cuti; inter- *obesum* nisq; mēbranis adeps subnascitur: eoq̄ue *corpus red- dit & fri-* fit vt moderata corporis frigiditate pin- *gidum.* guescat corpus atq; adiposum efficiatur: calore vero immodico, quod eo pingue liquescat, macilentum fiat atq; aridum. Sunt autem quān̄ plurima nō natura, primaq; ab origine hominibus insita: sed aduentitia, atq; aliunde ascita, nēpe vel ab immutata vitæ cōsuetudine, ac vict' ratione, vel *Vnde color bonus vel malus.* ab aestu, labore, desidia, solitudine, ignauia, metu, mœrore animi, ac plerisque; alijs que multifariā statum corporis immutare sunt idonea, eumq̄ue nunc gracilem efficere, ac macilentum, nunc pinguem atque obesum: quæ etiam in colore cōciliando nō minus momenti obtinent, quæcun- *Calor colore excitat.* que enim calorē natium excitant, vt risus, letitia, exercitatio, vinum, colore florido faciē perfundunt: quæ vero refrigē- *Frigus colore deprimatur.* rant ac calorē opprimunt, vt aër frigidus,

LEVINI LEMNII DE

*Color quis
frigidis.*

*Liuidus
color.*

*Canina
appetētia.*

*Frigida ap-
petitum
excitant.*

aurāq; plus satis gelida, immodicus aquæ potus, somnus immoderatus, frigidorum ciborum nimius vsus, timor, tristitia, sollicitudo, pavor, albo colore corpus imbuunt. Sic qui frigido corporis habitu constant, albescunt, ac candore perfusi sunt, nisi hæc qualitas ingrauescat, aut intendatur. Sic enim ad liuidū accedit, ac plumbeum, qualem ferè obseruamus hibernis mensibus flante Aquilone in hominibus, quorum genæ, nares, labia, digiti, aures liuescunt, ac frigore rigent, fædoque squalore deformantur: hoc tamen illis præstat frigus, vt cibi sint auidissimi, ac non facile satiati queant, licet illum minus concoquant: quod si ventriculi tunicæ vnà cum frigiditate acido humore sint imbutæ, insatiabili torquentur edendi cupiditate, ac nunquā finiēdo ciborum desiderio: qui affectus Canina appetentia dicitur, quæ sedat vini meracissimi potus. Acui autem frigiditate appetendi vim, declarant acetaria, tum alia quædam condimenta subacida, quibus æstiuis mensibus appetitum excitamus. Cæterum quum calor insitus agiles atque actuosos homines efficiat, tū frigus desides, oscitantes, inertes, ignauos, somniculosos, atque ad subeundos labores

res

res vllasq; actiones perficiendas ineptos, quod ijs desint instrumēta quibus aliquas functiones aut munia obire possint. Est enim huius constitutionis hominibus lingua inexcitata, parumque expedita, vox mollis ac muliebris, facultates naturæ invalidæ, memoria minus firma, ingenium retusum, mens stupida, animus ob caloris penuriam, ac spiritus vitalis exilitatē, pauidus ac meticulosus, qui que ad leuissimum strepitum expauescat. Hæc autem, & si quæ alia se proferant naturæ vitia, virili corrigenda, adhibita salubri diætâ, atque exquisita victus viuendi que ratione quæ consistit in calidi humidique temperamento. In primis autem in hoc corpore excitare ac fouere infitum calorem expedit cum exercitatione ac vino meraco, tum alimentis calorificis, cuius generis sunt alites quæ se volatu exercent passeruli, miliariæ, frigilli vulgo vincken, columbæ, perdices, phasiani, merulæ, turdi, ficedulæ, atque inter cicures, Capi, ac galligallinacei: nam anates, olores, anseres, fulicæ, mergi, ardeolæ, aliæque aquaticæ volucres valentem ventriculum exigunt. Quæ verò quadrupedū generi adnumerantur huic naturæ accommoda,

*Frigidi mē
ius agiles*

*Medela
frigidi cor
poris.*

*Alites cor
coctū dif-
ficiles.*

LEVINI LEMNI DE

sunt vituli, verueces, procelli, cuniculi. Inter arboreos verò fœtus, & quæ ex terra cultu atq; industria hominum proueniunt, amigdala dulces & amaræ, nuclei persicorû, dactili seu palmulæ, ficus aridæ, vux passæ, exēptis vinaceis, passulæ Corinthiacæ, nuclei pinei. Et quoniã hortorum prouentus multa nobis in hunc vsum supeditat, ea quoq; referre visum est, quod passim obuia sint, ac minime sumptuosa, aut vllius pretij: cuiusmodi sunt apium hortense quod petroselinum vocant, pastinacæ aliquot species, eringium, sisarum, carduus, cinara, & quæ articoccus dicitur, napiraphanus, seu vulgaris radícula, cicer, nasturcium, eruca, mentha, absinthium Pōticum, & quæ brumali tempore in condimenti vsum veniunt, cepe, allium, porrum, aqua macerata, quò graueolentiam deponant, aut si quis horum grauitatem ferre nequeat, exotica aromata, quod passim Germani ac Britanni factitant, cibis admisceat, vt sunt Zinziber, crocus, piper, cardamomum, casia, quæ veterum cynamomum creditur, nux myristica: aut si tenuioris fortunæ homines sumptum ferre nequeant, ea quæ illis facultate ac viribus respōdent, ex domestico fun-

*Cibi apti
frigidis.*

*Proventus
hortensis.*

co fun-

co fundo decerpant, nempe rosmarinum,
 ocymum vulgo basilicum, cunulā, seu sa-
 tureiā, origanum, amaracum vulgo maiq-
 ranam, anethum, saluiam, melissophyllō:
 His enim ac plerisq; alijs expugnari pos- *Condime-*
 sunt naturæ vitia, ac corpus seipsum ad se- *ta calida.*
 curiorem habitum reduci. Si enim huic
 qualitati accedat siccitas, non potest vita
 quæ in calido humidoq; sita est, diu sub-
 sistere: sed necesse est illā euestigio morte
 terminari: qua de re sequenti capite fusius
 differere institui.

*De sicco aridoque corpo-
 ris habitu.*

Caput nonum.

QUum sicca corporis habitudo frigida
 affinis sit, & cognata, illique proximè
 assistat: quid de hac statui debeat, & qua
 ratione expugnari possit, obiter indica-
 bo. Sunt autè duæ qualitates pari prope-
 modū interuallo ab optima tēperie remo-
 tæ, in quācunq; etiā ætatē inciderint, licet
 in senectute sicca intēperies ægrius expu-
 gnari possit, quàm in adolescentia, vbi ex
 morbo is habitus cōtractus est, aut ex in-
 continentia, vitæq; intemperatā huc de- *Senectus*
 ventum est. Vt enim senes ætatis ratione, *prematu-*
 ra.
 atque

LEVINI LEMNII DE

atque annorum decursu, effæto aridoque atq; exhausto corpore efficiuntur: ita Iuvenes ex deprauata vitæ institutione, ex intempestiua vigilia, immoderata Venere in frigidam, siccamque intemperiem incidunt, atque absumpto vitali humore non secus, quàm senes, licet properantius, atque ætate immatura, naturali morte vitã finiunt: quæ ea ratione naturalis dicitur, quod omnibus immineat, ac declinari euitarique nequeat. Neque enim senium aut hominis interitus naturalis statui debet, vt auctio & nutritio, quæ naturæ opera existunt, & quibus se facultas naturalis propagat ac tuetur: sed quod necessario, ac naturæ cursu atque ordine cõsequatur. Ille siquidẽ est naturæ ordo ac series, rerumque existentium fatalis quædam continuatio, vt omnia orta occidant, & cuncta senescant, alioqui improprie parumque appositè mors naturalis diceretur, quum præter naturam potius sit, vitæque nostræ aduersetur. Si enim morbus, quẽ mortis instar deputo, est habitus contra naturam qui actionem eius vel vitiat vel impedit: quantò magis mors, quæ vitam abolet, ac despoliat, censerì debet naturæ contraria? Nihil enim naturæ legibus repu-

Mors naturalis qua ratione.

Mors contra naturã

Si morbi formidabiles, ergo & mors.

repu-

repugnantius, quàm extingui, luceq; sua-
 uissima ac spiritu priuari. Quod in se quis
 que experiri potest, si quando subit animã
 eius rei cogitatio, quę eam trepidationē,
 terrorem, formidinem incutit, vt nisi men-
 tem alterius vitæ certissima spes & expe-
 ctatio fulciat, nihil foret humana vita ca-
 lamitosius, nihil afflictius. Siquidem quid
 nobis metum, anxietatem, desperationē,
 diffidentiã eximeret, ni cõcepta in Deum
 fiducia, in æternas sedes mens esset defi-
 xa? Mortem autem non inuexit natura,
 communis rerum parens, summiq; opi-
 ficis instrumentum: sed vitiorum corru-
 ptela, ipsaq; à primã mundi origine pec-
 cati labes hanc cladem, hoc mortiferum
 vulnus, hanc letalem plagam inflixit. Ita-
 que mors non naturæ, sed consequentię
 ratione naturalis dicitur, quod *omnibus ex*
æquo impendat, illiusq; finibus omnia conclu-
dantur. Quum autem duo constituantur
 mortis discrimina, alterum violentum, na-
 turale alterum, ea mortis species philoso-
 phis ac medicis naturalis dicitur, quę ci-
 tra vllum doloris sensum senibus & quot
 quot in senilem affectionem, hoc est, frigi-
 dum & siccum habitum deueniunt, ob-
 uenire soleat: in his enim corpus mori-
 bun-

*Mors qui-
 bus formi-
 dabilis.*

*Peccatum
 morbos ac
 mortem
 inuexit.*

Sapient. 2.

*Galen. de
 marcore.
 Plato in
 Phedo.*

LEVINI LEMNII DE

*Duo mor-
tis genera
homini
impendēt.*

*A ruinosis
ædibus
simile.*

*De Senes-
tute.*

*Elegās cō-
paratio.*

bundum animā, non anima corpus dese-
rit, quò fit vt sensim placideq; sopiantur,
& quodammodo obdormiscant, quū alij
qui casu, ruina, igni, ferro, angina, pleuri-
tide, peripneumonia, alijsque morbis qui
in humorum plenitudine consistunt, op-
primuntur, violenta morte intereant, at-
que acerbè cum illa colluctentur, sic vt ani-
ma corpus derelinquere cogatur, vti hos-
pes ædes ruinosas, vi tēpestatum conuas-
satas ac conuulsas. Hinc appositè Cicero,
adolescentes, quiq; in ætate florida con-
stituti, succulento corpore existunt, ac ve-
geto, sic obrui, statuit vt quū affluentiore
aqua flamma opprimitur: Senes vero vt
ignis qui sua sponte, nullaque adhibita vi
extinguitur. Quantum autem fumi ac fu-
liginis, quas fauillas in aëra diffundi vi-
demus? quos edi strepitus ac stridores?
quæ ex cōcursu scintillarum crepitacula?
vbi luculentum ignē, aut incensos ligno-
rum aceruos effusa aqua restringere tenta-
mus. Ex quibus coniecturā facere licet,
quanta sit in iuuenili corpore luctatio,
quam acris pugna, qui tumultus, quæ
concertatio: cum violentia morbi, vel
alio fati genere inexhaustus naturæ vi-
gor, calor feruidus, spiritus alacres ac vi-
uidi

uidi suffocantur: quò spectat scita illa ac
 concinna Ciceronis comparatio: què ad-
 modum poma ex arboribus si cruda sunt,
 vi auelluntur, matura ac cocta, sponte vel
 leui attactu decidunt: sic vitã adolescenti-
 bus vis aufert, senib⁹ maturitas. Hæc quo-
 niam ab instituto nõ sunt aliena, præfari
 visum est, atque inculcare studiosè, quò
 quisq; ab ineunte ætate, primisque annis
 declinet quæ corpori infesta sunt, ac mi-
 nus commodã valetudinẽ cõstituunt, seu
 extrinsecus incidãt, seu ex internis causis
 proueniant. Quisquis itaq; præmaturam
 senectam euitare velit, ac vitam proferre
 longius, eamq; quàm maximè diutur-
 nam efficere, quum multis quæ vitæ no-
 stræ insidiantur, tum potissime sicca cor-
 poris habitudini obsistere curet, ab eaq;
 esse remotissimus: quod qua ratione ob-
 tineri possit, post descriptas huius status
 conditiones ac notas, quàm possum di-
 lucide explicabo, commonstrata proxi-
 ma ac compendiarã via, qua id perfici
 queat: id enim futurum est philomu-
 sis, virisque politicis salubre cum pri-
 mis ac frugiferum. Quibus itaque cor-
 poris habitus vel natura, vel progeni-
 torum origine, vel ascita aliqua vitæ con-
 sue-

*Ut corpus
 diu subsi-
 stat.*

*Nota scilicet
 habitus.*

LEVINI LEMNI DE

*Simile ab
equis ma-
cilentis.*

Zi. i. Met.

fuetudine, népe inedia, solitudine, vigi-
lia, mœrore animi, labore immodico in-
ductus est, corpore ferè conspici solèt gra-
cili atque extenuato, cute vbi siccitas au-
gescit, scabra, squalida, strigosa, vt equis
aliolet, quibus nulla saginandi cura adhi-
betur: colore deformi, lurido ac giluo, vbi
ad extremum deuentum est, aspectu hor-
rido, vultu tetrico, facie cadauerosa, illu-
vie obsita ac macie confecta, obiter tali
prorsus specie, qualem expressit Ouidius
in describenda Inuidiæ larua, siquidem.

*P allor in ore sedet, macies in corpore toto,
Nusquam recta acies, liuent rubigine dentes,
Risus abest, nisi quem visi mouere dolores,
Nec fruitur somno vigilantibus: excita curis,
Sed videt ingratos, intabescitq; videndo,
Successus hominum carpit, ac carpitur vnâ.*

*Caluitium
ex humo.
penuria.*

Et quoniam siccitas humorem omnem
depascit ac depopulatur, capillo sunt ra-
ro, & qui cito defluit, vnguibus aduncis
atque incuruis: voce obtusa atque exili,
quæque aliquando stridore quodam pro-
deat siccitate exasperante vocalem arte-
riam: pulsu languido, ingressu tardo, ocu-
lis reconditis atque excauatis, labris pal-
lidis, collapsis temporibus, genis pendu-
lis, frigidis contractisque auribus, statura

mi-

minus procera : somno vero, qui est omnium laborum ac sollicitudinum suauissimum perfugium, ob cerebri squalorem tenui ac modico. Quòd si cerebrum penitus arescat, ac sit torridum, nulla ferè memoria existunt, sed obliuiosi ac mète ignaua, minusque erecta: quum enim spiritus desint qui, vt vapor lucidus & syncerus, ex sanguine puriore caloris munere emanant, vim conferant in exercendis actionibus, fieri nequit vt facultates naturales illorum viribus destitutæ suas functiones obeant. Sin verò non nihil vigeat animalis virtus ac potentia, nec cerebrum caliditate prorsus sit destitutum, memoria stabilis est ac firma. Quum enim humiditas immodica obliuioni causam præbet ac desipientiæ, vt infantes ac temulenti demonstrant, tum moderata siccitas memoriam fidam animique prudentiam parit modico calore adiuta. Splendor siquidè siccus mentem prudentissimam statuit: quantum autem humoris accesserit, tantum prudentiæ adimitur, quod etiam in cælo minus sereno perspicimus: non enim collucent astra aut splendescunt, nubibus aut nebulosa caligine offusa. Quod autè nonnulli senectutis metas ingressi delirent ac

*Cerebrum
aridum
quid efficiat.*

*Memoria
stabilis
vnde.*

*Ab astris
simile.*

LEVINI LEMNII DE

sint obliuiosi, quū hæc ætas maxime sicca prædicetur, non ob siccitatē id euenit, sed frigiditatem, quæ omnibus palam munijs animi officit atq; aduersatur: ex illa enim amentia, alienatio mentis, stupor, deliratio, ac sensuum inopia proueniunt, quibus naturæ virtutes ita obriuntur, vt vel languidæ, vel nihil omnino functiones suas obire possint. Quum itaq; memoria perijt, vel affecta est, frigida subest intemperies, quæ expugnari debet moderatè calidis: nam humectare aut arefacere consultum non est: sed si frigiditas humiditati copuletur, exiccare: si ariditati, madefacere atque irrigare. Cæterum si non prorsus firmata sit ac radices egerit ista qualitas, hæc iam memorata signa atque indicia nō exactè, nec admodum descriptioni respondent: verum inualecente sensim intemperie, indies magis magisq; se ostentant ac proferunt: quod ijs potissimum vsuuenit, quibus hic habitus non naturalis, sed aduentitius est, aut fortuito atque ex accidente, vel morbosa aliqua affectione atque animi ægritudine aduenerit: nã temperamenta multiplices variasq; mutationes sustinent: plerisque enim calor dum humorē absomit, siccam intemperiem

*Quomodo
memoria
instauranda.*

*Habitus
corporis
mutationi-
bus obno-
xijs.*

riem adfert: nonnunquam nimia humiditas calorem extinguit: multis intensa frigiditas siccitatem inducit: quæ intemperies naturæ aduersissima, ut quæ intempestiuo senio ac præmatura morte hominem conficiat. *Corpus autem cuiusq; intrinsecus siccum efficitur, quum nec ad trahere in uenas alimenta valeat, nec ijs sufficiēter frui:* quò fit ut præcipuè partes, ac viscera concoquendis cibis destinata arecant, reliqua vero excrementis purgandis accommodata humoribus pituitosis redundēt: quæ res nonnullis imposuit, qui senes humido esse corporis habitu sunt suspicati, quum solidæ partes, arteriæ, panniculi, membranæ, nerui, muscoli non humescāt: sed ipsæ capacitates ac sinus, tum meatus qui corpori subsunt, ac homini ad excernēdos humores superuacuos inseruiūt, humiditate aliena implētur, eoq; fit ut corp⁹ ob calorē imbecillē atq; inualidū nutriri desinat, denique in extremam siccitatem deuoluatur. Quare non iniuria Galenus

Gale. li. 5.
de tuend.
valet.

Li. 6. tuē.
valetud.

LEVINI LEMNII DE

tatione moderata, nutrimento humectante & calido, præsertim vino calorifico ac subdulci: austeram enim & acerbam (quale est nostrum Pictonicum) quum huic constitutioni, tum maximè senibus inimica, nisi Zaccaro aut melle dulcescant: quod etiã in lacte exhibendo obseruari debet: cuius vsus illis commodus, vbi huiusmodi condimenta adhibentur. Sic enim nulla ex his incidit obstructio, nec vllus futurus est in renibus calculi metus: quibus nequando obnoxios esse cõtingat, quod ex crasso lentoque humore, ac cibo concoctu difficili euenit, quæ opilationes expediunt, ac lotium moliuntur præscribenda, vt sunt apium hortense, asparagus, vesicaria, gingidium, cuius naturæ nostrum cherephilion, saxiphagon, Crithmon vulgo Crista marina quæ in Gallijs copiose prouenit, bethonica, adianthos, rosmarini flosculi: & si alius sit astrictior, mercurialis fumaria Cnicus vulgo Carthamus cum ptisana, brassica marina ex carniuum elixarum liquamine, malua, atriplex, blitus, lapathi genera, vrticæ, lupi salictarij ac sambucituriones seu cacumina, vernis præsertim mensibus, aut si quæ alia æstate atque autumno viget, vt sunt cerasia, pruna, ficus, mo-

*Vinum mi-
nus gene-
rosum.*

*Lactis
vsus.*

*Vrinã pro-
mocantia.*

*Quæ alij
solunt.*

mora, primis mensis illata: nam quod Ho- ^{Mora quo}
 ratius docto quidem ac eleganti carmine ^{modo}
 mora cōmendavit, eaque postremo pera- ^{edenda.}
 ctoque prandio edenda consuluit, non ex
 artis medicæ, aut salubritatis ratione id fe-
 cit, sed ex communi usu ac vulgata cōsue-
 tudine, quum inquit.

Lib. 2.

Sat. 4.

— Ille salubres

Æstates peraget, qui nigris prandia moris

Finiet, ante gravem quæ legerit arbore solem.

Hęc siquidem, vt vuæ, perlica, corna, &
 quæcunq; æstate diu asseruari nequeunt,
 cibos præire debent, nam præposterè as-
 sumpta putrescunt, ac corpori corruptelâ
 inferunt, ventremque flatibus distendunt.
 Brumali quoque tempore multa obuia
 sunt, quæ aluum laxam efficiunt, quæque
 intestina proluunt, vt est mustum, caricæ
 hoc est, ficus aridæ, atque vuæ passæ, quæ
 in fiscellis reconditæ ex Hispanijs in has
 oras deferuntur, pruna Damascena, eaq;
 vel elixa, aut liquore aliquo macerata, cui
 plusculum Zacchari aut mellis admixtū
 sit: quibus accedunt quæ exiguam medica-
 menti vim obtinēt, Senna, polipodium,
 mel aëreum vulgo manna, epithimus, cas-
 sia fistularis, ac cylindræa, rhabar: atque
 hebeni, hoc est, ligni Indici dilutum, mi-

LEVINI LEMNII DE

rabolani, Thamar seu dactili Indi, eaque omnia vel ex sero lactis, vel iure gallinaceo. Et quoniam non solum senibus, sed omnibus qui morbo seu alicui affectioni obnoxij sunt, nihil resina Teberinthina in sanitate tuenda, profligandisque morbis salubrius: hæc quoque prædictis annumeranda.

Terebinthina, efficacissima.

Siquidem non solum aluum citra noxam soluit, sed viscera omnia, internasque partes, iecur, splenem, renes, pulmonem expurgat, modo perlucida sit, non adulterina, nepe ex latice pinea vel abiete lecta. Sum enim efficacissimam hanc expertus in eliciendo suppresso lotio, in comminuendis calculis, in stranguria, atque urine stillicidio, hulceroso ac foedo, quem Belgæ vocant. *Den druyper*, in podagra ac Chiragra, in pudendorum atque obscenarum partium affectibus etiam à contagio Venerea contractis: in expugnandis internis doloribus, quos idem morbus inuexit, quorum nonnulli ossibus videtur infixi, quod membranæ, nervi, muscoli, tendones qui ossibus adhæreret, humorum sequitia contundi ac dilaniari contingat. Quam autem Galenus nucis Ponticæ, vel auellanæ magnitudine, nonnunquam duarum aut trium hanc exhibere soleat, tum ego quò commodius dimanare in venas partesque

Gale. li. 3. in e. vale.

Li. 5. tuen. valet.

tesque corporis vniuersas subire possit, in
 potionis formam conficio, ac liquore aliquo *Terebin-*
 stillaticio, aut vino diluo: absque igni enim *thinae pre-*
 liquefcit, candoremque eximium agitatio- *paratio.*
 ne continua asciscit, quod in hunc modum
 perfici solet: Terebinthinæ Pisticæ, hoc *Terebin-*
 est, probatæ, & cui tuto citra vllam fraudis *thina in li-*
 suspicionem possis fidere, vnciam aut sextan- *quorem re-*
 tem in mortario pistillo dissoluo, adiecto *ducta, po-*
 luthæ seu viteli oui pusillo, deinde admif- *culæta fit.*
 ceo certis vicibus aquæ vesicariæ, vel apij,
 vel alterius liquoris (vt exigit morbi natu-
 ra, aut hominis conditio) vncias duas aut
 tres, hæc tantisper subigo, dum omnia co-
 lescant, mixtura tam suauiter candore lacteo
 albescit, vt collostro, aut Belgis vocato *Biest.*
 cremori prorsus reddatur assimilis, nec a- *Roem.*
 liud esse sibi persuadet, quibus huiusmodi
 poriones ebibendas offero. Soleo quoque eam
 in orbiculos ac catapotio quas pilulas vo-
 cant, redigere, atque inuolutam pane azymo
 ex amilo confecto, qui leuore perpolit⁹ Põ
 tificijs canonib⁹ hostia vocatur, quod hoc
 sacra peragatur, deglutienda exhibere, vel
 denique Cydoniato (carnes Coroneorum
 vocant) incrustare, prius tamem Terebinthi-
 na aqua rosacea, aut feniculi elota, quo re-
 sinatum saporem exuat. Cæterum quum

LEVINI LEMNII DE

*Somni
utilitas.*

nihil sit huic constitutioni quã describen-
dam suscepimus, Sõno placido salubrius,
quod eo mēbra vndiq; irrigari cõtingat,
ac tepore perfundi, illi in culcitra mollius
subacta largius ac liberalius indulgendũ:
est enim nocturna quies corporis mentis-
que laxamentum ac refocillatio.

*Pax animi quam cura fugit, quæ corpora duris
Fessa ministerijs mulcet, reparatque labori.*

*Frictionis
usus.*

Quod si discusso Somno, frictioni insi-
stant inter mollem ac durum mediocri, di-
ci vix queat, quantum cõmodi ex ea sint
percepturi. Siquidẽ vitale robur excitat
ac moderatè calefacit, denique efficit vt
distributio in corpus fiat facilior, ac nutri-
tio promptior, præsertim si vncta manu
vel subuuido pãno ac villoso perficiatur:
quis enim non percipit manus, genas, bra-
chia, collum, aures confricatas rubescere,
atque effuso in illas partes sanguine calo-
rem concipere? Et quanquam defricandi
vngendi que vsus apud nos in dissuetudi-
nem venit, atque exoleuit, eo tamen vete-
res in constabilienda valetudine, firman-
disque viribus crebro vsi sunt. Sic Augu-
stus Cæsar aliquando conspicatus Pollio-
nem comitem annum centesimum præ-
tergressum, sciscitatus est, qua ratione ob-
tinuis-

*Polionis
scita sen-
sencia.*

tinuisset vires tam validas, tam crudā viridemque senectam: qui respondisse dicitur: Intus vino, foris oleo. Neque enim ad luxum atque effœminatas mollesque delicias vnguentis atque oleo abusi sunt superioris ætatis homines, sed in sanitatis tutelam, & quò morbis minus essent expositi. Vnctiones enim & frictions certa ratione ac modo adhibitæ (sunt enim Galeno teste complures differentiæ) corpus vel densum præstāt, ne aëris ac ventorum impulsu feriat: vel rarum, ne interna humorum fuligine strāguletur. Sic dura corpus cogit ac cōdensat. Mollis laxat ac resoluit. Multa extenuat atque imminuit. Mediocris augendi implendiq; vim obtinet. Aspera ad extimas partes elicit. Lenis nihil adimit, sed vim in partibus retinet. Ex his frictionum generibus illa quæ in mediocritate consistit, seniculis ac macilentis ex usu est. Vt enim ocreæ duriores ac coria quæ obrigesunt ac situ obducta sunt, macerata aleo mollescunt: sic senum atque aridorum corpora, intus vino, foris oleo perfusa ac mitigata, seueritatem exuunt. Quod autem olim multiplex fuerit vnctionum vsus, præter Evangelicas con-

Intus vinum, foris oleum.

Lib. 2. tuen. val.

Frictionum differentiæ sex.

Simile à rigido corio.

Luca. 7.

Lib. 15.

*Vnctionis
vsu vetu-
stus.*

*Artificiale
balneum.*

*Naturale
balneum.*

*Quæ præ-
ter Venerē
ficcis no-
xiæ.*

quoque testatur, qui Indorum mores cō-
scribens, *Medicina*, inquit, *plurimum apud*
eos per cibos perficitur, non autē per medicamen-
ta: ex medicamentis maxime vnctiones probari
et cataplasmata cætera, vt illi sentiunt, male-
ficij nō esse expertia. Illis enim morbos pro-
pulsare solēt, æstum mitigare, lassitudines
discutere, ac defatigatas vires, sopitosque
spiritus erigere, quæ admodum nos odori-
bus animã fouemus, ac facultates naturæ
collapsas instauram⁹. Nec minus utilitatis
huic corpori adfert aquæ dulcis calidū bal-
neum: humectat em̄ & calefacit, lassitudi-
nē dissoluit, duras densasque partes emol-
lit, humorū redundantiam quæ cuti subest,
per halitū dissipat, flatu resoluit, somnū
allicit: quoniã madore suaui, ac rosido va-
pore cerebrū imbuit. Naturalia vero bal-
nea, seu thermæ quæ ab alumine, ferro, cal-
ce, ocra, sulphure, nitro, bitumine, plūbo,
ære, cupro vires sortiuntur, nō vsque qua-
que huic naturæ accōmodæ, nisi quis con-
sulto fido expertoq; medico, corporis sui
cōditionē illi exponat, atque explorandã
offerat, quò possit dispicere, an tale quid-
dã aggredi expediat. Venus autē seu cōcu-
bitus quū ficcis omnib⁹ naturis inimicus,
tum ijs qui præter ficcitatē frigidi quoque
exi-

existunt, nocentissimus: nec minus noxia
 nimia exercitatio, lassitudo, vigilia, solici-
 tudo, inedia, mœror animi, iracundia, quæ
 raro quidē horum mens exardescit, at ubi
 incanduit, quæ non facile sedari queat. Et
 quoniā intēpestiua lucubratiō studiosos
 fatigat, ac corpus macie cōficit, illi quoq;
 modus statui debet. Videre siquidē est nō
 nullos qui literis cōtinenter addicti, nullā
 valetudini, cuius fulturis animus subsistit,
 operā impendunt, colore esse exanguis, mi-
 nusque florido, corpore extenuato, vētri-
 culo inualido ac languētis, attritis deiectis
 que virib⁹: nā quū se nocturnis vigilijs ma-
 cerāt, ac studia in multā noctē pducūt, ex
 intētionē immodica spūs animales resol-
 uuntur, atq; humiditas natiua exarescit.
 Quo circa adhibēda moderatio, ac ne cor-
 pus assiduo meditādi labore exhauriri cō-
 tingat, illi⁹ incolumitati sedulo insistēdū.
 nam vt Plutarchus asserit, *omnium bonorū*
quæ præstat homini cultura animi, nihil excel-
lentius dari potest corpori, quā ut omni ca-
reat impedimēto vel ad virtutis cognitionē vel
ad usum vitæ necessarium. Si quando enī
 morbus incidit, aut capitis vertigo obori-
 tur, confestim mens corporis adminicu-
 lo destituta languescit, nec se alacrem

*Nocturne
 lucubratiō
 nes noxiæ*

*Cura cor-
 poris nō
 negligēda*

*De tuend.
 valetud.*

ac ve-

*Corpus & animus
mutuò af-
ficiuntur.*

*Simile à
consensu
cōnubiali.*

*Salubris
exercitatio
studiosis.*

ac vegetam præstare potest in exercendis animi munijs, sed vnà cum collega, omniumque laborum socio ac comite afficitur, pariq; incommodo inuoluitur. Quò rectè monuisse Platonè accepimus, vt neque corpus quis exerceat absque animo, nec animum sine corpore: sed veluti coniugij cuiusdã æquilibriũ cõseruet, ac consensum vtriusque, equalitate maritali conspirantem. Quum itaque insitus calor exercitatione motuque corporis augetur ac vires concipit, animusque fit erectior ac reuiuiscit, danda cum primis opera, vt studiosi quique, & quotquot valetudine vacillanti sunt ac dubia, huic assuescant, præsertim illi exercitationis generi, quod nullam adfert lassitudinẽ, atque intra mediocritatem consistat, qualis est concinna vocis modulatio, ac clara, sonique intensioris lectio vel declamatio, dici enim vix queat, quanto opere illa spiritus excitent, ac fuliginem densasque nebulas cordi offusas discutiant. Interim hoc accuratè obseruari debet, ne quis vuidus, ac vino immodicè perfusus, ciboque distentus, incondite vociferetur. Siquidem inæqualis spiritus, ac violentus clamitandi impetus vocalem arteriam exasperat, ac non-

ac nonnunquam vel inflammationē gutturis, vel ruptis venarum fibris, cruentum sputum inducit. Non desunt autem alia oblectamenta, quibus huiusmodi conditionis homines se reficere possint, remis-
 sisque studijs atque occupationibus, animum relaxare moderatis conuiujs, atq; inter hæc festiuis lepidisque sodalibus qui seueritatem rebus serijs, iocosis leporem adhibere norint, ac sermones, dicendi que peritiam tempori, ætati, personæ, viteque utilitati accommodare, sic ut ea proferant que tam sint vsui auditori, quam oblectamento: in quo pleriq; à decoro deflectūt, nec magnam apud conuiuatores gratiam fauoremque ineunt, quod eos sermones mensis inferant, qui nec tempori deseruiant, nec utilitate aut venustate auditores afficiant. Quum enim de rebus anxijs ac tortuosis disserant, difficilesque atque arduas quæstiones agitent, assidentibus graues sunt ac molesti. Sic plerique in vehiculis, pistrinis, compitis, nauigijs, imo interspumantes pateras de rebus diuinis controuersias mouent, ac de religione disceptant, sed ut saturi de frugalitate, quod genus hominum iure optimo perstrinxit olim Persius in re min⁹ serua, quū inquit.

*Moderata
conuiuia
non im-
probanda.*

*Relaxatio
animi.*

*Decorū in
sermone
cōuiuiali.*

Ecce

LEVINI LEMNII DE

Sat. 1.

— *Ecce inter pocula querunt*

Romulida saturi, quid dia poemata narret.

Li. Ser. 2.

Quin potius Horatio sic admonenti
acquiescant.

Saty. 2.

*Discite non inter lances, mensasq; nitentes,
Quum stupet insanis acies fulgoribus, et quum
Acclivus falsis animus meliora recusat:
Sed verum impransi semper disquirite: cur hoc?
Dicam si potero: Male verum examinat omnis
Corruptus iudex.*

*Quid à pie-
tate nos
abducatur.*

Hinc enim est, quod multi qui versantur in summa rerum diuinarum ignorantia, affectibus impotentius indulgeant, quod scopum in quem defigenda mens, non attingat, quod scrupulis se torqueat, quod de rebus manifestis ambigat, ac dubitationem in mente concipiant, quod animus doctrina parum sincera imbutus, ac superstitione contaminatus vacillet ac fluctuet, nec in tutum portum, fidamque stationem, sed in humanarum opinionum atque errorum scopulos deferatur. Quonia itaque mens hominis varie intra se tumultuatur, nec in opinionibus, dictis ac factis, omni que vitæ ratione satis firmiter constantiam tuetur, nulli non persuasum cupio, si pacatus esse velit, vitamque suaviter agere exoptet, ut omnes suas actiones, cõ-

*Ne animus
curis dis-
strabatur.*

filia,

filia, mentisque cōceptus ac cogitata quæ
 vel aggredi vel perficere meditatur, in cer-
 ta ac discriminata tēpora partiatur ac di-
 stribuat, suasq; vices cuique functioni af-
 signet, nec alterū alteri admisceat aut in-
 uoluat, quæ etiam Ecclesiastæ mens est, ac
 sententia, qui rerum tēpora ex ordine vi-
 tæ diuidens, cui libet eorū quæ geruntur,
 officiū attribuit, sic vt nox quieti destina-
 ta, excussis quæ obrepunt phantasijs, som-
 no trāsigatur, nec patiatur quidquā diur-
 norū negotiorū menti inharere. Edēdi ve-
 ro tēpus, reficiēdi corpus, viribusq; instau-
 randis assignatū, ita obseruet, vt auersa à
 rebus alijs cogitatione, excussisq; mole-
 stijs, in patinas oculos habeat defixos, nec
 sinat se interpellari, aut à suauioribus fer-
 culis ac salubri victu abduci. Sic in delibā-
 dis cōcionibus, in perficiēda precatatione,
 in obseruādis obeundisq; sacris singula
 quæ tale quiddā meditāti officere possunt
 excludi debēt atq; abigi, quò mēs sola in
 Deū erecta, nō aliò quā in maiestātē numi-
 nis rapiatur. Hoc quoq; in publicis priua-
 tisq; reb⁹, in forēsibus ac domesticis, in ex-
 ercēda mercatura ac negotiādi industria,
 obiter si tecū qd agas, aut cū alijs cōtrahas:
 obseruari debet, quod hac instituēde vitæ
 ratione

Eccle. 3.

Actiones
 quotidiana-
 ne suo
 quæq; tē-
 pore atq;
 ordine
 procedāt.

LEVINI LEMNII DE

ratione ac stabilitate maxima commoditas, ac fructus vberimus, in peragēdo huius xui stadio percipiatur.

De Humido corporis habitu.

Caput decimum.

QVoniam autem Humidum primigenium natiui caloris fomes existit, vitamque alit ac conseruat, vt oleū in elychnio flammam, temperamentum nō prorsus pœnitendum constituit Est enim quū Medicis, tum Philosophis humida temperies laudata, nec pœnitus visa à naturali dispositione aliena: quanquam enim in initio ac primis annis paulo deterior censerī possit, ætatis tamen ac caloris accessu, præstantior euadit. Siquidem humiditas calorem promptè concipit, atque illius actionibus obsequitur, vtque argilla vda, subigi se fingique patitur. Quocirca ad nutritionem mirificè confert, atque ad longitudoem, proceritatē, augmentum, plurimum adminiculatur: tametsi enim humiditas ceteris functionibus officiat, atque perficiēdis actionibus suapte vi nihil adferat adiumenti, sed prorsus inefficax sit & in-

*Humidi
status con-
ditio.*

*Simile ab
argilla.*

& inualida, quum nec adtrahere idonea sit, nec continere, nec expellere: calore tamen perfusa non nihil efficit, atque in alterandis ijs quæ inter se cõiuncta sunt, illi qualitati assistit, atque auxiliatur. Vt enim aqua, quæ non minus frigida, quàm humida percipitur, ignis ardore concalecta cruda elixat, eaq; esculenta efficit: Vt deniq; oleum, subditis sartagini prunis, aut accensis carbombus feruet, ac pisces frixos esui efficit idoneos: sic insita corpori humano humiditas calore natiuo imbuta, multa in corpore perficit, vt Luna in terra Solis radijs ac splendore illustrata. Quæ admodum enim hoc sidus menstruo decursu saltus reficit ac nemora, rebusque terrenis auctus & incrementa confert, æstus marinos concitat, sinus, portus, stationes, littora, accessu recessuque reciprocate fluctu nunc implet, nunc deserit, vt ostrea & conchilia: Sic salutaris vitalisque humor membris vndiq; perfusus corpus madidum efficit, atque irrigat: eoque fit vt huiusmodi naturæ homines longæui efficiantur, atq; ætatē in multos annos proferant, si accedat moderatio, nec humiditas calore destituta plus satis inualescar.

Vt enim affluentior aqua ignē extinguit:

K

ita

*Simile 2
feruenti
aqua &
oleo.*

*Calor hu-
manus.
Soli, hu-
mor Lune
cõparatur.*

*Lune vis
in inferio-
ra.*

*Simile ab
aqua.*

*Calor hu-
more ob-
sequacem
habet.*

*Sicci astri-
ta, humi-
di laxa
ano.*

Ita nimia humiditatis copia calorem nati-
uum opprimit. Quod si moderate inter se
hæ qualitates consistent, nec humor, quã
par est, sit redundantior, nec calor plus sa-
tis remissus, aut languidus qui humiditati
incûbit, omnia naturæ munia exactissime
perficiuntur. Siquidem quur calor humo-
rem obsequentem habeat, cibum attra-
ctum optime cõcoquit, atque in roris spe-
ciem reductum, in intimos abditosq; cor-
poris recessus recõdit, vtque assimuletur
membris ac coalescat, efficit: itaque humi-
ditas caliditatis munere ad nutrimentum
conferendum mirificam vim obtinet, at-
que vt corpus tum augeat, tum exten-
datur præsidium adfert, in ceteris functio-
nibus imbecillis atq; inualida: neque em̃
vlla adtrahendi, cõcoquendi, alterandi, di-
girendiq; vi pollet, sed nonnullã expel-
lendi facultatẽ obtinet, ob lubricæ natu-
ræ conditionem. Videre siquidẽ est illos
qui obesi sunt ac succulenti, vdoq; corpo-
ris habitu, cita ferè aluo esse ac profluenti
ob retinentem facultatẽ parum firmam,
& quod meatus laxiores humoribus tran-
situm patefaciunt. In calidis vero siccisq;
corporibus cõtrariè euenit, vt quibus reti-
nendi virtus robusta sit, expultrix vero
ob ari-

ob ariditatē, & quod meatus collapsi sint, languida existat: quò fit vt in deiciendis excrementis ac proluendis intestinis, intussi, screatu, vomitu, irritos aliquando labores subeant, nihilque promoueant. Humida itaque constitutio siccae aduersaria, omnia ferè contraria obtinet, vt pueri & senes. In atate enim puerili calor innatus sensim augetur, atque affluenti humiditate perfusus, vsque dum adoleuerit ætas, ac virile robur consequuta est, auctus atque incrementa concipit. In senili vero paulatim calor deficit, absumptoque humore in frigidam siccamque intemperiem, denique in mortē homo deuoluitur. Quarum qualitatum conditio cū paulo ante à nobis descripta sit, orationis continuatio ac series exposcit, vt quibus argumentis, quibusque indicatijs humida constitutio deprehendi possit atque obseruari, demonstrare aggrediar. Constituit autē hæc temperies, corpus cōtra quā sicca, molle, non scabrū nec asperum, cute cādida atque albescēte, tū glabra, venis articulisque parū expressis, nec satis conspicuis, capillo plano, dēso plerumque ac numeroso, quod in sexu muliebri perspicui potest: nā et in puellarum vertice, modo sint progressæ paululū

Pueri & senes inter se cōtrariæ

Humidi corporis signa.

LEVINI LEMNII DE

*Mulier
cur viro
magis
comata.*

*Simile ab
agris vel
humidis
vel siccis.*

*Oculi glau-
ci vnde.*

*Humidi
corpore nō
malitiosi.*

ætatis, coma densior est, ac magis quā adole-
lescentibus, longa: hoc tamen huic corpo-
ri nonnunquam vsuvenit, quod solo palu-
stri atque vliginoso, in quo ob immodicā
humiditatem nulli innascuntur frutices,
nulla virescunt gramina, vt nec in arida,
terraque ieiuna ac siticulosa. Siquidē vbi
humiditas affluentior existit, quā par est,
rari emergūt crines, quod desit calor, aut
is sit impotentior, aut minus efficax, quā
vt humorē qui cuti subest, in capillamen-
tum possit elaborare, ac laxatis meatibus
foras producere, qua ratione etiam effici-
tur vt crines colore albo existant, vel spi-
ceo vel flauo aut denique ruffo, qui tamē
progressu ætatis, & vbi calor sit auctior,
modicē incipiunt nigrescere, quibus frōs
subest lata & serena: oculi ferē cęsij ac sub-
glauci, qui color ex viridi & albo contem-
peratur, prominētes ac vegeti, ob cristal-
lini humoris puritatem splendidi, gratio-
sa venustate blandi: quæ omnia integrita-
tis, placidi ingenij, sedatæ mentis, animi
aperti ac simplicis, minimeque fucati, po-
stremo bonę indolis (quę humanitatis spe-
cimen non dubium nec fallax exhibet)
sunt indices atque argumenta: nihil enim
ijs subest fellis aut amarulentia, vt cholera
aut

*Quaeque
pars suum
tempera-
mentum.
obtinet.*

*Animi cō-
ditio in
humido
corpore.*

*Quae viri
feminis
prudētio-
ret.*

Ecccl. 42.

bro proprio sumenda cōsideratio, tametsi magna ex parte membra naturam suā ac temperamētum ex principe ac praeipuo viscere fortiuntur, nempe corde & hepate. Quod vero ad internas notas adtinet. Mens huius naturae hominibus, quemadmodū & lingua eius interpret, minus agilis & expedita, quod immodicā humiditati immersa nō facile proferre se aut illucere possit: Ingeniū nec acre nec eximiū, animus humilis ac demissus, qui nihil sublime meditatur, ob imbecillitatem caloris, qui stimulos atque incitamenta ad res praeclaras admouet, eoq; fit vt viri magis, quā foeminae, sagaces sint, solertes, industrii, nam mulier omnia deterius perficit, nec ea vtitur dexteritate in negotijs peragendis ac cōtractibus: quō spectat ac referri potest id sapiētis, *Melior est iniquitas viri, quā mulier benè faciens*, caloris scilicet ratione, atq; effectu, quo qui sunt destituti, eumq; languidum obtinēt, molles plerumq; existunt, effoeminati, inertes, somnolenti, ignaui, eneruati, atq; ad excitandas proles minus appositi: quoniā diluta sit genitura, ac pl^o satis iusto humida: quō fit vt nequeat coalescere cū muliebri semine ac conglobari. Quanquam enim

Veneris intemperantia vt plurimum ex
 lubrico vdoque corporis habitu proficisci-
 tur, illique hominum generi minus sit no-
 xia, quum tamen calor humorem segnius
 impellit, nec genitales partes spiritu turgi-
 do impleat, ad concubitum segnes sunt, aut
 non magnopere illo afficiuntur: atq; hinc
 est quod mulieres opime atq; obese æsta-
 te magis sint salaces ac pruriant, quã hie-
 me, quod calor æstius humorẽ accendat
 ac Venerem stimulet, in viris vero extin-
 guat: nã calore immodico virile robur re-
 soluitur ac flaccescit. Pari ratione thym⁹
 ruta, ac pleraq; impese calida & sicca viris
 vim concubandi eripiunt, quod humorẽ
 genitium depopuletur, in fœminis vero
 acuunt irritentq; inducta obscœnis abdi-
 tisq; partibus caliditate: quò fit vt vbi ge-
 nitalia frigescant, atq; humor gignitiu⁹ ab
 insito calore non incitetur, nec incalescat,
 ea exhiberi debeant quæ lûbos incitent, ac
 cõcitata tentigine humorẽ genitale in ex-
 cursum extimulet. Qua aut ratione isti va-
 letudinem tueri debeant, atq; à morbis se
 prestare immunes, obiter indicabo. Princi-
 pio quoniã in calidi humidiq; tẽperamẽto
 sanitas consistit, conseruari debet ea con-
 stitueio humido victu, hoc est, alimento

*Venus
 æstate viri
 noxia.
 Ruta in fœ-
 minis Ven-
 nerẽ acuit,
 in viris
 extinguit.*

*Quæ vici-
 lumbos
 incitet.*

*Quæ vici-
 exigat hu-
 midi.*

LEVINI LEMNII DE

illifamiliariacognato, cui plusculum ca-
loris inest, quale est vinum subdulce, lac,
panis siligineus, ova subliquida, caro vi-
tulina, ac suilla, porcelli, atque adultiores
agni, aues aquaticæ & palustres, fabæ, ca-
staneæ, cicer, palmulæ, vuæ passæ, ficus ami-
gdalæ, nuclei pini, vuæ pensiles ac dulces,
quales sunt apianæ quæ vulgo muscatulæ
dicuntur, pisces marini, cerebella. Ex ole-
raceis, lactuca, atriplex, rapa, daucus, pa-
stinaca colore rubenti aut purpureo, quæ
carota vulgo dicitur, melones, cucume-
res: quorum tamen nimius vsus interdi-
cendus, ne corporis humiditas plus satis
inualescat. Siquidem ex immodica humi-
di victus ratione pituitam coaceruari con-
tingit, humoresque frigidos ac glutino-
sos, qui letales morbos adferunt nempe
apoplexiam, spasmus ex plenitudine ac
phlegmatis redundantia, lethargum, pa-
ralysim, epileptiam, stuporem qui excussa
facultate animali, sentiendi mouendi que
vim eripiunt, sic vt animal der repente, tan-
quam irati numinis ultione stranguletur:
oppresso spiritu ac facultate animali, quo-
circa intra sanitatis ac temperamentiter-
minos limitesque conseruari debet huius
corporis status, adhibita exercitatione,
excus-

*victus pl⁹
satis humi-
dus noxi⁹*

excussoque otio atque ignavia: imprimis autem expurganda sunt corporis excrementa, atque exonerata aluo ac vesica, diluculo horisque matutinis obire exercitationes expedit, ac concitatore motu, vel ambulatione infitum calorem excitare. Quod vero ad somni rationem adtinet, *Moderatus* huic corpori is esse debet, nec *tus somnus utilis* sex horarum spatio productior, prestat enim somno frui parcius, ac vigilia non nihil macerari, quam illo immodicè turgescere ac saginari. Siquidem videre est illos *Humidis parce dormiendum.* qui somno ac ventri liberalius, quam par est, indulgent, tam obesos effici ac corpulentos, ut mentum pectori committatur, ac ut ait Persius. *Sat. I.*

Pinguis aqua licuitus propenso sesquiped extet.

Quò fit ut nonnunquam inopinatis subitisque morbis opprimantur: nam quum venæ his & arteriæ exiles sint, & angustæ, tum sanguine ac spiritu vacuæ, cito ipsis vel parvam ob causam calor nativus suffocatur, quod Hipocrates designat, quum inquit: *Qui natura admodum crassi sunt, nec citius intereunt, quam qui graciles: quod isti Lib. 2. Aphor. 44.* laxiores obtineant meatus, ac sanguinis *Obesi periculo ex-* conceptacula ampla, sic ut non facile ab *positi.* externis internisque causis offendantur,

LEVINI LEMNII DE

qui tamen ex delictiore victu, vitaque otiosa, ac somno immodico ad corporis plenitudinem nonnunquam deueniant, minus tamen periclitantur oborta agrotatione aliqua, quam quibus ab ineunte etate is habitus obtigit: licet enim pinguedo, caro, adeps, ijs adnascatur qui primis annis gracili, tenuique corporis contextu extiterunt, venæ tamen & arteriæ, tum meatus reliqui ampli persistunt ac patentes: quod perspicui potest, si quando inclinata valetudo venæ sectionem exposcit: non enim in ascitio habitu, quolibet obesus sit effectus, venæ delitescunt, vt in ijs quibus crassitudo naturalis est, sed se profertur ac cōmodè secandas exhibent. Quamquam itaq; Humidus corporis status, vbi illum calor foueat, laudabilis sit, quod vitam diurnam ac longævam efficiat, quod senectutem remoretur, ac corpus exiccari prohibeat: si quando tamen ad summum progressus est, atque in extremo constitit, periculosus. Quum enim oppletis venis corpus nutrirī desinat, naturæq; facultates quæ alimēta distribuunt, cessent atque ab opere desistant, ne habitus ulterius progreditur, necesse est, vt velit ruina quadam prolabatur in deterius, sic vt vel

repen-

*Humidus
habitus
quando
maxime.*

repentina mors immineat, vel vasorū ve-
 narumque ruptura incidat. Quocirca ma-
 turè solvere hunc habitum expedit, atq; *Habitus*
 euacuatione moderata, inedia, vigilia an-
 ticipare periculum, adhibita præscripta-
 que ea victus ratione, qua corpus ad securiore
 minusque ancipitem ac periculosam con-
 stitutionē posset reduci. Statui enim de-
 bet corpus ea ratione debere esse humi-
 dum, non ob excrementi atque humorū *Humor*
 redundantiam, sed à partium omnium ac *caloris fo-*
 totius humiditate temperata, qua *mes.*
 calornatiuus tanquam fomi-
 te vtitur, ac vitam ma-
 xime longam
 efficit.

*Libri primi de habitu cor-
 poris finis.*

LEVI-

LEVINI LEM-
NII MEDICI ZIRIZÆI DE
HABITV ET CONSTITV-
tione humani cor-
poris.

LIBER SECVNDVS.

*In quo quisque graphicè, atque ad vi-
uum expressam naturæ suæ con-
ditionem atq; imaginem,
tanquam in specu-
lo, poterit in-
tueri.*

79
SENATVIA M:

PLISSIMO AC SPECTATIS-
simis Cofs. Imanno Nicolaidæ reconditæ
eruditionis ac singularis ingenij, exactiq;
iudicij viro, Adriano à Lissa Liuini F. viro
sagaci atque industrio, cæterisque
ciuibus ac populo Zirizæo,
Magistratui addi-
ctissimo.

L. LEMNIUS MEDICVS.

S. P. D.

*Voniam à me aliàs viri amplis-
simi scriptis ac literarum monu-
mentis illustratum est ciuitatis
huius decus & ornamentum,
adeo vt exteris quoque inno-
tescat, quo Magistratus vtatur consilio, qua
dexteritate ac successu, in constituendo Reip.
statu in constabiliendis sacratissimis legibus, in
spectandis fouendisq; Ciuium ac popularium
commodis, in emendandis vitiosis erroribus,
qui olim irrepserunt vel coniuuentibus, vel pa-
rum oculatis legum conditoribus: superuacuum
mihi visum est hac in re plus operæ ac laboris
impendere, aut ambitiosè multa congerere, ma-
gnosq;*

EPISTOLA

*Vna fidelia
duos
parietes
dealbare.*

gnoque atque operoso verborum apparatu honores ac dignitates vestras amplificare, quum nihil aliud mediter, quam ut secundum lucubrationum nostrarum partu vestro ordini atq; amplitudini dedicare. Neq; enim eius est conditionis vel animi vester **LEMNIUS**, ut ex vna fidelia, iuxta prouerbiu, duos parietes dealbare velit: quod nonnullos factitare video, qui singulos libros singulis Patronis consecrant dedicantq;, vel emolumentum spe, vel insidiosa quadam ciuilitate et aucupio, ut qui eblandita oratione, ac sermonis quu lenocinio tu illecebra captent aliquid ac venentur. Quod qua sit alienum a nostris moribus atq; ingenio, superioribus annis editi a me libri abunde testari poterunt. Hoc enim unice specto, idq; sedulo eniti non desino, ut viros primarios obsequio possim demereri, meisq; ciuibus quorum potissima pars literata existit, ac doctrinae studijs affatim exulta, huiusmodi munere gratificari. Siquidem quum septem continuatis lustris rem Medicam apud vos exercui, nostramq; operam infimis aequè ac summis prestare studui: hoc in tanto annorum decursu potissime fuit in votis, ut ars nostra, cui ex professo sum addictus, omnibus esset exposita, ac me pro virili parte exhibere ijs quibus cum versari soleo, cum fidu Medicum, tum syncerum minimeq; fucatu amicū. Ita enim edoctos decet

deceat esse nos, eaq; persuasione imbutos, vt nulla non humanitatis officia promptè & alacriter, nulloq; habito delectu in singulos exerceamus.

Ex Christi
ac Pauli
documentis.

Quæ res effecit, vt propensa in meos ciues voluntate, ac iuuandi studio, non dimidiata operis nostri pars, aut semissis, sed totū opus ex asse (vt Iurisconsulti loquuntur, quum herciscūda partiendæque hereditati insistant) cederet atq; asscriberetur. Quamobrem viri integerrimi gratum acceptumq; esse cupio hoc munus quod vobis offero, vestriq; nominis fauore ac patrocinio plausibile effici, omnibusq; studiosis commendari. Quod ipsum euenturum nō vana spe, sed certa prope atq; explorata ominor, quum operi rudi ac primum inchoato multi inhiarent, atq; avidissime eius gustu explere sese cuperent.

Ad Ro. 3.

Valete.

Calendis Ianuarijs, anno
redempti orbis.

1561.

LIBER

LIBER SECVN

duſ Leuini Lemnij Medici.

*De compoſita humani corporis habitu-
dine ac temperamento.*

Caput primum.

*Humores
alimentis
augeſcunt
vel dimi-
nuantur.*

*Humorũ
fuligo mē-
ti infeſta
eſt, vt vi-
ni vapor.*

Om poſita tēperamena ac iugata in quibus geminata qualitates inter ſe implicata ac connexa peculiarem corporis ſtatum conſtituunt, quatuor, vti & ſimplices, differentias cōplectuntur, Calidam & humidam: Calidã & ſiccã: Frigidam & humidam; Frigidã & ſiccã, quibus totidem humores ſubſunt atque inſeruiunt, per corpus vndiq; diffuſi, Sãguis, Pituita, Flaua bilis, & Atra ſeu Melancholia: quæ alimentis vel augeſcunt vel cōminuuntur, ac pro nutrimenti natura alias qualitates concipiunt, atque alij in alijs promptè tranſeunt ac commutantur. Et quanquã humores iſti, quorum viſ corpus variè ac multifariã afficit, menti que etiam plerumque tetro atque inſuaui halitu infeſta eſt, vt vitioſum vinum cerebro, elementa cenſeri nequeant, nec

tem-

temperamentum constituere, elementari
 tamen qualitate ac virtute imbuta sunt,
 utque tota moles subsistat ac cōseruetur,
 non leue adiumentum adferunt. Ut enim
 ignem fomite nutrirī, atque accensas ta-
 das, faces, funalia, lucernas, aliaque ignita
 affuso oleo, aut resinata pinguique mate-
 ria ali videmus: sic elementares qualitates
 omnisque naturæ vis & facultas ex vitali
 progenitorum semine in nos deriuata, nu-
 trimentis indigent, nisi enim alimēta cor-
 pus fulciant, atq; humoribus, quibus sin-
 gula membra irrigantur, vires ac fomen-
 ta ministrent, concidat necesse est, ac dis-
 soluatur humani corporis cōpago & con-
 cretio, omnisque naturæ vigor effluat, at-
 que in suum quodq; simile ex quo confla-
 tum est, aut cuius naturam in se continet,
 euanescat, seu ignis, aëris, terræ, aquæ sit
 particeps, aut vlli horum cognatum ac fa-
 miliare. Omnia verò à se mutuo depen-
 dent, atque alterum alterius subsidio ful-
 tum, stabilitatem cōsequitur. Nec est vlla
 pars in corpore humano tam minuta, tā
 vilis & abiecta, quin ad decorem ac con-
 seruationem totius spectet, suoque mune-
 re atque officio nō perfungatur, quod nō
 solum de mēbrorum ac singularum par-

*Simile à re
 bus ignitis*

*Cōcētus et
 harmonia
 in corpore*

LEVINI LEMNII DE

tium vſu atque vtilitate accipi velim, ſed de humoribus qui corporis temperamenti alimentorum præſidio fulciunt, omnibusque membris caloris natiui facultate ac viribus auctus & incrementa conferunt. Quocirca Hippocrates & Galenus non abſurdè quatuor humores naturales quum nihil ijs vitij ſubeſt, nec ſunt deprauati, animantium ſanguine præditorum elementa ſtatuunt: ex his enim ſecundaria procreationis noſtræ origo producitur. Siquidem materiã elaborandi foetus conferunt vberem quidẽ & copioſam, ſi corpus optimis cibis ſaginetur, ac ſubinde vino incalſcat: abſque illo enim languet Venus, quod indicallẽ viſus eſt Terentianus adoleſcens Chremes, qui ſobrius odiſſe cœperat ſortum, at vuidus affici eo cœpit, nec prorfus à cõtactu abhorrere, quod prouerbiali ſententia profitetur.

De natura humana. 2. de ſemine.

Humores aliquo modo elementa hominis.

Eunucho Act. 4. ſc. 5.

*Verbum hercle hoc verum eſt,
Sine Cerere & Baccho friget Venus.*

Nam teſtes partesque genitales ex præcipuis mēbris humores exquisitè elaboratos, in conficiendi ſeminis vſum alliciunt, quod efficaci atque affluentiori vndique ſpiritu perfuſum, caloris, omniumque facultatum eſt opifex, ac præcipua propagandę ſobolis

sobolis parēs effectorq; existit. In eo enim *Seminis*
 consistit diuinitus infusa cōformandi figu*fficacia.*
 randique foetus vis admirabilis, sic vt spe-
 ciosum p̄ducatur opificiū, ac spectabile, om-
 nibus suis numeris absolutū, modo ex sa-
 lubri corpore profluat: monstrosū vero
 ac deforme, si ex morbido ac purulēto di-
 manat ac deriuatur. Quocirca vt oratio- *Ex sanis*
 nis series lectorem magis afficiat, ipsum *sana pro-*
 que argumentum sit plausibilius, ac ma- *duci.*
 gis populare, dominantium in corpore
 humorum naturam & conditionem de-
 pingam, vt quibus similes qualitates in-
 cumbunt: nam sanguis calidi & humidī,
 Flaua bilis calidi & sicci, Pituita frigidi
 & humidī, Melancholia frigidi & sicci est *Humores*
 particeps. Itaque temperamentum cali- *quatuor*
 dum & humidū sanguineo homini accō- *participes*
 modari non absurdē potest, Calidū & sic-
 cum bilioso, obseruata de reliquis eadem
 ratione ac modo, sic tamen vt hominis
 temperiem non ex alijs, quā ex elemen-
 taribus qualitatibus fateamur conflare: ab
 illis enim appellationē sortiuntur, non ab
 humoribus. Primum itaque elementa *Aelemēta,*
 statuuntur, Ignis, Aër, Terra, Aqua, re- *qualitates*
 rum conditarum primaria initia: Pro- *humores*
 ximè qualitates, hoc est, calidi, frigidi, *quatuor.*
 humi-

LEVINI LEMNII DE

humidi, sicci mixtura, à qua téperamentorum differentia emergunt. Postremò humores quatuor, quorum vim ac naturam semen in se complectitur, cui præter qualitates quæ instrumenti non opificis vice existunt, formandarum partium, secundum Deum, ac Diuinioré supernè originem, causa tribuitur. Sunt autem liquores hi salubres, ad conseruationem tutelamq; vitæ ac sanitatis cum primis necessarii atque vtilis: nam ex ijs solidæ animalium partes constant, ac nutriuntur, quò fit vt nunquã homini, dum superest ac spirat, deesse possint absque summo valetudinis detrimento ac iactura. Qui tamen pro temporis circumacti ratione, anniq; circuitu ac decursu, pro ambientis aëris qualitate, ac loci conditione, pro ætatum natura, modo augetur, modo diminuantur. Siquidem sanguis succorum optimus ac calore humoreque præditus vere viget, florenti ætati quæ ferè sanguineo rubentiq; colore perfusa est, peculiaris ac propria, tametsi alijs etiã naturis nõ desit. Phlegma seu Pituita aquæ affinis, frigida humentisque naturæ, hieme incrementum concipit, suiq; generis morbos parit. Cholera seu flaua bilis, calida & sicca qualitate imbu-

*Sanguinis
natura.*

*Pituitæ
conditio.*

*Cholerae
vis.*

imbuta, igni proximè accedit, atque æstivis mensibus inualefcit, quæ tametsi aspectu tactuque humida appareat, vt vinum creticum, quod Maluaticū vulgo vocant, colore fuluo, potestate tamē & effectu calida est vrentisque naturæ. Melancholia *Melancholice qualitas.* terræ non dissimilis, frigida & sicca, autumnino augetur ac vires concipit, est autē *tas.* ficior densiorque pars sanguinis, ac feculenta eluies. Hæ omnes humorum differentiefecta vena (neq; enim syncerus sanguis ex hac promanat) omnibus conspici potest. Primum enim antequam refrixerit, aëreum spumantemque spiritum qui *Sanguinū ceteri humores im-* confestim euanescit, oculis exhibet, deinde defecatum ac ruboris exuberantissimi *mixti.* liquorem qui purus putusque sanguis est, *Incisa vena omnes humores conspici.* cui flaua bilis innatat, ac nunc glutinosa lentaque pituita, nunc liquida pro hominis conditione ac natura: postremo si masculam inuertat, atro colore Melancholia. Ita humor quisque in corpore redundans, suo se colore prodit, sic vt aliquādo qui ex venis promanat sanguis, in bilem vel pituitam liquecat ac dissoluatur, aut in melancholicum humorem densescat, nullumque aut per exiguum sanguinis colorem exhibeat. Quod sicui degustare humores li-

LEVINI LEMNII DE

*Humorib⁹
color et sa-
por inest.*

*Saliva &
sudor ex
humorib⁹
vires con-
cipiunt.*

beat, vt colorem illorum oculis, ita lingua ac palato saporem dijudicare poterit. Est enim dulcis sanguis, ac tantum non lactis sapore, quod illi affine accognatum. Amara flaua bilis ex fellis natura: Insipida, atque vt aqua, omnis qualitatis expers puita, modo ne computruit, aut alijs humoribus permiscetur, tunc enim vel falsa efficitur, vel acescit: Acerba atque acida, melancholia: has omnes saporum qualitates nemo non aliquando percipit, vbi incitato vomitu aliquis horū eiicitur: quin & in sudore ac saliva saporibus hi manifestò deprehendi solent: cōcipiunt enim ex his humoribus vires & facultates, illorumq; qualitatibus sunt imbutæ.

De Calido & humido corporis statu ac temperamento, obiter de sanguinei hominis conditione ac natura.

Caput secundum.

Post descriptas simplices tēperies, quæ ex vna tantum præ cæteris eminente qualitate appellationē cōsequuntur, propositi susceptiq; operis ratio exposcit vt compositas quoq; tractare aggrediar. Si-
qui-

quidē in ipso statim argumenti ingressu, primoque aditu, atque orationis vestibulo absolutum omnibusque numeris consummatum corporis habitum demonstrare, ac perficere institui, omniaque amoliri ac propulsare incommoda quæ valetudinem conuellerent atque ab optimo statu dimouere possint, aut vlla ex parte sanitati officere. Itaque calidum & humidum temperamentum huic ordini ac loco inferere visum est, quod optimo sit affine ac proximè assistat: nullus est enim corporis status, si summum ac præcipuum demas, hoc commendatior, magisque laudatus, aut qui vitā longius proferat, ac senectutē magis remoretur, modo intra temperamenti, hoc est, calidi & humidi limites consistat. Quocirca quum hic habitus inter cōpositos præcipuus censeatur, accuratius de illo differendū, eoque magis quod plerique medicorum quatuor tantum discrimina statuunt, quibus nō prorsus futili ratione persuasum est, fieri non posse, quod

Tuen. val. lib. 6.

Galenus etiam testatur, *vt temperies vlla, vel intemperies diu sola ac simplex subsistat.*

De tēp. x.

Quando quidē necessario sibi asciscat alteram: nā & calidum, dum humiditatē absorbit ac depopulatur, siccitatem parit:

Temperamentā mutationi

obnoxia.

LEVINI LEMNII DE

frigidum, dum nihil consumit humoris incremento quodammodo cōfert. Simili modo sicca qualitas per eas ætates quibus augetur animal, calidius ipsum efficit, ubi vero decrefcit ac deficit, vergitque ad interitum, refrigerat ac siccatur quidem solidas corporis partes, at capacitates ac humorum cōceptacula excrementis implet, quod in senibus liquido apparet, qui pituita redundāt, ac sputo mucosoque os ac nares habent oppletas. Quod recentiores ac nostræ ætatis medici etiamnum obseruantes, reiectis simplicibus, quas tamen obsolescere atque obliterari nō expedit, quatuor duntaxat nempe cōpositas temperaturas statuunt, quibus non à qualitatibus, sed parum appositè ab humoribus illis famigeratis ac nulli non cognitis appellationem assignant, nempe sanguineā, Cholericā, Phlegmaticam, Melancholicā, ad quarum amussim quatuor hæc temperamentis differentias exigunt, quod vt populariter faciunt ac doctrina plausibili, ita non ex eorum arbitrio ac censura, qui in vrgendis dogmatibus rigidi sunt. Interim vt controuersæ opinionis medicos, atque in studia partesque distractos conciliem, quod vtinam in componendis Re-

ligio-

*Senes sicci
natura,
conditione
humidi.*

ligionis dissidijs obtineri possit, ne tam mul- *Periculosa*
 ti periclitentur: patietur vtraque pars Ca- *opinionū*
 lidæ & humidę temperaturæ (temperatiffi- *dissensio.*
 sima semper excepta, in quã tanquam in
 scopum defigenda mentis acies, vt suam
 quisque naturam ad hanc exploret) prin-
 cipem locum assignari, quæ vbi in suo vi-
 gore persistit, ac qualitates suas tuetur, san-
 guineum hominẽ producit. Sic paruo dis-
 crimine, quodq; neutri parti fraudi futu-
 rum sit, Calidam & humidam temperiem
 appellaueris, aut sanguineum hominem
 qui humoris salutaris beneficio illas quali-
 tates in se ipse complectitur, quanquã san-
 guis ipse, vt omnia suis finibus sint limi-
 tata, non pariat nec producat caliditatem
 & humiditatẽ, sed calor & humor sangui-
 nem. Est autẽ sanguis succorum optimus, *Sanguinis*
 homini familiare ac cum primis domesti- *utilitas.*
 cum alimentum, vitęque pabulum: siqui-
 dem per arteriarum venarumque riuos ac
 decursus spiritus vitalis impulsu, qui nati-
 ui caloris fomes est & vehiculum, vndiq;
 diffusus, corpus alit ac vegetat. Et quoniã
 syncerus hic & defecatus, aspectuq; ama-
 bilis liquor quodq; animal conseruet, in
 eoque consistat vita ac spirabilis omnis na-
 turæ vigor, ob id Hebræorum legislator

LEVINI LEMNII DE

Levit. 17. Quur sanguine abstinendum præceperit Moses. Moses ex DEI præscripto *sanguinis vsum interdixit*, quod sua cuiusque animalium anima in sanguine demersa sit, ac vita sanguine subsistat, illoque foueatur, ut ellychni flamma affuso oleo, argumento quod immodico sanguinis profuio homo vndique frigescat, totusque exanguis ac tantum non exanimatus animi deliquio periclitetur: noui enim complures exhausto vnà cum sanguine vitali spiritu, in summum vitæ discrimen adductos. Quocirca hic vitæ thesaurus sollicitè conseruandus est, quod nullus sit humor illo præstantior aut magis salutaris. Cæterum vt arteriæ, quæ spiritu vitali affluentius, quam sanguine turgescunt, à corde: ita venæ quæ plus sanguinis continent, quàm aërei spiritus, ab hepate oriuntur, ac longè lateque exporrectos ramos ac propagines in vltimos membrorum recessus diffundunt. Est autè Hepar crassi turbulenti que sanguinis officina, atque architector, licet prima origo cordi ascribatur, cuius vi ac facultate sanguis elaboratur, vitalique spiritu imbutus calorem natuum ad singulas partes deuehit. Viget autem sanguis ac vitalis spiritus vberissime in florida virentique ætate, tametsi nulli

*Sanguis
nō temere
detrahēd⁹.*

*Vnde ve-
næ & ar-
teriæ ori-
tur.*

*Hepar san-
guinis
officina.*

*Cor fons
sanguinis.*

nulli ætati desit, licet in effæto corpore
 frigescat, nec tam calido atque efficaci spi- *Color huius*
 ritu perfusus sit, quod vt ex actuosis gesti- *mores in-*
 bus, ac crebra corporis eiusque partiũ agi- *dicat.*
 tatione, tum maxime ex colore obseruari
 potest, qui in adoleſcente ac iuuenili cor-
 pore, vbi optime cõstitutum est, rubicun-
 dus est & floridus: In prouectioribus aut
 ijs qui ab hoc temperamento sunt remo-
 tiores, minus speciosus, vt quibus omnis
 decor ac venustas defluxit, aut ex prauis
 humoribus, occultaque labe aliqua, lon-
 gè quàm illis, deterior se proferat. Sic ple-
 rique ex splenis, vteri, hepatis, ventri-
 culi, pulmonis vitiosa affectione colo-
 re conspiciuntur vel pallido, flauo, lu-
 theo, giluo, mustellino, vel alia quauis
 coloris specie deformati: *nulla est autem,*
Galeno teste, succi animalis consideratio cer- *Tuen. vab*
tior, quàm quæ ex colore atque externo cor- *lib. 4.*
poris habitu sumitur. Si enim corpus plus
 solito albescit, pituitosum abundare suc-
 cum indicat: si vero pallidum aut fla-
 uum sit effectum, restagnante bili, bilio-
 sum subesse humorem declarat, rubicun-
 dum autem sanguinẽ efflorescere: quod
 si ad nigrum vergat nigram superesse bi-
 lem, atque adustam choleram ostendit
 maxi-

LEVINI LEMNII DE

*Affectus
colorē im-
mutant.*

*Verficolor
species
quid desi-
gnet.*

maxime vbi nihil forinsecus inciderit, vt ex æstu, labore, lassitudine assolet, aut nullus subsit animi affectus, vel iræ, lætitiæ, mœroris, anxietatis, sollicitudinis: istis enim humores in cutem modo irruunt, nōn unquam delitescunt, ac se recōdunt: quo fit vt non ex ægrotatione aut vllō vitio, sed humorum motu atque agitatione iracundi calefiant, pallefiant vero pauidi ac mente perculsi: videre præterea est nonnullos ceu plumbi colorem, oculis spectantium exhibere, alios ex albo liuidoque confusum, aliquando liuorem solum sine albo consistere, nonnunquam varios colores se ostētare, quæ omnia crudos dominari succos declarant, vel ex vitrea, vel alterius generis pituita, aut plurimos in corpore coaceruatos putridos humores, qui suis se in ditijs in externa specie produnt. Qui itaque calida & humida constitutione existunt, ac quibus sanguinis copia suppetit, purpureo ac velut roseo colore suffusi sunt, cute tangenti, calida ac molli: statura decenti ac magnitudinis moderate, corpore carnosio, modice hirsuto, capillo sub nigro, barba rufa vel rutila, casarie coma- que decora, quali corporis habitu ac spe-

r. Reg. 16. cie Dauidem fuisse scriptura testatur, qui
gaum

quum reiecto Saule imperio destinatus, à Sa-
 muele in regem consecratus est, rubenti deco-
 raque facie describitur, atque aspectu ele-
 ganti, vultuq; amabili ac gratiofo. Quale
 oris decus ac speciem superiore anno Zi-
 rizæ nobis exhibuit inuictissimus His-
 paniarum Rex & Belgarum princeps Phi-
 lippus non sine maximo mitissimi inge-
 nij ac sedate mentis argumêto. Accedunt
 vero huic constitutioni complures notæ
 atque indicia, quibus tamen non tutò pos-
 sis fidere, vt que ætate & annorum decur-
 su, omniq; ferè momento immutari so-
 leant, sic tamen vt certa semper & indubi-
 tata optimi quondam status argumenta
 appareant, atque immutata vel collapsæ
 constitutionis vestigia quædam conspici-
 antur. Quemadmodum enim magnificæ
 ædes vbi conuulsæ ac labefactatæ corrue-
 runt, ruinæ demonstrât quanta fuerit ædi-
 ficij moles, quàm operosa structura, qua-
 lis architecti atque artificis industria: ita in
 laudabili corporis statu atque humane na-
 turæ opificio, quod delapsum est, & incli-
 natum, aliquæ eminent reliquiæ, nōnullæ
 laudati temperamenti notæ atque indi-
 cia. Quanquã ex grauissimis morbis, vel
 ingruente calamitate aliqua externa eam

*Philippi
 Hisp. regis
 decus, atq;
 oris species*

*Simile à
 collapsis
 ædibus.*

cla-

LEVINI LEMNII DE

Corpus
mutationi
obnoxium.
A conflagra-
gratis ædi-
bus simile

Rei geste
narratio.

Memora-
bile exem-
plum de su-
bita cani-
cie.

cladem nonnunquam humana natura acci-
pit, ut omnis corporis vigor, omnis formę
decor ac venustas conteratur, non secus
quam spectabile ædificium tempestate vali-
da conuulsum ac dissipatum, vel incendio
funditus deflagratum. Sic metus, cōsterna-
tio, repētinus terror, atq; improvisa subi-
taq; periculorum aut mortis intēratę formi-
do, ita vires & formam depopulentur, ut
nonnulli sui prorsus dissimiles appareāt.
Cuius rei exemplum memorabile nostra
memoria edidit Iuuenis quidam generosus
ac nobilis, qui quum in aula Caroli Cæsaris ver-
saretur, indecore parumq; reuerenter atq; inho-
nestę se gessit: siquidem virginis cuiusdam quę
deperibat, pudicitiam expugnauit, quod in cœ-
tu confessuque heroicarum virginum capitale
censeri solet, ac morte piandum, tametsi nulla vis
illata sit, ac puella tacito quodam consensu, non
magnopere repugnare obluētarique videretur:
itaque in carcerem coniectus est, postridie ple-
tendus capite: nam id rigide obseruare solent,
nequis impunctale quiddam adtentare, ac de-
cus aulicum stupro fœdaque libidine contami-
nare audeat. Quum autem ea nocte tædio ac mœ-
rore conficitur, ex angore mentis conceptaq; mor-
tis formidine ita immutatus est, ut sequenti die
quum pro tribunali consisteret, à nemine eorum
quibus

quibus cū familiariter vixerat, ne à Cæsare quidem agnosci potuit: adeo illi mortis horror viteq; desperatio paucarum horarum spatio colorē vitoremq; corporis ademerat, vt omnis species formæq; decor ac venustas defluxisse appareret, sic vt suprâ quā credi posset, squallida sit effecta facies, color ex florido luridus et cadauerosus, aspectus horridus, indecora canicies, barba situ et pædore fædâq; illuue deformata. Cæsar quū in illū defigit oculos, supposititiū esse suspicatus, ac fuscum sibi factū, explorari iussit, an ipsus is esset, et an emētita aut adulterina canicies, barbaque medicato aliquo liquamine oblita foret ac delibuta: quū aut nihil tale subesse animaduverteret, aspectu viri attonitus atq; obstupefactus ex vindicta in commiserationē animū deflexit, itaq; satis poenarum dedisse ratus, culpā illi remisit, ac violatæ ereptæq; pudicitiae crimen condonauit. Causam autē tā prodigiosæ subitæq; mutationis quum nuper à me sciscitaretur in accubationē epulari illustis. vir D. Nicolaus Micholdius ab Indeuelda, apud summos principes, omnesq; pceres gratiofus: illā in supplicij imminētis intentissimā cogitationē quæ intimis sensib' penit' inhereret, referendā p nunciaui: ea siquidē animi affectio tam fuit illi grauis & acerba, vt propemodum extincto sopitoque vitali calore

Vnde subita canicies

D. Nicolaus Micholdius ab Indeuelda

LEVINI LEMNII DE

*Ratio
quur ho-
mines su-
bito colo-
ris speciē
exuant.*

*Simile ab
arescenti-
bus folijs.*

*Nautæ &
milites
quur cito
vanescant.*

calore ac spiritu, singulæ corporis partes amisso florido ac spectabili colore, in despicatum habitum deuenirent, adeo vt capillorum radices quæ fumido vapore qui cuti subest, aluntur ac frondescunt, vt gramina terræ succo, concepta frigida sicca-que qualitate, arescerent ac natium colorem exuerent. Vt enim arborum folia ac vitis pampini qui vuā à cæli iniuria defendunt, æstu, grandine, pluuia, Aquilonio ac Boreali flatu qui æstiuis aliquando mensibus ingruit, ex viridanti in luthæum flauumque colorem elanguescunt ac demutantur: sic genuinus corporis vigor, sic color, sic externa species deflorescit, ac crines qui non existunt corporis partes, sed appendices, sublata oppressaque vi qua aluntur, intempestiuam caniciem contrahunt, quod ferè omnibus obuenire videmus qui in labore militari, in periculis maritimis versantur, aut cum morbis confictari solent, in quibus est mortis quoddam instar: nihil enim aliud meditantur, nihil animo magis concipiunt, vbi stat in pro-cinctu acies, ac res agenda cominus, quàm extinctum iri se, nec facile posse eluctari: nisi forte animus longa assuetudine ad pericula occalluit, ac sit obfirmatus, quod ferè

ferè perspicimus in veteranis militibus,
atque ijs qui tempestatibus ac maris saui-
tia sunt assueti. Tanta est autem efficacia
profunda ac cōtinuata imaginatio, quod
aliàs multis argumentis à me cōmonstra-
tum est, vt mulier infanti notas quasdam
ac cōspectarum rerum vestigia imprimat:
quod etiam viris vsu venire ex ardenti fi-
xaque cogitatione palam est.

*Imaginatio
tionis quã
ta vis.*

~~Christi cōtemplatio. Et in illis ma-
nibus pedibusque diuisas ac singulas
partes, sicut in illis scripturis quibus
illud est, *Et pedes eius in calcamentis
et non in calcamentis, et non in calcamentis*
in adeo sacra expōsitiōe manibus videtur~~

Quanta verò Seruatorè oppres-
serit angustia, quis animum cōfecerit mœ-
ror, quæ trepidatio, vel id cuique docu-
mento esse potest, quod mens in præsens
periculum defixa, ac velut intuita instan-
tem imminentemque mortem, sanguino
lentum sudorem expresserit adeo effusè
promanantem, vt in terram defluerit, ac
solum in quod inclinatus erat, pronusque
decubuit, sanguineo madore cruentaret.

*Pauor
Christi.*

Luce. 22.

Est autem horror mortis, si quando homi-
nem corripit, aut eius imaginatio mente
cōcipitur, ipsa morte atrocior: multis em̄

*Metus mor-
tis ipsa
morte acerbior.*

M cum

cum illa vitę finem imponit, sensus obstu-
pescunt, nec vllum dolorem percipiunt,
quod ijs accidit qui apoplexia, vel lethar-
go opprimuntur, vel deliquio animique
defectu velut conuiuentes somno conso-
piuntur atq; obdormiscunt, nullo spectan-
tium oculis exhibito doloris sensu. Sic in
adeundis terra mariq; periculis que mor-
tis imaginę oculis ac menti obijciunt, ne-
mo non cōtremiscit ac trepidat, metuque
exalbescit, refugiēte ad intimas partes san-
guine: quum enim omnes corporis partes
vitali succo destitute sint, nulla satis probē
suo officio fungitur, sed titubant vacillāt-
que pedes, caligant oculi, labascit vigor,
mens hebescit, animus deiectus est, genę
pendulę sunt ac flaccescunt, lingua hæsi-
tat, dentes crepitant.

*Quibus
mors pla-
cida.*

*Vnde tre-
mor in pe-
riculis.*

*Lib. 3.
Aeneid.*

Arrestęq; horrore comę, vox faucibus hæret.

*Sapiens
metu con-
entitur.*

Adeo nullus est quamlibet constantis
robusti q; animi, cui nō repētinus aliquis
casus sit formidabilis, ac mentem concu-
tiat, sic tamen vt confestim discusso me-
tu, ac concepta diuinitus fiducia intrep-
idus interritusq; subsistat, ac si res poscat,
queque ingruunt aduersa, declinari ne-
queant, alacri atque infractō animo se il-
lis opponat. Nulli itaque naturę spirabili

MORS

mors non horribilis ac formidolosa, quod interitum adferat, nisi quibus mens obstupescit, ac sensus minus vigent, ut sunt decrepiti, infantes, stolidi, amentes, deliri, quibus non subit vlla rei formidandę cogitatio, nec ut cęteri quibus cerebrũ est firmũ, nec vitiata animalis facultas, dolorẽ percipiunt, præsertim qui lethargo, apoplexia opprimuntur, vel qui deliquio defectuq; animi velut cõnuētes somno sensim cõsopiuntur, nulloq; doloris sensu placidẽ obdormiscunt. Huc autem spectat longius, quã par est, producta narrationis series, ut quamlibet multa speciosẽ se proferant in corpore humano, variaq; eluceant animi ornamẽta, innumeris tamẽ casib⁹ vita humana exposita nusquã non aliquã cladem accipit, ac laceratur, omniq; ex parte ea ingruunt, quibus vigor labefactari solet ac labascere. Quod si nihil incommodi aliunde irruat, in multos annos subsistere potest, & obdurare inculpata temperies frugalitate vitæ, atque omnium cupiditatum temperantia stipata, sic ut etiam in senilem de uexamq; ætatem optimi habitus vestigia se proferant, quod in quibusdam obseruari potest qui cruda viridique senectæ existunt, atque animo

Mentis stupor, doloris sensus priuat.

LEVINI LEMNII DE

*Quis som-
nus san-
guineus.*

*Quæ in
initio som-
ni, somnia
non perci-
piantur.*

iuuenili, ac corpore, quàm adoleſcentes;
minus effcteto: Cæterum quum ætas adul-
ta quæ in calidi humidique temperamen-
to conſiſtit, omni ferè ex parte, præter exa-
ctum illud, moderata atque æquabilis eſt,
ſuasque actiones inculpate exerceat, tum
etiam quod ad ſomni rationem adtinet,
nihil magnopere culpâri poteſt: eſt enim
is placidus, ac minime turbulentus, cui
nulla ſubeſt intemperies, aut inquietudo
nocturna. Siquidem ſuauiſ halitus madido
rore cerebrum irrigat, reficitque, ſic vt ani-
mo nihil abſurdi obuerſetur, ſed diurnæ
tantum actiones, ac quotidiana vitæ mu-
nia, quorum occupatione dies nobis tran-
ſigitur: hæc enim antelucano, primoque
exacto ſomno qui ferè profundior altior-
que eſſe ſolet, quàm vt quis ſomniorum
poſſit reminiſci, menti ſe ingerunt: quod
ſi alia quædam ſit animi ac ſpiritus agita-
tio, aut quid occurrat inter ſomniandum
à negotijs quibus interdum implicamur,
alienum, aut inconfuetum: vitioſos hu-
mores redundare in corpore declarat, ex
quibus ſpiritus turbidi in arcem mentis
delati cõfuſas imaginationes ac viſa quæ-
dam vana ac futilia offerunt, ex quibus e-
uentus aliquos ariolari, ac temerarias in-

ter-

Interpretationes comminisci ineptum est, *Levit. 19.*
 nec minus impium, quàm superstitiosum, *Deut. 13.*
 ut scriptura palam testatur. Nonnunquàm
 tamen somnijs, sed quæ diuinitus immit-
 tuntur, aliqua subest diuinitio ac reum
 futurarum non fallax nec inane presagiũ.
 Vellicat enim subinde sopitas atque osci- *Somnia*
 tantes mentes supremus opifex, ac visio- *diuinitus*
 nes somniãque obijcit nunc læta, nunc lu- *immissa.*
 ctuosa ac funesta, quæque nobis vel saluta-
 ria, vel noxia denunciant, quò animos no-
 stros exploret, an illius monitis ad extre-
 mum futuri sumus obsequentes, aut ab il-
 lius præscriptis defecturi. Multi enim nu-
 gis hominum accõmentitia doctrina de-
 mentati, à Deo eiusque verbo desciscunt,
 ac relicto vberrimo atq; inexhausto aquæ
 viuæ fonte, arentes riuulos consecretantur,
 aut ut Hieremias ait, *effodiunt eruuntq; sibi* *Cap. 2.*
cisternas dissipatas ac perfluentes, qui nullum
salutaris doctrinæ liquorem continent. Iobus
 quoque exercitatus ille miles queritur se *Cap. 7.*
 tumultuosis insomnijs inquietari. Quum
 enim somnus sit laborum omniumq; mo- *Sõnus in*
 lestiarum lenimen, atque à diurnis occu- *quæ usum*
 pationibus relaxatio, illas non ademit illi
 nocturna quies, sed auxit ac conduplica-
 uit animi ægritudines, mète scilicet som-

niorum terrore exagitata: has enim effundit querimonias in celebri illo Dialogo, vel potius Tragicomœdia: Quod si cogito fore, ut meus me lectulus cōsoletur, ac dolorē mitiget, meumq; cubile, sopito pauore ac tadio, omnia leuiora efficiat, tu autem in somnijs perterres me, ac visionibus spectrisq; nocturnis, horrore cōcutis, adeo ut malorum omnium finem morte terminari cupiam. Cæterum quod ad internas huius corporis notas, atque animi propensiones adtinet (nam intus & in cute homo exhiberi spectariq; debet) calida & humida qualitas quæ sanguini infidet, illiusq; operam exposcit, varias hominum naturas producit, ac pro humorum aliorum vel parciore vel affluentiore mixtura, varios mores constituit. Qui enim merè sanguinei sunt, ac nihil aut perexiguum melancholici vel biliosi humoris admixtum habent, ut qui proxime accedunt ad naturam sensumq; pecudum, stolidi ferè sunt, ac stultitiæ nota insigniti, aut saltem quibus non admodum multum inest prudētia. Nam quum, Galeno teste, Acrimonia animi ac solertia à bilioso humore proficiatur, Constantia ac firmitas ex melancholico; Pituita vero ad for-

Sanguinis vis in constituenta animi natura.

Purè sanguinei stultitia per se.

Cōment. I. de natura humana.

ad formandos fingendosque mores inutilis, tum simplicitas ac stoliditas ex sanguine emergit. Sic animates iuniores quibus præ cæteris humoribus plurimum sanguinis inest, magna ex parte insulsi sunt, inepti, stolidi: ut hædi, vituli, ouiculæ, agni, capreoli, catelli felis ac reliquorum animalium pulli: inter homines vero, quò *Homo bel-
luis affi-
nis.* quisque propius accedit ad brutorum naturam, eò magis illorum conditionem ac mores exprimit, quod ex oculis & vultu, (quorum quodque mentis speculum est, & animi index) quiuis in naturæ operibus vel tenuiter exercitatus diiudicare poterit. Est enim plerisque cum cæteris animantibus magna cognatio & affinitas, qui quantò remotius à temperamenti puritate dilabuntur, tanto minus in illis viget ratio, iudicium, intelligentia, recti voluntas, mentis præstantia, delectus rerum, omniumque eorum quæ belluis communia sunt, efficiuntur participes. Sic nonnulli vitio ac de- *Homo lu-
pus.* prauatione vel educationis, vel naturæ, in belluas degenerant, atque in omnibus actionibus quiddam ijs obtinent simile. Siquidem nonnulli ut lupi, sanguini inhiant, ac prædæ auidi sunt. Plerique

LEVINI LEMNI DE

Cap. 7.

Homo leo.

Cap. 19.

Homo si-
mijs simi-
lis.

Homo
vulpinis
moribus.

Vnde agi-
litas in
pueritia.

Vitulari
quid.

vt leones, crudeles, feroces, immanitate
 faua & efferata, qui vt Micheas ait, *sanguini insidiantur, ac fratrem suum ad mortem venantur*. Princeps postulat, & Iudex in reddendo est, hoc est, Principis postulatis iudex obsequitur. Similiter Ezechiel, *Ioachimus*, inquit, *factus est leo, didicit prædas rapere, & homines deuorare, viduas facere, ac domos illarum in desertum adducere*. Sic & simijs quidam assimiles sunt, gesticulosi, ridiculi, ad quiduis imitandum apti atque appositi: Nonnulli vulpium naturam imitati, subdoli sunt, astuti, insidiosos, in persequendis innocentibus callidi. Sic alij aliorum animantium naturam ac mores referunt, atque ab integritate ac præstantia humana dilapsi in feras degenerant, aut illis efficiuntur assimiles. Pueri vero & qui pubescere incipiunt ob meracissimum sanguinem spiritu vndique turgido perfusum, inquieti sunt, agiles, lasciuui, immodesti, petulantes, petulci, insolentes, inepti, ludo iocisque immoderatius dediti: nam illos vitulari videmus, hoc est, ore, voce, gestu, nutibus, plausu, cantilenis, alacritati inani, atque effusa lætitia, motu incompósito atque instabili, vagæ ac volubilis naturæ conditionem, atq; animi mentisque mobilitate.

bilitatem & inconstantiam testari, idque ebullientis sanguinis effectu, qui non secus in venis, quàm mustum in dolijs, effervescit. Hinc Belgis enatæ aliquot adagiorum formulæ, quibus denotare solent ac perstringere hilariores quàm par est, iuvenes, qui alacritate quadam futili, profusaque lætitia gestiētes, ridiculos moriones, ac iocularē spectāculum astantibus se præbent, ad quæ illos incitat non ratio vlla, aut placidus mētis impetus, sed impotentia animi à temperantia, à modestia, à moderatione dissidens & auersa, cuius impulsu effusè atque inaniter exultat animus, atque iactatione quadam puerili se effert insolentius. Quin ex capitis crebra motione, ac continenti manuum pedumque mobilitate inconstantiam quandam, ac mētis animique imbecillitatē præ se ferunt, sic vt nostrates quidam, vesania illos insimulent, mentisque non nihil imminutæ, aut quæ paululum à sede sua excidit: neque enim vlla re seria occupantur, nec in dictis factisque vel minima se profert prudentiæ pars, sed præter ætatis rationem ac decorum pueriliter iuuenantur ac lasciuunt, quum pro exacti temporis ratione frugisse conueniret, vitamque cōpositè

*Sanguinis
feruor cū
musto cō-
paratur.*

*Quid deno-
tet capitis
crebra mo-
tio.*

LEVINI LEMNII DE

*A vitulo-
rum lasci-
via pro-
verbum.*

ac decenter agere. Hinc sumpta est prouer-
bialis similitudo à vitulorum natura ac
moribus, qui vernis mensibus in viridan-
te prato, vbi pabuli copia suppetit, ridi-
culis saltibus se exercent, ac nunc dextror-
sum, nunc sinistrorsum solo insultant, nunc
corpus in gyrum flectunt, nunc excussis
posterioribus, mox prioribus pedibus in
sublime saliant: quorum mores quum Iu-
uenculi in quotidiano vitæ vsu & consue-
tudine exprimunt, *Vitulari* dicuntur:

*Vitulinus
dentes
proverbiū*

*Nondum excussisse vitulinos dentes: Adhuc
prurire vitulantium mandibulas:* In illo cœ-
tu peragitur vitulatio, Liber autē Sapien-
tiæ qui Solomoni ascribitur, *Spuria*, in-
quit, *vitulamina non agent altas radices, nec
stabile fundamentum collocabunt.* Quibus lo-
quendi formulis designamus crudam il-
lam ætatem atque indomitam, cui deest
tempestiua maturitas, ac nondum ado-
lescentia deferbuit, aut iuuenilis animi
impetus resedit: quò fit, vt quum nec-
dum ætate corroborata firmataque exi-
stant, adhuc *catullire* ac lasciuus insolef-
cere non desinant, nec quidquã serij me-
ditari, aut animo menteque concipere la-
borent. Quum itaque ætas adulta ac iu-
uenilis tota in calidi & humidi constitu-
tione

Sapient. 4.

Catullire.

tione

tionem versetur, ac præ ceteris sanguine sca
teat, huc præcipue referenda est: neque *Aetas im-*
enim vllus corporis habitus aptius illi pos *uenilis*
set accommodari, nam omnes huius sta *sanguinea.*
tus conditiones ac notæ illi quadrant,
Quod Horatium quoq; obseruasse video
in depingenda iuuenilis ætatis natura &
inclinatione.

In ar. Poë.

*Imberbis iuuenis tandem custode remoto,
Gaudet equis, canibusq;, et aprici gramine cæpi
Cereus in vitium flecti, monitoribus asper,
Vtilium tardus prouisor, prodigus æris.
Sublimis, cupidusq;, et amata relinquere pernix,*

Cui si accedant improbi consultores, *Consultor*
vt fere in ipso tirocinio, atque ætatis lubri *improbus.*
co assolet, facile egrorum ac mutantem
animum in deteriore partem rapiunt.
Quum enim in binio consistant, atque
in virtutis vitiorumque confinio consti-
tuti, rerum sint imperiti, ac consilij ino-
pes, multitudinis errore, ac comitum blâ-
ditijs demétati, ad pessimum vitæ genus
impelluntur.

Pers. Sat 5.

*Namq;, iter ambiguû, tum vitæ nescius error
Deducit trepidas ramosa in compita mentes.
Quod si fidus aliquis consultor optima
commonstret, rectamque ac salutarem
edu-*

*Consultor
salutaris.
Prouerbiū
ab artifi-
ce & ma-
teria.*

*Sanguis
alijs humo-
ribus uti-
tur ad
formādos
mores.*

*Quod dif-
crimē in-
ter Sāgui-
neos &
Cholericos*

educationem adhiberi curet (proba siquidem est materia, atque indoles egregia, si probus accedat artifex) in vberriamā frugem solet adolefcere. Est enim sanguinis in corpore humano ea vis ac facultas, præsertim vbi ætatis accessu calorem concipit, ac spiritu vitali in dies magis magisque perfunditur, vt expeditam mentis agitationem, celeresque discursus ac solertiam pariat, quæ quotidiano vsu & exercitatione, prudentiam, multarumque rerum cognitionem quæ sapientia stipata est ac munita, consequitur, quò fit vt naturæ pariter atque educationis beneficio, eximijs dotibus exornari illos contingat, & quod facultate dicendi, summisque eloquendi viribus sint instructi, Reipub. vsui sint atque ornamento. Et quanquam calidæ atque siccæ naturæ hominibus, nempe Cholericis non desit eloquendi peritia, dicendi que feruor, & linguæ volubilitas: nō tamen tanta est istis sententiarum ac verborum grauitas, minusque affectibus suis moderari norunt, quum sint in perorando acres & concitati, quod in huiusmodi hominibus non solum in pronunciandis vocibus, sed etiam in incessu plus satis festinato ac celeri perspici potest. Hoc quoque
inter

inter hoc est discriminis, quod quū Cholericī amarulenti sint ac dicaces, salibusq; dentatis ac scōmate obuios quosque feriant, tum sanguinei nusquā exercent caninam facundiam, nec quenquam figuratis dicterijs impetūt aut laceſſunt, quibus homines offendi solent tanquam lottio perfusi, sed ingenio sunt lepidō ac festiuo, excussoq; scurrili lepore, atq; obscœnis facetijs, vrbano prorsus ac venusto, quin & foro, vt dicitur, norunt ac scœnæ seruire, rebusq; præsentiſus sese accommodare, quò fit vt omnibus sint amabiles ac gratiosi, nullisq; graues ac molesti. Quod si sanguinem alijs humoribus dilui contingat, atque ætatis accessu caleſcere, flauamq; bilem qua incitari humores contingit, illi commisceri, aut alterius humoris effici participem, varj hinc emergunt atque exoriūtur pro mixturæ ratione, hominum mores, studia, animi propensiones, vitæ instituta, quibus quisque in deligendō vitæ genere applicare se, atque addicere solet, vehementi quadā ad rem aliquam consequendam auiditate. Sic vbi pars sanguinis dupla existit, seu beſſis quæ octo vncias complectitur, bilis vero flaua ac atra æquali portione inter se diui-

*Cholericī
dentati.*

*Sanguineī
nō acerbi.*

Vti foro.

*Vnde natura
re propen-
sio.*

LEVINI LEMNII DE

*Sanguis
qua men-
sura dilui
debeat a-
lijs humo-
ribus.*

diuisa, triens seu vnciæ quatuor, quæ ter-
tiam assis partem conficit, ex ijs tribus ita
permittis ea statuitur corporis habitudo,
quæ multiplices animi motus, mentisq̃ue
impetus & inclinationes profert, quæque
mentes hominũ atque ingenia intus effin-
git formatq̃ue etiam antequam in verba
erumpant, ad quamuis personam quæ vel
assumi à nobis solet, vel à natura ac publi-
ca functione nobis assignari.

*Ex arte
pœtica.*

*Format enim natura prius nos intus ad omnẽ,
Fortunarũ habitum, iuuat aut impellit ad irã,
Aut ad humum mœrore graui deducit, et angit
Post effert animi motus interprete lingua.*

*Simile à
florum &
herbarum
artificio.*

Quemadmodum autem natura rerum
in producendis pingendisq̃; floribus in-
imitabile artificium exprimit, ac tot tan-
taque herbescentis viriditatis discrimina
profert, quorum alia lacteo dilutoq̃ue vi-
rore nitent, alia saturato vergentiq̃ue in-
atrum virore oculos afficiunt, alia ceru-
leo, cesio, glauco, herbaceo, incano, por-
raceo, colore virent, suosque effectus ac vi-
res obtinent: Ita sanguis alterius qualita-
tis humoribus permistus, alias vires, ali-
um colorem concipit, licet sanguineum
non prorsus exuat, sic vc etiam in animi
mentisq̃ue recessus penetret, atque ad va-
rias,

rias actiones sit incitamento. Et quamquam astra in res inferiores efficaciter vires suas exerant, humores tamen atque elementares qualitates corporis humani habitum constituunt, diuersaque ingeniorum ac morum discrimina pariunt. Sic ista qua de loquimur, cōstitutio in hoc orbis theatrum Thraones producit, parasitos, moriones, philautos qui insolentius sibi plaudunt, aulædos, perditos, ac profusos nepotes, hoc est, qui patrimonium dissipant atque abliguriunt, aleatores, Gnathonicos, qui scitè assentari norunt, obiter mimos scenicis Comicisque gestibus mire instructos, Circulatores, agyrthas, hoc est, qui plebem ad nugas conuocant, quibus accedit ex promiscua multitudine immensa hominum coluuiæ.

Astra minus efficaciam humoribus.

Sanguineum hominis varij mores.

Qui numerum cōplent, fruges cōsumere nati, Horat. li. 8
Sponsi Penelopes, nebulones, Alcinoique, epist. 2.
In cute curanda plus æquo operata iuuentus
Cui pulchrum fuit in medios dormire dies; &
Ad strepitum citharæ cessatum dæcere curam.

Quum enim vitæ suæ nulla ratione moderentur nec laudabili institutioni, sed malorum contubernio assuescant, improbis corruptisque moribus efficiuntur atque

EX

LEVINI LEMNII DE

*Sanguis ad
luxum in-
citat.*

*Musice vi-
vere.
Tibicinis
vita.*

*Morbi ex
plenitudi-
ne.*

*Diaria fe-
bris.*

ex sanguinis feruore ac redundãtia in om-
nes libidines atque effrenatas cupiditates
effusi, sic vt summum bonum non alijs,
quã voluptatis finibus metiantur. Cu-
ius generis sunt omnes Dionysiaci artifi-
ces, seu Veneris ac Bacchi affectatores cu-
pedijs ac ganearum nidori addicti, quorũ
omnis industria ac vigilandi labor in an-
telucanis cœnis exprimitur. Siquidem vt
prouerbio dicitur, *Musica ætatem agunt,
ac Tibicinis vitam viuunt*, hoc est, molli-
ter, lautè, delicatè, otiosè, ac sumptu ferè
alieno: qui quum cupiditatibus nullum
nec modum nec finem statuunt, atque ex
immodica ingluuie, intempestiua vigilia,
concupitu immoderato lassescant ac defa-
tigentur, morbis qui in plenitudine hu-
morum consistunt, efficiuntur expositi, vt
sunt angina ac faucium tumores, tonsilla-
rum atque vuulæ inflammationes, condi-
lomata, ac mariscæ, hæmorrhoides, sangui-
nis è naribus profluuia, pleuritis ac laterũ
dolores; pulmonis inflammatio, multaq;
alia quæ venæ infectione exposcunt: qui-
bus accedit febris ephemera seu diaria, sic
dicta, quod vno die sisti soleat, licet aliquã
do ad quartum producatur, ad quam re-
ferri debet Sudor Britãnicus, cuius morbi

syn-

symptoma seu accidens est Cardiacā syn-
 cope vel animi defectus qui ex stomachi
 morfu contractus non minori affectu ho-
 minem conficit, quàm si cor vitæ fontem
 halitu contagioso forinsecus ingruente,
 opprimi contingat: quod observatum est
 anno. 1529. mense Septēbri in pestilenti ephē-
 mera quæ ex aëris contagio exorta totam
 Belgicam inuasit magno terrōre, animiq;
 deliquio ac cordis palpitatione. Cui hoc
 accessit incommodi, quod empirici qui-
 dam præter artis rationem, nec observatis
 naturæ viribus, duodecim horarū spatio
 in sudore ægrotos violenter detinerent,
 ac culcitris etiam puluinisque identidem
 impositis opprimerent. Quum autem aër
 viciatus infectusque huic malo seu ephē-
 meræ febris causam præbeat, symptoma ve-
 ro atque accidens quod comitatur, ut um-
 bra corpus, Cardiacus sit affectus, atque
 animi deliquium, tum sudor ipse Crisis
 statuitur, quo naturæ robur excussa madi-
 da olenti que fuligine, morbum discutit,
 quocirca necesse est moderatus is sit, nec
 quatuor aut sex horarum spatio produ-
 ctior pro virium imbecillitate ac robore:
 immodicus enim vires deijcit ac spiritus
 vitales depopulatur. Quod autem mor-

*Sudor
 Anglicus
 ephemeræ
 febris spe-
 cies.*

*Sudorifer⁹
 morbus in
 belgicâ
 quando.*

*Sudorifi-
 ri morbi
 contagiū.
 Empirico-
 rū error.*

*Cardiacus
 affectus.*

*Sudandi
 modus.*

LEVINI LEMNII DE

Sudor Britannicus unde nomen indeptus. bus hic Britannicus dicitur, vel Sudor Anglicus, hinc enatū ominor, quod in ea regiōe populares frequētius illo corripia-
Cur Angli sudorifero morbo obnoxij. tur, partim ob operosas lautasq; mēsas, ac ciborū affluētiā qua illos distēdi cōtingit, vt Germanos ac Belgas potu, partim (vt superiore anno à me obseruatū est ipso etiā solstitio æstiuo) ob aērē turbulētum ac nebulosum densaq; caligine passim offu-
Britanni in morbis flaccidi. sum, quo fit vt cōcepta intus ac foris morbi causa atq; origine non sine sanguine & sudore cum illo colluctentur, quasi cum valido ac præferoci hoste certamen sit in-
 nitum, quem summis viribus excussisse laborēt; hinc corporis animique defectus ac deliquium, hinc spiritus languidi, ac collapsæ vires, hinc intercepta voce oc-
 clusisq; spirandi fistulis, vitæ propemodū interitus atq; exanimatio. Quū em̄ gens ista non sit obdurata laboribus, nec malis occalluerit, vtpote molli ac delicatæ vitæ assueta, cito morbū hunc concipit, ac valide deijcitur, quocirca refocillari debent ac refici odoribus, vinoq; meraco foueri. Hinc siquidē est quod huic nationi peculiaris sit ac prope quotidianus vini Cre-
 tici quod Maluaticum vocant ac muscatū, vsus, illo enim languidū ac nimio fercu-
 lo-

lorū apparatus oneratū vētriculū erigūt, in
staurātq; , quod veteres quoq; in medēdis
huiusmodi morbis factitasse cōperio, qui
Cordis dolorē ac puncturas , animi deli-
quiū, colicos atq; illiacos cruciatus ac tor-
mina tali vino expugnari solent. Sic auari

*Angli
quorū me-
raco vino
vtantur.*

cuiusdam sordidam opulentiā atq; inhu-
manitatē Iuuenalis perstringit quod ami-
co defectu animi collapsō atque ex immo-
dico sudore periclitantivinum denegaret.
*Ipsē capillato diffusum consule potat,
Calcatamq; tenet bellis socialibus tuam,
Cardiaco cyathum non porrecturus amico.*

Sat. 5.

Inuadunt quoque huius constitutio-
nis homines, præter iam memoratā incō-
moda, aliæ febres exitiales ac perniciosæ,
quarum altera ex putrescente sanguine
accenditur, altera nulla existente putre-
dinis nota in sanguinis inflammatione cō-
sistit, vtrumque hoc genus febrium Sy-
nochi nomine comprehendunt Græci, Latini continui, quod continenter affli-
gat, nullis admisis inducijs, aut respirandi
spatio, ingruēte enī primo die paroxismo
feu insultu, in multos ille dies absq; inter-
missione porrigitur. Est vero ætas calida
& humida præ ceteris huiusmodi febribus
obnoxia prōptissime enim ex opilatione

*Synochus
seu conti-
nens fe-
bris.*

*Putredini
obnoxij ca-
lidi & hu-
midi.*

LEVINI LEMNI DE

putredinē concipit vernis præsertim men-
sibus, quibus humores augei solent, eoq;
magis si qua subest intemperantia, atq; ab
exercitatione dissueta residem vitam agat
atque otiosam: siquidem occlusis meati-
bus ac spiramētis per quæ difflari sanguis
solet, ac vapores discuti, putrescere illum
necesse est, ac vitalia tetro halitu infici.

*Simile ab
ædibus &
vestimen-
tis suis ob-
ductis.*

Quemadmodum ædes obstructæ ac flati-
bus ventisque minus expositæ: ut etiam
vestes, culcitæ, pulvinaria, lodices, tege-
ticulæ situm contrahunt, ac pædorem af-
ciscunt, nisi concutias atque auræ subinde
exponas: sic corpus humanū putre fit at-
que olidum, nisi laboriatq; agitationi cor-
poris assuescat: hac enim viuendi ratione
excrementa euacuari cōtingit, atque ema-
nantes ex ijs fuligines dissipari. Quo ita-
que morbis minus periclitentur; nec fe-
bribus reddantur expositi, adhibita mo-
derata victus, somni, vigiliæ, Veneris ra-
tione, excussa que ignauia ac veterno, ex-
ercitationi tempestiuæ insistant: denique
ineunte vere percusa vena sanguinem sibi
adimi patiantur, aut admotis cucurbitu-
lis cutem scarrificari: quod si ad eum mo-
dum inaniri recusent, medicamentis quæ
aliū leniunt, expurgandi, ut sunt cassia
fistu-

fistularis, Syrupus rosaceus laxatiuus, dia *que aliu*
 prunum simplex, syrupus de epithimo & *leniant.*
 fumaria, polypodium, mercurialis, man-
 na seu melaëreum, Serum lactis. In exer- *Exercita-*
 citatione autem obeunda id studiose ob- *tionis mo-*
 seruandum, ne aut humoribus atque ex- *odus.*
 crementis oppleti, aut cibo potuque di- *Caput ab*
 stenti illam adeant. Siquidem caput à quo *infimis*
 vt in imperio grauissimi morbi diffundi *membris*
 solent, fumo ac vaporibus implet, catar- *noxã con-*
 ros ac distillationes excitat, hepatis ponde- *cipit.*
 ris sensum atque opilationem infert, nam *hecoris o-*
 motus violentus cibos inconcoctos in ve- *pilatio vs*
 narum angustias adigit, qui quum humo- *de.*
 ribus transitu interceptunt, putredini oc-
 casionem præbent: tale quiddam vbi inci-
 derit, protinus occurrendu ijs quæ in vijs
 eius hærentia atque impedita expediunt:
 qualia sunt Galeno teste, absynthij Pon- *Tuent.*
 tici in vino macerati dilutum, aut vinum *val. 6.*
 absynthites, Seridis species nempe Cicho- *Absyn-*
 rium & quæ vulgo Scariola dicitur, Castu- *thiã hepa-*
 tha, argemone, Rhabarbarum, anisi & fe- *ti cõfert.*
 niculi semen, nuclei persicorũ, amigdalæ *que opila-*
 amaræ, vna passæ acini exemptis vinaceis, *tionem dis-*
 oximeles simplex; quorum quodq; exhi- *cutiant.*
 beri debet ante cibum concoctione iam
 peracta. Eadem quoque in re Venerea ad-

LEVINI LEMNII DE

*Veneris in
commoda.*

hibenda cautio nam ex immodico concubitu vires deijci contingit, atque oborta inflammatione dolores articulares excitari, sunt enim horum plerique qui nulla habita concoctionis aut cruditatis ratione, nullo noctis & diei discrimine, neglecta q̄; illius rei opportunitate, auide (vt est prurigo moræ impatiens) hac voluptate perfrui festinant, qui cum nihil non sibi permittunt in obeunda Venere, nec vllas leges moderandæ libidinis sibi præscribunt, totius corporis robur ac nervos elidunt, siquidem coitus illam vim corporis eripit ac depascitur, qua ciborum concoctio perficitur, atque in sanguinem elaboratur, quo non sincere cōfecto, plurima redundantium humorum excrementa congeri contingit, quæ innumeris morbis initia præbent ac seminaria: quanquã plerisq̄; horum, nisi modus desit, Veneris vsus nihil officit, nam magna pituitæ pars atque aliorum humorum colluies tēpestiuo cōcubitu illis adimitur, quæ præter rationem cohibita corpori menti que noxam inferre solet: quod in virgunculis quæ serius coniugio destinantur, aut quibus ex voto castimoniam professis aditus ad connubia interclusus est, obseruari potest

*Veneris
commoda.*

test: nam præter indomitam tentiginem ac flammam, præter latentes tacitosq; ardores quibus vri solent, colore quoq; inaimabili efficiuntur, ac fœdo, menteq; tantum nō furiosa, ex vapore tetro qui sursum rapitur, ac cerebrum obnubilat. Hinc à concepta concumbendi imaginatione ex virorum contuitu contactuque incubus nocturnus, ac seminis effluxus quo se pollunt. Hinc cordis tremor & palpitatio ob densissimos fumos ac fuligines quibus pericardion hoc est, cordis inuolucrū opprimitur, quasi striges ac nocturni Lemures graui mole corpori incumbant. His autem quibus libera est matrimonij lege concumbendi potestas, aut etiam qui inconcessa Venere, vagoq; atq; illicito concubitu se cōtaminant, præcepisse expedit, ne impotentius huic rei succumbant, ac postmodum deplorent se eneruatos atq; elumbes, exhaustoq; vitali succo prorsus effœtos: qua de re extat salubris apud Solomonē exhortatio, qua quemq; cōmonefacit, *ne addicat decus et honorē suū scorto, nec florentes annos meretrici crudeli dedat:* nam auidē & facultatibus & viribus inhiat, vt quæ nec saturari amplexibus, nec largitionibus expleri possit, ne postremo

*Semen corruptum
quid noxæ
adferat.*

*Veneris
moderatio*

Prouer. 5.

*Meretrix
nec cōcubitu,
nec viribus
satiatur.*

*Artis me
dicin. 86.*

*Sanguinei
ad celebra-
tum purū
idonei.*

*Semen
quid.*

ingemiscat, ac suspirio deploret corpus
attenuatum, atque opibus viribusque se
esse exutū. Quocirca nequid detrimenti
ex immodico Veneris vsu accedat, tantū
interualli ex Galeni præscripto interce-
dat, vt neq; resolutio aliqua sentiatur aut
lassitudo, ipseque homo leuior atque ere-
ctior, tum exhausta sentina, melius spirare
se sentiat. Tempus quoque opportunum
captari debet, quum scilicet corpus me-
diocriter constitutum est, nec supra mo-
dum plenum, nec vacuum: qua de re aliās
vberius. Cæterum si quem sanguineum,
pietatis amore, celibatus delectat, susce-
ptoque castitatis instituto pudicitiam il-
lasam tueri cupiat, huic consulo vt vires
suas ipse metiatur, & an affectum hunc in-
domitum ac præferocem coërcere pote-
rit, studiosè exploret. Omnibus enim mo-
dis in adeunda re tanta prouidendum, ne
quid inconsideratè aggrediatur, ne incon-
sulta temeritas rationis iudicio ac rerum
delectu destituta, poenitentiam adducat,
vbi suscepti oneris mole obrui se percipit.
Quum enim genitale semen sit excremen-
tum redundans, atque humor superfluous
qui ex vltimo alimento superest, ac sit resi-
duus, ipsumque è vasis testium in quibus

exa-

exactè elaboratur in progignendæ sobolis
 vsum depromitur, naturæ vis ac facultas
 illam humoris collectionem expurgari cu-
 pit, illiusque excretionem, intolerandi one-
 ris molestia leuari, nō secus quàm aliæ par-
 tes corporis exonerari cupiunt superuaca-
 neis excrementis ac sordibus, nempe lo-
 tio, oletis, sputo, sudore, mucco narium
 ac faucium pituita. Quocirca salubris mi-
 hi semper visa est ea Christi, cui & Pauli
 est consentanea, admonitio ac consilium,
 vt qui sunt huius rei capaces, ad eamque
 perficiendam idonei, illam adeant, arri-
 piant atque amplectantur, non defuturū
 est diuinæ virtutis adminiculum, sine quo
 omnis noster conatus inanis est atque irri-
 tus, vt præter Paulum Solomon testatur.
 Nihil autem est ambigendum, quin effi-
 ci possit, vt domito deuictoque affectu illo
 lubrico, tametsi id operosum sit, in eo sta-
 tu se posset inculpatum præstare, quæque
 animo conceperit, perficere, modo cele-
 stis doctrinæ ac pietatis studio id propo-
 situm susceptum sit. Qui enim molestissi-
 mis curis sunt implicati, excussa que desi-
 dia atque ignauo otio: vigilijs, inedia, ar-
 denti studio, intentis pijsque precibus, iugi
 sacrarum literarum meditatione, ac diur-

*Math. 19.**I. Cor. 7.**Sapient. 8.**Continen-
tia volup-
tatum di-
uinitus cō-
tingit.*

LEVINI LEMNII DE

nis nocturnisq̄ue concionandi laboribus,
Matb. 17. quibus hoc genus dæmoniorum eijcitur, se fa-
tigant ac macerant, non magnopere il-
lius rei desiderio afficiuntur: siquidē spon-
te & libera voluntate, non coacti, nec vlla
superstitione inducti hoc vitæ gen^o adēūt,
quo expeditius munus Euangelicum o-
beant, ac sacris functionibus liberius in-
sistant.

*De frigidi & humidi corporis habitu &
constitutione, ex qua Pituitosi
seu phlegmatici conditio
eruitur, eiusq̄ na-
tura explica-
tur.*

Caput tertium.

*Pituita
sanguinis
naturalis
materia.*

CALIDÆ & humidæ cōstitutioni pro xi-
ma statui debet frigida & humida tē-
peries, in qua redundat Pituita seu Phle-
gmaticus humor, cuius post sanguinē non
minima pars per corpus vndique diffundi-
tur: accedit verò is humor non nihil ad san-
guinis naturam, illiq̄ue affinis est cum es-
sentia ratione, tum conceptaculorum so-
cietate: est enim velut sanguis quidam in-
concoctus, atque inchoati seu imperfecti

ac

ac nōdum exactè elaborati sanguinis rudimentum : quale nobis specimen exhibet feruescens ac recens ex torculari expressum mustum . Siquidem vt venustè Galenus ait , id quod tenue atque aëreum , nempe flos vini ebullit , atque in sublime fertur , cui subest atque innatat humor insipidus aut subdulcis aquæ naturam obtinens , qui excoctus atque à sordibus defecatus , vini naturam consequitur . Et quanquam pituita albescat , nullaque fit rubedine perfusa : excocta tamen , expugnataque frigiditate caloris vi & efficacia , in rubicundum floridumque liquorem redigitur . Et quemadmodum pituita naturalis quæ dulcedinis est particeps , vi caloris in sanguinem elaboratur , ac colorem rubicundum asciscit : Sic sanguis in vberibus partim ex loci cui immoratur natura , partim à cordis calore cui mammillæ incumbunt , in lacteum nitidique coloris liquorem conficitur . Hinc Pythagoricę superstitiōis philosophi præter interdictum carnis vsum ouis & lacte abstinebāt , quod illa inter carnes liquidas referret : quū post paucos dies si foueri cōtingat , alitè proferant , alterum colore immutato sanguinè esse statuerēt . Hoc vero visum

*Humorū
mixture
musto cō-
paratur.*

*Sanguis
lactis ma-
teria.*

*Lac ex san-
guine.*

*Cur Pytha-
gorici lac-
te abstine-
bant.*

LEVINI LEMNII DE

*Impubes
res lac in
mammillis
habent.*

*Adenes,
vulgo El-
der.*

*Pars que
que suis
viribus
imbuta.*

visum est nonnullis prodigij quiddam si-
mile, quod infantibus etiam masculis re-
cens in lucem editis, ex papillarum conis
vel sponte velleniter prementibus digi-
tis, lac proflueret: cuius rei quum aliquan-
do experimentum facerem, consului ut
subinde id exprimerent, ne collostrare ac
lapidescere contingat: colligitur autem in
pueris lacteus ille liquor ex copioso atque
affluentia limēto, quod in illis epistomijs
ex loci natura, ac cordis qui caloris fons
est, ad miniculo lactescit. Quum enim mā-
millæ seu lactis conceptacula fungosa sint,
& adenes illis innatæ, exangues & albæ,
efficacem vim obtinēt, sanguinem qui in
illas influit alterando in lactis substantiā:
quælibet enim pars corporis nutrimentū
inmutat, ac sibi assimilat, cognatumq; ac
familiare efficit. Sic generatio lactis ac
spermatis ex sanguine accuratè excocto
cōficitur, atque à natura illarum partium
in quibus elaboratur, candorem asciscit,
ac lactescit. Sic hepar quum sit velut san-
guis concretus, liquorem rubicundū pro-
fert, pulmo spumofum cōtinet, articulo-
rum compagine glutinosum humorem
pariunt, lingua salivam, ossa vero cauer-
nosa atque excavata medullam candidā,
quem-

quemadmodum & spina dorsi & cerebrū
 vbi omnia exactè elaborari contingit: nā
 in agnis atque ouiculis alijsque animan-
 tibus minus adultis medulla cruenta per-
 spicitur: ita queque pars similem sibi hu-
 morem emolitur, atque in sui naturā im-
 mutat. Quocirca nemini absurdum videri
 debet Pituitam hepatis vi ac facultate in
 sanguinem demutari. Habet autem is hu-
 mor liquidus, fluidusque vsum in corpo-
 ribus animalium nō minus vtilem, quā
 necessarium: siquidem in venas delatus ac
 quaqua uersum dimanans, sanguinis ac fla-
 ue bilis feruorem temperat diluitque, de-
 nique articulis mobilitatem cōfert, ac ne
 ariditate rigescant efficit, postremo mem-
 bra phlegmatica alit, ac vegeta præstat. Et
 quanquam pituitæ nullus certus locus af-
 signari soleat: maxima tamen pars ventri-
 culum occupat, in quo primum cibus in
 succum liquefcit atque elixatur: videmus
 enim copiosam glutinosę lentęque pitui-
 tæ sentinam vomitu aliquādo excuti, aut
 per intestina prolui in ijs qui immoderata
 edendi bibendi que auiditate atque inglu-
 uie ventriculum obruunt, quibus quum
 caput etiam madido vapore oppleri con-
 tingat, atque vt in turbine ac meta distil-

*vsus esse-
 ctusq; pi-
 tuitæ.*

*Pituitæ.
 locus.*

*Simile à
 vasculis
 distillati-
 cijs.*

latitia

LEVINI LEMNII DE

latitia fumosos halit⁹ in sublimē ferri, qui in mucosam pituitam densescunt; cerebri frigiditate pluribus morbis redduntur expositi, nempe grauedini, Corysæ, broncho, raucedini, tussi, multisq; alijs, quorū genus est Catarrhus seu distillatio, quam hibernis mensibus in Belgica summi pariter atque infimi experiuntur quorum nemo non.

Pituitæ morbi.

Hor. lib. 1. epist. 1.

Precipue sanus, nisi quum pituita molesta est,

Caput & venter pituitosi humoris conceptacula.

Adeo vt mirari subeat tantam inesse capiti mucæ affluentiam, quam modo per os, modo per nares, faucesque natura expurgat. Caput itaq; ac stomachus præ cæteris pituitæ excremento scatent, præsertim si quis frigidis humidisq; cibis assuecat, atque exercitationi minus se dedat, quo fit vt humor iste plus satis crudus ægrè concoqui possit, atque in salutarem succum, quiq; vsui esse possit corpori, confingi. Siquidem vligo quædam est ac superuacaneum excrementum, quod expurgari potius debet via qua maxime natura vergit, ac qua proxime commodeque exonerare se solet. Quemadmodum enim initio ex stomacho, mox à capite prima mali labes, ac fundi calamitas, omnisq; malorum scaturigo exoritur

ritur (vt obseruare licet in vino affluen-
tius hausto , quod licet in ventriculum
deferatur , caput tamen impetit) dan-
da cum primis opera, vt illæ partes quam
minimum pituitoso excremento oppri-
mantur : nam malum in tótius corpo-
ris detrimentum vergit . Vt enim in im-
perio : in Repub. in cœtu consessuque ci-
uili : in illustri amplaque familia : Ita in
corpore humano grauissimus est mor-
bus qui à capite præcipuisque membris
diffunditur : redundat enim malum in
subiectas infimasque partes , quæ insi-
gni incommodo afficiuntur . Exemplum
quisque sumat ex ædibus quarum vsu &
commoditate fruitur. Vt enim nunquam
illæ salubres atque ad tuendam valetu-
dinem idoneæ , quæ stillicidijs ventis-
que peruiæ sunt , atque imbribus ex-
positæ , aut vbi summa tectorum culmi-
na male materiata ac ruinosa fathiscunt :
ita caput fluxionum vitijs obnoxium
nunquam firmam valetudinē constituit.
Quum enim frigida sit humentisq; natu-
ræ , promptè à fluctuante ventriculo va-
pores combibit , atque humiditate im-
buitur , qua liquecente subditas partes
conspuit , stillantiq; pituita infesta est,

*Corporis
& Reip.
mala à
capite*

*A persluē-
tibus ædi-
bus simile*

LEVINI LEMNII DE

Prou. cap. 17. & 27. Mulier perstillati teſto comparatur. *vt mulier rixosa ac iurgatrix viro placido.* Si-
quidem è capite continèter humores de-
fluunt, atque vt fuligines ex fumario, in
fauces, aures, nares, oculos, pectus, pul-
mones decumbunt, hinc oculorum tumo-
res, lippitudines, caligines, hinc aurium

*Quos mor-
bos catar-
rhus pa-
riat.*

fufurri, tinnitus, audiendi grauitas, non-
nunquam abſceſſus ponè aures, ac glandu-
larum concretio: obiter variè ac multipli-
ces exoriuntur ex defluxu in ſingulas par-
tes morborum differentia: nam & linguæ
inſtrumenta affici contingit, ac vocem of-
fuſcari, ſic vt aliquando immobilis fiat,
atq; homo obmutefcat: nerui enim, mē-
branæ, muſculi, venæ iugulares, quæque
formandæ voci inſeruiunt, immodico hu-
more (quod in temulentis perſpici ſolet)
imbutæ, linguam inualidam reddunt atq;
impeditam, omnesque artus titubantes,
ſic vt identidem verba iterata ingeminèt,
nec articulatè ac ſignificanter vocem pro-
ferre, ſenſaque mentis indicare queant:

*Temulenti
eur balbu-
tiant.*

quibus quum aliquando nature vitio lin-
gua ſit impeditior, tū vuidis vinoq; perſu-
ſis hæſitantius illa voluitur, ſic vt ſingulta-
tim verba proferant: quò fit vt tales ſub-
miſſe, tacitaq; voce eloqui neſciant, quod
offenſaculo quodã vox ſiſti ſoleat ac co-
hibe-

ri. Quocirca maxime illis enitendum est, ut commodè atque exertè verba formare consuescant, alioqui lingua imbecillitatis ratione subministrare nequit intellectui verba, nimirum stabilitate destituta: hinc enim efficitur ut vix pauca verba vno tenore, ac continuata serie effari possint, ut quibus nunc cunctanter, nunc præcipiti volubilitate sermo perficiatur. Quod autem istis intemperantia ac bibendi assuetudo adfert, hoc catarrho obnoxij humo- rum defluxus ac pituitæ molestia, quæ & complura alia comitantur incommoda, quæ quiuis emunctæ naris facile obseruare poterit. Nam si frigida humidæq; qualitatis notas libeat excutere, deprehendet illos ex humoris ac qualitatis illius redundantia somnolentos esse, desides, inertes, veterinosos, minusque agiles & expeditos: quales ferè sunt qui abdomini, ventri que saginando dediti, raro exercitationi insistent. Videmus autem etiã inter animantes cicures ac siluestres illas præ cæteris insalubriores atque esui minus aptas quæ exercitatae sunt atque in latibulis delitescunt, aut inclusa tenebrosis caueis saginantur, pinguescunt illæ quidem atque in molem attolluntur, verum alimentum

*Balbi sub-
misse lo-
qui nes-
ciunt.
Vnde lin-
guæ bal-
buties &
membrorū
titubatio.*

*Phlegma-
ticorum
conditio.*

*Quæ ani-
mantia
esui salu-
briora.*

LEVINI LEMNII DE

minus salubre præbent, atque excrementorum copiam adferunt, vt inter aquatilia anguilla & lubrici alij pisces; qui cœno lutoque inhaerescunt, nec vlla agilitate se exercent: quo fit vt anguilla exanimis piscium solę nõ fluitent, quod paludosa stagnantiq̃ue aqua pasta sint. Cæterum vt corporis huius status & conditio cuique penitus innotescat, suis illa coloribus depingi debet, suisq̃ue indicij demonstrari. Est itaque illis qui in hunc habitum referuntur, corpus obesum, adipe vndique constipatum, modo naturalis sit ea constitutio, non aliunde ascita: statura non tam procera, quàm ampla, cutis mollis ac candida attractanti, glabra, nullisque pilis obducta, musculis ac venis delitescentibus, quæque se non proferant, sic vt quum res venæ sectionem exposcat, nusquam appareant: Capilli capitis vel albescunt, vel in dilutam nigredinem deuerunt, aut spiceo colore existunt, qui serius quidem defluunt, ac caluitium patiuntur, at maturè canescunt ob caloris penuriam ac membri imbecillitatem, quæ excoquere nutrimentum nequit in pilorum vsum ac decorem. Est autem canicies velut situs quidam pituitæ quæ com-
putruit;

*Anguilla
mortua
cur non
fluitet.*

*Note frigi-
di & hu-
midi cor-
poris.*

*Spiceus co-
lor à spica
vel culma
ordei.*

*Vnde ca-
nicies.*

putruit, aut mucida vlligo quæ cuti sub-
 est, ex qua ob caloris defectum emergit
 incaua casaries. Exhibent autem tale *Situs in*
 quiddam panes & artocreæ supra legiti- *cibis.*
 mum tempus asseruata, quæ lanugine ac
 mucore olido obductæ conspiciuntur, vt
 & fornices ac concameratæ testudines,
 rum specus subterranei, aliaque loca squa-
 lida, senta, opaca, situ ac pedore horrida.
 Lotium vero ijs album, ac nullo prope-
 modum aut perexiguo rubore suffusum:
 alui excrementa atque ægestiones liqui-
 dæ, somnus autem profundior, & quàm *Ex somn-*
 valetudo exigit, productior, quem in som- *nijs corpõ-*
 nia comitantur varia, ex quibus nõ furili *ris status*
 fanè nec fallaci coniectura corporis dispo- *docetur.*
 sitio deprehendi, atque humorum redun-
 dantium decursus indicari potest: nam
 harum rerum causæ & origines ex cor-
 pore emergunt, quæ etiamsi in externas
 causas sint referendæ, aut in diurnas actio-
 nes, quæque mens interdum vel concipit,
 vel secum intentè agit, ac subinde ver-
 sar, promptum est perito expertoque
 medico, quò sint euasura, & quos ha- *Naturalitè*
 bitura euentus, explicare. Nam quæ *somniorũ*
 diuinitus immittuntur, nec ex natu- *interpre-*
 ræ rebus progrediuntur, non cuius pro- *tatiõ.*

LEVINI LEMNII DE

*Diuina
somnia.
Dei affla-
tum exi-
gunt.
Quæ som-
niant pi-
tuitosi.*

*Leuit. 19.
Deut. 13.*

cliue est, nisi afflatu cœlesti de his quid-
quam pronunciare. Sic frigide & humidæq;
conditionis homines vrinare se, ac caput
aquis perfundi imaginantur, aut in bal-
neis thermisq; versari, quæ largam sub-
esse pituitæ copiam declarant ex capite in
ceruices, fauces, vocalem arteriam, pul-
mones primo quoque tempore decubi-
turam. Pari modo si grandinem, niuë, gla-
ciem, imbres per somnium mente conci-
piunt, nunc concreti, nunc liquidi phlegma-
tis redundantia indicat. Quod si quis suf-
focari inter somniandum videtur, aut sibi
vocem intercipi sentit, huic vel angina,
vel linguæ stupor ac grauedo vel denique
lethargus, aut apoplexia imminet. Sic
quidam Galeno teste somniauit alterum
crus illi lapideum factum, qui paulo post
ex defluxu in illum frigidi humoris, pa-
ralyticus est effectus. Et quanquam anxia
nimis ac curiosa somniorum observatio
prohibita sit, nihil tamen vetat ea quæ in
rerum naturalium, quarum Deus autor
& conseruator est, ratione consistunt, ex-
cutere, exclusa diuinationis vanitate, ex-
cussaque euentorum quum spe ac fiducia,
tum metu ac trepidatione. Si quando ita-
que naturalia incidunt somnia, quibus
nulla

nulla subsunt ludibria ac mentis illu- *Non teme*
 nes, (nam illa erecta in Deum fiducia dis- *re fidendū*
 cutiuntur) commonefaciunt, vt valetu- *somnijs.*
 dini quisque insistat, atque illa amoliri cu-
 ret quæ sanitati vel obsint vel officiant,
 vel vllas somniorum perturbationes infe-
 rant. Siquidem imaginationes, & quæ
 per quietem simulachra menti obijciun-
 tur, vel animo obseruantur, ex humorum
 vapore ac spiritus animalis agitatione ex-
 citantur, quorum alij refricant nobis vel
 diurnarum actionum memoriam, vel hu-
 morum abundantiam indicant, vel qua-
 rundã rerum aviditatem, quarum deside-
 rio expleri cupimus, commonstrât. Hinc
 siticulosi affatim se potu reficiunt, fame-
 lici aviditate insatiabili cibos deuorant.
 Sic quibus excremento seminali genita-
 les partes turgescunt, aut interdum in puel-
 lam spectabili forma, oculis menteque
 fuerint defixi, Venereo affectui in som-
 no indulgent, ac se imaginaria Venere, ef- *Pollutio*
 fluxuque nocturno coinquinant. Anima *vnde, ac*
 enim, corpore oppresso somno, sopitis- *seminis ef-*
 que externis sensibus, in profundum cor- *fluxus.*
 poris demersa, diurnas corporis actiones
 sentit atque intuetur, & quibus se corpus
 explere cupit, ijs tanquam præsentibus

LEVINI LEMNI D E

Canis panem somnians, proverbium.

Cap. 29.

Esaie locus explicatur.

Indicia frigidi & humiditatis.

Pisuitosi ignavi.

imaginatione quadam fruitur. Hinc manasse proverbium ominor, Canis panem, Canis agros ac venationes somnians. Quæ enim quisque impensè expetit, quæque fixius animo menteque concipit, ea in somno meditatur, earumque rerum species noctu observantur. Ad quæ alluisse Esaiam verisimile est, quum inanes esse improborum conatus, & consilia indicat, illaque vt fumos ac somnia evanescere. *Vt enim, inquit, somniat famelicus se comedisse, experrectus autem adhuc esurit: Et sicut sitiens se bibisse somniat, expergefactus vero vacuus est: Sic accidit ijs qui innocentum sanguini inhiant, illoque satiari cupiunt, tanquam enim somniantes frustabuntur, nec obtinebunt quod impense cupiunt, aut se assequutos opinantur.* Cæterum si quis forte frigidi humidique status ac phlegmatici hominis internas notas atque indicia requirat, illa obiter patefaciam, quæque sint natura, conditione, moribus, viuendi instituto, commonstrabo, tametsi non est quod de his multa ac magnifica vllus speret, quum per exigua in illis eluceat vis mentis, animi præstantia, acumen ingenij, doctrinæ studium,

dium, rerum gerendarum scientia, quam cum prudentia ac sapientia coniunctam esse par est. Sunt enim qui in hunc ordinem referuntur, non admodum acriter exactoque iudicio, aut *emunctæ naris*, ut à quorum obturatis pituita mucosque naribus: *Obesæ naris*, prouerbum deductum est, à corpore ad animum translato vitio. Ut enim palato minus sapiunt; nec odorantur, aut sensu oblata percipiunt: ita mente quoque insipidi sunt, atque obtusi, stupidi, ignaui, inertes, nec denique natura aut usu sagaces vel acuti, vel callidi, quod calor natiuus sopitus sit, immersusque humidæ qualitati, atque humori frigido: quò fit ut memoria quoque sit fluxa ac prope nulla: Sermo ut pulsus atque incessus tardus ac remissior. Verum illud præcipue in ijs laudem meretur, quod placido sint ingenio ac sedato, quod Venæ minus dediti, quod nec iracundi nec iritabiles: ut qui etiam laceffiti non incandescant: obiter nullis dolis, insidijs, fraude, astutijs, technis, versutijs, sycophantijs ut Cholericis, instructi. Sed quoniam multis varijsque morbis tentari soleant quod sedentarij sint atque otio dediti, post imperatam præscriptamque

Prouerbij origo, Obesæ & emunctæ naris.

Pituitosi hominis laus.

LEVINI LEMNII DE

calidam victus rationem, de qua in frigido corporis statu, tum humidi abunde tractatum est, ut exercitationi assuescant, extimulandi sunt. Ignavia enim ac desidia corpus, ut Celsus ait, habet, labor siue exercitatio firmat: illa præmaturam senectam, hæc longam adolescentiam facit: quocirca valentiores hi motus exigunt, ne humor plus satis augetur, & calor sopiatur. Itaque matutinis ambulationibus insistant, per acliuia editaque loca ventriculo inani ac vacuo: nihil tamen vetat ab assumpto cibo tale quiddam aggredi, sed has corporis agitationes maxime lentas esse conuenit, meridianas vero magis celeres ac citas, (quod & calidis & humidis obseruare expedit) non tamen ut Galenus ait, quales festinabundis opere aliquo urgente perfici solent. Hoc quoque; ijs præcepisse ex usu est, ut diutius ieiunii persistant, ac cœnent parcius: quoniam enim omnibus quibus inculpata valetudo obtigit, liberalior cœna esse debet, nisi consuetudo obstet, tum istis parca conuenit ac frugalis, quod cerebrum nocturnis exhalationibus, quæ è ventriculo emanant, minus obnubiletur: istæ enim distillationibus ac catharris materiam præbent ac seminaria, ex

qui-

*Pituitosi
exercendi
labore.
Lib. I.*

*Tuen. va-
let. lib. 5.*

*Pituitosis
cœna par-
ca sit.*

quibus tanta morborū examina pullulāt, quæ vt declinari euitari que possent, phlegmatici humoris differētias, & quo sint effectu, quos illæ morbos pariāt, paucis explicabo. Statuūtur autē Pituitæ species ac discrimina quatuor, Dulcis aut si crudior sit, insipida, quæ somnolētos homines efficit, & maiorē somnū conciliat, quàm natura exigit, humectato scilicet & frigescente sensuum principio, nempe cerebro. Acida famelicos reddit: siquidem os ventriculi, seu stomachus vbi illo humore imbutus est, ad ciborum appetentiam excitatur: Salsa quæ siticulosos facit, ac stomachum vellicat. Vitrea vero quæ & tenacitate & algore ceteros superat, cibi fastidiū adfert ad nauseam: Harū omnium mitior minusq; noxia dulcis est, quæ concoctione domita meliorescit atque in sanguinis naturam commigrat: cui tamen suum nō desit virus ac malitia, nisi omne vitium penitus calore excoquatur: nam tumores laxos, molles, inflatos excitat, albos nulla que rubedine perfusos, tum aliæ quedā pituitæ eruptiones in extima cute emergunt, vt præhumida scabies, tum mulierum atq; impuberum papulæ pustulæque tumentes quæ nonnunquam in saniem ac

*Quatuor
Pituitæ spe-
cies & ef-
fectus.*

*Galen. de
plenitu.*

*Pituita
dulcis.*

LEVINI LEMNII DE

rulentum humorem erumpunt: verū non magnum pruritus & ardorem excitant, vt ea scabies quę ex salsa pituita aut cholera affluxu contrahitur, quę acrimordaci que falsugine imbuta est.

*Pituita
acida.*

*Omphaciorū
quid.*

*Appetitus
caninus.*

Acida Pituita succo melancholico qui subinde in ventriculum confluit, qualitate effectūque assimilis & cognata, minus quā vitrea, magis quā dulcis, frigida: hæc pungit ac stimulat stomachum, illique moriū infert: siquidem quum is exquisitissimo sensu polleat, acerbissimi humoris qualitate offenditur: tam austerus enim sapor illi inest, vt si vomitu excuti contingat, vti hyeme & autumno assolet, linguam, palatum, fauces dentes radat ac stupore afficiat non secus, quā vix acerba succus quem Omphacion cultiores medici, populares agrestam vocant, sic vt agrè expugnari eluique eius sapor possit. Hæc quoque pituitæ species siquando os ventriculi occupauit, suoque acore atque acerbitate imbuerit, insatiabilem ac prorsus caninam appetentiam excitat, quæ grauidas ferè infestat circa tertium à conceptu mensem, præsertim vbi fœmellam gestant, in quibus quum sit calor languidus,

dus, ac vires flaccescant, non facile natura pituitosos humores concoquere potest quo fit ut nauseabunde sint ac fluctuationibus, crebrisque ructibus molestetur. Quum enim acida atque acerba potissime concupiscant, ventriculum vitiant, multosque prauos humores coaceruant. Sunt autem & praeter mulieres viri etiam huic malo obnoxij, quibus cibi calorifici exhibendi sunt, & vinum maxime meracum. Quod si humorem hunc in corpore putrescere contingat, febris excitatur *Epiala*, sic dicta, quod interiora caleant, rigescant autem ac frigore concutiantur externa, nam is humor accensus similem flammam edit virentibus humectisque lignis, ex quibus densi crassique fumus humida quadam substantia imbuti assurgunt, adeo ut calor ab humore prohibitus nequeat erumpere, sic ut non solum colorem ita affectis vitari contingat, sed etiam in animo menteque aliqua percipere incommoda. *Salsa pituita* quae non nihil affinitatis cum cholericum humorem habet, conficitur ex bilis vel salae vel serosae humiditatis commistione, aut putrescente phelgmate, à cuius acrimonia non rigor, sed horror, totiusque corporis concussio oboritur, ubi is acceditur, nulla est

Epiala febris.

Simile à lignis virentibus accensis.

Pituita salsa.

autem

LEVINI LEMNII DE

autem inter pituitę species hac nocentior. Siquidem dolores intensos excitat, ubi in partem aliquam incubuit, ac vi mordaci ulcerosas lassitudines membris infert, cutem deniq; aridis squamosisq; ac foedis eruptionibus deformat, nempe mentagra, impetigine, lepra, pfora, scabie pruriginosa, ubi vero cum melancholia, alijsq; vitiosis humoribus coaluit, elephantiasim parit, quę Hebręorũ lepra est, herpeta, phagedenam, morbum Veneręum, compluresq; alios, qui membra erodunt ac crudeliter depascunt,

*Pituita
falsa noxia.*

Pituita vitrea.

Vitrea autem Pituita sic dicta, quod eliquato fusoq; vitro sit assimilis, omniũ frigidissima est, quo circa egerime concoqui potest, atque ad salutarem domesticumq; humorem reduci, obsidet autem magna ex parte caput, ventriculum, atq; intestina, quibus acerrimos cruciatus infert. Siquidem pungit, vulnerat, dilaniat, quũ enim ista pituita glutinosa sit, ac visco assimilis, vt est ea materia, ex qua vitrea pocula effinguntur, propter lentore ac tenacitatem ægre diuellitur, atque angustis conceptaculis adherescit, sic vt natura cum alieno atque extraneo humore dimicans, acerbos dolores concipiat, priusquam

Quę partes pituitę obnoxie.

usquam excutere posset infestum corpo-
 ri humorem qui varios atque intolleran-
 dos morbos secum deuehit, nempe Coli-
 cos, Iliacosq; dolores, intestinorum diffi-
 cultates, egestionis mordaces, tenesimum
 quę nihil aliud est, quàm frequens & irri-
 ta egerendi cupiditas, quę magno enitēdi
 conatu & molimine vix minimam vitreæ
 pituitæ partem excludit, ac paucas quas-
 dam fordes ac strigmenta deijcit, quibus
 affectibus & si quę alia exoriuntur tormi-
 na, ego nulla re efficacius mederi soleo,
 quàm foris adhibitis fomentis, intus ve-
 ro iniecto clystere quo omnes illæ pitu-
 itæ collectiones proliui solent & abster-
 gi. His autem morbi ac valetudinis incō-
 moda in infimis partibus citra febrem fe-
 re consistunt, nisi dolorum fæces admo-
 ueri contingat, quod nulla subsit vel pu-
 tredo vel inflammatio, ac membrum sit
 ignobile: verum si in principem aliquam
 precipuamq; partem hæc pituitæ species
 decumbit, ac putrefacta inflammari inci-
 piat, febres excitat Lipyrrias vocatas, atq;
 in imis visceribus frigus æger percipit, ex-
 ternis calorem. Quemadmodū enim So-
 lis calore glacies, nix, grando, liquefcit ac
 dissoluitur, fluida que singula efficiuntur:

*Tenesimus
quid.*

*Clysteris
usus.*

*Lipyrriæ
febres.*

ita

*Calor hu-
morem, vt
Sol glaciē
dissoluit.*

*Simile à
madido
homine.*

*Pituitæ
incōmodo
rimnes ob-
noxij.*

*Cruditās
pituitam
parit.*

itā æstus febrilis crassum illud & concretū
phlegma liquefactum diffundit, quo fit vt
in eodem corpore calor & frigus percipi-
atur, quemadmodum in ijs qui humidis
madidisq; vestibus foco assident, aut ma-
nibus niuem vel glaciem attrectant, quo-
rum membra eodem temporis momen-
to frigidam calidamque qualitatem sen-
tiunt. Cæterum quum magna mortalium
pars, hibernis potissime mensibus aut vna
aut altera pituitę specie infestari soleat,
omnibus modis efficiendū vt calidis cibis
assuescat, ac concoctionem exacte perfici-
ciceret: siquidem ex cruditate & frustrata
ventriculi concoctione maxima pituitæ
noxa in corpore congeri solet, quæ siquid
aliud, euidentis certe detrimentū valetudi-
ni infert, quo circa quę impēse frigidahu-
midaq; existūt, in primis euitanda, vt sunt
Austrini flatus plani pisces ac lubrici, fru-
ctus arbuti, ex herbis lactuca, portulaca,
cucumeres, melones, cucurbitæ, fungi,
aut siquid horum in vsum veniat, calida
condimenta adhibeantur, ac tempestiua
exercitio, tū quæ crassos viscososque hu-
mores attenuant, quæ flatus discutiant, ac
quàm minimum humoris excrementiq;
pituitosi in corpore residere patiantur:

COMPLEXIONIB. LIB. VI. 112
namij quoque mentem transuersum rapi
unt

*De Memoria excolenda, demo-
liendiq; eius detrimentis
atq; incommodis.*

Caput Quartum.

QVoniam autem frigida humidaq; in
temperies, tum frigida quoque & sic
ca, vbi plus iusto inualefcit, memoriam
obruit, ac lethaliter afficit, huic operi non
nulla inferenda putavi, quæ illi cultum
adferre possint, atq; efficere vt quam mi-
nimum illa detrimenti concipiat, aut vl-
la sui parte iacturam patiatur. Qua autem
ratione id perfici possit, obiter iudicabo.
Est enim non modo studiosis, sed nulli
non mortalium salubre cum primis & fru-
giferum. Siquidem omnes actiones ac mu-
nia publica quæ vel publicè vel priuatim
obiri solent, omniaque cogitata, con-
ceptus, consilia, meditationes, curæ, stu-
dia, dicendi agendi que labor & industria,
queque vel animi vel mentis agitationem
exposcunt, memoriæ adiumento perfi-
ci debent. In hoc enim thesauro potissi-
ma rationis, intelligentiæ, iudicij pars con-
sistit,

*Memoria
omnia per-
fici.*

LEVINI LEMNI DE

ex eo que tanquam è locuplete atque opulente instructo penu depromitur, eruitur que rerum recõditarum vberrima supellex. Quæ memoriæ vis nisi, vt fidus tutor ac cõseruator ijs rebus que à nobis excogitæ perceptæq; sunt, adhibeatur, omnia protinus, etiã si præclarissimi sint ingenij monumenta, effluunt atq; obliterantur. Assignatur autẽ memorandi facultas Cerebro, mentis omniumque sensuum domicilio, quo affecto aut intemperie aliqua vitiato, omnes naturæ functiones ac munia affici contingit ac labefactari, sic vt imminuta mente, conuulsaque ratione, intellectu, iudicio, desipientia oboriatur, obliuio, stupor, delirium, stultitia, alienatio, fatuitas iners ac stolidi, qui affectus ac mentis errores multifariam hominibus obuenire solent, nepe ex capitis ictu ac vulnere, cranei ruptura, casu, ruina, contusione, pestiferis morbis, qui ex ambientis aëris contagione homines inficiunt, ac præter externa quæ nõnunquam euitari nequeunt, illa quæ ipsi nobis damna inferimus, vt est Crapula, ebrietas, ingluuies, intempestiuæ vigiliæ, cibi frigidi & pituitosi, immoderatus cõcubitus quo mens obstupescit, ratio, intellectus, iudicium

*Memoria
in cerebro
consistit.*

*Memoriæ
perniciosa.*

diciū obscuratur, ac naturæ robur sic ple-
 risque deicitur atq; eneruatur, vt corpus *Venus cor-*
 tridui operam curamque exposcat, & am *pus ener-*
 plius antequam instaurari possit, atque in *uat.*
 pristinum statum restitui: ex quo incom-
 modo accedunt morbosæ aliquot ac fœ-
 dæ affectiones, quæ non minorem menti,
 quàm corpori cladem inferunt, ac remi-
 niscendi vim obruunt. Vt autem immodi *Cerebrum*
 ca cerebri siccitas à nimia crapula, inedia, *siccum nō*
 Venere contracta, memoriæ officit, quod *concipit*
 ea qualitas inidonea sit ad suscipiendas *imagines.*
 rerum formas, vt quas ariditas ac durities
 respuit: ita affluentior humiditas ex otio,
 desidia, immodico somno, cibis humidis
 parta, memorandi facultatem opprimit.
 Suscipit illa quidē celerius rerum formas *Cerebrum*
 ac simulachra, verū ob mollitudinē nō in- *humidum*
 hærescunt, sed effluunt, vt sigilla quæ vbi *nō retinet*
 in nimis vdam ac fluxam materiam impri- *imagines.*
 muntur, nullam rerum formam an vesti-
 gia referunt, sed confestim euanescent ac
 dilabuntur. Quum itaque memoriæ vis
 consistat in fida ac stabili imaginum con-
 seruatione: pueris & quotquot humido *Pueri &*
 sunt cerebro, imbecillior est, quā vt ima- *senes obli-*
 ginum impressionē retinere queant. Se- *uiosi, sed*
 nibus quoque vis ea inualida est quod ob *diuersa*
ratione.

LEVINI LEMNII DE

cerebri frigiditatem & ariditatem nihil
 insculpi possit, eoque fit ut utriusque obli-
 uiosi existant, ac debili minusque tenaci
 memoria. Siquidem huius, omniumque
 sensuum internorum vis ac facultas ad ce-
 rebri temperiem est exigenda. Nam ex
 crassa eius partis substantia, aut quum in
 ea spiritus atque humores densescunt, mul-
 tisque vaporibus obsita sunt & obducta,
 obliuio suboritur, ac quum intelligen-
 tiæ tarditas, tum percipiendi difficultas.
 Ex humecto vero cerebro, nimiumque
 liquido sensus emergit obrusus & hebe-
 tior, minimeque diuturna memoria aut
 stabilis. Siccior vero cerebri constitutio,
 labilem ac fluxam memoriam parit pa-
 rumque tenacem: non enim concipit ima-
 gines, atque ægrè insculpi eas patitur, non
 secus quam ferri aut chalibis lamina ob-
 duritiem celaturas non admittit, ac stili
 mucronisque aciem respuit. Memoria
 itaque stabilis ac firma ad cerebri tempe-
 ramentum referenda est, eaque vis men-
 tis naturæ muneri ascribitur, sic tamen ut
 iuuetur arte, excultaque vigeat, aut si col-
 lapsa sit, aut detrimentum acceperit, cu-
 ra atque industria erigatur. Quocirca
 cum primis danda opera, ut valetudo in-
 cul-

*Cerebri tē-
 peries me-
 moriæ
 præsidium*

*Simile à
 ferri ac
 chalibis
 natura.*

*Memoria
 natura
 munitur at
 de iuuatur*

culpata existat, ac corpus optime constitutum, ut moderata sit victus viteque ratio, ac frugaliter, summaque temperantia instituta, ut cib' exacte concoquatur, ut mens affectibus libera, animus tranquillus ac placidus, ne qua ingruat quod menticaliginem possit offundere: plurimum enim confert ad memorie praesidia, corporis animique vigor, aeris salubritas, cerebri temperies, sensuum omnium optima constitutio, spiritus animalis ac vitalis, qui ab humoribus promanant, lucidi minimeque turbulenti. Haec enim efficiunt, ut omnes animae facultates, inter quas memoria praecipuas partes obtinet, vigescat, nec quidquam earum rerum, quas vel aspectu, cogitatione, ingenio, doctrina, meditatione concipimus, mente excidat, aut aboleatur: quam enim sopita visa sunt & oblitterata, postliminio menti ingeruntur, ac velut recens transacta oculis obijciuntur, sic ut hesternorum immemores, acta pueritiae, quaeque reuolutis aliquot lustris, atque annorum spatijs menti animoque infixae erant, reminisci nos contingat ac recordari, hac, opinor, ratione, quod auide atque attente, summaque admiratione tenella aetas, quaeque adolescit atque ad capessendas praceptorum

*Ratio cur
pueri ante
ceptorum
memores.*

LEVINI LEMNII DE

traditiones prōpta sit, alacris, expedita,
 erecta. Siquidem quum nondum rerū ac
 verborum mole mens obruatur, nec ne-
 gotijs, vllisq̄ue occupationibus grauiori-
 bus sit distracta, tenacius inhæret quę pri-
 mis annis animisq̄; puris instillantur. Cę-
 terum quum Memoria rerū in priore ca-
 pitis parte quę sinciput dicitur, concipia-
 tur, vbi sensus primarius seu cōmunis vi-
 get, tum verò quę eius munere parta sunt
 in posteriore seu occipitio reconduntur,
 atque asseruantur. Quocirca consultò fa-
 ciunt qui nuchā ac ceruices à frigore ven-
 tisq̄ue tuentur ac muniunt: nā hæ partes
 affectę epilepsiam, lethargum, stuporem,
 paralysem, tetanum, obliuionē inducunt.
 Quamobrē omnia ea amoliri par est, quę
 memorię officiant, aut vllam illi iacturā
 inferre possint. Quoniam vero multa ani-
 mo obuersantur, atque in memoriā recur-
 runt etiam inuitis ac repugnantibus, quę
 obliuionis tenebris obruenda potius, quā
 ea patiamur diutius menti inherere, vt in-
 honesta quędam, ac vitiosè parumq̄; de-
 corè peracta: plurima autē quę meminisse
 expedit, ac salutaria sunt, excidunt, horū
 accuratè habenda ratio, ne vt vulgo fit,
 istarum rerū delectum ac discrimen sustu-
 lisse,

*Nucha &
 ceruices
 muniēda.*

*Oblivio
 aliquando
 grata.*

lisse, aut non obseruasse videamur: quam- *Memoria*
 obrem quæ quisque meminisse velit, sub- *rerum re-*
 inde ab animo repositat, atque in mentē *nouanda.*
 reuocet, eaq; crebro meditetur ac reuol-
 uat: quæ vero excussisse velit atque obli-
 uisci, tanquã noxia ac menti perniciofa,
 ijs ratione ac iudicio acriter obsistat atque
 obluſtetur. Vti enim natura comparatum *Natura*
 est, vt mens humana quæ ab integritate *vitiosa in-*
 delapsa est, pessima pro optimis amplectā *deterius*
 tur, eaque promptius concipiat atque ad- *prona.*
 discat: ita quoque tenacius ac fixius inhe-
 rescunt deteriora adeo vt ægerrimè excu-
 ti queant. Quæ res effecit, vt Themisto- *Themisto-*
 cles ab illo qui artem memorandi profi- *cles obli-*
 teretur, sciscitatus sit, essetne ars aliqua quæ *uionens*
 nonnullarum rerum obliuionem polliceretur: *quare*
 meminisse dum libet, sed non æquè facile quæ *oprauit.*
 se præter voluntatem menti ingerunt, obli-
 uisci. Sunt enim quorum obliuio nobis
 gratior est, quàm memoria, sic vt plerique
 grauatè ferant, obductas cicatrices refri- *Obliuio re-*
 cari, ac redintegratione quadam iam pri- *rū quando*
 dem sopita sepultaque in mentem redu- *expetēda.*
 ci. Quò spectat Prouerbiū, *Malum quod*
bene conditum est, ne moueas. Cæterum quū *Prouerbiū*
 multa passim apud Rhetores obuia sint *Nō mouē-*
 atq; exposita quæ memoriã fulciunt, mul *da noxia.*

taq; illi adiumenta pollicentur, nō visum est operæpretium lectorem ijs commemorandis demorari, eoq;ue magis quod pleraq; operosa sint, ac vix anxia cura observari queant. Siquidem ingenij mentisque acies huiusmodi præceptionibus hebescit, ac nativa memoriæ vis obruitur. Inter alia aut stabiliedæ memoriæ præsidia, hoc præcipuè spectari debet, vt corpus salubre consistat, nec vllis morbis præsertim qui capiti noxâ inferūt, expositū. Sōnus sit moderatus corpore nō in dorsum, sed in latus exporrecto: animus tranquillus ac placidus, mēs sedata, omnibusq; superuacuis ac negotiosis occupationib⁹ libera. Atqui quū hæc animæ facultas fragilis sit & delicata, nulla re graui⁹ afficitur, quā cruditate, luxuria, intēperantia, crapula, ebrietate. Interim in excolenda fouendaq; memoria, omnia acciri debēt aditumēta, omnia adhiberi adminicula, quibus illa fulciri possit, & augescere: inter quæ est assiduus legendi dicendiq; vsus & exercitatio, adhibito ordine, ratione, ac modo, exclusa tumultuaria ac cōfusa lectiōe. Nihil est quod magis cura, studio, industria, diligentia, cultu vigescat ac roboretur, nihil quod equè incuria, ignauia, oscitātia, inertia, intercidat

atque

*Sanitas
memoriæ
rebus.*

*Memoriæ
perniciēs
eruditās
ex crapula*

atq; obscuretur. Et quæadmodum vanitas est, vt is ait, & iactatio circa memoriæ miraculū arte potius, quā natura gloriari: ita sapiētis ego iudicio, nature dotes atq; animi mentisq; munera, vt agros excolere, ac fœcunda efficere. Iā vero vt aliqua præcepta medica referā, quo min⁹ hic fundus sterile sciat, hoc meminerit qui hāc vim stabilē prestare velit, cœnandū parcius, aut si largius cœnatū sit, inambulet, festiu⁹ videri affectet, nihil serij meditetur, aut se anxij ac scrupulosis reb⁹ defatiget: vbi vero inter somnū ac cœnā sesquihorę interuallū intercesserit, quieti se dedat, ac lateri incūbat dextro: diluculo experrectus omnes meatus expurgādis proluendisq; excrementis destinatos exoneret, primum linguā defricare pergat, caput eburneo pecti ne placide demulceat, capillos sibi adimī patiatur, præsertim si anni tempus, regio, cōsuetudo id exposcat: nam hibernis mensibus id tentare, cœloq; Aquiloni ac polo arctico expositō non minus insalubre est, quā ridiculum: adimunt enim sibi naturæ præsidia ac munimenta quę frigus arcent, atque externis iniurijs oblistunt, aliāq; ascititia tegmenta capita applicāt. Vbi vero aura placida est, regio tēperata,

Ad Herennium lib. 3. titul. 7.

Memoria cœnā parca exigat.

Prepostera capitis rasura.

LEVINI LEMNII DE

coelum nec asperum nec rigidum, raso esse vertice non improbo: effumant enim liberius vapores densi qui memorię efficiunt. Itaque videntur mihi salubri cōsilio plerique, qui nonnullis Diuis addicti sunt., atque illorum institutū professi, non superstitionis ratione gestare caput glabrum, atque ad viuam cutem detonsum: subleuantur enim hac re omnes qui pituita, qui catharrus, qui dolore capitis conflictari solent, aut quibus ex humorum redundantiā caligant oculi, aures obsurdescunt, nares obefæ atque obturatæ, sic vt in morbis quibusdam capitis in mentis alienatione, desipientia, delirio, phrenesi, mania, melancholicis affectibus, furore, insania, consultum visum sit medicis abradi capillos: quod ipsum nō vanum existimari velim, quū quisque experiatur, adornata cōptaque barba, vel ea penitus adēpta, hilariorē esse se, minusq; morosum. Quin multis cōsultor esse soleo qui vitiosis sunt oculis ac caligantibus qui surda stri sunt, aut grauedini obnoxij, vt frictione capitis, barbæ rasura, aliaque illarum partium commoditate vtantur, atque vt cuique nationi peculiare est, tonsoris opera illas partes permulceri patiantur: nō solū enim venustior quis-

*Memorię
rasum ca-
put cōfert,
nonnullis
officit.*

*Memoriã
barba rafa
adiuuat.*

quisq; efficitur, sed animo mitiore, magis
 que tractabili, sic ut mens exhilarescat, ac
 sit erectior, memoria magis eluceat, spiri-
 tus qui ad quasuis actiones nos impellunt,
 excitentur, omnesq; sensus paulò ante so-
 piti se proferant atq; enitescant. Quod si os,
 fauces, palatù subinde colluat, dentes defri-
 cet, nares emungat, aures à sordibus scal-
 pello expurget, pectus tussi, screatu, ster-
 nutamento, popismate dilatate non desi-
 nat, partesq; infernas, ventriculum, lienē,
 iecur, intestina, aluum, vesicā suis excre-
 mentis exoneret: nō solum memoria, sed
 omnia mētis organa, ac singulæ animæ fa-
 cultates citra offensam munere suo defun-
 gentur. Quoniam autem magna ex parte
 frigida humidaque qualitas memoriā in-
 festat, illamque obruit, hæc contrarijs est
 expugnanda, ijs scilicet quæ humorē su-
 peruacaneum absumunt, ac cerebro ro-
 bur conciliant: ut sunt nux myristica seu
 muscata præsertim quæ non exucca est &
 cariola, rosmarini flos, eiusque frutex, &
 quidquid ex his confici solet, amaracus,
 melissophillos, vulgo melissa: vtriusq; dif-
 ferentiæ stechas ab insulis nomen sortita,
 Pæoniæ radix, eiusque bacca fruticulus
 quem viscum vocant, Satureia, hisopus,

*Memoria
 que conse-
 runt.*

LEVINI LEMNII DE

*Herbae
que mēte
acuunt.
Thimbra
alia à Ci-
mula.*

*Memoria
remedium
vbi ex fri-
gidityte et
humidita-
te contra-
ctum est
vitium.*

*Memoria
que exigit
à siccitate
orta.*

thimbra quam vulgo nescio qua inducti
ratione nunc Oreganum vocant, quę alia
est à Cimula, odoris saporisq; inter elixas
carnes gratissimi: nam hibernis mensibus
non exolefcit aut emoritur: quibus acce-
dūt bethonica, verbasculus odoratus, vul-
go herba paralysis, maron, vel origanū vul-
gare, aut siluestris maiorana, ocymū quod
basilicon vocāt vtriusq; differentia Iridis
radix, Inula vulgo enula campana, rapha-
nus, hoc est, radícula quę estate nusquā nō
mensis infertur ad acuendam appeten-
tiam, atque edendi auiditatem: inter exo-
tica autem & peregrina Zedoarium, ga-
riophilli, macer quę nucē muscatā ambit.
Zinziber præsertim viride ac melle condi-
tum, acorus non adulterinus, casia accina-
momum, carpesiū vulgo, vt opinor, cube-
be, mirabolani conditi seu in melle asser-
uati. Horum pleraque vel in syrupos re-
digi possunt, vel in pulueres aut condi-
menta reduci, vel eorum decoctum su-
mi aut dilutum, ab ijs præsertim qui loca
frigida humidaq; incolunt, ac natura pi-
tuitosi sunt. Nam seniculis aridis, exhau-
stis, irrigari postulant quum corpus, tum
sensuum instrumenta, ac suavi alimen-
torū rore madescere ac perfundi, vt sunt
corti-

cortices citri, hoc est, mali Medici condi-
 ti, glycyrrhiza, nymphaea vulgo nenu-
 phar, buglossus & quæ nobis borago di-
 citur, vuae passæ exéptis vinaceis, passulæ
 Corinthiacæ quæque moderate calefaciunt
 & humectant: Cuius generis sunt mel,
 zaccharum, vinum subdulce ac minime au-
 sterum, butyrum atque ova recentia, nu-
 clei pini, amigdale dulces non raucide, ne
 vetuste, pistacia, castaneæ mollius tostæ, a-
 uellanæ, nã iuglandes memoriæ officiunt, vt
 etiã cepe quod oculis caliginem infert vapo-
 re calido vt lactuca frigido, somnifica vi-
 ac soporifera. rapa vero ac napi cocti aut
 elixati, si quæ experiri libeat, oculorum cla-
 ritati adminiculatur, illisq; fometa mini-
 strant ob, calidi humidi q; flatus copiam,
 qua & semè augent ac Venerè stimulant, si
 gingibere cõdiantur. Quod vero ad cere-
 bella atinet, nihil perdicum efficacius in e-
 rigenda memoria, nec magis præsentia-
 neum, quibus accedunt passerulorum,
 omniumque alitum quæ agilitate pollent
 ac se volatu exercent, de quibus aliàs. Ca-
 put lotionibus fatigare quãquã id pleriq;
 non improbat, nulli persuasum cupio red-
 dit enim craneum imbecille, atq; ad lenissi-
 mam auræ iniuriã distillationibus accatat

*Cepe ocu-
 lis & me-
 moriæ*

uoxium.

*Lactuca
 visum ob-
 tundit.*

*Rapa spi-
 ritus vi-*

*sorios in-
 staurat.*

*Cerebella
 quæ me-
 moriæ pro-
 sint.*

*Caput nõ
 fatigan-
 dum lotio-
 ne.*

LEVINI LEMNII DE

his expositum, pedes vero abluere ex decocto foliorum lauri acros marini, feniculi, non equidem improbauerim, auertit enim à capite vapores ac fuliginem quæ mentem offuscat. Quo vero fumi reprimi possint, ac cerebrum minus vaporum cōcipere, peracta cœna aliquot Coriandri grana prius macerata aceto in quo samfuchus decoctus sit, mox zaccharo incrustata ac tenuiter obducta, occluso ore dentibus conficiantur, dici vix queat, quantū mæmorix profuerit: nec minus efficax est id quod ex cotonijs cōficitur, si ab assumpto cibo non nihil assumatur, discutit enim fumos, ac prohibet vapores sursum eniti, quod ipsum etiam præstant aliquot grana masthiciis deglutita. Odorifera quoque identidem naribus admoueri debēt, præsertim quæ sunt vibrantis naturæ ac calorifica, vt lignum aloes, gariophilli, rosamariniflos, ocynum, nigella, succinum orientale quod ambra grisea vocatur, zuberum rosæ rubentes, caprifolij flos, spica Celtica, multa que alia quæ nullam grauitatem expirant, sed iucundū gratūque odorem exhalant. Omnia enim hæc spiritus recreant, suoque effluxu cerebrum reficiunt. Quod si res propemodum de-

plo-

*Coriandrū
incrusta-
tum.*

*Diacido-
niō vulgo
carnes coto-
riorum.*

*Mens odo-
ribus re-
creatur.*

plorata sit atque ad extremam obliuionē
 quis deuenit, vt in lethargo, foris nu-
 cha & ceruices inungi debent oleo casto-
 rei, nigellę, euforbię, costi, erucę: intus ve-
 ro momentum exhibeatur confectionis
 Anacardinaę, aut ipsa lingua defricetur: dis-
 soluit enim extremē frigidā humidāque
 ac viscosam pituitam: sic vt apoplexia per-
 cussis loquelam restituat, linguamque hæ-
 rétem refulciat, quod ipsum & oximelle,
 Scillitica perfici potest, ac vino ardente in
 quo grana aliquot erucę macerata sunt,
 ad hæc enim tanquam ad sacram ancho-
 ram confugimus in deploratissimis mor-
 bis, in mitioribus vero alia iam memora-
 ta adhiberi possunt, vt serapion de stecha-
 de, dianthos dulcis, aurea Alexandrina,
 diacastorium, pliris cum musco, theriaca
 & mitridaticum. Experimento autem ac
 quotidiano vsu comprobatum est Aga-
 lochum quod vulgo lignum aloes voca-
 tur vel suffitum vel naribus admotum mi-
 rifica esse vi in corroborando cerebro ac sen-
 sibus excitandis, adeo vt si in puluerē re-
 digatur admixtis aliquot gariophillis, at-
 que osse de corde corui, eaque oleo nigel-
 læ commisceantur, eas vires conferre ce-
 rebro, vt si galli gallinacei vertex eo ob-
 lina-

*Memoria
deplorata
vt instau-
randa.*

*Anacardi-
na confe-
ctio memo-
ria utilis.*

*Quid lo-
quelam
restituat.*

*Vt loquela
restituat-
ur apo-
plecticis.*

*Agalochi
aut ligni
aloes vis.*

LEVINI LEMNII DE

*Gallus ut linatur, cantillare ac crocire non desinat
continēter*

*& inde-
fesse can-
tillet.*

*De Calidi & sicci corporis statu & habi-
tudine: Obiter qua sit natura, con-
dicione, ac moribus, animiq;
propensione homo bilo-
sus seu Cholericus.*

Caput Quintum.

*Omnia
mutatione
obnoxia*

*Simile à
aereis ac
funalibus*

QVUM nihil sit in externis naturæ re-
bus diuturnum ac stabile, nec quid-
quam vigorem suum constanter tueatur,
sed omnia iacturam patiantur ac vergant
in deterius tum humanæ quoque res va-
rias mutationum vices subeunt, grauef-
q; lapsus atque inclinationes patiuntur. Sic
Calidus & humidus corporis status æta-
tis progressu ad calidum siccumque habi-
tum deuoluitur. Siquidem calor humo-
rem natium sensim taciteque absumit ac
depopulatur, toti que corpori siccitatem
adfert, quæ qualitas ad proferendam vi-
tam naturæ est aduersissima. Ut enim ac-
censis cereis ac funalibus flamma pabu-
lum & quo alitur fomitem depascitur, quo
exhausto, utri que extinctio imminet &
interitus: ita insitus calor succum gemi-
num quo subsistit ac fouetur: pedetentim
immi-

imminuit, sibi que atque vniuerso corpori exitij causam ministrat. Corporis autem constitutio quæ ex calida ac sicca qualitate emergit, ab ea que appellationem sortitur, adaucto per eas qualitates humore feruido, hominem biliosum constituit, ob flauæ scilicet bilis redundantiam: cuius humoris duo constituuntur discrimina, vnum naturale, alterum quod præter naturam corpori inest. Naturalis autem bilis excrementum est concocti sanguinis sapore amaro, colore verò effectum igneo. Flauescit enim ac splēdida est, vbi hepatis calor moderatus existit: vbi vero viscus hoc plus satis accenditur, ebullit quoque bilis atque efferuescit, illique color in luteum obscuratur: quali conspici solet exoticus ille liquor aut zythus qui Belgis *Iopen bier* nominatur, aut vbi oleum ac butyrum liquefactum vritur, nimioque feruore torretur, atque nigescit, quo fit vt fuluus color in opacū atrumque colorem demigret, qui etiam in externa cute nonnunquam se profert vbi, diffusus biliosus humor in cutē erumpit. Flaua autem bilis geminū in corpore munus obit: nam pars eius sanguini mista transit in venas, quò is cōmodius angustos quosque meatus

Homo ebullericus.

Bilis naturalis & præter naturam.

Simile & Ceruisiæ & olei colore.

Flauæ bilis munus

penetret, atque ad membra quę bilis nutrimentū exposcunt, deferatur. Pars cætera ad fellis folliculū, iecoris infimę parti ad nexum relegatur, mira solertia id providente naturæ opifice, vt cui visceri attrahendi perficiendique alimenti vim admirabilem esset elargitus, conceptaculū quoque superuacanei inutilisque humoris adiungeret, ne quid incōmodi ad reliqua membra hinc possit deriuari, siquidē bilis eius est naturæ, vt vim igneam proferat, cuius motu atque agitatione velut face subdita excandescimus atq; animo cōcitamur. Vnde apposite Ira definitur ardor & ebullitio quædam sanguinis circa cor, quam cerebrum quoque incalescit ab humore bilioso excitata, quę siquando illata est iniuria, vltionis est auida. Inferioribus vero partibus eū vsum præbet vt intestina ad excrementorū deiectionē extimulet, iritetque: cuius rei causam provida solersque natura excogitavit ac emolita est cōplures meatus expurgandis proluendisq; huiusmodi superuacaneis humoribus, nēpe renes atq; vrinarios tramites: intestinum ieiunum, quod ab influente bilis acrimonia cōtinenter excrementa excutit, vesicam, aures, & subcutanea spi-

*Ira quid
& vnde.*

spiracula quæ pori vocantur, discutiendis *Bilis per*
 sudoribus destinata, quorum pleraque si *quas par-*
 obstructione laborant, totam noxiij hu- *tes expur-*
 moris colluuiem intus cohiberi cōtingit, *gatur.*
 atque in præcipuas aliquas partes impe-
 tum facere. Sic vbi folliculus fellis seu bi-
 lis flauæ receptaculum, ea sentina quâ ab
 hepate exhausta, exonerare se nequit, illâ
 vel in ventriculum, vel in iecoris cauitatē
 refundit: quò fit, vt per vniuersum corpus
 bilis effusa sanguinē quum qualitate sua,
 tum colore inficiat: hinc Ictericus & mor- *Morbus*
 bus Regius, sic dictus, quod exquisitissi- *Regius vñ*
 mum victum ac mensam regalem exigat, *de dictus.*
 qui corpus vndique auriginosum efficit,
 hoc est, luteo ac flauo croceoque colore
 perfusum vt argētum incrustatum auro-
 que obductum. Quod si gracilia intestina *Ictericus*
 seu Iliaca affici contingat, intolerandi cru- *inauratus*
 ciatus, clamosi que dolores ac torturæ ex-
 citantur. Ilion hoc malum vocant, & con- *Iliaca pas-*
 uoluulum, quod ad cordæ similitudinem *sio.*
 intestina conuolui ac contorqueri videan-
 tur. Cōtrahitur autem hic morbus vel ab
 inflammatione, vel ab aridi rosti que ster-
 coris obstructione, quum bilioli humoris
 minor copia eò confluat, quàm vt excre-
 menta possint excuti, ita si superior inte-
 stini

Q

stini

LEVINI LEMNI DE

stini pars affecta est, cibus: si inferior, ole-
ta per os egeruntur, podice tam arctè oc-
cluso, vt ne flatus quidem ab illo prodeat:
multos præterea affectus flaua bilis parit,
vt tertianas, vrentesque febres, vbi ex-
tra venas illa putrescit: verum quum in
Medicorum libris passim obuij sint & ac-
curatè descripti, illorū narratione super-
sedendum existimo. Ceterum quæ sit cali-
di & sicci temperamenti, denique biliosi
hominis natura & conditio, tum quibus
argumētis deprehendi possint, obiter in-
dicandum. Principio, vt externas notas
persequar: Corpus huic constitutioni ca-
lidum, gracile, macilentum, musculo-
sum, longitudine decenti ac moderata:
quorum plerique tametsi statura pusilla
conspiciantur, ac minus procera: ala-
cres tamen sunt, erecti, agiles, inquieti,
atque vt apes insecti genus exile & mi-
nutum,

*Note cali-
di & sicci
flatus.*

*Simile ab
agilitate
apum.*

*Virg. li. 4.
Georg.*

Ingentes animos paruo sub corpore versant.

Color verò ijs fuscus aut rubore quo-
dam perfusus, præsertim vbi incādescunt,
aut incalescit exercitatione corpus pleris-
que autem pallidus aut subluteus, Cutis
hispida arterijs venisque amplis ac conspi-
cuis (neque enim sub carne delitescunt)

vt

ut quam simul cum adipe calor dissoluat,
 Urina rubicunda, crocea, flaua pro bilis ac
 feruoris ratione, Pulsus citus ac velox,
 uti etiam incessus, Lingua volubilis &
 expedita, Capillus vero niger, plerisque
 crispus, atque intortus, vbi calor & sicci-
 tas est intensior, qui serius canescit, at ob
 siccitatem cito defluit, Nasus magna ex
 parte aquilinus, & aduncus: nonnullis au-
 tem praesertim Germanis, Sarmatis, Pan- *Vnde fla-*
 nonijs ac Belgis rutila barba, ac flaua ca- *ua caesa-*
 faries, quod euenit ex splendida lucida- *ries.*
 que ac syncera bili, quae a calore feruido
 non deurit. In Belgica autem a popu- *Proverbiū*
 laribus notari solent Aenobarbi, hoc est *in rubentē*
 rutila aenea que barba insigniti, aut quibus *barba ho-*
 capilli rufescunt, quod illorum moribus ali- *mines.*
 quid vitij subesse censeant aut improbita-
 tis quandam maculam in animo menteque
 occultari ac residere. Ut enim Themistoclis *Themisto-*
 paedagogus nihil mediocre in illo futu- *clis inge-*
 rum pronunciauit, sed aut insignae Reip. *nium.*
 commodum, aut detrimentum: ita Bel-
 gae quoque dictitant ab eiusmodi homi-
 nibus aut speranda optima, aut deterri-
 ma. Quin & haec iactatur Prouerbialis sen-
 tentia. *Rooden baert selden goedt oft van goe-*
den aerdt, hoc est, luteae aut flauae barbae *Suspecti*
enobarbi.

LEVINI LEMNII DE

*Barba vutilia non
semper im-
probum
designat.*

*Petrus Car-
bonarius.*

homines raro laudatæ esse indolis, aut spe-
ctatę integritatis: quod in vita ac moribus
omniq̃ue actione improba quædam calli-
ditas, & insidiosa astutia lateat, quę in ne-
gotijs, contractibus, mercaturis, alterius
dispendio se prodit, ac palam facit quibus
sint artibus & fallacijs instructi: Quod vt
in plerisque eius notæ hominibus, quo-
niam laudabilis desit institutio, obseruari
fatear: ita complures commonstrari posse
video, quibus is color, ac barbæ apparatus
ad summum decus & ornamentum nihil
officiat, quin potius ad decorem sit adiu-
mento: passim enim in aulis principum,
in confessu cœtuq̃ue procerum, inter ne-
gociatores honestos & quotquot præ cæ-
teris Aquilonios tractus occupant, multi
conspiciuntur virtutis spectatæ ac singu-
laris prudentiæ, qui in rerum publicarum
functionibus præclare se gerunt, omnibus
que se integros præbent & inculpato: vt
vir illustris Petrus Carbonarius Brugis
oriundus, qui nõ vni suo Lemnio, sed op-
timatibus quibusque vnice charus acce-
ptusque est, qui sibi demandatas ac com-
missas legationes, quæsturas, prætorias
functiones summa cum laude obit atque
exequitur. Quod autem triobolares qui-
dam,

dam, infimæque fortis homines ea barbæ
 specie & colore futiles sint, pleni rimarū,
 qui hac atque illac perfluunt, nec quid- *Vnde præ-*
 quam pensi habent, aut frugi sunt: corru- *ni Rutilio*
 ptæ educationi tribuo, quæ naturæ procli- *rū mores.*
 vitatem ad vitiosos mores pertrahit: hinc
 enim efficitur, vt quisque tales inconstan-
 tes experiatur, fallaces, subdolos, vafros,
 astutos, ingenio vario, versatili, versipelli,
καρούργω, obiter Punica lubricaque fide, *Homines*
 ita vt in negotiandi contractibus non sit *lubrici*
 consultum illis fidere: vt qui tanquam an- *fidei.*
 guillæ ac murenæ, elabantur, atque in ne-
 gotio quamlibet intricato se expediunt
 atque eluctentur. Quibus si accedant alia
 corporis vitia, deterior est illis naturæ cōdi-
 tio, magisq; improba, hinc scitè Martialis.
Crine ruber, niger ore, brevis pede, lumine lesus:
Rem magnam præstas Zoile si bonus es. *lib. 6.*

Quæ vis illis indita est partim ab astro-
 rum influxu, nempe Solis & Mercurij vi,
 partim quæ mihi videtur præcipua ac po-
 tior, ob humoris biliosi ac spirituum tenuita-
 tē, quæ calore subtili perfusa ad huiusmo-
 di actiones illos incitat atq; impellit. Sunt
 præterea inter hos variæ cōditionis homi-
 nes, nēpe ardeliones, hoc est, homines in- *Ardelio*
 quieti, clamosi, feruidi, volubiles ac præ- *qui.*

LEVINI LEMNI DE

cipiti quadam dicendi celeritate, quibus,
vt appositè Iuuenalis:

Sat. 3.

Ingenium velox, audacia perdita, sermo.

Promptus & Isæo torrentior, obiter illos

Esse putes quemuis hominem: tum dicier aptè

Grāmaticus, rhetor, geometres, pictor, aliptes,

Augur, schenobates, medicus, magis oīa nouit.

Quales fere conspci solent pantomimi,
histriones, circulatores circūforanei, agyr
thæ, hoc est, qui plebem ad nugas conuo-
cant, rabulæ, spermologi, buccētē qui in-
cessu, manu, vultu, oculis, voce, gestibus
actuosi sunt ac iactabundi, omnibusque se
negotijs, contractibus, actionibus, conci-
liabulis, sodalitijs immiscēt atq; ingerūt.
In somno tumultuosi vt qui exiliant, ob-
feruidos spirit⁹ qui etiā sopore oppressos
erigunt atque ad motum incitant. Mul-
tifariam enim flaua bilis mentem homi-
num informat, variosque mores, studia,
animi propensiones ac motus profert.
Hinc siquidem euenit vt quicumque cali-
dā & sicca constitutione existit, atque in-
ter cholericos censerī solet, ferox sit, im-
periosus, indomitus.

Hor. in ar

te Poëtica.

Luce. sat. 6

Impiger, iracundus, inexorabilis, acer,

Iura negans sibi nata, nihil non arrogat armis.

Hoc volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas.

Qui

Qui tamen vt leni momento incandes-
 cat, ac sit natura irritator: ita subfidere bi-
 le confestim deferuescit ira, ac redditur
 placabilis. Caterum quum præter flauam
 bilē quæ vna naturalis dicitur, plures sint
 humoris huius differentiæ, ac sua cuique
 natura & cōditio: de singulis obiter disse-
 rendum. Principio à flaua bili procreatur *Pallida bi-*
 pallida, eo, quo malum Medicum quod *lis vulgo*
 citrium vocant, colore, ex viridi in lu- *citrima.*
 teum languescens: viget autem ineunte
 vere vnà cū sanguine in iuuenili, & quod
 in dies adolescit, corpore: quo fit vt ea æ-
 tas illo anni tempore tertiana febris infe-
 stari soleat, si quando is humor oborta ob- *Febris ter-*
 structione, putrescit atque extra venas ef- *tiana vni-*
 fusus inflāmatur: cui affinis est spuria no- *de.*
 thaque tertiana, sic dicta, quod nō ex syn-
 cera flaua bili, sed nonnulla pituitæ par-
 te excitatur. Nam æstiuosa febris quæ *Febris*
 καύσος Græcè ab ardore dicitur, ex rubra *æstiuosa.*
 cholera intra venas concepta putredine,
 accenditur, quæ deliria ac phrenesim,
 mentisque alienationem inducit. Siqui-
 dem sic affectis absurda quædam simula-
 chra animo obuersantur, ac mentem for-
 midine nocturnisque facibus trepidan-
 tem.

LEVINI LEMNI DE

*Luc. li. 7. Exagitat vesana quies, somniq, furentes,
Atq, aliena premit vani terroris imago.*

*Biliofis ter-
rifica som-
nia.*

*Bilis qua-
liter pur-
ganda.*

*Somnus
biliofis
vtilis.*

Omnia siquidē ijs conflagere videntur, atque ædificia, villæ prædia incendi fun-ctisq; cædibus ac tumultu bellico omnia cōpleri, quorū pleraque etiā citra febrim euenire solent, bilis fuligine ac fauillis in cerebrum delatis. Quæ si quando corpori menti q; infesta esse pergunt, confestim expurgata bile vomitu, sudore, alui deiectione quæ radice Pontica perfici potest, atque urinā prouocantibus, vt est vesicaria, asperagus, apium hortense, anisi & feniculi semen, immutanda victus ratio: reiectisq; calidis, pinguibus dulcibus quæ in bilem promptissimè transeunt, præter vuas passas & glycyrrhisam, hoc est, radicem dulcem, exhibenda quæ sanguinis feruorem temperant diluuntq; In primis autem somnus inducendus lactucis atque acetarijs quæ cerebrum omnesq; partes humectant ac reficiunt. Quum autem calidis & siccis, omnibusq; biliofis multa noxia sint & perniciofa, tum nihil immodico labore, vigilia, inedia, iracundia, Venere immoderata nocentius. Singula enim horum vires exhauriunt ac depeculantur: neque enim aridis ac macilentis

lentis quidquam adimi potest, quin potius saginari postulant, atque ut pecudes *Simile à saginãdis pecoribus.* opima irriguaque pascua: ita illi delicatas *Simile ab arborum putatione.* menfas exigunt. Quemadmodum enim arbores & virgulta quæ ramis & fronde minus luxuriant, putationem respuunt, nec coërceri ferro sustinent: ita extenuata corpora & quibus multa desunt, quod ad firmum corporis habitum spectat, nulla sui partem mutilari, aut ijs quidquam eripi debet. Cæterum alia est bilis species quæ à naturali ratione ac modo excessit ac degeneravit, Vitellina *Vitellina bilis.* medicis dicta ab oui luteo, cuius colorem refert & consistentiam: nam immodico calore crassescit, atque igneum intenseque luteum colorem concipit, quàm si putrescere contingat, atque inflammari, ardentissimas illa febres excitat. Quocirca quum hæc bilis à mediocritate descivit ac delapsa sit, contraria instituenda victus ratio, quæ extraneam qualitatem demoliri possit atque excutere: nam si similibus nutrimentis illam fouere tuerique pergas, exasperabis intemperiem, atque *Oleum camino.* oleum flaminæ adieceris. Est & alia bilis species *Porracea* à porri virore nuncupata: nam viridescit atque herbaceo *et prasina bilis.* colore

LEVINI LEMNII DE

lore conspicitur, quæ in ventriculo ex vitiosis pravisque succis gignitur, atque oleaceis, cuius generis sunt allium, porrum, cepe, nasturtium, eruca, brassaica, beta, che-riphillon: quum enim huiusmodi alimenta à natura domari vinci que nequeant, ac concoctione in salubrem succum elaborari, ex his porracea bilis conflatur, quæ nonnunquam vomitu excussa linguam & fauces amarulento acutoque sapore imbuit ita, vt egrè suauiori liquore elui queat atque aboleri. Solet quoque noxius is humor nonnunquam in iecore ac venis ex grauissimis morbis produci, siquando bilis lutea deuritur vehementi extranei caloris incendio, quem vomitione excussisse perniciosum atque exitiale Hippocrates pronunciat. Ex hac produci-tur aliud etiam excrementum tum reliquis deterius, ab æruginis similitudine. *Æruginosa bilis* vocata, quæ ex porracea vehementius deusta conficitur. Siquidem excocta intensiore calore humiditate, inarescit, atque eruginis speciem æmulatur, quod ex ignitis rebus, quibus bilis natura aptissime componi potest, dilucidè perspiciamus: nam ignis vis primum in candentes prunas ligna demutat, deinde

*xi. 2. præ-
dict. ca. 39*

*Æruginosa
bilis.*

de in atros carbones, postremò deflagran- *Simile ab*
 te prorsus igne sopitoque calore, in cine- *igne &*
 res: Ita in corpore humano, primo crocea *carbonib⁹*
 bilis conficitur: deinde inualefcente calo- *deflagra-*
 re præter naturam porracea, cui succedit
 æruginosa, postremò glauca ac cærulea, *Glastum*
 quod Glasti & Isatidis herbæ qua fullo- *vveet.*
 nes ac tinctores pannos inficiunt, colo-
 rem referat, qui postremo in exactam a-
 tram bilem transmutatur. Quæ bilis spe-
 cies venenatis qualitatibus imbutæ, men *Bilis ma-*
 tem malitiosis moribus, corpus vero fœ- *lignitas.*
 dis morbis contaminant, quorum pars
 magna agrè expugnari possunt, ac me-
 dicantis opem respuunt, vt sunt Car-
 cinomata, cancri, phagedena ab exeden-
 do nomen sortita, mentagra, morphea,
 carbunculus, sacer ignis, qui vulgo An-
 tonio ascribitur, herpes, Estionemus
 quam Aulici qui ferè illi obnoxij sunt,
 Lupum vocant, nam cutem exhulce- *Lupus*
 rat, ac carnem ad ossa vsque depasci- *morbis.*
 tur, illaque cariota efficit, ac membro
 vitam sensumque doloris adiuit, qui-
 bus accedunt complures alij formidan-
 di ac contagiosi morbi, quos hæc humo-
 rum colluies secum deuehit, sic vt non
 aliud, quàm olidum & putre cadauer
 ho-

LEVINI LEMNII DE
homines circumferant.

Virgi.
Aene. 1.

Atq; artus fœda sanie, taboq; fluentes.

*De frigido & sicco corporis habitu, Cui
quoniam homo Melancholicus sub-
est, atque atræ bili obnoxius,
illius quoq; natura & con-
ditio explicatur, quaq;
ratione expugna-
ri possit edo-
cet,*

Caput Sextum.

Frigida & sicca qualitatatum coniugatio
habitum constituit longe deterrimum
quum enim vitæ salus & conseruatio in ca-
lido & humido consistat: cui cedo illa qua-
litas & corporis constitutio approbari pos-
set, quæ vitæ fomenta, ac valetudinis præ-
sidia conterit ac depopulatur? Videmus
enim in tota natura rerum ac vicissitudi-
ne stirpes, animantes, homines, quæque
spirant, si quando calida & humida qua-
litate spoliari contingit ac destitui, specta-
re ad interitum. Neque enim Mors aliud
statui potest, aut aptius definitiõe expli-
cari, quàm vitæ ac spirabilis naturæ aboli-
tio, atque interitus, primarumque quali-
tatum quibus humores subsistunt ac fo-

Mors quid

uen-

uenture extinctio. Si quando itaq; ad has qualitates deuentum sit vel ex morbi conditione, ac natura, vel ætatis ratione atq; annorum decursu, quisque sibi mortem imminere persuadeat, ac non procul abesse vitæ terminum. nam incertos atque

inopinatos casus qui omnibus momentis cuique nostrum impendent, huc non referendos duco, quod præter naturæ rationem ac violenter ingruant, vitamque præmaturè depopulentur: qui vt nemini terro-
rori esse debent, aut metum incutere, vbi vel iter ingreditur, vel mari se committit,

Homo multis casibus expositus.

quum Christiani hominis sit successum euentumque totius negotij, diuinæ prouidentia cui innititur, commendare: ita etiam in hoc corporis habitu cui extrema

Securitas hominis Christiani vnde.

minantur, non est quod spes infringatur, aut languescat curandi corporis industria: sed dum aliquid vitæ superest, ea adminicula ac fomenta adhibere non desinat,

Non despicendus animus.

quæ vsui esse possint in producendis annorum spatijs, nam multa nobis Dei munificentia suppetunt, quibus id cumulatè

perfici possit, Vt enim arbores infœcundas, cultu atque industria feraces reddimus, atque agros steriles, longoque arandi serendi que vsu exhaustos, sterco-

Simile ab arborum & agrorum cultura.

ran-

LEVINI LEMNII DE

rando instauramus, ac restibili fecunditate post liminio sementi messi que redimus idoneos: ita quoque corpora arida atque ad siccitatem inclinata alimentis naturæ fouendæ accommodis erigimus atque ad destinatum præfixumque vitæ terminum, tanquam ad optatum portum prouehimus, cuius rei potiundæ spem, ac consequendæ productioris vitæ fiduciam, nemo, si æquus sit rerum humanarum æstimator, improbare poterit, modo erecta in opificem penes quem omnia consistunt, mente ac voluntate, ad illum sua quisque vota referat, illiusque arbitrio singula moderari fateatur. Cæterum quum humor melancholicus frigida & siccae qualitati subsit, nec vlla statui potest, habitudo, quæ hinc emergit deterior, aut minus commodam valetudinem constituat, de huius conditione, natura, effectu, viribus, differentijs, & quantum opere corpus animumque afficiat, differendum. Est enim maxima hominum pars ineunte vere & autumno, quibus anni temporibus is humor redudat atque effunditur, melancholicis affectibus obnoxia, præsertim qui rebus politicis aut studijs literarum atque intempestiuis lucubratio-

*Quatenus
aliquid
optandum*

*Melancho-
licæ nemo
non par-
ticeps.*

*Li. 2. apho
20.*

tionibus sunt addicti. Siquidem ex immoderata mentis agitatione natiuus calor extinguitur, ac spiritus quum animalis, tum vitales attenuati euanescent, quo fit vt exhausto vitali succo ad frigidum siccumque habitum deurgant. Dux autem constituntur melancholici humoris differentia, vna naturalis, altera quæ præter naturam corpori inest. Melancholia vero quæ homini natiua existit ac familiaris, cæteris mitior est, minusque infesta. Nam cum sanguine in venas delata, suę fortis ac conditionis membra alit, illisque nutrimenta ministrat, vt sunt ossa, cartilagine, ligamenta, nerui. Est enim is humor decoctis ac liquatis quadrupedum pedibus non absimilis, qui lento re quodam inter edendum digitis labrisque vt viscus, adhærescunt, quo fit vt retinendi vi sanguinem imbuat, ac reddat spissio rem: quoniam quando vero sanguini subest, atque eius dulcedine diluitur, vt acerba vua melle vel zaccharo, ob id sapore existit non acido prorsus aut peracerbo, vt ea quæ fauces exasperant, sed subaustero quem Ponticum vulgo vocant, qualis est maturescens vua ex qua mustum exprimitur, quum nondum

*Studiosè
melancholia
expositi.*

Melancholia duplex

Melancholia cui humoris simili.

Simile ab elixatis animantibus pedibus.

Qui sapor humori melancholico.

ex-

LEVINI LEMNII DE

*Simile ab
acerbo vil-
lo.*

*De locis
affect. lib.
3. cap. 5.*

*Quid Bel-
gis Droese-
sen in
musto.*

exactâ maturitatem consequuta est, qua-
le desinente autumnno è Germania ac Gal-
lia in Belgicam defertur ad explendâ ho-
minum aviditatem ac desiderium, quod
quum gustu sit acerbissimum vt linguam
radat, melle ac fauo condiunt, quod fasti-
diosis magis sapiat, ac palato sit gratius.
Atqui vt fraces & amurca olei, vt fex vini
naturam redolet, eundemque saporem at-
que odorem aliqua ex parte refert: ita suc-
cus melancholicus qui à sanguine deflu-
xit, eius salivam gustumque retinet. quo
circa minus appositè atra bilis hic humor
vocari sustinet, quum nulla adsit adustio,
sed vt Gallenus ait, sanguis aut succus me-
lancholicus, quæ nihil aliud est, quàm sic-
cior densiorque pars sanguinis, feci qui
subsident atque in imum dolij decumbit,
vigoremque vini conseruata ac prohibet e-
uanescere, prorsus assimilis. Et quemad-
modum vini infimum seu floces, hoc est,
purgamenta ac feculenta proluuies quæ
Droesen Belgis dicitur & *moeder*, vel potius
à lutulenta turbidaque fece *modder*, vsui
est nostratibus in conficiendo vino causti-
co seu vrenti, quod aquæ vitæ vel arden-
tis nomine plebi innotescit. Ita succus me-
lancholicus qui vt triuiali verbo rem desi-
gnem,

gnem, sedimen est & colamentum sanguinis salutarem usum habet atque utilitatem: nam pars vna venas subit, suamque operam sanguini præstat: altera superiori cognata & affinis, ab hepate in splenem deriuatur quæ postmodum in vetriculum effusa, cui sinistra parte incumbit, suaque *splenis* acrimonia ad ciborum appetentiã, atque *usus* edendi auiditatẽ stimulat, irritatque. Est *natura.* autem id viscus molle, rarum, fungosum, spongiæ assimile, conceptaculum elicendis sanguinis fecibus destinatum, quod plerumque ira turgescit, in eamque molem attollitur excrementorum affluentia, vt hominem oppressurum videatur, quod ipsum queritur Plautinus leno Cap *In Curcul.* padox: *Act. 2.*

Valetudo decrescit, accrescit labor.

Nam iam quasi zonaliene cinctus ambulo,

Geminos in ventre habere videor filios,

Nihil metuo, nisi ne medius disruppar miser.

Quæ corporis pars quoni *in* agilitati *Splẽ agili-* officiat, ac veredarijs, cursoribus, veliti- *tati officit* bus, ferentarijs moram inferat, atque impedimento sit: persuasum fuit olim imperitæ plebi vel eximi id viscus, vel admoto *Splenẽ nõ* cauterio aduri: quum absque vitæ iactura *posse ad-* adimi nequeat, vt nec castori amphibio, *mi,*

R hoc

LEVINI LEMNII DE

hoc est, ambigui generis animanti testes, quos nugantur venatores ab illo mordicus abripi, atque insequentibus obijci, quò vitam redimat: quanquam id viscus si supra modum intumescat, cohiberi potest ac reprimi absinthij Pontici ac vulgaris usu, asplenio, polypodio, sena, epichimo, rosmarino, cappare, cassutha, fumararia, phyllitide quæ vulgo scolopen-dria ac lingua ceruina nominatur, amigdalis amaris, nucleis persicorum, tamarice ac mirica: nam si excrescat, corpus attenuatur ac macilentum efficitur, sic vt appositè Traianus imperator fiscum spleni pronunciarit assimilem. Vt enim vbi fiscus atque ærarium principum au-gescit ac locupletatur, atteritur popu-lus: ita excrescente splene contabescit corpus ac macie conficitur. Quum itaque excogitatum sit hoc membrum à natura opifice, vt hepar despumet; atque ab impuro lutulentoque sanguine reddat purgatius: modis omnibus efficiendum, ne quid incommodi concipiat: siquidem liene obstructo aut imbecillitate affecto, succus melancholicus per corpus vndique diffusus fuliginoso ac fusco colore cutem inficit, menti que varijs ima-

*Quæ Sple-
neticis
vsi.*

*Splen fiscu
assimula-
tur.
Traiano
Cæsari.*

ima-

imaginibus ac spectris infestus est.

Quod si munere suo probè defungetur, ac sordes sanguinis exactè combibat, hilaritatis ac gestientis effusæque letitiæ occasione hominibus præbet: ex sincero enim, atque à limosa fece expurgato sanguine spiritus lucidi purique emanant, à quorum puritate mens exhilarescit, atque inter festiuos sodales in iocos, risus, facetias, lepôres, lasciuiam sunt effusi: quod etiam uuidis uinoque liberalius perfusis vsuuenire solet; qui tametsi natura tetrici existant, atque in omni vitæ actione, fronte, oculis, supercilijs, incessu seueritatem quandam præ se ferant, ubi uino incalescere incipiunt, atq; inter præstantioris formæ nymphas versantur, frontem exporrigunt, omnemque ingenij ac morum asperitatem excutiunt. Sic noui spectabiles aliquot ac Senatorij ordinis viros vel ex naturæ conditione, vel vitæ assuetudine ab omni prorsus hominum contubernio alienos, facie vultuque seuerò, caperata fronte, adductis supercilijs, oculis toruum intuentibus, & qui subinde in obliquum detorti, obuijs minitari videantur; ipsoque aspectu terrorem incutere; qui tamen in puellari

*Splen viti-
de risum
moueat.*

*Seueri viti-
no exhibe-
rescunt.*

*Melâcho-
lici quâdo
effuse hî-
lares.*

LEVINI LEMNII DE

*Tetrici as-
suescant
sodalitijs .*

*Simile ab
ignis agi-
tatione.*

confessu, coetuque Geniali detecta perso-
na habituque Stoico, in obeundis saltatio-
nibus ac tripudijs perficiendis, agiles et-
sent, & expediti: verum peracta nuptiali
celebritate, rursus ad ingenium, ad pristi-
nos mores, ad solitam gravitatem erat re-
ditus. Quibus ego consultor esse soleo, vt
huiusmodi sodalitijs se ingerant, illosque
congressus crebro venentur: quò expoliri
possint humanitatis vsu & cōsuetudine;
atque ab illa personata seueritate desues-
cere, sibi que ad connubij societatem adi-
tum patefacere. Spleneticis itaq; & quot-
quot natura mœsti sunt, menteque obnu-
bila, moderatus vini vsus, corporis agita-
tio, hominum conuentus & frequentia,
commodam valetudinem vitæque suauitatem
pariunt: hac enim viuendi ratione,
calor natiuus vires cōcipit, atque vt ignis
crebro motu splēdescere ac scintillare in-
cipit, spiritus quoque sopiti exhausta atri
humoris sentina, discussaque fuligine, re-
uiuiscunt ac fulgore suo omnes sensus
quorum mens vtitur ministerio, collu-
strāt, atque ad singulas actiones instruunt.
Quò mihi nō prorsus absurdum, nec à ve-
ritate alienū existimari solet carmē id, ta-
met si triuiale ac minus elaboratum,

Mens

*Mens sapit, et pulmo loquitur, fel suscitatur iras,
Splen videre facit, cogit amare iecur.*

A quorum viscerum functionibus non excluditur cor, vitæ ac calor is insiti fons, vitalisque spiritus origo, ut cui vis adsit ac facultas in obeundis naturæ munijis vel præcipua: ab eo enim viri sapientia celebres, ac rerum cognitione imbuti, Cordati appellantur, & qui ab ijs remotiores, vocabulis designantur ab impotentia animi desumptis, alijsque affectibus qui à temperantia ac moderatione longè distidēt: hinc Socordes denominati, qui desidix, languori, otio, ignaviæ se dedunt, quos nostræ ætatis Theologi Acediosos vocant, hoc est, tardos, impruidos, inertes, oscitantes, desidiosos, negligētes, quique ijs rebus non inuigilant quæ optimi patris, ac servatoris Christi nomen illustrant, nec ea consecrari curant, quæ illis ad beatè viuendum salutaria sunt ac fructuosa. Vecordes vero cæteris deteriores existunt, qui nō aliud, quàm fraudes, imposturas, cædes, insidias, incendia, proditiones, ciuium damna, ac patriæ clades meditantur, atque nefanda scelera animo menteque concipiunt: quæ internæ labes, ac mentis vesaniæ in oculis, facie,

*Cordis
principa-
tus.*

*Cordati
qui.*

*Socordes
qui.*

*Vecordes
qui.*

*Mētis tur-
bata si-
gna.*

LEVINI LEMNII DE

cie, vultu, fronte, supercilijs, totaque externa specie ac corporis habitu euidenter se proferunt, in quibus depræhensi æstuant, obmutescunt, hæsitant, dissimulant, tergiuersantur, diffitentur, aut ambigüe ac perplexè respondent, denique vel culpam in alium transferunt, vt Ædamus, vel agrè se expurgant: quale nobis exhibuit specimen apud Salustium Catilina homo factiosus, atque in patriam ac ciues seditionis facibus armatus, cui ex conscientia scelerum, ac mentis inquietudine, color exanguis, fœdi oculi, citus modo, modo tardus incessus, prorsus in facie vultuque vecordia inerat. Simili quoque furore Saul rex ad perpetrandas cædes multaq; funesta impulsus est. Cain quoque ijsdem furijs ac mentis stimulis agitatus, quòd fraterna cæde cruentus esset, omnem sibi ademit salutis spem, omnem interclusit veniæ aditum. Quum enim Dominus patrati sceleris confessionem extorqueret, atque illum de immani crudelitate appellasset, Cain tanquam nullius sibi culpæ conscius, nihil comperitum se habere testatur, quo loco hæreat frater, qua sit valetudine, quid rerum gerat, & quibus sit implicatus negotijs,

Genes. 2.

Catilinae vultus.

1. Reg. 10.

Genes. 4.

Cain diffidentia exemplū.

impudenter se ignorare profiteretur.

Emergunt præterea ab imminuto corde menteque parum firma, à qua appellationem sortiuntur Excordes, quibus *Excordes qui.* nonnulla melancholique pars subest, sed pecunia. Sunt enim rationis inopes, stolidi, insulsi, insipientes, stupidi, deliri, quos scriptores minus culti insensatos vocant, Divus Paulus quum Galatas stultitiæ insimulat, ἀνοήτους vocat, hoc est, crassos, indociles, tardos, stultos, ac rerum salutarium minus capaces, aut qui confestim ab instituto conceptaque doctrina resiliunt. Quocirca cerebrum seu mentis principatus tum cordis robore ac viribus consentit, mutuasque inter se operas conferunt, *Cordis & cerebri consensus.* sic appositè cordati appellantur, in quibus viget mens, ratio, iudicium, intelligentia: illis enim præsidij res magnas fortiter atque animosè aggrediuntur, quæque animus concipit, sapientia duce perficiunt atque exequuntur. Cætera vero iam memorata viscera sua quoque vi atque efficacia instructa sunt, sic fel iracundiæ causam ministrat, atque ad iram, rixas, contentiones, iurgia, pugnas occasionem præbet: *Fel iræ fons.* Hepar vero sanguine redundans, ac vino concaléfactum, renes in amplexus ac concubendi *Hepar libidinis causa et renes.*

LEVINI LEMNII DE

desiderium, in libidinem, in luxum, lasciviam incitat: Cor autem cogitationes & conceptus, sensaque mentis pulmonis ac vocalis arteriæ adminiculo, tum usu linguæ quæ proferendæ voci inseruit, exprimit, ac mentis cōsilia denunciat: Splenis quid obstet, hoc homini præstat, ut in iocos, risus, cachinnos, lasciviam, petulantiam effusus, nihil minus, quam seria meditetur. E contra ubi id membrum impuri humoris confluio obruitur, atque vel imbecillitate, vel obstructionis impedimento, iecur operam suam denegat, multa secum adfert incommoda quæ menti equè ac corpori infesta sunt, nempe moerorem, tristitiam, metum impendentis mali, pauorem, anxietatem, formidinē, desperationem ac diffidentiam, hoc est, nullam spem ac rerum meliorum expectationem: quæ animi mentisque affectus atque ægritudines hominem immaniter excruciant, vexant, dilaniant adeo ut etiam totius corporis forma ac decor evanescat, omnisque externa species, tanquam argentum, fuligine obscuretur, non secus quam in ædibus ex fumo undique diffuso, nitida quæque fusca efficiuntur ac fuliginosa: quum enim humorum sordes affluen-

Pulmo & lingua conceptus denunciant.

Splē quur letitiæ causa.

Splē mētē obnubilat

Perturbationes animi.

Simile à fumosis ædibus.

affluentius eò confluunt, quàm vt calor atque insita membri vis possit conficere, grauiore mole labascit atque opprimitur. Vt enim quiuis baiulus aut operarius gestandis oneribus impar corruit, suo plerumq; ac rerum quas deferendas suscipit, damno ac iactura: ita vbi in illud viscus plus succi melancholici decumbit ac deriuatur, quàm perferre queat, aut concoctione domare, plurima hinc detrimenta, variosq; morbos cõcipit. Siquidem liene affecto, vètriculus cruditate, nausea, fastidio, ructibus acidis infestatur: Hypochondria seu præcordia inflàtur ac tumescunt, corpus fit gracile atque extenuatur, gingiua purulentis pustulis exhulceràtur, dentes efficiuntur luridi, rubiginosi, mobiles, cani, exesi, os foetidum, fauces olidæ.

*Simile à
baiulis.*

*Splenis
morbi.*

Gutturæ sulphureas lente exhalante mephites. Pers.

Ad splenis quoque morbosam intemperiem, affectusque vitiosos hunc morbum refero, què veteres Stomaraccen & Scelotyrben nominant, Belgæ & præsertim Phrisij, quorum plurimi vere & autumnò huic morbo obnoxij sunt, populari ac gentilitia voce *Schoirbuyck*, inculti scriptores Scarrificationem ventris vocant.

Cõtrahitur autem ex fœda humorum col-

R 5 luuie,

LEVINI LEMNII DE

luvie, quæ quum ex splene in ventricu-
lum confluat, contagione quadam den-
tes ac gingivas inficit: cuius quoniam pars
in pedes decumbit, confestim contrahun-
tur furæ, labant genua, compages dissol-
vuntur, color circû femora ad imum vs-
que calcaneum varius ac versicolore spe-
cie spectantibus horrorem incutit. De
cuius morbi natura, ac curandi ratione,
quoniam luculentum librum conscripsit
Guilielmus noster Lemnius, qui erudi-
tionis ornamenta, ac rei medicæ decus at-
que insignia, summa laude in Academia
Pisana consequutus est, superuacaneum
videtur plura de hoc morbo congerere.
Cæterum omnia hæc splenis incommoda
perferri possent ac tolerari mitius, modo
infima membra, parte (que abiectæ atque
ignobiles his tantum malis essent expo-
sitæ (quanquam illæ non minus necessariæ
sunt, quâ forices in ædibus ac cloacæ pro-
luendis sordibus destinatæ) verum cum
principes partes ac mentis organa pari ma-
lo inuolui, varijsque affectionibus lacerari
contingat, res maiorem diligentiam exi-
git, atque acrius in profligandis huius-
modi hostibus insistendum. Siquidem
vapores tetri tanquam ex palude ac ca-
meri-

*Guilielmi
Lemnij de
Stomacac-
ce liber
vulgo
scoerbuyc,
cui grādo
porcorum
affinis.*

*Simile à
cloacis do-
mesticis.*

merina quadam sursum delati, cerebrum
 insuavi; tristiq; halitu afficiunt, ac spiritus
 animales aliena qualitate imbuunt, hinc
 mentis inquietudo & alienatio, cogita-
 tiones absurdae, somnia turbulenta, ca-
 pitis vertigo, aurium tinnitus, oculorum
 caligines, luctuosa suspiria, cordis tre-
 mor ac palpitatio, quibus accedit animus
 mœrens & deiectus, anxius, pavidus, me-
 ricolosus adeo ut in hunc modum consti-
 tuti, omnibus diffidant, amicos hostes-
 que iuxta metuât, omni momento circû-
 spectent, ac siquid increpuit, aut siqua le-
 uissimus strepitus exortus est, expaues-
 cant, ac metu penitus concutiantur: e-
 tiam si nulla subsit formidinis causa, nec
 quisquam tam afflictæ menti vllam tre-
 mendi occasionem præbuit, à quibus si
 scisciteris, ac sis percontatus, quæ se ma-
 cerent, cura que innani ac mœrore ad ta-
 bem vsque se conficiant: aut nihil aut gra-
 uate respondent sic, ut eius rei causa ex
 hominum contubernio se subducant, ac
 societatem amicorum perosi, in loca de-
 uia, deserta, opaca, demigrent, ut Thi-
 mon ille *μισάνθρωπος*, hoc est, osor homi-
 num appellatus, ac Belerophon qui ut

*Signa affe-
cti cerebri.*

*Mentis
inquietæ
tormenta.*

*Thimon
osor homi-
num.*

Ho-

LEVINI LEMNII DE

Homerus refert, animi egritudines, ac
mentis dolores captata solitudine excu-
tere tentabat,

Iliad. 3.

*Nam miser in sylvis mærens errabat opacis,
Per campos solus latos, perq̄, auia rura,
Ipse suū cor edens, hominum vestigia vitans.*

*Causæ me-
lancholici
affectus.*

Contingit autē multifariam in hunc ha-
bitum homines deuolui, qui ab eo prius
erant alieni. Alij enim ex hæmorrhoidum
mensiumq̄; suppresso profluuio, aut sub-
sistente cohibitaq̄e consueta aliqua e-
manatione huc delapsi sunt. Nonnulli ex
longo diutinoq̄; mærore ac mæstitia, vel
ex parentum obitu, vel rerum fortuitarū
iactura ac detrimento, aut denique ab ali-
cuius rei potiundæ frustrata spe ac deside-
rio huc deuenerunt. Non desunt qui ex
lucubratione intempestiua nocturnisq̄e
vigilijs, ac vita vmbatili, solitudine, ine-
dia, penuria, angustia, vel etiam ab alimē-
torum vsu & consuetudine habitum me-
lancholicum contraxerunt, atque ad fri-
gidam siccamq̄e intemperiem sunt dela-
ti. Plerique conscientia scelerum ac flagi-
tiorum, quæ ab ijs patrata sunt, recordati-
one, aut vitæ per nefarias libidines atque
effrenatas cupiditates transactæ memoria
in melancholicos affectus demersi sunt,
qui

qui nōnunquam eò illos adigunt, vt cecitate, animi furore, amentia, mentisq̄ errore agitati vitæ tædiū concipiant, multaq̄ dira atque acerba patiantur. Siquidem vt apposite Iuuenalis:

*Anxietatis
animi tor-
tura.*

*Perpetua anxietas, nec mensæ tempore cessat,
Nocte breuem si forte indulsit cura soporem,
Et toto versata thoro iam membra quiescunt,
Continuo templum, et violati numinis aras
Conspicit in somno, ac mentem sudoribus virget.
Hi sunt qui trepidāt, et ad oīa fulgura pallent,
Quum tonat, exanimes primo quoq; tēpore cœli.*

Satyræ. 13.

Vide lector optime scelerate afflictæq; mentis angores, cruciatus, carnificinas, pauores, tormenta, quæ Deus opt. max. fidei etiam ac pietatis desertoribus, quiq; à sacratissima Religione, ac Dei verbo desciscunt, obuētura denunciat, sic vt iuxta prophetā illis immittat spiritū vertiginis, et errare faciat in omni opere, sicut solet ebrius & vomens, sic vt ob mētis cecitatē ac Dei negligentiam, eiusq̄ verbi contemptū nihil habeant ingruente calamitate, vel horrore mortis, quo se fulciant, aut securus præstare possint: sed sunt illorum conceptus, cogitationes, consilia perturbata ac confusa, siquidem innituntur ac se inclinant in parietem caducum, hoc est in

*Conscien-
tiæ scelerū*

Esaiæ. 19.

*Neglectus
pietatis
pœna.*

*In caducū
parietem
inclinare.*

rem

LEVINI LEMNII DE

rem parum firmam vel potius noxiam ;
 atque vt Esaias ait, *confidunt super baculum
 seu scipionem arundineum confractum*. quo
 designat, illos spem in eo figere, qui tan-
 tum abest vt prodelle possit, aut aliquid
 praesidij adferre, vt etiam noceat incum-
 benti, ac palmae vulnus infligat, *manusq;
 vt Ezechiel ait laceret*. Sunt praeter haec
 complura exempla, quibus Deus impios
 terret, ac desertae contemptaeque religi-
 onis poenam minitatur. *Quod si inquit,
 vocem Dei tui audire recuses, percutiet te fu-
 rore, amētia, cecitate, dabit tibi Dominus De-
 us tuus cor pavidum, & deficientes oculos, &
 animam consumptam mœrore: eritque vita
 tua quasi pendens ante: timebis die ac nocte,
 tuæque vitæ diffides ob cordis tui formidinem
 qua terreberis, & ob eas imagines ac spectra;
 quæ oculis tuis obuersabuntur. Rursus loco
 alio, quo etiam tererrimos animi morbos
 non defuturos indicat *Visitabo vos veloci-
 ter inquit Dominus, in frigore, egestate & ar-
 dore, fugietis nemine persequente, ac terrebit
 vos sonitus folij volantis, occumbetis nullo pro-
 fligante, & tabescet anima in iniquitatibus
 vestris*. Non mitiora imprecatur Hiere-
 mias ijs, qui à Deo deficiunt, illiusq; ver-
 bo obsistunt, ac cultores veritatis oppri-
 mere*

Cap. 36.
 Scipioni
 arundineo
 inniti.

4. Reg. 18.

Cap. 29.

Deut. 28.

Leuit. 26.

Hiere. 17.

mere nituntur. *Non sis tu mihi formidius,*
inquit spes mea in die afflictionis: confundan-
tur qui me persequuntur, & non ego: paveant
illi & non ego: induc super illos diem afflictio-
nis, & duplici contritione conterere illos. Quum
 autem quis angorè mentis, & animi cru-
 ciatu, tum rerum fortuitarum iactura affli-
 gitur, in corpore quoque accepta nonnul-
 la clade, geminato malo afficitur. Quum
 itaque he furia, ac perturbationes me-
 lancholicæ ex varijs diuersisque causis e-
 mergant: in primis expedit mali fontem
 tollere, ac radicitus errorem menti exi-
 mere: Proximum est corpori præstare su-
 am operam, ac nihil non moliri, omnem
 mouere lapidem, quo tanta ægritudine
 quæ corpori iuxta atque animo incumbit,
 aliqua ex parte alleuari possint ac non ni-
 hil solatij percipere, sunt enim commisera-
 tione digni, sic vt nemo nisi inhumanus
 censerit velit, illis insultare debeat, sed de-
 ploiare potius atque indolere, quod eò
 delapsi sint, atque à rationis mentisque
 iudicio exciderint. Scitum est illud Pau-
 li, quod his etiam accommodari potest.
Qui sibi videtur stare, obseruet ne cadat. quo
 quemq; comonefacit, in omni humana
 vitæ cursu atq; actiōibus ne rebus secūdis
 ni-

*Duplex
 contritio
 que.*

*Melanchō
 lici sub-
 lenandi.*

1. Cor. 10.

*Pauli lo-
 cus expli-
 catus.*

LEVINI LEMNII DE

nimum elatus plus satis illis fidat sibi quæ
 securitatem polliceatur: fieri enim posse,
 ut ingruente externo aliquo impulsu con-
 cutiatur, ac grauioribus, quam quos pau-
 lō ante irriserit, corporis animique mor-
 bis succumbat, atque obruatur. Cæterum
 ut cuique innotescat, quibus argumentis
 atq; indicijs frigidus & siccus habitus de-
 præhendi possit, eius notas quæ in exter-
 na specie elucent, quæque in intimo men-
 tis recessu occlusæ, actionibus dictisque
 se proferunt: tum quo effectu Melancho-
 lia polleat, obiter indicabo. Quoniã au-
 tem huic constitutioni Melancholica na-
 tura subest, eadem quoque signa huc refe-
 renda sunt. Si cui enim frigidi sicciq; cor-
 poris habitudinem excutere atque explorare
 libeat, atque in Melancholicos defigat
 oculos, primo quoque intuitu omnia
 inter se consentire, atque ad eandem am-
 sim quadrare perspiciet. Siquidem eius-
 modi homines corpore apparent squalli-
 do, macilento, arido, strigoso, cute glabra,
 unguibus aduncis, qui ex siccitate velut
 cornu ac corium, incuruescunt, præsertim
 ubi firmatus est habitus, atque aductus
 qualitatibus, altius radices egerit: quales
 conspici solent in extenuatis morbo ac se-
 ni-

*Nota fri-
 gidi & sic-
 ci habitus*

niculis. Et quoniam omnes partes corporis flaccescunt, atque ali desinunt, crines rarefcunt ac fenfim defluunt, facies colore pallido, giluo, liuido deformatur. Omnibus enim Spleneticis color deflorefcit, tumescunt pedes, ventriculus cruditate afficitur, atq; ab influxu vitiofi humoris, ructibus, acidoque vomitu subinde infestatur, quo erumpente vnicè fubleuantur. Quod vero ad animorum notas fpectat, difficiles funt, queruli, morofi, duri, intratibiles, præfracti, ad rem attentiac pecuniarum auidi, verū parci & tenaces, quiq; rebus partis abftinent, nec ijs perfriuntur, aut ad vfus vitæ neceffarios accommo-
 dant. Ex incefſu quoque illos depræhendes: vtuntur ſiquidem tarditate quadam, ingreſſuque lento ac composito, obftipodemiffoque capite, afpectu, vultu, facie, oculorum obtutu toruo ac tetrico, tanquam è Trophonij antro, aut ſpecu aliquo ſubterraneo (~~quod dicitur eſſe in monte Parnate~~) nuper reuerſi, adeo vt quū illos Saturni ſidus vnà cum melancholia informet, taciturnitati ac ſilentio, tanquam voto, ſunt aſtricti, ſic vt ægrè ab illis vllas voces aut verba extorqueas. Hæc itaque & pleraque alia frigidum

*Spleneticè
decolorati*

*Notæ animorum
melancholicorum.*

*Trophonij
specus.
Patritij
antrum.*

LEVINI LEMNII DE

dum siccumq; habitū ac melancholicā naturalis quæ à puritate non nihil deflexit, conditionē comitari solēt. Cæterum quæ præternaturā corpori inest, multo est deterior, ac magis perniciosa, denominatur illa appositè Atra bilis, quæ triplici differētia cōpræhenditur. Vna enim ex melācholico succo emergit, quæ aut putredine, aut extranei caloris incendio in cinerē trāsit, vt fōmites ac nutrimenta adustione atq; ignis ardoris deflagata. Putrescens autem acidam atque acerbam qualitatem asciscit, aut acrimonia quadā imbutam. Quæ verò ex ardore progressa est, deurit atque acrimordaciq; vi corpori infesta est, hoc à succo melancholico differens, quod fex vsta à non vsta: nam fex quæ nullam adustionem passa est, mitior est, quàm illa ex qua vel aqua vitæ feu vniū feruidum, aut alius liquor elicatur. Secunda quæ omnium deterrima à flaua vel lutea bili deusta conficitur, quo fit vt picis in morem nigra sit ac splendescat, vt gagates, lapis, bitumen, colophonia, & resinata quædam luteo nigroq; splendore perfusa, ob igneam partium in densa compactaque materia consistentiam: nigra itaque ipsa colore conspicitur, vbi non ignescit

*Melancho-
lia nō na-
turalis
triplex.*

*Simile à
rebus
deustis.*

*Atra bilis
quæ pro-
priè.*

scit aut accenditur, ut sunt ebuli, sambuci, ligustra Pæoniæ baccæ, aut cerasi nigreque vitæ acini, quorum succus atro vel sanguineo colore manus inficit. Quod si inflammari illam contingat, atque ardorem concipere; colorem exhibet coraseum; atque igniti fulgentisque auripurpureo nitore diluti, assimilem. Hinc ubi ignescit immoderatus, animi furor & concitatio, mania, insania, rabies: e contra ubi omnia intra mediocritatem consistunt, acumen ingenij, præstantia doctrinæ, inventionis subtilitas, lingua diserta, ac loquendi peritia abunde instructa. Postrema atræ bilis species, pituitæ combustionem concipitur. Quoniam itaque varia atræ bilis discrimina, ac Melancholici diversa sunt conditione, natura, moribus, animi propensione, forma corporis ac coloris specie: suis quique indicij observari debent. Siquidem qui austa bili aut

*Atræ bilis
quis color.
ubi ignescit.*

*Signa
atræ bilis
obnoxij.*

LEVINI LEMNII DE

*Linguae
hesitantia.*

*Melancho-
lia ferro
assimilis.*

*Atra bilis
caliditatis
particeps.*

quò fit vt & oculi illis nonnunquam pro-
mineant, rursus subsidētibus humoribus
aliquando recondantur, nunc volubiles
ac permictantes, nunc quieti atque incon-
niuenter immobiles: lingua vero quæ mē-
tis arcana detegit, atque in apertum pro-
fert, modo prompta & expedita, modo
hæsitantior atq; in proferēdis vocibus tar-
da, blesā, titubans, balba, impedita: quod
pro anni, ætatis, regionis, auræ caliginosæ
vel serenæ, denique cibi ac potus ratione,
intemperie quadam affici contingat frigi-
do quæ aliquo humore imbui. Est autem
humor hic multiplex, vari⁹, multiformis,
qui miris modis hominum corpora men-
tesque informat, ac diuersos habitus, mo-
res, conditiones constituit. Habet enim
ferro aut carbonibus, seu fossiles, seu fa-
ctitij sunt, quiddam assimile, quæ ignita
candent, ac fulgore auri collucent, mem-
braque deurunt: extincta vero, nigredine
obscurantur, ac colorem vel atrum vel ru-
biginosum oculis exhibent: Ita bilis atra
tametsi frigida statui solet & sicca, deniq;
ad nigredinem vergente colore, aliquid
tamen illi caliditatis subest ab eius facul-
tate & natura à quo profluxit, nempe bili
flaua & sanguine. Sic enim amurca olei,
fex

fex & acetum vini, cineres ac carbones, tionum fumigantium ac prunarum naturam referunt: quocirca non est prorsus caloris expers bilis atra, sed vel aliquid eius qualitatis in se continet, vel capax est: licet enim longo vix tempore ignescat, ut ferrum, quod vrentissimis ac bituminosis carbonibus iisque follibus instigatis opus habet, quo subigi malleis, fingique in incude possit, ardore tamen imbutum ita ignescit; ut nihil sit in corpore quod magis deurat: hinc tanta nullo propemodum temporis intervallo, risus ac lætitiæ in repentinam subitamque; mœstitiã autque angorem vicissitudo & commutatio. Vbi enim is humor incalescit ac calorem concipit, quoniam spiritus lucidi ab eo promanant, ad prodigium usque exhilarescunt melancholici, atque ad cantilenas, saltationes, tripudia sunt propensi, ac præter solitum affabiles, liberales, benefici, ac nulli non expositi adeo, ut etiam in oscula atque amplexus puellares proruant, nec quid aliud, quam cõnubia meditentur, toti que in posteritatis ac liberorum suavisissimam spem sunt erecti, sic ut seriò deplorent se tale quiddam iam pridem non fuisse aggressos. Vbi vero

*Exemplum
ab aliquos
liquoribus*

*Simile ab
ignito ferro
quod
malleis
subigitur.*

*Melancho
lici varij
& incon-
stantes.*

LEVINI LEMNII DE

*Atra bilis
affectus
vbi friges-
cit.*

*Melancho-
lia asini-
ca.*

*Atra bilis
vbi vbi
excrefcit.*

*Problem.
fct. 30.
quæft. 13.*

æstus deferbuit ac refedit ille animi im-
petus frigescente sanguine & sopitis spi-
ritibus, omnium pertæsum est. Damnant
ac detestantur hesternas actiones, pudet-
que erroris ac stultitiæ. Si quando itaque
atra bilis frigescit, animum homini men-
temque eripit, atque omnem confiden-
tiam & quidquid est virilis roboris, adi-
mit, adeo vt non facile ad præclaras atque
excelsas res emergant aut euitantur: sunt
enim stupidi, segnes, tardi, ignaui, ad dis-
ciplinas ac conſectandas artes inepti, mi-
nusque appoſiti, quod in ea melancholia
ſpecie euenit, cui frigida lentaque pituita
affluentius commiſcetur: quo fit hoc ge-
nus hominum, vt aſini aliaque brutæ pe-
cudes, iners ſit, indocile, ſegne, obliuio-
ſum. Illi vero quibꝰ moderato calore atra
bilis perfunditur, ac ſanguine irrigatur,
alijsque humoribus ſynceris diluitur, in-
genio pollent, ac mentis acumine, multa-
que inſtinctu atque afflatu diuino perfi-
cere videntur. Quocirca non inſcite Ari-
ſtoteles humorem hunc vino pronunciat
aſſimilem. Vt enim vinum mores produ-
cit varios ac ridiculos pro cuiusque natu-
ra, ac liquoris huius quum effectu tum vi-
ribus (aliam enim vim ſortitur ab Hispa-

nia, aliam à Gallia, Creta, Corsica, ac Rhe-
no aduectum) sic melācholia diuersos mo-
res parit variosque habitus constituit. Un-
de apud Belgas enumerantur aliquot te-
mulentorum conditiones ac studia. Alij
enim vino madidi cōtentiosi sunt ac rixan-
tur. Alij taciturni atque elingues: plerique
loquaces ac tumultuosi: nōnulli in lachry-
mas sunt atque heulatus effusi, animoq;
mœrenti ac deiecto. Conspici quoq; solēt
in hac hominū colluue minaces, sequi, acer-
bi, feroces, amarulenti, arrogantes, philan-
ti, vētosi, elati, lasciuui, petulci, gesticulosi,
inquieta, instabiles, in libidinē atq; amo-
res propensi, verum, vt Iuuenalis ait,

*Ebriorum
varie con-
ditiones.*

Qui Venerē affectant sine viribus inguine lēto. Sat. 10.

Sūt eīm ebrij ac melācholici salaces qui-
dē, ac tentigine pruriunt, quod Genitales
partes turgescāt, ac flatibus distendantur,
sed quibus cōfestim omnia languescāt, om-
nisq; vis cōcidat atq; emoriatur sic vt mu-
lieres nōnunquā à spe cōcubitus decidāt,
ac prolis desiderio frustentur quod flatu
potius quā semine turgescāt. Melancholie
itaq; & ebrietatis par est cōditio. Temu-
lenti enim varijs affectibus ducuntur, ac
gestus planē scenicos comicosque expri-
munt. Siquidem vt appositè Horatius:

*Melancho-
lici salaces*

*Ebrij in
Venerem
segnes.*

LEVINI LEMNII DE

Lib. 1.
Epist. 5.

*Quid non ebrietas designat? operta recludit,
Spes iubet esse ratas, ad prælia trudit inermem,
Sollicitis animis onus eximit, ac docet artes.
Fœcundicalices quem non fecere disertum?
Contracta quem non in paupertate solutum?*

In Melancholicis autem non minus ridicula licebit obseruare: nam multi in quotidianis actionib⁹ ineptos mores expriment, ac citra etiam vllam mentis alienationem res leues, ludicras, inanes, nugatorias proferunt. Sunt enim mente capti qui non serio desipiunt, sed suauiter delirant, vt quos ludit amabilis insania adeo vt nonnulli deplorent se resipuisse, ac grauius cum amicis expoſtulent quod damnum ipsis illatum sit, non impensum humanitatis officium. Vt apud Horatium

Lib. 2.
Epist. 2.

*Argiuus quidam non ignobilis,
Qui se credebat miros audire tragædos
In vacuo lætus sessor, plausorq; teatro,
Hic vbi cognatorum opibus curisq; reſectus
Expulit helleboro morbum bilemq; meraco,
Et redit ad sese: Pol me occidistis amici,
Non seruaſtis, ait: cui sic extorta voluptas
Et demptus per vim mentis gratissimus error.*

Sic me exercente rem medicam, complures oblati sunt, quorum menti absurda imagines ac simulachra obuersarentur.

tur.

tur. Cuidam enim persuasum erat, nasum sibi excreuisse in immensum, atque in prodigiosam longitudinem exporrectum sic, vt elephantis proboscidem circumferre visus sit, qui nusquam non esset impedimento, adeò vt subinde patinis, vt illi creditum est, innataret: accitus medicus, atq; affectum melancholicum subesse suspicatus, dexteritate quadã ac latenti habilitate longum farcimen naribus admo- uit, arrepta que nouacula seu cultro tonso- rio appræhensa nonnulla carnis parte ima- ginarium nasum auulsit, confestim exhi- bita homini parum sobrię mentis sopo- rífera potione, præscripta que salubri dia- ta, omnis mali metus ademptus est. Alius quidam hypocondriacus, hoc est, cui præ- cordia humore melancholico ac flatibus turgida essent, persuasum erat ranas ac ru- betas, quas bufones vocât, intestina perte- rebrare, nec vlla ratione ea opinio illi exi- mi potuit. Medicus quò illum magis ha- beret obsequentem (nam melancholici ægrè ab opinione dimouentur) tale quid- dam corpori inhærere pronunciauit, ita- que exhibita purgãte potione, ac subdi- to clistere procuratum est, vt aliquot eius generis reptilia in subiectã peluium conij-

*Historiæ
aliquot
melancholico-
licorum.*

LEVINI LEMNII DE

terentur: vbi autē pharmacum vires suas explicuit, aliis affatim exinanitus est, cōspectisque excrementis, & quæ illis innatabant animalculis vana illa opinio animo excussa est. Alter quidam opinatus est ex vitro sibi conflatas clunes, sic vt omnia sua negotia atque actiones stando perficeret, metuens ne si in sedile se inclinaret, nates confringeret, ac vitri fragmenta hinc inde disilirent. Huiusmodi delirij ac desipientiæ species quæ vel alijs vel sibi ipsis risum excutiunt, securiores sunt, vt Hippocrates ait, minusque feroces: ille vero que studio quodā ac sollicita meditatione perficiuntur, deteriores, vt quas comitari solet furiosa quædam temeritas, qua quum sibi tum alijs inexpectata damna inferunt, ac repentino insidiantur. Sic nostra memoria vir quidam illustris in eum mentis errorem incidit, vt mortem animo conceperit, ac se iam è viuis excessisse haberet persuasum, adeo vt quum illum amici ac familiares ad instaurandas vires iam collapsas, precibus, blandimentis, obiurgatione hortarentur atque vrgerent, omnia respueret, quod causaretur mortuū esse se, ac nihil ita constituto opus esse alimento. Quum autem fame enecādus videretur, instan-

*Lib. 3.
apud 53.*

*Memoria-
bilis histo-
ria melan-
cholici
cuiusdam.*

instante scilicet septimo die, qui famelicis
 atque inedia confectis lethalis esse solet,
 comminisci cœperunt, atque excogitare
 rationem aliquam, qua posset hic mentis
 error eximi, aut mederi: itaq; inducti sunt
 in conclaue, arte atque industria obscu-
 ratum personati quidam histriões linteo
 obuelati, ac fascijs obuincti, quibus mor-
 tui sepulchris inferri solent, instructaque
 mēsa ferculorum apparatu, liberalius, lar-
 giusque se cibo ac potu reficiunt, eger au-
 tem hæc conspicatus, sciscitatur quid mo-
 liantur & quod sint genus hominum res-
 ponsum est mortuos esse se: tum is, mor-
 tui uie edunt? illi, maxime, si libeat accum-
 bere, id non vanum experietur, confestim
 mente captus exiliit, lectoq; se subduxit,
 atque vnà cum mortuis commentitijs ci-
 bo fruitur affluentius: peracta autem cœ-
 na somnus illi obrepit in eum usum confe-
 cto liquamine. Siquidem qui sensu, men-
 tisque iudicio, ac ratione sunt orbati, ar-
 te tractandi sunt, nec vlla re efficacius, quã
 somno domandi. Sic à Sibylla Virgiliana
 domitus legitur:

Cerberus ille fame rabida tria guttura pandēs, Aeneid. 6.
Melle soporata, & medicatis frugibus ossa.

Ceterum qua ratione affectus melancho-
 licū

*Inedia 7°
 die mori
 untur.*

*Somnus
 de lyris
 sedat.*

LEVINI LEMNII DE

*Melancho-
lia quo-
modo ex-
pugnanda*

*Melancho-
liae tres
species.*

*Melancho-
licis quan-
do secunda
vena.*

*Lubrica
aluus me-
lancholi-
cus utilis.*

lici expugnari possint, aut saltem mitiga-
ri, obiter indicandum. Principio unde
morbus initium sumpserit, atque qua
parte consistat, excutiendum est. Quum
enim tres sint melancholix differentix, v-
na in qua cerebrum primario affectu hoc
humore perfunditur, altera quæ toti cor-
pori subest, tertia Hypochondriaca seu fla-
tuosa, quæ ex cruditate ac vitiosis humo-
ribus contracta cerebrum per consensum
afficit, diuersas curandi rationes expos-
cunt. Siquando itaque vniuersum corpus
succo melancholico oppletum est, à venæ
sectione auspicari conuenit curandi ratio-
nem: in cæteris hoc remedium inefficax
censetur atque irritum, nisi sanguinis re-
dundantia tale quiddam exigat: sic etiam
in præcordiorum tortura, ac lienis tumo-
re, aut vbi quartana infesta est, splenet-
icam seu sinistri brachij internā ferire con-
sultum est. Porro quum huiusmodi ho-
minibus aluus magna ex parte astricta est,
leniter ac placide subducenda, aloë, epi-
thimo, filicula. Siquidem vbi intestina
lubrica esse contingit, atque excrementa
prolui minus vaporū ac fuliginis sursum
rapitur, aut effumat: quocirca lienosos ac
melancholicos alui profluuiō corripī sa-
lu-

Iutare pronunciat Hippocrates: denique hæmorrhoides, varices, condilomata, maraschas infernis partibus innasci atq; extumescere maniacis ac desipientib. salubre. Et quanquam mali Genij humoribus se immiscent, ac faces ministrant, omniaq; efficiunt sæuiora, potissima tamen causa ac fons mali in humorum ferociam referendus expurgatis enim noxijs humoribus, discussaq; fuligine, furor mitescit ac mēs pristinū vigorē cōcipit. Quocirca molienda in primis vniuersalis corporis euacuat

lib. 6. aphor. ris. 48.

Genij humoribus se immiscēt.

Melancholicis placide aluus deijciendus

Cibi melancholicis

LEVINI LEMNII DE

melancholiæ magis affinis & cognata. nã
 frigida est & sicca, nisi animal cursu ac ve-
 natione sit defatigatum; sic enim nonni-
 hil caloris concipit, magisque sapida est
 & salubris. Quidquid autem ab hoc ani-
 mante proficiscitur, exiccante vi pollet
 atque astringentis facultatis est particeps,
 pili, tegmen detractum, sanguis, coagu-
 lum, caro. Sic coagulum leporis, eiusque
 sanguis ex vino rubro epotus dysenterias
 & mulierum menses sistit; pili exusti, vel
 minutatim incisi sanguinem in vulnere ef-
 fuse pro manantē efficaciter constringunt
 ac cohibent. Cerebrum superuacuum oris
 humorem absument, & dentes elicit: coxæ
 eiusque ossiculi appendix calculum com-
 minuit. Caro quoque leporina, si frequēs
 eius sit usus, pituitæ defluxum à capite com-
 pescit, atque epilepsiam, quæ ex crassa ac
 glutinosa pituita contrahitur, expungat:
 quorum quodque siccum esse id animal,
 ac melancholicum cõuincit, ut tota eius con-
 ditio cõmonstrat, ac præsertim caro ad ni-
 gredinem inclinata. Quod autem quum
 veteres, tum recentiores persuasum habe-
 ant, ex leporis esu exhilarescere homines
 atque aliquid venustatis, formeque elegan-
 tioris contipere: non ex meticolosi & pa-
 ui-

*Lepus me-
 lancholi-
 cus natu-
 ra & ali-
 mento.*

*Lepus cur
 su fatigan-
 dus.*

*Lepus in
 re medica
 multi v-
 sus est.*

*Leporis e-
 sus an ve-
 nustos
 reddat.*

uidi animantis gustu id euenire ominor, sed quod festiui aliquot consodales conuocare soleant in cœtum & accubationem epularem puellas quasdam amabiles ac generosas: itaq; ille quæ despectæ habitæ sunt ac deformes, nec vnquam in huiusmodi consessum acciri cōtingit, inelegantes censerī solent, nec vnquam degustasse leporem: quod Martialis non inuenusto epigrammate impropert, amariæ:

Lib. 12

Si quando leporem mittis mihi Gellia, dicis:

Formosus septem Marce diebus eris.

Si non derides, si verum lux mea narras:

Edisti nunquam Gellia tu leporem.

Quam opinionem hinc enatam, conceptamque cōijcio (nam à nullo hæctenus explicata est) quod qui Geniali alicui conuiuiuo interfuit, vt assolet vbi lepus decerpitur, septem continuatis diebus blandus appareat, venustus, hilaris, festiuus, siquidem vbi inter epulas omnia hilariter tacta sunt, elucet etiam post elapsos aliquot dies in fronte, supercilijs, vultu, labijs, oculis, nutibus (omnia enim sunt animi indices) magna alacritatis indicia, multaque se proferunt, erectioris mentis argumenta, nam risu,

Leporem
gustare,
proverbiū
explicatū.

Moderata
conuiuia
colorem
spiritus
excitant.

LEVINI LEMNII DE

eachinnis, osculis hinc inde exhibitis, tripudijs, vino, cantilenis, corpus concalfactum efflorescit, ac fit coloratius, sanguine in externum habitum vndique diffuso, hæc itaque efficiunt, vt leporis esus animi nebulas discutiat, vultumque serenum præstet ac faciem nitido rubore perfusam. Vt enim qui irritantur, aut metu concutiuntur, perturbato animo conspici solent, multasque notas vel deiectionæ vel commotæ mentis in externo habitu exhibere: ita quibus omnia læta sunt, prospera, salutaria, nec vllus vitiosus affectus, aut perturbatio in corde resideat, certa se indicia in corpore proferunt, ipseque vultus, color, facies, frons, oculi, oris decor ac species securitatem quãdam animi pollicentur, mentemque placidam & quietam. Cæterum quod ad victus rationem attinet, qui frigido ac sicco habitu existunt melancholici laudabilis succi cibis ac vino generoso assuescant, cubent mollius ac somnus sit prolixior, omniaque salsa atque acida ac præcæteris cruditatem deuitent, exercitationi moderatæ insistant. Vt enim paludes atque immota quæque putent, ita quoque corpus in exercitatum pedorẽ ac graues halitus contrahit. Quod si

*Animi
affectus
in vultu
elucet.*

*Melancho-
licorum
dieta.*

*Simile à
stagnanti
aqua.*

si motus violentus illis sit laboriosus, vocis modulatione ac cantilenis, musicisque instrumentis se exercere poterunt & ambulatione. Omnes autem affectus animi, mœrorem, anxietatem, tristitiam, odium, iram, indignationem, invidentiam excutiant, nec quidquã tale in mente patiãtur residere, solitudinẽ præterea fugiant, inedia, vigiliã, lassitudinẽ, vires verò instaurare pergant, alimentis primũ liquidis (siquidẽ ea celerrime nutriunt, ac minimũ negotij ventriculo faceffunt) mox ad adultis viribus solidũ cibũ sibi reddant familiarem. Panis ex lectissimo tritico conficiatur, eoq; vtãtur parcus: agrẽ enim cõcoquitur, & stomacho diu inhæret: quocirca baiulis, vectorib⁹, nautis, aurigis robur conciliat, ac carnem durabilẽ, minimeq; fluxã efficit: olidas enim fauces habent ac graueolentes: qui sani parcus panis esu vtũtur, quib. dupla panis pars, hoc est, besis, obsonij autem triens præscribi debet. Quod ad prandij ac cœnæ rationẽ

*Liquida
cito aliã.*

*Panis esus
valetudi-
narijs par-
ce exhiben-
dus.*

*Unde græ-
uis hali⁹.*

LEVINI LEM. DE COMP. LIB II.

*Salubris
hortatio.*

*Tranquil-
litas ani-
mi omnia
condit.*

Ephes. 2.

Gal. 4.

1. Pet. 2.

letudini officiant, ac præmaturâ senectâ
accelerant, longius abigantur: adhibita cū
primis animi tranquillitate, mentisq; cō-
stantia, quam diuinitus summis votis ac
precibus ab eo exposcere par est, qui affa-
tim ac cumulatè sua dona, suamq; munifi-
centiâ in nos effundit, hoc est, à patre cæ-
lesti ac Seruatore Christo illi cœno. Nam
præter externa bona, præter res momen-
taneas ac caducas quarum vsu ac commo-
ditate illius munere abunde fruimur, mē-
tes etiam nostras suo spiritu imbuit, atq;
ad salutaria quæq; singulis momentis co-
gitationes ac voluntates nostras impellit.
Urget, extimulat, sic vt eius vim atq; affla-
tum in animis nostris efficacem experia-
mur, ac fide stabiles qua Dei promissis in-
nitimur, certam spem ac fiduciam
concipiamus participes fore
nos sempiternæ beati-
tudinis, lucisq;
æternę con-
fortes.

F I N I S.

Rerum & sententia-

RVM HVIVS OPERIS

I N D E X.

A.

<i>Ab arboribus simile.</i>	3
<i>Ab aëtris simile.</i>	64
<i>Ab externo aëre simile.</i>	22
<i>Ab ossium natura longitudo.</i>	24.
<i>Absynthium hepatis confert.</i>	99
<i>A conflagratis ædibus simile.</i>	87
<i>Actiones quotidianae suo quæque tempore atque ordine procedant.</i>	72.
<i>Adolescentia.</i>	27
<i>Ad producendam barbam remedium.</i>	38
<i>Ad summa enitendum.</i>	3E
<i>Elementa, qualitates humores quatuor.</i>	82
<i>Enobarbi.</i>	37
<i>Aër vitiosus cibo nocentior.</i>	ibidem
<i>Aëris vis.</i>	42
<i>Ætas iuuenilis sanguinea.</i>	94
<i>Affectus vitiosus homini noxijs.</i>	55
<i>Affectuum origo.</i>	8
<i>Affectus quando mitiores.</i>	9
<i>Affectus quas noxas inferant.</i>	55
<i>Affectus colorem immutant.</i>	86
<i>A fidibus simile.</i>	29
<i>A flatibus externis simile.</i>	14

INDEX.

<i>A floribus simile.</i>	25
<i>Agalochi aut ligni aloës vis.</i>	119
<i>Alites concoctu difficiles.</i>	61
<i>A maiore denominatio.</i>	29
<i>Anacardina confectio memoriæ utilis.</i>	119
<i>A naufragio simile.</i>	2
<i>Angliæ laus.</i>	43
<i>Angli doctis & senibus afficiuntur.</i>	43
<i>Angli cur meraco vino utantur.</i>	98
<i>Anglorum vitæ conditio.</i>	44
<i>Anguilla mortua cur non fluitet.</i>	105
<i>Anima hominis pars potior.</i>	1
<i>Anima & corpus mutuam operam expos-</i> <i>cunt.</i>	<i>eodem</i>
<i>Animalis spiritus functio.</i>	13
<i>Animi cultus.</i>	3
<i>Animæ vis.</i>	13
<i>Animantia tactu frigida.</i>	57
<i>Animi conditio in humido corpore.</i>	75
<i>Anxietatis animi tortura.</i>	135
<i>A perfluentibus ædibus simile.</i>	204
<i>Apetitus caninus.</i>	109
<i>A politia simile.</i>	9
<i>Apologus de membrorum dissidio.</i>	11
<i>Ardelio qui.</i>	123
<i>Aristomenis astutia.</i>	40
<i>Aruginosa bilis.</i>	125
<i>Aruinosis ædibus simile.</i>	63
	<i>Arti-</i>

INDEX.

<i>Artificiale balneum.</i>	69
<i>Arundo Riet.</i>	30
<i>Asiani molles.</i>	12
<i>Astra minus efficacia humoribus.</i>	96
<i>A tempestate simile.</i>	7
<i>A vitulorum lasciuia prouerbiu.</i>	93
<i>Aura pestilens.</i>	eodem

B.

<i>Balbi submissee loqui nesciunt.</i>	105
<i>Barba rutilia non semper improbu designat.</i>	122
<i>Batani cuius sunt conditionis.</i>	15
<i>Bilis per quas partes expurgatur.</i>	121
<i>Bilis malignitas.</i>	126
<i>Bilis naturalis et præter naturam.</i>	120
<i>Bilis qualiter purganda.</i>	124
<i>Biliosis terrifica somnia.</i>	124
<i>Brabanti, cuius sint conditionis.</i>	16
<i>Britanni cuius sint conditionis.</i>	16
<i>Britanni in morbis flaccidi.</i>	97
<i>Britanni et Scoti acres habent iras.</i>	16

C.

<i>Cain diffidentiae exemplum.</i>	131
<i>Calidus habitus.</i>	35
<i>Calor.</i>	6
<i>Calor colorem excitat.</i>	60
<i>Calor humorem vt sol glaciem dissoluit.</i>	111
<i>Calore vitam subsistit.</i>	56
<i>Calor humorem obsequacem habet.</i>	73

INDEX.

<i>Calor innatus quid.</i>	6
<i>Calor audaciam parit.</i>	39
<i>Calor humanus.</i>	73
<i>Caluitium ex humo penuria.</i>	64
<i>Canina appetentia.</i>	eodem
<i>Caniculae vis.</i>	45
<i>Canis panem somnians prouerbium.</i>	107
<i>Caput ab infimis membris noxam concipit.</i>	99
<i>Caput non fatigandum lotionem.</i>	118
<i>Caput & ventriculus pituitosi humoris con- ceptacula.</i>	103
<i>Cardiacus affectus.</i>	97
<i>Catiline vultus.</i>	131
<i>Catullire.</i>	93
<i>Cause conseruatrices.</i>	42
<i>Cause melancholici affectus.</i>	134
<i>Cæpe oculis & memoriæ noxium.</i>	118
<i>Cerebella quæ memoriæ profint.</i>	118
<i>Cerebrum aridum quid efficiat.</i>	65
<i>Cerebri temperies memoriæ præsidium.</i>	113
<i>Cerebrum siccum non concipit imagines.</i>	113
<i>Cerebrum humidum non retinet imagines.</i>	113
<i>Cholerae vis.</i>	82
<i>Cholerici dentati.</i>	95
<i>Christus à vitiosis affectibus alienis.</i>	34
<i>Christus exemplar perfectionis.</i>	34
<i>Christus quid homini contulit.</i>	13
<i>Cibi apti frigidis.</i>	61
	Cibi

INDEX.

<i>Cibi et potus facultas.</i>	44
<i>Cibus et aer aequè necessarius.</i>	23
<i>Clysteris usus.</i>	111
<i>Cochleæ vitam viuere.</i>	50
<i>Color humores indicat.</i>	86
<i>Coloris pilorum causa et differentia.</i>	37
<i>Color quis frigidis.</i>	<i>ibidem</i>
<i>Concentus et harmonia in corpore.</i>	81
<i>Concoctionis ac digestionis munus.</i>	8
<i>Condimenta calida.</i>	62
<i>Connubij commoditas.</i>	6
<i>Conscientiæ scelerum.</i>	135
<i>Consultor salutaris.</i>	<i>eodem</i>
<i>Consultor improbus.</i>	44
<i>Continentia voluptatũ diuinitus cõtingit.</i>	101
<i>Contraria contrario expugnari.</i>	43
<i>Cor dat qui.</i>	121
<i>Cordis principatus.</i>	131
<i>Cordis et cerebri consensus.</i>	132
<i>Coriandrum incrustatum.</i>	118
<i>Cor fons sanguinis.</i>	85
<i>Cor vitæ fons.</i>	8
<i>Corporis ac rei publicæ comparatio.</i>	10
<i>Corporis et rei. mala à capite.</i>	104
<i>Corpus mutationi obnoxium.</i>	87
<i>Corpus et animus mutuo affici.</i>	70
<i>Crassis spiritus quid efficiat.</i>	14
<i>Crispi capilli unde.</i>	35

<i>Cruditās pituitam parit.</i>	111
<i>Cruda senectū unde.</i>	25
<i>Cruditās noxia.</i>	8
<i>Cura corporis non negligenda.</i>	70
<i>Cur angli sudorifero morbo obnoxij.</i>	97
<i>Cur pythagorici lacte abstinēbant.</i>	102

D.

<i>Davidis robur.</i>	40
<i>Dæmon unde sic dicatur.</i>	20
<i>Dæmones quatenus noceant.</i>	21
<i>Decorum in sermone conuiuiali.</i>	71
<i>Decubitus in somno forma.</i>	54
<i>Delator.</i>	54
<i>Democriti et heracliti natura.</i>	32
<i>Desidia noxia.</i>	48
<i>Diacidomon virgo carnes cotoneorum.</i>	118
<i>Diaria febris.</i>	90
<i>Diurnus somnus noxius.</i>	55
<i>Dies labori nox quieti dicata.</i>	53
<i>Diuina somnia Dei afflatum exigunt.</i>	106
<i>Doctrina cœlestis affectus sedat.</i>	56
<i>Draconitis hortensis, vulgo dragoni.</i>	45
<i>Duo mortis genera homini impendent.</i>	63
<i>Duplex contritio quæ.</i>	136

E.

<i>Educatio cur natura immutat.</i>	15
<i>Elegans comparatio.</i>	63
<i>Elementa quatuor.</i>	23
<i>Empiricorum error.</i>	97

Epiala

INDEX.

<i>Epiala febris.</i>	110
<i>Erici Sueciæ regis laus.</i>	14
<i>Exacta via viaticum quærere.</i>	46
<i>Excordes qui.</i>	132
<i>Exercitij commoda.</i>	47
<i>Exercitationis commoda.</i>	47
<i>Exercendi modus.</i>	eodem
<i>Exercitationis modus.</i>	99
<i>Ex sanis sana produci.</i>	82
<i>Ex somnijs corporis status docetur.</i>	106
F.	
<i>Factiosus obsistendum.</i>	10
<i>Factitius incessus.</i>	33
<i>Febris tertiana vnde.</i>	124
<i>Febris testuosa.</i>	124
<i>Fel iræ fons.</i>	132
<i>Fiber beuer.</i>	57
<i>Fides operibus stipata.</i>	22
<i>Flandri, cuius sint conditionis.</i>	16
<i>Flauæ bilis munus.</i>	120
<i>Frictionis vsus.</i>	68
<i>Frictionum differentia sex.</i>	69
<i>Frigidis corporibus non deest calor.</i>	57
<i>Frigus vitæ pernicies.</i>	57
<i>Frigida quo subsistunt.</i>	58
<i>Frigidi habitus signa.</i>	59
<i>Frigida appetitum excitant.</i>	eodem
<i>Frigida vniuntur calore.</i>	eodem

INDEX.

<i>Frigidi minus agiles.</i>	61
<i>Frigus calorem depopulatur.</i>	60

G.

<i>Galli ingenio versatili.</i>	17
<i>Galli cuius sint conditionis.</i>	17
<i>Gallus ut cōtinenter et inde fessæ camillet.</i>	119
<i>Generosi equi naribus sonitum excutiunt.</i>	49
<i>Genij quid sint.</i>	20
<i>Genij mali seu lemures.</i>	20
<i>Genij boni.</i>	20
<i>Germani.</i>	15
<i>Gibbosis apta exercitatio.</i>	49
<i>Gradus caliditatis in homine.</i>	35
<i>Grata vicissitudo.</i>	52
<i>Guilielmi Lemnij de stomarace liber vulgo scoerbuyck cui.</i>	133

H.

<i>Habitus corporis mutationibus obnoxijis.</i>	65
<i>Habitus periculosus.</i>	78
<i>Hepar libidinis causa et renes.</i>	132
<i>Hepar sanguinis officina.</i>	85
<i>Henrici. 2. Gallie Regis mors. An. 1550.</i>	48
<i>Herbæ quæ mentem acuunt.</i>	117
<i>Hispani cuius sint conditionis.</i>	16
<i>Hispani ingeniosi.</i>	17
<i>Hollandi cur somnolenti et obliuiosi.</i>	15
<i>Homines lubrici fidei.</i>	123
<i>Homo belluis affinis.</i>	92

Homo

INDEX.

<i>Homo cholericus.</i>	120
<i>Homo homini Dæmonium.</i>	21
<i>Homo multis casibus expositus.</i>	127
<i>Homo lupus.</i>	eodem
<i>Homo leo.</i>	ibidem
<i>Homo simijs similis.</i>	92
<i>Homo vulpinis moribus.</i>	eodem
<i>Humidus habitus quando noxius.</i>	77
<i>Humidi ad iracundia minus proclives.</i>	75
<i>Humidis parce dormiendum.</i>	77
<i>Humidi corpore non malitiosi.</i>	74
<i>Humidi corporis signum.</i>	74
<i>Humidi status conditio.</i>	72
<i>Humoribus color & sapor inest.</i>	8
<i>Humores ad vitia occasionem prebent.</i>	21
<i>Humorum mutatio.</i>	3
<i>Humor.</i>	6
<i>Humorum mixtura musto comparatur.</i>	102
<i>Humores qualitatum quatuor participes.</i>	82
<i>Humorum fuligo menti, infesta est, ut vini vapor.</i>	80
<i>Humores aliquo modo elementa hominis.</i>	81
<i>Humor caloris fomes.</i>	78
<i>Humores alimentis augetur: vel diminuntur.</i>	80
I.	
<i>Ictericus inauratus.</i>	121
<i>Iecoris opilatio vnde.</i>	99
	Iliaca

INDEX.

<i>Alia passio.</i>	121
<i>Imaginationis vis.</i>	36
<i>Imaginationis quantitas vis.</i>	89
<i>Immatura mors.</i>	2
<i>Impuberes lac in mammillis habent.</i>	102
<i>In caducum parietem inclinare.</i>	135
<i>Incisa vena omnes humores conspici.</i>	83
<i>Iudicia frigidi & humidus status.</i>	107
<i>Infantia.</i>	26
<i>Ingenia proba improborum commercio depravari.</i>	40
<i>Intemperies quid.</i>	29
<i>In tribus corpus consistit.</i>	6
<i>Intus vinum foris oleum.</i>	69
<i>Ioannis Baptistæ exitium.</i>	10
<i>Ira quid & unde.</i>	120
<i>Irati habitus.</i>	55
<i>Iræ vis.</i>	55
<i>Itali cuius sint conditionis.</i>	16
<i>Itali cur iniuriarum tenaces.</i>	16
<i>Iuvenalis locus explicatus.</i>	54
<i>Iuventus unde effœta.</i>	26
<i>Iuventus.</i>	27

L.

<i>Lactis usus.</i>	66
<i>Lactuca visum obtundit.</i>	118
<i>Lac ex sanguine.</i>	102
<i>Lares quid sint.</i>	20

Lipyræ

INDEX.

<i>Lipyrie febres.</i>	111
<i>Liuidus calor.</i>	60
<i>Longitudinis causa.</i>	24
<i>Liuiæ vis in inferiora.</i>	73
<i>Lupinorum natura.</i>	4
<i>Lupus morbus.</i>	126
<i>Lutra Otter.</i>	57

M.

<i>Magoleonem domuit.</i>	4
<i>Mala consuetudo sensim mutanda.</i>	46
<i>Mattiaci seu Zelandi.</i>	15
<i>Medela frigidi corporis.</i>	61
<i>Melancholici quando effuse hilares.</i>	130
<i>Melancholiæ qualitas.</i>	83
<i>Melancholici subleuandi.</i>	136
<i>Melancholiæ nemo non particeps.</i>	127
<i>Melancholia duplex.</i>	128
<i>Melancholia cui humoris similis.</i>	128
<i>Membrorum decor & usus.</i>	10
<i>Memorable exemplum de subita canicie.</i>	87
<i>Memoria stabilis vnde.</i>	65
<i>Memoria omnia perfici.</i>	112
<i>Memoriam perniciofa.</i>	112
<i>Memoriæ pernicies cruditas ex crapula.</i>	115
<i>Memoriæ in cerebro consistit.</i>	112
<i>Memoriæ remedium ubi ex frigiditate & hu-</i>	
<i>miditate contractum est vitium.</i>	117
<i>Memoria naturæ munus arte innatur.</i>	113

MEMO-

INDEX.

<i>Memoria rerum renouanda.</i>	115
<i>Memoriae rasum caput confert, &c.</i>	116
<i>Memoriae quae conferunt.</i>	117
<i>Memoria quae exigit à siccitate orta.</i>	117
<i>Memoria coenam parcam exigit.</i>	116
<i>Memoria deplorata vt instauranda.</i>	119
<i>Memoriam barbarasa adiuuat.</i>	eodem
<i>Mens odoribus recreatur.</i>	118
<i>Mens cordi ministrat intelligentiam.</i>	132
<i>Mentis turbatae signa.</i>	131
<i>Mentis stupor doloris sensum priuat.</i>	90
<i>Mentis inquietae tormenta.</i>	134
<i>Meretrix nec concubitu nec muneribus satia- tur.</i>	100
<i>Meridiari capere somnum diurnum.</i>	55
<i>Metus mortis ipsa morte acerbior.</i>	89.
<i>Mitiora exercitia.</i>	48
<i>Moderata conuiuia non improbanda.</i>	71
<i>Moderatus somnus utilis humidis.</i>	77
<i>Mora quo modo edenda.</i>	67
<i>Morbi ex plenitudine.</i>	eodem
<i>Morbus Regius vnde dictus.</i>	121
<i>Mors naturalis qua ratione.</i>	62
<i>Mors quibus formidabilis.</i>	63
<i>Mors contra naturam.</i>	62
<i>Mors quid sit.</i>	25
<i>Mors quid.</i>	126
<i>Mulier per stillantem tecto comparatur.</i>	104
	Mulier

INDEX.

<i>Mulier crinita salax.</i>	39
<i>Mulier capite capillata non cute.</i>	39
<i>Mulierum intemperantia.</i>	36
<i>Mulier cur viro magis comata.</i>	74
<i>Musica mentem exhilarat.</i>	49
<i>Musicè viuere.</i>	96
<i>Mutatio subita quando utilis.</i>	46
N.	
<i>Naturales affectus.</i>	32
<i>Natura abhorret ab interitu.</i>	28
<i>Natura maritimorum.</i>	15
<i>Naturæ mutatio.</i>	3
<i>Naturale balneum.</i>	69
<i>Naturalium somniorum interpretatio.</i>	106
<i>Natura vitiosa in deterius prona</i>	115
<i>Nautæ & milites quur cito canescant.</i>	88
<i>Ne animus curis distrahatur.</i>	73
<i>Neglectus pietatis poena.</i>	135
<i>Negotiatorum versutia.</i>	10
<i>Nidorosi & acidi ructus.</i>	51
<i>Nocturnæ lucubrationes noxiæ.</i>	70
<i>Non despondendus animus.</i>	127
<i>Non temere fidendum somnijs.</i>	107
<i>Nosce te ipsum.</i>	2
<i>Notæ siccæ habitus.</i>	64
<i>Notæ temperati corporis.</i>	31
<i>Notæ frigidi & humidæ corporis.</i>	105
<i>Notæ calidi & siccæ status.</i>	121
	<i>Notæ</i>

INDEX.

<i>Notæ frigidi & sicci habitus.</i>	136
<i>Nouem temperamenta.</i>	29
<i>Nucha & ceruices munienda.</i>	114
<i>Nulla corporis pars inutilis.</i>	11

O.

<i>Obesi periculo expositi.</i>	77
<i>Oblectatio minus honesta.</i>	49
<i>Obliuio aliquando grata.</i>	114
<i>Obliuio rerum quando expetenda.</i>	115
<i>Oculi glauci unde.</i>	74
<i>Oleum camino.</i>	125
<i>Omnes affectibus expositi.</i>	55
<i>Omnia caduca.</i>	28
<i>Omnia mutationi obnoxia.</i>	119
<i>Omphracion quid.</i>	109
<i>Opilatio & putredo morborum origo.</i>	9
<i>Ordo in sanitate tuenda.</i>	50
<i>Otium & desidia obesum corpus reddit & frigidum.</i>	60

P.

<i>Pallida bilis vulgo citrina.</i>	124
<i>Pannonia austria.</i>	37
<i>Pars queq; suis viribus imbuta.</i>	102
<i>Paulilocus. (Qui sibi videtur stare obseruet ne cadat) explicatus.</i>	136
<i>Peccatum morbos ac mortem innexit.</i>	63
<i>Pergræcari.</i>	51
<i>Periculosa opinionum dissensio.</i>	5

Peri-

INDEX.

<i>Periculosa mutatio in senibus.</i>	46
<i>Perturbationes animi.</i>	132
<i>Petrus Carbonarius.</i>	122
<i>Philippi Hisp. Regis decus atq; oris species.</i>	87
<i>Phlegmaticorum conditio.</i>	105
<i>Pilorum origo.</i>	35
<i>Piscium esus solitarijs noxijs.</i>	58
<i>Piscibus sanguis friget.</i>	57
<i>Pituitæ incommodo omnes obnoxij.</i>	111
<i>Pituitosi ignavi.</i>	107
<i>Pituitæ locus.</i>	103
<i>Pituita acida.</i>	109
<i>Pituita sanguinis naturalis materia.</i>	101
<i>Pituitæ conditio.</i>	82
<i>Pituitosis cæna parca sit.</i>	eodem
<i>Pituitosi exercendi labore.</i>	108
<i>Pituitæ morbi.</i>	ibidem
<i>Pituitosi homines hominis laus.</i>	108
<i>Pituitæ salsa noxia.</i>	110
<i>Pituita salsa.</i>	110
<i>Pituita vitrea.</i>	110
<i>Pituita dulcis.</i>	109
<i>Policleti regula.</i>	30
<i>Pollionis scitæ sententia.</i>	68
<i>Pollutio vnde ac seminis effluxus.</i>	107
<i>Porracea & prasina bilis.</i>	125
<i>Pransi ieiunij erectiores.</i>	5
<i>Præpostera capitis rasura.</i>	116

V

Primor^a

INDEX.

<i>Primordia hominis.</i>	24
<i>Proverbij origo obesa & emuncta naris.</i>	108
<i>Proverbium non movenda noxia.</i>	115
<i>Proverbium in ignavos.</i>	41
<i>Proverbium rusticum.</i>	50
<i>Proverbium in rubenti barba homines.</i>	122
<i>Proverbium ab artifice & materia.</i>	94
<i>Proventus hortensis.</i>	61
<i>Pubertas.</i>	26
<i>Pueritia.</i>	26
<i>Pueri & senes obliuiosi sed diuersa ratione.</i>	113
<i>Pueri non domandi inedia.</i>	25
<i>Pueri victum humidum exigunt.</i>	45
<i>Pueri & senes inter se contraria.</i>	74
<i>Pueri & ebrij cur somnolenti.</i>	53
<i>Pulmo & lingua conceptus denunciant.</i>	132
<i>Purè sanguinei stultitia perfusi.</i>	91
<i>Putredinæ obnoxij calidi & humidæ.</i>	98
<i>Q.</i>	
<i>Quadruplator.</i>	54
<i>Quando vomendum.</i>	51
<i>Quatuor virrutes Cardinales.</i>	8
<i>Quatuor pituitæ species & effectus.</i>	109
<i>Quatenus aliquid optandum.</i>	127
<i>Quæ aluum solunt.</i>	66
<i>Quæ aluum leniant.</i>	99
<i>Quæ spleneticis vsui.</i>	129
<i>Quæ animantia esui salubriora.</i>	105
<i>Quæ</i>	

INDEX.

Quæ spiritus vitiant.	7
Quæ spiritus foueant.	eodem
Quæ sanguinis feruorem temperant.	45
Quæ forma ac figura humidis.	75
Quem victum exigant humidi.	eodem
Quæ præter Venerem siccis noxia.	69
Quæ valetudini officiunt.	26
Quæ somniant pituitosi.	106
Quæque pars suum temperamentum obtinet.	75
Quæ opibationem discutiant.	99
Quæ partes pituitæ obnoxia.	110
Quæ vis lumbos incitet.	76
Quid crines eliciat.	38
Quid sanitas.	eodem
Quid morbus.	eodem
Quid valetudinem fulciat.	1
Qui pisces diu viuant mari exempti.	57
Qui sapor humori melancholico.	128
Quid concoctionem perficiat.	4
Quid luxus efficiat.	9
Quid spiritus sanctus in nobis efficiat.	22
Quid ætas.	26
Qui profunde dormiant.	ibidem
Quibus mors placida.	89
Quid studiosis faciendum.	48
Quis somnus sanguineus.	90
Quid denotet capitis crebra motio.	93

INDEX.

<i>Quid voce robusta efficiat.</i>	42
<i>Quid nos à pietate abducatur.</i>	71
<i>Quid loquelam restituat.</i>	119
<i>Quid somnus.</i>	52
<i>Quid belgis droesem in musto.</i>	128
<i>Qui acre excitentur.</i>	53
<i>Qui cito excitentur.</i>	53
<i>Quod discrimen inter sanguineos & cholericos.</i>	94
<i>Quomodo memoria instauranda.</i>	65
<i>Quomodo dæmoni cogitationes pateant.</i>	21
<i>Quibus morbos catarribus pariat.</i>	104
<i>Quur mortuus viuentem ponderosior ac grauior.</i>	5
<i>Quur pueri imberbes.</i>	37
<i>Quur Angli florido colore.</i>	44
<i>Quur viri fœminis prudentiores.</i>	75
<i>Quur in initio somni somnia non percipiuntur.</i>	90
<i>Quur sanguine abstinendum præceperit Moyses.</i>	85
 R. 	
<i>Rapa spiritus visorios instaurat.</i>	118
<i>Ratio cur pueri anteactorum memores.</i>	114
<i>Ratio quur homines subito coloris speciem exuant.</i>	88
<i>Rei gestæ narratio.</i>	36
<i>Reipublicæ forma.</i>	10
	<i>Relaxa-</i>

INDEX.

<i>Relaxatio animi.</i>	78
<i>Rerum natura spiritu diuino perfusa.</i>	59
<i>Res non naturales.</i>	42
<i>Rethorica popularis.</i>	49
<i>Rusticatio laudata.</i>	49
<i>Ruta in foeminis Venerem acuit in viris extinguit.</i>	76

S.

<i>Saliva et sudor ex humoribus vires concipiunt.</i>	83
<i>Salubris admonitio.</i>	34
<i>Salutare consilium.</i>	10
<i>Samsonis virtus.</i>	40
<i>Sanguinis feruor cum musto comparatur.</i>	93
<i>Sanguinei ad coelibatum parum idonei.</i>	100
<i>Sanguinis vis in constituenda animi natura.</i>	91
<i>Sanguinis natura.</i>	82
<i>Sanguis quâ mensura dilui debeat alijs humoribus.</i>	95
<i>Sanguis et spiritus vita thesaurus.</i>	51
<i>Sapiens metui concutitur.</i>	89
<i>Sanguis non temere detrahendus.</i>	85
<i>Sanguinei non acerbi.</i>	95
<i>Sanguini ceteri humores immixti.</i>	83
<i>Sanguis ad luxum incitat.</i>	96
<i>Sanguis alijs humoribus utitur ad formandos mores.</i>	94
<i>Sanguinis utilitas.</i>	85

INDEX.

Sanguis lactis materia.	102
Sanguis tenuis quid efficiat.	12
Sanguinei hominis varij mores.	96
Sanguis crassus quid efficiat.	12
Sanitas auro potior.	2
Sanitas memoriæ robur.	115
Sanine medicamentis assuescant.	eodem
Satietas vitanda.	50
Scipioni arundineo inniti.	135
Securitas hominis christiani vnde.	127
Semen corruptum quid noxæ adferat.	100
Semen quid.	100
Seminis et sanguinis natura.	24
Seminis efficacia.	82
Senectus.	27
Senectus prematura.	62
Senes et pueri cur obliuiosi.	15
Senes sicci natura conditione humidi.	24
Sevium quid sit.	25
Seviri vino exhilarantur.	130
Sicci astricta, humida laxa aluo.	73
Signa affecti cerebri.	134
Signa calidi corporis.	35
Signa collapsæ valetudinis.	11
Simile abarescentibus folijs.	88
Simile à lignis virentibus accensis.	110
Simile à cereis ac funalibus.	119
Simile ab elixatio animantium pedibus.	128
	simile

INDEX.

simile à baiulis.	133
simile à consensu connubiali.	70
simile à pestifero halitu.	20
simile à rigido corio.	69
simile ab arborum & agrorum cultura.	127
simile ab agris vel humidis vel siccis.	74
simile à collapsis ædibus.	87
simile à lignis virentibus.	9
simile à re fluida.	3
simile à rebus ignitis.	81
simile à salsugine conspersis.	39
simile à saginandis peccoribus.	125
simile à ceruisia & olei colore.	120
simile ab agilitate apum.	121
simile ab hominum moribus.	46
simile ab igne & carbonibus deflagratis.	126
simile à madido homine.	111
simile à cultura agri.	44
simile ab ædibus & vestimentis situ obdu-	
ctis.	98
simile ab herbarum mistura.	29
simile à remotissimis visceribus.	20
simile à cloacis domesticis.	133
simile à satis.	24
simile à gallina quæ pullos fouet.	19
simile ab ignitis.	eodem
simile à terra & semine.	39
simile à vitro & candente ferro.	14
V 4	simile

INDEX.

simile ab equis macilentis.	64
simile ab ignis agitatione.	130
simile ab argilla.	72
simile à fumosis edibus.	132
simile à ferri ac thalibis natura.	113
simile à florum & herbarum artificio.	95
simile à vasculis distillatijs.	103
simile ab acerbo villo.	128
simile à diluto vino.	4
simile à feruenti aqua & oleo.	73
simile ab arborum putatione.	125
si morbi formidabiles ergo & mors.	62
simulatores in conuiujs.	53
synochus seu continens febris.	98. 97
situs in cibis.	106
socordes qui.	131
soli, humor Lunæ comparatur.	73
solitarij apoplexiæ obnoxij.	58
somnia diuinitus immissa.	91
somnus biliosus utilis.	124
somnus in quem vsus.	91
somnus octo horarum.	53
somni utilitas.	68
somni commoditates.	52
somnus & vigilia.	52
spadix color qui.	33
spiciens color à spica vel culma ordeï.	105
spiritus Domini.	18
	spir:-

INDEX.

<i>Spiritus puri quid efficiant.</i>	7
<i>Spiritus.</i>	6
<i>Spiritus quid.</i>	7
<i>Spirituum origo.</i>	8
<i>Spiritus vt se per corpus diffundat.</i>	14
<i>Spiritum aquis incumbere quid sit.</i>	18
<i>Spiritus naturæ.</i>	18
<i>Splen vnde risum moueat.</i>	130
<i>Splen cur lætitiæ causa.</i>	132
<i>Splen fisco assimilatur.</i>	129
<i>Splen mentem obnubilat.</i>	132
<i>Splenis morbi.</i>	133
<i>Splen agilitati officit.</i>	129
<i>Splenis vsus & natura.</i>	129
<i>Splenem non posse adimi.</i>	129
<i>Studiosi melancholiæ expositi.</i>	128
<i>Sua cuiq; natura exploranda.</i>	5
<i>Sudandi modus.</i>	97
<i>Sudor Britannicus vnde nomen indeptus.</i>	97
<i>Sudoriferus morbos in belgica quando.</i>	97
<i>Sudor Anglicus ephemeræ febris species.</i>	97
<i>Superstitio.</i>	22
<i>Supinus decubitus nocentissimus.</i>	54
<i>Suspecti a nobarbi.</i>	122

T.

<i>Temeraria audacia.</i>	40
<i>Temporum anni & ætatum comparatio.</i>	27
<i>Temperamenta mutationi obnoxia.</i>	84

INDEX.

Temperantia quid efficiat.	56
Temperamentum quid.	28
Temulentia cur balbutiant.	104
Tenesmus quid.	111
Terebinthinae efficacia.	67
Terebinthina in liquorem redacta, poculenta fit.	68
Terebinthinae preparatio.	68
Tetrici quando festini.	4
Tetrici assuescant sodalitijs.	130
Themistoclis ingenium.	122
Themistocles obliuionem quare optauerit.	115
Thimon osor hominum.	134
Tibicinis vita.	96
Traianus Caesar.	129
Tranquillitas.	56
Tria saluberrima.	6
V.	
Varia genera exercitationis.	48
Recordes qui.	131
Vena non temere incidenda.	51
Venenatae herbae.	58
Veneris moderatio.	41
Veneris incommoda.	50
Veneris incommoda.	99
Veneris moderatio.	100
Venus corpus enervat.	113
Venus aestate viris noxia.	75
Vera	

INDEX.

<i>Vera bona quæ sint.</i>	2
<i>Versicolor species quid designet.</i>	86
<i>Victus plus satis humidus noxius.</i>	76
<i>Vigilia moderationem exigit.</i>	55
<i>Vinum pueris noxium.</i>	45
<i>Vinum minus generosum.</i>	66
<i>Virilis ætas.</i>	27
<i>Virtutibus vitia permixta.</i>	41
<i>Vitalis spiritus.</i>	11
<i>Vitam quid fulciat.</i>	56
<i>Vitellina bilis.</i>	125
<i>Viciosus cibus naturam deprauat.</i>	25
<i>Vitulinidentes prouerbum.</i>	93
<i>Vituli marini zeehonden.</i>	57
<i>Vna fidelia duos parietes dealbare.</i>	78
<i>Vnctionis usus vetustus.</i>	69
<i>Vnde animorum varietas.</i>	13
<i>Vnde aquilonares feroces.</i>	12
<i>Vnde Belgæ Hispanis similes.</i>	36
<i>Vnde barba & capilli.</i>	35
<i>Vnde capillorum copia.</i>	38
<i>Vnde horror mentis.</i>	17
<i>Vnde in corpore rebellio.</i>	13
<i>Vnde nonnulli morosi.</i>	11
<i>Vnde nigri pili.</i>	35
<i>Vnde petenda tranquillitas.</i>	28
<i>Vnde praua cogitatio.</i>	13
<i>Vnde corporum varietas.</i>	36
<i>Vnde</i>	

INDEX.

<i>Vnde sterilitas & generandi impotentia.</i>	39
<i>Vnde canicies.</i>	105
<i>Vnde agilitas in pueritia.</i>	92
<i>Vnde venæ & arteriæ oriuntur.</i>	85
<i>Vnde flava cæsaries.</i>	122
<i>Vnde subita canicies.</i>	88
<i>Vnde linguæ balbuties & membrorum tituba-</i>	
<i>tio.</i>	105
<i>Vnde pravi rutiliorum mores.</i>	123
<i>Vnde tremor in periculis.</i>	89
<i>Vnde nature propensio.</i>	95
<i>Vnde color bonus vel malus.</i>	60
<i>Vomitus quibus noxius.</i>	52
<i>Vomitus raro prouocandus.</i>	51
<i>Vrinam prouocantia.</i>	66
<i>Vsus effectusq; pituitæ.</i>	103
<i>Vt corpus subsistat.</i>	64
<i>Vt generosi equi explorandi.</i>	49
<i>Vti foro.</i>	95
<i>Vtilis aliquando nature mutatio.</i>	5
<i>Vt loquela restitatur apoplecticis.</i>	119
<i>Vt mors non sit formidabilis.</i>	27
Z.	
<i>Zelus absq; Iudicio.</i>	23
<i>Zeno quando festiuus.</i>	4

FINIS.